

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

SAMSUN BÖLGESİ KIYI KESİMİ BEYAZ BOYA
BEZEMELİ KERAMİK KÜLTÜRÜ
(M.Ö. 2. BİNYIL ÖNCESİ)

Yüksek Lisans Tezi

Cahide Gizem TIRIL

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Atila TÜRKER

Samsun, 2019

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

SAMSUN BÖLGESİ KIYI KESİMİ BEYAZ BOYA
BEZEMELİ KERAMİK KÜLTÜRÜ
(M.Ö. 2. BİNYIL ÖNCESİ)

Yüksek Lisans Tezi

Cahide Gizem TIRIL

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Atila TÜRKER

Samsun, 2019

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım yüksek lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

30/05/2019

Cahide Gizem TIRIL

TEZ KABUL VE ONAYI

Cahide Gizem TIRIL tarafından hazırlanan Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi Beyaz Boya Bezemeli Keramik Kültürü (M.Ö. 2. Binyıl Öncesi) başlıklı bu çalışma, 30/05/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliğiyle başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan :

Üye :

Üye :

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

__/__/__

Prof.Dr. Bozkurt KOÇ

(İmza ve Mühür)

ÖZET

SAMSUN BÖLGESİ KIYI KESİMİ BEYAZ BOYA BEZEMELİ KERAMİK KÜLTÜRÜ (M.Ö. 2. BİNYIL ÖNCESİ)

Cahide Gizem TIRIL

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Arkeoloji, Yüksek Lisans, Mayıs / 2019

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Atila TÜRKER

Yapılan kazı çalışmalarına rağmen Anadolu'nun Orta Karadeniz Bölgesi, diğer bölgelere oranla daha az bilinmekte, buluntuları ve kronolojisi üzerinde spekülasyonlar sürmektedir. Yüzey araştırmalarında pek çok buluntu yeri saptanmış olmakla birlikte, tabakalardaki tutarsızlık ve tartışmalar, yeni keşiflerin tarihlendirilmesi ve ilişkilendirilmesini zorlaştırmaktadır. Yüzeyden toplanan buluntular arasında yer alan keramik grupları, bu bağlamda kimi zaman bölge dışındaki stratigrafilerle tarihlenmektedir. Söz konusu Keramik grupları arasında yer alan “Beyaz Boya Bezemeli Keramik” grubu, spesifik bir bütünlük oluşturması bakımından bu çalışmada ele alınmıştır. Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi’nde gerçekleştirilen güncel yüzey araştırmaları ile 1940-1941 yılları arasında kazısı yapılmış Dündartepe ile Tekkeköy buluntuları, bu kapsamda topluca değerlendirilmiş ve form ve teknik özellikleri incelenmiştir. Bölge stratigrafisi için oldukça önemli olan İkiztepe’de ele geçen “Beyaz Boya Bezemeli” keramikler ışığında, buluntuların özellikleri değerlendirilmiş ve bezemeler tipolojik olarak gruplandırılmıştır. Ayrıca, daha kapsamlı bilgiler sunması amacıyla keramiklerin bir grubu üzerine yapılan analiz çalışmaları, teknik özellikleri kapsamında değerlendirilmiş ve buna ilaveten bezemenin yapım tekniği ya da sürecine ilişkin bilgiler verilmiştir. Tüm bu çalışmalar ve değerlendirmeler göz önüne alındığında, bölgenin erken dönemlerindeki kültürel etkileşimleri ve bağlamları “Anadolu, Ege-Balkan Kültürleri” kapsamında değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte bölgede “Beyaz Boya Bezemeli” keramiklere dair yerel bir kültürün olup olmadığı, varsa bile dışarıdan etkilenip etkilenmediği tartışılmıştır.

Anahtar Kelime: Samsun Bölgesi, Kıyı Kesimi, Anadolu, Ege-Balkan, Beyaz Boya Bezemeli Keramik, Kalkolitik, ETÇ.

ABSTRACT

WHITE-PAINTED POTTERY CULTURE ON THE COASTAL PART OF SAMSUN REGION (BEFORE THE 2nd MILLENNIUM B.C.)

Cahide Gizem TIRIL

Ondokuz Mayıs University, Institute of Social Sciences

Archaeology, M.A, May / 2019

Supervisor: Assistant Professor, Atila TÜRKER

Despite the excavations made, Central Black Sea Region of Anatolia is less known compared to other regions, and speculation continues on its finds and chronology. Although many find places have been found in surface surveys, discrepancies and debates in layers make it difficult to date and associate new discoveries. The pottery groups, which are among the findings gathered from the surface, are sometimes dated by stratigraphy outside the region. “White-Painted Pottery” group, found among the pottery groups in question, was discussed in this study in terms of creating a specific integrity. The current surface surveys conducted in Samsun Coastal Region and finds of Dündartepe and Tekkeköy, which were excavated between 1940-1941 and 1997, were evaluated collectively in this context, and form and specifications of artifacts were examined. In the light of “White-Painted” pottery uncovered in İkiztepe, which is very important for the region stratigraphy, the characteristics of finds were evaluated, and decorations were grouped typologically. In addition, analysis studies conducted on a group of pottery were evaluated within the scope of their technical specifications to provide more comprehensive information, also the information about the construction technique or process of decoration was provided. Given all these studies and assessments, the early cultural interactions and contexts of the region were evaluated under the scope of “Anatolian, Aegean-Balkan Cultures”. However, it was discussed whether there is a local culture of “white-painted” pottery in the region and, if any, whether it is affected from its surroundings.

Keywords: Samsun Region, Coastal Region, Anatolia, Aegean-Balkan, White Painted Pottery, Chalcolithic, EBA.

ÖN SÖZ

Samsun'un kıyı kesiminde gerçekleştirilen araştırmalarda çok sayıda keramik parçası elde edilmiştir. Bu keramiklerden Beyaz Boya Bezemeli olanları çalışma kapsamında incelenmiştir. İncelemeler sonucunda bölge içindeki pek çok lokalitede söz konusu keramiklerin var olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca kapsamlı literatür taramaları, beyaz boyalı keramiklerin, Anadolu ve Ege-Balkan'lara kadar geniş bir coğrafyada kullanım gördüğünü ortaya koymuştur. Bu anlamda mevcut bilgilerimize göre, Samsun Bölgesi'nde, beyaz boyalı keramiklerin diğer bölgelere oranla daha yoğun ve yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışmanın da, Samsun Bölgesi'nin erken dönem kültürlerinin ortaya konmasında bir katkı sağlayacağı kanaatindeyim.

Öncelikle, bu konuyu seçmemde yardımcı olan, yüzey araştırmasında toplanan bu keramikleri çalışmaya izin veren, her konuda maddi manevi desteğini esirgemeyen, tüm bu süreç boyunca hem bir abi hem de bir dost olan danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Atilla TÜRKER'e teşekkürü bir borç bilirim. Samsun'a gelmeme yardımcı olan Doç. Dr. Haluk SAĞLAMTİMUR ve Dr. Öğr. Üyesi Tayfun CAYMAZ'a; değerli katkılarından dolayı jüri üyelerimden bölüm başkanımız Prof. Dr. Vedat KELEŞ'e; bizi kırmayarak jüriye girmeyi kabul eden, verdiği bilgiler ve görüşleriyle önemli katkılar sunan Uşak Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Rainer M. CZICHON'a; fikirleriyle bakış açımı genişleten, yine Uşak Üniversitesi öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali YILMAZ'a; bölüm hocalarımdan Doç Dr. Davut KAPLAN'a, yokluğumda her türlü soruna bıkmadan koşturan Araş. Görevlileri Michael Deniz YILMAZ ile Soner ÖZMEN'e ve diğer bölüm hocalarıma; Samsun Müzesi'nde gerçekleştirdiğimiz çalışmalar süresince yardımlarından dolayı tüm müze personeline; süreç boyunca desteklerini esirgemeyen ve yardımına koşan bölüm arkadaşlarım Gamze MERİÇ, Merve GÜNAY, Semih Yaşar ÇİZİKCİ, Ahmet Levent KESKİN ve Semanur KARADENİZ'e; ilk günden beri tüm sorularıma bıkmadan cevap veren Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne ve özellikle Seyit Rıza AKGÜL'e teşekkür ederim.

Doğduğum günden beri maddi manevi her konuda beni destekleyen, yanımda olan, eğitimime teşvik eden, huzurlu bir ortam hazırlayan, mutlu, sıcak ve umutlu bir aile ortamında büyümeme ve bu günlere gelmeme yardımcı olan "Ailem-Erdal

TIRIL, Melek TIRIL ve Melce TIRIL”a en içten dileklerle teşekkür ederim. Lisans öğrenimimden beri yanımda olan, her konuda beni teşvik eden, destekleyen, elimi hiç bırakmayan, pes etmeye kalkıştığım her seferde ve bunaldığımda bana nefes aldırın ve tekrar ayağına kalkmamı sağlayan müstakbel hayat arkadaşım Özkan ÖZBİLGİN’e gönülden teşekkür ederim...

Cahide Gizem TIRIL

Samsun-2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
ÖN SÖZ.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR.....	XI
LEVHA LİSTESİ.....	XIII

GİRİŞ

1. Araştırmanın Problemi.....	1
2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	2
3. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi.....	3

BİRİNCİ BÖLÜM

SAMSUN BÖLGESİ KIYI KESİMİNİN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ VE ARAŞTIRMA TARİHÇESİ

1.1. Samsun Bölgesi Kıyı Kesiminin Coğrafi Özellikleri.....	6
1.2. Samsun Bölgesi Kıyı Kesiminde Arkeolojik Araştırmaların Tarihçesi.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

SAMSUN BÖLGESİ KIYI KESİMİNDE BEYAZ BOYA BEZEMELİ KERAMİK BULUNTUSU VEREN LOKALİTELER

2.1. Bafra Ovası	13
2.1.1. Kazı Yöntemiyle Araştırılan Lokaliteler.....	14
2.1.1.1. İkiztepe	14
2.1.2. Yüzey Araştırmaları.....	16
2.1.2.1. Gökçeboğaz Höyük (Ali Osman Tepe).....	16
2.1.2.2. Dedetepe Höyük.....	17
2.1.2.3. Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük).....	18
2.1.2.4. Tepekışla (Tedigün; Tödüğün).....	19
2.1.2.5. Tepetarla.....	20
2.1.2.6. Doğankaya-Tepecik Höyükleri.....	20
2.1.2.7. Kel(e)beş Tepe Höyük	21
2.1.2.8. Elmacık Tepe Höyük.....	22
2.1.2.9. Bakırdere Tepesi.....	22
2.1.2.10. İkizpınar / Dede Tepe.....	23

2.2. Merkez Lokaliteler.....	23
2.2.1. Kazı Yöntemiyle Araştırılan Lokaliteler.....	24
2.2.1.1. Dündartepe Höyük ve Aşağı Şehir.....	24
2.2.2. Yüzey Araştırmaları.....	25
2.2.2.1. Dombalaktepe Höyük.....	25
2.2.2.2. Kümbettepe Höyük.....	26
2.2.2.3. Gök Tepe (Ahulu; Tuzla) Höyük.....	26
2.2.2.4. Diklimtepe Höyük.....	27
2.3. Çarşamba Ovası.....	27
2.3.1. Kazı Yöntemiyle Araştırılan Lokaliteler.....	28
2.3.1.1. Tekkeköy.....	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SAMSUN BÖLGESİ KIYI KESİMİNDE BULUNMUŞ BEYAZ BOYA BEZEMELİ KERAMİKLERİN ÖZELLİKLERİ

3.1. Hamur Özellikleri.....	29
3.2. Mal Grupları.....	33
3.2.1. Koyu Yüzlü Açıklı Mallar.....	35
3.2.2. İki Parçalı Mallar (Red-Black/Bipartite Ware).....	36
3.2.3. Devetüyü Mallar.....	37
3.3. Form grupları.....	37
3.3.1. Çanaklar / Kâseler.....	37
3.3.2. Çömlekler.....	38
3.3.3. Amorf Gövde Parçaları.....	39
3.4. Bezeme Özellikleri.....	39
3.4.1. Bezeme Teknikleri.....	39
3.4.1.1. Silintili Beyaz Boya Bezeme.....	42
3.4.1.2. Pütürlü Beyaz Boya Bezeme.....	42
3.4.1.3. Yiv İçine Beyaz Boya Bezeme.....	43
3.4.1.4. Oluk İçine Beyaz Boya Bezeme.....	43
3.4.1.5. Silintili ve Yiv İçine Beyaz Boya Bezeme.....	43
3.4.1.6. Pütürlü ve Yiv İçine Beyaz Boya Bezeme.....	43
3.4.2. Bezeme Tipleri.....	43
3.4.2.1. BTİP-1.....	45
3.4.2.1.1. BTİP-1a.....	45
3.4.2.1.2. BTİP-1b.....	45

3.4.2.1.3. BTİP-1c.....	46
3.4.2.2. BTİP-2.....	47
3.4.2.2.1. BTİP-2a.....	47
3.4.2.2.2. BTİP-2b.....	47
3.4.2.2.3. BTİP-2c.....	48
3.4.2.2.4. BTİP-2d.....	49
3.4.2.3. BTİP-3.....	49
3.4.2.3.1. BTİP-3a.....	49
3.4.2.3.2. BTİP-3b.....	50
3.4.2.3.3. BTİP-3c.....	50
3.4.2.4. BTİP-4.....	50
3.4.2.5. BTİP-5.....	51
3.4.2.6. BTİP-6.....	51
3.4.2.7. BTİP-7.....	51
3.4.2.7.1. BTİP-7a.....	51
3.4.2.7.2. BTİP-7b.....	51
3.4.2.7.3. BTİP-7c.....	52
3.4.2.8. BTİP-8.....	52
3.4.2.8.1. BTİP-8a.....	52
3.4.2.8.2. BTİP-8b.....	52
3.4.2.9. BTİP-9.....	53
3.4.2.10. BTİP-10.....	53
3.4.2.10.1. BTİP-10a.....	53
3.4.2.10.2. BTİP-10b.....	55
3.4.2.10.3. BTİP-10c.....	55
3.4.2.10.4. BTİP-10d.....	55
3.4.2.10.5. BTİP-10e.....	56
3.4.2.11. BTİP-11.....	56
3.4.2.12. BTİP-12.....	57
3.4.2.13. BTİP-13.....	57
3.4.2.14. BTİP-14.....	57
3.4.2.15. BTİP-15.....	58
3.4.2.16. BTİP-16.....	58
3.4.2.17. BTİP-17.....	58
3.4.2.18. BTİP-18.....	58

3.4.2.19. BTİP-19.....	59
3.4.2.20. BTİP-20.....	59

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

4.1. Değerlendirme ve Sonuç.....	60
KAYNAKÇA.....	94
KATALOG.....	107
LEVHALAR.....	208
EKLER.....	294
EK-1: Oymaağaç Höyük/Nerik.....	295
EK-2: Devret Höyük.....	296
ÖZGEÇMİŞ.....	297

KISALTMALAR

a.	: Axonometric Projection (Aksonometrik İzdüşüm)
Abb.	: Abbildung
ATKÇ	: Assur Ticaret Kolonileri Çağı
B.C.	: Before Christ
Bkz.	: Bakınız
BTİP	: Bezeme Tip
C.	: Cilt
cm	: Santimetre
Ç.	: Çap
Çev.	: Çeviren
Çiz.	: Çizim
dp.	: Dipnot
ed.	: Editör
eds.	: Editörler
EKÇ	: Erken Kalkolitik Çağ
ENÇ	: Erken Neolitik Çağ
ETÇ	: Erken Tunç Çağ
Fig.	: Figür
Gen.	: Genişlik
GDC	: Geç Demir Çağ
GKÇ	: Geç Kalkolitik Çağ
GNÇ	: Geç Neolitik Çağ
Kat.	: Katalog
KÇ	: Kalkolitik Çağ

Lev.	: Levha
M.Ö.	: Milattan Önce
No.	: Numara
ODÇ	: Orta Demir Çağ
OTÇ	: Orta Tunç Çağ
Pl.	: Plate
Res.	: Resim
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfadan Sayfaya
S.	: Sayı
Şek.	: Şekil
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
Tab.	: Tabelle
Taf.	: Tafel
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vd.	: Ve Diğerleri
Vol.	: Volume
Yük.	: Yükseklik

LEVHA LİSTESİ

Levha I: Resim 1: İkiztepe Höyüğü (A. Türker Arşivi).

Levha II: Resim 2: Gökçeboğaz Höyük (Türker, 2017, Res. 1; A. Türker Arşivi).

Levha III: Resim 3: Dedetepe Höyük (Türker, 2017, Res. 2).

Levha IV: Resim 4: Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük) (Türker, 2017, Res. 3; A. Türker Arşivi).

Levha V: Resim 5: Tepekışla (Tedigün; Tödüğün) (Türker, 2017, Res. 5; A. Türker Arşivi).

Levha VI: Resim 6: Tepetarla (Türker, 2017, Res. 4).

Levha VII: Resim 7: Doğankaya-Tepecik Höyükleri (a) , Tepe III (b) (Türker vd., 2019, Res. 8; A. Türker Arşivi).

Levha VIII: Resim 8: Kel(e)beş Tepe Höyük ve Tümülüsü (Türker, 2017, Res. 7).

Levha IX: Resim 9: Elmacık Tepe Höyük (Türker vd., 2019, Res. 4/2-3).

Levha X: Resim 10: İkizpınar / Dede Tepe (Türker vd., 2019, Res. 12/1-2).

Levha XI: Resim 11: Dündartepe Höyük (Türker, 2017, Res. 2; A. Türker Arşivi).

Levha XII: Resim 12: Dombalaktepe Höyük (Türker, 2016, Res. 10/a; A. Türker Arşivi)

Levha XIII: Resim 13: Kümbettepe Höyük (A. Türker Arşivi).

Levha XIV: Resim 14: Gök Tepe (Ahulu; Tuzla) (A. Türker Arşivi).

Levha XV: Resim 15: Diklimtepe Höyük (Türker, 2017, Res. 13).

Levha XVI: Resim 16: Gökçeboğaz Höyük Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XVII: Resim 17: Dedetepe Höyük Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XVIII: Resim 18: Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük) Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XIX: Resim 19: Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük) Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XX: Resim 20: Tepekışla (1-2) ve Tepetarla (3) Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXI: Resim 21: Doğankaya-Tepecik (Tepe III) Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXII: Resim 22: Elmacık Tepe Höyük Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXIII: Resim 23: İkizpınar / Dede Tepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXIV: Resim 24: Dündartepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXV: Resim 25: Dündartepe Höyük Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXVI: Resim 26: Dündartepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXVII: Resim 27: Dündartepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXVIII: Resim 28: Dündartepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXIX: Resim 29: Dombalaktepe (1-2), Kümbettepe (3-4) ve Gök Tepe (5) Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXX: Resim 30: Diklimtepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXXI: Resim 31: Diklimtepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXXII: Resim 32: Diklimtepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXXIII: Resim 33: Tekkeköy Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXXIV: Resim 34: Tekkeköy Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXXV: Resim 35: Tekkeköy Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXXVI: Resim 36: Tekkeköy Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Levha XXXVII: Çizim 1: Gökçeboğaz.

Levha XXXVIII: Çizim 2: Dedetepe.

Levha XXXIX: Çizim 3: Şirlek Tepe.

Levha XL: Çizim 4: Şirlek Tepe.

Levha XLI: Çizim 5: Tepekışla (1-2) ve Tepetarla (3).

Levha XLII: Çizim 6: Doğankaya-Tepecik (Tepe III).

Levha XLIII: Çizim 7: Elmacık Tepe.

Levha XLIV: Çizim 8: İkizpınar / Dede Tepe.

Levha XLV: Çizim 9: Dündartepe.

Levha XLVI: Çizim 10: Dündartepe.

Levha XLVII: Çizim 11: Dündartepe.

Levha XLVIII: Çizim 12: Dündartepe.

Levha XLIX: Çizim 13: Dündartepe.

Levha L: Çizim 14: Dombalaktepe (1-2), Kümbettepe (3-4) ve Gök Tepe (5).

Levha LI: Çizim 15: Diklimtepe.

Levha LII: Çizim 16: Diklimtepe.

Levha LIII: Çizim 17: Diklimtepe.

Levha LIV: Çizim 18: Tekkeköy.

Levha LV: Çizim 19: Tekkeköy.

Levha LVI: Çizim 20: Tekkeköy.

Levha LVII: Çizim 21: Tekkeköy.

Levha LVIII: Çizim 22: Tekkeköy.

Levha LIX: Çizim 23: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-1 (Alkım vd., 1988, Lev. XIII/8, XXIV/ 5, 10, XXV/6, XXXII/ 6).

Levha LX: Çizim 24: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-2 (Alkım vd., 1988, Lev. XIX/6, XXXII/8; Sandalcı, 1991, Lev. XIX/3; Dönmez, 2000, Lev. 153/2, 161/5, 162/2).

Levha LXI: Çizim 25: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri (a-d) - BTİP-3 (Dönmez, 2000, Lev. 218/1-4); (e-f) - BTİP-6 (Sandalcı, 1991, Lev. VIII/1, Lev. X/4; Dönmez, 2000, Lev. 129/3, 130/4).

Levha LXII: Çizim 26: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri (a) - BTİP-7 (Sandalcı, 1991, Lev. X/2); (b-d) - BTİP-8 Alkım vd., 2003, Lev. IX/ 9; Dönmez, 2000, Lev. 170/3, 175/3.

Levha LXIII: Çizim 27: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-10 (Alkım vd., 2003, Lev. V/1).

Levha LXIV: Çizim 28: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-10 (Alkım vd., 2003, Lev. IV/4; Sandalcı, 1991, Lev. III/1; Dönmez, 2000, Lev. 116/3, 195/1).

Levha LXV: Çizim 29: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-10 (Dönmez, 2000, Lev. 201/2, 205/2).

Levha LXVI: Çizim 30: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri (a) - BTİP-12 (Alkım vd., 1988, Lev. XXIV/14); (b-e) – BTİP-14 (Alkım vd., 1988, Lev. XXXV/26-27; 2003, Lev. VII/4, 7).

Levha LXVII: Çizim 31: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-15 (Alkım vd., 1988, Lev. XVII/11; 2003, Lev. IX/13).

Levha LXVIII: Çizim 32: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri (Alkım vd., 1988, Lev. XXX/7, XXXI/1).

Levha LXIX: Çizim 33: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri (Alkım vd., 2003, Lev. IX/5, XI/11).

Levha LXX: Çizim 34: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-10 (Dönmez, 2000, Lev. 150/6, 156/3, 203/3, 238/4).

Levha LXXI: Harita 1: Samsun Bölgesi Beyaz Boya Bezemeli Keramik Buluntusu Veren Lokaliteler.

Levha LXXII: Harita 2: Anadolu ve Ege-Balkanlar'da Beyaz Boya Bezemeli Keramik Buluntusu Veren Lokaliteler.

Levha LXXIII: Tablo 1: İkiztepe Tabakalanması (Derleme A. Türker).

Levha LXXIV: Tablo 2: Düdartepe ve Tekkeköy Beyaz Boya Bezemeli Keramik Parçalarının Analiz Sonuçları.

Levha LXXV: Tablo 3: Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi Beyaz Boya Bezemeli Keramiklerin Bezeme Tipleri.

Levha LXXVI: Tablo 4: Tez Kapsamındaki Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi Beyaz Boya Bezeme Tiplerinin, Anadolu İçerisinde Tabaka Veren Yerleşimlere Göre Dağılımı.

Levha LXXVII: Grafik 1: Beyaz Boya Bezemeli Keramiklerin Lokalitelere Göre Dağılımı; Grafik 2: Mika Katkılı Keramiklerin Dağılımı.

Levha LXXVIII: Grafik 3: Taşcık Katkılı Keramiklerin Dağılımı; Grafik 4: Saman Katkılı Keramiklerin Kendi İçinde Dağılımı.

Levha LXXIX: Grafik 5: Keramiklerdeki Katkı Maddelerinin Dağılımı; Grafik 6: Keramiklerin Mal Gruplarına Göre Dağılımı.

Levha LXXX: Grafik 7: Koyu Yüzlü Açkılı Malların Dağılımı; Grafik 8: İki Parçalı Malların (Red-Black / Bipartite Ware) Dağılımı.

Levha LXXXI: Grafik 9: Beyaz Boya Bezemeli Keramiklerin Formlarına Göre Dağılımı; Grafik 10: Çanak / Kâselerin Form Özelliklerine Göre Dağılımı; Grafik 11: Çömleklerin Form Özelliklerine Göre Dağılımı.

Levha LXXXII: Grafik 12: Gövde Parçalarının Form Özelliklerine Göre Dağılımı; Grafik 13: Bezeme Tekniklerinin Dağılımı; Grafik 14: Pütürlü Beyaz Boya Bezemenin Dağılımı.

Levha LXXXIII: Grafik 15: Beyaz Boyanın Uygulandığı Yüzeye Göre Dağılımı; Grafik 16: Beyaz Boya Bezemelerin Yapılışına Göre Dağılımı.

Levha LXXXIV: Grafik 17: Beyaz Boya Bezemelerin Yapılışına Göre Dağılımı; Grafik 18: Bezeme Tiplerinin Uygulandığı Yüzeye Göre Dağılımı.

GİRİŞ

1. Araştırmanın Problemi

“Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi Beyaz Boya Bezemeli Keramik Kültürü (M.Ö. 2. Binyıl Öncesi)” konulu bu tez çalışmasında; Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi'nde yapılan kazılar ve yüzey araştırmalarında bulunan Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin, teknik, form ve bezeme özellikleri çerçevesinde Samsun Bölgesi başta olmak üzere, Anadolu ve Ege - Balkanlar'daki dağılımı ile bu bölgeler arasındaki etkileşimin ne derecede geliştiği, araştırmanın problemi olarak ele alınmıştır.

Anadolu'nun birçok bölgesi gerek yüzey araştırmaları gerekse kazılarla, araştırılmış ve kültür varlıkları ortaya çıkarılmıştır. Bu bölgelerden biri olan Karadeniz'deki araştırmalar, diğer bölgelere nazaran kısıtlıdır. Özellikle de bölgenin erken dönemlerine yönelik araştırmalar daha azdır ve bu nedenle bölgedeki kültürlerin etkileşimi ve yayılımı halen soru işaretlerine sahiptir. Bu bağlamda konumuz dâhilindeki Samsun Bölgesi, İkiztepe kazısı dışında, aynı belirsizliğin paydaşdır. Tez araştırmamız kapsamında hedef aldığımız bölgenin kıyı kesimi, güncel araştırma sonuçları itibarıyla iç kesimlerden farklılaşan ayrı bir kültür bölgesi görüntüsü verse de, bu farklılığı belirgin hatlarla ayırabileceğimiz stratigrafik verilere yeterli ölçüde sahip değiliz. Yapılan araştırmaların tartışılacağı çelişkileri, daha çok kronolojik sorunlar ve kültürel ilişkiler bağlamındadır ve bölge kültürü geleneklerinin ve devamlılığının kurgulanmasını zorlaştırmaktadır. Bölgenin kazı yöntemiyle uzun süreli araştırılan tek yerleşimi olan İkiztepe Höyüğü, elimizdeki en önemli karşılaştırılabilir stratigrafik sonuçları sunmuş, fakat bölge dışındaki yerleşimlerin tabakaları ve kronolojisi, güncel değerlendirmeler ışığında ifade ettiğimiz çelişkilere yanıt verememiş, tartışmaların artmasına sebep olmuş; araştırma konumuzu oluşturan buluntularının yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmıştır.

Samsun Bölgesi'nde yapılan araştırmalar neticesinde elde edilen Beyaz Boya Bezemeli keramikler, bölgede sayısal çoğunluğa sahip bezeme geleneklerinden birisidir. Araştırma problemlerinden birisi, bu bezeme geleneğinin bölgedeki varlığının bir “kültür” olarak tanımlanıp tanımlanamayacağıdır. Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi'nde tanıtıcı unsurlardan birisi olan bu bezeme geleneği, bölge dışında da görüldüğünden, ayırt edici farklı ve karakteristik yönleri sahip midir? Yoksa diğer

bölgelerle ortaklaşmakta mıdır? Bu sorunsallar tezin “Değerlendirme ve Sonuç” bölümünde tartışılacaktır. Güncel araştırmalar bu bezeme gruplarına sahip keramik buluntularının, Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi’nde sayıca birçok yerleşimde görüldüğünü ortaya koymuştur. Söz konusu grubun, Anadolu’nun diğer kesimlerindeki Kalkolitik ve Erken Tunç Çağı konteksleri yanı sıra Ege ve Balkanlar’da da yayılım gösterdiği literatürden bilinmektedir. Samsun Bölgesi’ndeki bu geleneğin, hangi dönemde başladığı ya da yerli mi yoksa bir etkileşim sonucu mu bölgede ortaya çıktığı bilinmemektedir. Burada önemli olan iki husus; yerli ise ortak bir kültürün olup olmadığı, etkileşim sonucu ise hangi kültür ya da kültürlerin etkisi sonucu ortaya çıktığıdır. Beyaz Boya Bezemeli keramik gruplarının, güncel araştırmalar sonucu bölgede çok sayıda temsil edilmeye başlamış olması, bunların diğer kültür bölgeleriyle kıyaslanmasına olanak verecek, dolayısıyla Samsun Bölgesi’nin kronolojik ve kültürel ilişkisi bakımından soru işaretlerini daha belirgin yanıtlatabilecektir.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Anadolu’nun Orta Karadeniz Bölgesi’ndeki Samsun, Karadeniz’in diğer kesimlerine açılan özel konumuyla önemli bir kavşak noktası olma özelliğine sahiptir. Karadeniz’in dar kıyıları arasında geniş ovalara, dolayısıyla tarım alanlarına ve elverişli iklim koşullarına sahiptir. Bu kıyı kesimleri Paleolitik Çağ’da Tekkeköy ve Kalkolitik Çağ itibarıyla de kesintisiz devam etmiştir. Tez konumuzu sınırladığımız M.Ö. 2. Binyıl öncesi yerleşimleri, kazı çalışmaları ve yüzey araştırmalarıyla tanınmaktadır ve süreç hem geleneksel kökenlere hem de değişken bir sürekliliğe sahiptir. Bunlar arasında farklı kültürel unsurları bünyesinde taşıdığını maddi kültür unsurları sayesinde biliyoruz. Bu bağlamda çalışma konusu itibarıyla, bölge içerisinde Beyaz Boya Bezemeli keramik veren merkezler arasında bir bütünlük olup olmadığını tespit etmek, teknik, form ve bezeme özellikleri arasındaki benzerlikler ile farklılıkları değerlendirerek tartışmak ve bunu belirgin bir yöntem dâhilinde sonuca bağlamak, çalışmanın temel amaçlarından biridir. Bununla birlikte bölge buluntuları ile Anadolu’da Beyaz Boya Bezemeli keramik veren diğer merkezlerin karşılaştırılmasıyla bu geleneğinin farklarını, benzerliklerini, yayılım alanlarını ve etkileşimlerini ortaya çıkarmak çalışmanın bir diğer amaçtır. Ayrıca tezin kapsamı doğrultusunda, Beyaz Boya Bezeme geleneğinin Anadolu ve Ege-

Balkan kültürleriyle karşılaştırılması, hem bölge kültürlerine hem de arkeoloji literatürüne katkı sağlaması açısından oldukça önemlidir.

3. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi'nde yapılan kazılar ve yüzey araştırmaları sonucunda ele geçirilen beyaz boya bezemeli keramik buluntularının Anadolu ve Ege-Balkanlar ile etkileşimi incelemek, tezin konusunu oluşturmaktadır. Bu konuyla bağlantılı olarak bölgede yapılan ilk kazı çalışmaları olan Dündartepe ve Tekkeköy yerleşimlerinde karşımıza çıkan keramikler bize bölgede bu kültürün varlığına işaret etmiştir. Bu çerçevede Ege ve Batı Anadolu ilişkilerini ele alan T. Özgüç¹, Beyaz Boya Bezemeli keramiklere de değinmiştir. 1956 yılında C. A. Burney'in tespitine göre², bu keramiklerin bölgedeki başka yerleşimlerde de görüldüğü ve sayısının artabileceği anlaşılmıştır. 1974 yılında başlayan ve sonraki yıllarda devam eden İkiztepe Höyüğü'nde gerçekleşen kazılarda³, bu keramiklerin form ve bezeme çeşitliliğinin oldukça fazla olduğu ve değişik tabakalarda görüldüğü tespit edilmiş, bu tespit S. Sandalcı'nın tez çalışmasında ele alınmıştır⁴. 1993 yılında ise L. Thissen, Geç Kalkolitik Çağ'da Balkan ve Anadolu ilişkileri ile ilgili makalesinde⁵, keramiklerin özellikle Ege ve Balkanlar ile olan ilişkilerini değerlendirmiştir. Doktora tezi kapsamında bu buluntu grubunu ayrıntılı bir şekilde ele alan Ş. Dönmez⁶, 2000 yılına kadar olan İkiztepe kazılarının buluntuları arasındaki Beyaz Boya Bezemeli keramikleri konteks ve kronoloji bağlamında tüm yönleriyle ortaya koymuştur. 2015 yılında başlayan güncel araştırmalar⁷ Beyaz Boya Bezemeli

¹ Tahsin Özgüç, "Birinci Truva'yı Kim Kurdu?", *DTCFD*, C.2, S. 5, Ankara 1944, ss. 697-716.

² C. A. Burney, "Northern Anatolia Before Classical Times", *AS*, Vol. 6, 1956, ss. 179-203.

³ U. Bahadır Alkım vd., *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988; *İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları (1976-1980)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 2003.

⁴ Serpil Sandalcı, *İkiztepe Beyaz Boya Bezelikli Keramiği*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1991.

⁵ Laurens Thissen, "New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral", *AS*, Vol. 43, 1993, ss. 207-237.

⁶ Şevket Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi (İkiztepe Çanak-Çömleği ile Küçük Eserleri Işığında)*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2000.

⁷ Atila Türker, "Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları Sonuç Raporu: Atakum Lokalitesi ve Kültürel Mirasını Koruma Önerileri", *Atakum'a Akademik Bir Bakış Yeni Atakum*, Bekir Şişman (ed.), Atakum Belediyesi Kültür Yayınları, Samsun 2016, ss. 27-44; "Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları: İlkadım ve Canik Lokaliteleri", *34. AST*, C. 1, Ankara 2017, ss. 391-416; "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", *35. AST*, C. 1, Ankara 2017, ss. 117-146; Türker vd., "Samsun Bölgesi Post-Neolitik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması 2017 Yılı Çalışma Raporu", *36. AST*, C. 1, Ankara 2019, ss. 213-236.

keramik buluntusu veren yerleşimlerin sayısının daha da artabileceğini göstermiştir. Biz ise bu tez çalışmasında, Beyaz Boya Bezemeli geleneğini köken, yayılım ve geniş anlamda kültür açısından ayrıntılı olarak değerlendirdik ve tartışarak katkı sağlamayı hedefledik. Bu anlamda daha önce bu konu hakkında Anadolu ve Ege-Balkan arasındaki ilişkilere dair sınırlı sayıda yapılan araştırmalar, bize Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin yayılımı hakkında bilgi vermesi açısından oldukça önemlidir.

“Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi” ifadesiyle çalışmanın konu edinilen coğrafyasının sınırları belirlenmiştir. Buna göre; Samsun İli Alaçam, Bafra, Merkez ilçeler (Atakum, İlkadım, Canik) ve Tekkeköy başta olmak üzere, kıyı kesimdeki ovalar ve bu ovalara bağlantı oluşturan dağlık kesimler kastedilmektedir. “Beyaz Boya Bezemeli Keramik” ifadesiyle tez konumuzun ana materyalini oluşturan buluntu grubunu tanımlamaktadır. Bu iki temel kavram yanı sıra sıkça kullanılacak terimler; “köken”, “gelenek”, “devamlılık”, “kronoloji”, “yayılım” ve “kültür”dür. “Köken” ifadesi, çalışma konumuzu oluşturan materyalin en erken ortaya çıktığı bölge veya bölgelerin önerisini belirtir. “Gelenek” ifadesi, söz konusu materyal kapsamında bölge ya da bölgelerde benimsenen ve devamlılık arz eden, belirgin bir üslup olup olmadığını niteler. “Devamlılık” ifadesi, yine materyalin ortaya çıkışı itibarıyla sürekli ya da görece bir zaman aralığında sürekliliğini açıklar. “Kronoloji” ifadesi, tezimizin çalışma bölgesi ve başlangıcından Erken Tunç Çağ’ı sonuna kadar olan tarih aralığını; diğer bir ifadeyle, M.Ö. 2. Binyıl öncesi dönemleri kapsar. “Yayılım” ifadesi, Samsun Bölgesi dâhil tez materyalimizi oluşturan benzer veya ilişkili keramik örneklerinin görüldüğü Anadolu ve Ege-Balkan coğrafyasını kast eder. “Kültür” ifadesi, Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin mal, form ve süsleme yönüyle ortak bir anlayış bütünlüğü ve tanıttıcı özgün yönlerini anlatır.

“Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi Beyaz Boya Bezemeli Keramik Kültürü (M.Ö. 2. Binyıl Öncesi)” konulu tez çalışması kapsamında, “Masabaşı”, “Müze” ve “Saha” çalışmaları olarak üç farklı araştırma yolu izlenmiştir. “Masabaşı” çalışmalarında, ilk olarak konunun daha iyi anlaşılması amacıyla literatürde bölge yerleşimlerine dair yapılmış olan kazı ve yüzey araştırmaları sonucunda yayınlanmış bilimsel çalışmalar, özellikle yerleşimlerin konumu, araştırma tarihçeleri ve yayınlarda ele alınan Beyaz Boya Bezemeli keramikler incelenmiştir. “Müze” çalışmalarında, A. Türker’in yönetiminde gerçekleştirilen Samsun Arkeoloji Müzesi depolarındaki Dündartepe, Kaledoruğu ve Tekkeköy 1940-1941 yılı kazılarının konu kapsamındaki ilgili

buluntuları ele alınmıştır. “Saha” çalışmaları kapsamında ise, tarafımın da katıldığı, tez danışmanının başkanlığında yürütülen yüzey araştırmalarında keşfedilen, incelenen ve toplanan keramik buluntuları yerleri ele alınmış, buluntu yerleri yerinde görülmüş, elde edilen arkeolojik buluntular tasnif edilerek değerlendirilmiştir. Değerlendirilen buluntular, bölge içinde ve dışında Beyaz Boya Bezeme geleneğine örnek teşkil edebilecek yerleşimlerle ve ayrıca literatürde bulunan kültürlere ait veriler ile karşılaştırılarak tasnif edilmiştir. Ayrıca bazı parçaların, daha ayrıntılı bilgiler vermesi açısından laboratuvar ortamında analizi yaptırılmıştır. Kazı ve yüzey araştırmasıyla elde edilen Beyaz Boya Bezemeli keramik buluntuları tipolojik olarak değerlendirilmiş; buluntuların tanımı, ham ve soft çizimleri yapılmış, fotoğrafları çekilmiş ve form, teknik ve bezeme özellikleri gruplandırılmıştır. Daha sonra oluşturulan tipoloji, katalog çalışmasıyla daha ayrıntılı bir şekilde topluca sunulmuştur.

Temel literatür çalışması İstanbul’daki Alman Arkeoloji Enstitüsü (DAI), İzmir’deki Ege Üniversitesi Merkez Kütüphanesi ve Ankara’daki İngiliz Arkeoloji Enstitülerine (BIAA) ile Türk Tarih Kurumu (TTK) kütüphanelerinde yapılmıştır. Ayrıca dijital / online veri tabanlarındaki tezler, makaleler, dergiler, kitaplar, bildiriler ve sempozyumlar okunmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

SAMSUN BÖLGESİ KIYI KESİMİNİN COĞRAFI ÖZELLİKLERİ VE ARAŞTIRMA TARİHÇESİ

1.1. Samsun Bölgesi Kıyı Kesiminin Coğrafi Özellikleri

Karadeniz Bölgesi'nin orta kesiminde yer alan Samsun, kuzeyde Karadeniz, batıda Sinop, güneybatıda Çorum, güneyde Amasya ve Tokat ve doğuda Ordu illeriyle sınırlıdır. Konum olarak $40^{\circ} 50' 07''$ - $41^{\circ} 44' 07''$ kuzey enlemleri ve $34^{\circ} 52' 39''$ - $37^{\circ} 10' 31''$ doğu boylamları arasında yer alır⁸. İlin kıyı kesimini Bafra Ovası (Yakakent, Alaçam, Bafra ve 19 Mayıs İlçeleri), Merkez İlçeler (Atakum, İlkadım, Canik) ve Çarşamba Ovası (Tekkeköy, Çarşamba, Salıpazarı ve Terme İlçeleri); iç kesimini Vezirköprü, Havza, Kavak, Ladik, Asarcık, Ayvacık ve Salıpazarı ilçeleri oluşturmaktadır.

Samsun Bölgesi'nde dağlar, en geniş düzlüklere sahip Karadeniz kıyı kesimine paralel ilerlemektedir. Dağlık alanlar bazı kesimlerde kıyıya doğru sırtlarla uzantılar oluşturmaktadır. Kıyı kesimindeki dağ sıraları, iç kesimine göre daha alçaktır. İç kesimlere gidildikçe kıyıda bu fiziki özellik yok olmakta ve vadiler ile sarp yükseltiler coğrafi yapıyı daraltmaktadır. Bu özellikleriyle Samsun, zor topografyasına rağmen, sunduğu ova ve ceplerle Karadeniz'in diğer illerine göre iskâna daha uygun yaşam alanlarına sahiptir. Bölge, ayrıca, daha uygun coğrafi koşullar sayesinde vadiler ve yüksek sırtlar üzerinden Karadeniz kıyılarını Anadolu'nun iç kesimlerine bağlantıyı kolaylaştıran geçiş bölgesi olması açısından oldukça önemlidir.

Samsun'un kıyısında yer alan, Kuzey Anadolu Dağları'nın Orta Karadeniz'deki uzantısı olan Canik Dağları kıyı kesimini ayıran önemli bir unsurdur. Bu dağların büyük bir kısmı Ordu İli'ndedir. Batı kesimi ise Samsun'da yer alır. Özellikle Yeşilirmak ve kolları tarafından zamanla parçalanan bu sıradağlar, Kocadağ (kuzey kesimde Kavak yakınlarında), Sıralıdağ (Kavak İlçesi'nin doğusunda) ve Hacılar Dağı (Samsun-Ankara yolu üzerinde) olarak diğer yüksek

⁸ Cevdet Yılmaz ve Halil İbrahim Zeybek, Samsun Coğrafyası, Canik Belediyesi Kültür Yayınları, Samsun 2016, s. 1.

dağları meydana getirir. Bu dağların ortalama yükseltileri 1500 m civarındadır⁹. İç kesimlere bakıldığında, 2.058 m rakımıyla en yüksek zirvesini oluşturan dağ kütlesi Ladik İlçesi'nin güneyinde yer alan Akdağ'dır. Yine iç kesimde yer alan Vezirköprü İlçesi'nin güneyinde Kunduz Dağı ve onun güneyindeki Tavşan Dağı diğer başlıca önemli dağ kütleleridir¹⁰. Bu dağlar dışında farklı yükseltilerde tepeler de mevcuttur¹¹. Bu dağlar dışında doğudan batıya doğru uzanan ve Canik Dağları'nın devamı olarak görünen Cangal Dağları da oldukça önemlidir. Büyük bir kısmı Sinop İli sınırları içerisinde kalan Cangal Dağları, Samsun İli sınırlarının batı ucundan içeri girmekte olup ortalama yüksekliği 1500 m'dir.

Akarsular bakımında oldukça zengin olan Samsun, Bafra Ovası'ndan geçen Kızılırmak ve Çarşamba Ovası'ndan geçen Yeşilirmak'ın bu bölgelerden Karadeniz'e dökülmeleri nedeniyle ayrı bir öneme sahiptir¹². Yerleşime elverişli olan bu büyük iki ovayı meydana getiren asıl unsur, Kızılırmak ve Yeşilirmak deltalarıdır¹³. Kızılırmak Deltası'nın oluşturduğu Bafra Ovası, 561-564 km² ölçülerinde olup, bu özelliğiyle Anadolu'nun en büyük üçüncü delta ovasıdır. Batıda Alaçam'dan geçen Uluçay, doğuda Taflan Deresi, kuzeyde Karadeniz ve güneyde dağlarla sınırlanan ovanın batı sahilinde kıyı kordonları ve gölleri bulunmaktadır¹⁴. Yeşilirmak Deltası'nın oluşturduğu Çarşamba Ovası ise, ortalama 600 km² ölçüsüyle Karadeniz'in en büyük ovası niteliğindedir. Bafra Ovası'na nazaran daha az araştırılan Çarşamba Ovası üzerinde, kopuk menderesler ve akarsu yatakları bulunmaktadır¹⁵. Bu bilgiler doğrultusunda bölge için oldukça önemli olan Kızılırmak ve Yeşilirmak dışında, Güzelceçay, Alaçam Deresi, Engiz, Kürtün, Akçay, Mert, Abdal ve Terme Çayları ve iç kesimde Tersakan Çayı diğer başlıca

⁹ Reşat İzbirak, *Geography of Turkey*, Directorate General of Press and Information, 1976, s. 18.

¹⁰ Yılmaz ve Zeybek, *Samsun Coğrafyası*, s. 3, 17-19.

¹¹ Akpınar, Böğürtlen Tepe, Nebyan, Büyük Dağ, Topuzlu, Saltuk Tepesi, Kocaçaltepe, Çadırtepe ve Toraman Tepe bunlar arasında sayılabilir.

¹² Halil İbrahim Zeybek, "Sosyoekonomik Kriterlere Göre Samsun İlinin Karadeniz Coğrafi Bölgesi ve Türkiye'deki Yeri", *Geçmişten Geleceğe Samsun Sempozyumu*, 2006, s. 504; Yılmaz ve Zeybek, *Samsun Coğrafyası*, s. 3.

¹³ Aydoğan Köksal, *Bafra Ovasının Coğrafya Etüdü*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1972, s. 7. Yeşilirmak deltası olan Çarşamba Ovası ve Kızılırmak deltası olan Bafra Ovası, denize doğru üçgen biçimli uzanan tipik delta düzlükleridir, Reşat İzbirak, *Türkiye I*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1972, s. 16.

¹⁴ İbrahim Atalay, *Türkiye Coğrafyası*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1997, s. 66; Cevdet Yılmaz, *Bafra Ovası'nın Beşeri ve İktisadi Coğrafyası*, Kızılırmak Ofset, Samsun 2007, ss. 1-2, 11. Ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Köksal, *Bafra Ovasının Coğrafya Etüdü*.

¹⁵ İzbirak, *Türkiye I*, s. 16; Atalay, *Türkiye Coğrafyası*, s. 66.

akarsulardır¹⁶. Bölgedeki küçüklü büyüklü tüm bu akarsular, tektonik hareketler sonucu oluşan fay kırıkları ve çöküntülerle birlikte kıyı kesiminin fiziki yapısının şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Göller bakımından da zengin olan Samsun'da, tektonik kökenli olan tek doğal gölü, Ladik Gölü'dür. Bunun dışında kıyı set gölleri ve baraj gölleri de bulunmaktadır. Karaboğaz, Mülk, Liman, Gernek, Gıcı, Tatlıgöl, Balık Gölü ve Uzungöl Kızılırmak Deltası'nda; Akgöl ve Simenlik Yeşilirmak Deltası'nda bulunan kıyı set gölleridir. Baraj Gölleri ise, Kızılırmak üzerindeki Altinkaya, Derbent ve Yeşilirmak üzerindeki Hasan Uğurlu, Suat Uğurlu ve Çakmak Barajı'dır¹⁷.

Samsun, coğrafi yapısı nedeniyle iklim açısından çeşitlilik gösterir. Kıyı kesiminde yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlıdır. İç kesimlerde ise, yazlar sıcak ve kışlar, kıyı kesimine göre daha düşük olup, karasal iklime sahiptir¹⁸.

1.2. Samsun Bölgesi Araştırma Tarihçesi

Orta Karadeniz Bölgesi, Anadolu'nun diğer bölgelerine oranla, araştırma eksikliği nedeniyle bilinmezliğini korumaktadır. Bunun en büyük nedenlerinden biri, topografik özellikler ve yoğun bitki örtüsüdür. Bir diğer önemli nedeni ise, yapılan araştırmaların yeterli ölçüde yayınlanmaması veya buluntulara dair yapılan yorum ve atıfların azlığıdır. Aynı şekilde, Samsun Bölgesi'nin de içinde yer aldığı Orta Karadeniz Bölgesi kazı ve yüzey araştırmalarında da benzer sıkıntı söz konusudur; uzun süreli az sayıdaki kazılar dışında, kısa süreli kazıların sonuçları bize yeterli bilgileri aktarmaktan uzaktır. Bu eksiklik, stratejik açıdan önemli bir konuma sahip olan Samsun İli kültür tarihi için karşılaştırılabilir stratigrafiilerin kısıtlı kalmasına sebep olmaktadır. Samsun Bölgesi'nde bu sorunlara yönelik keşif çalışmaları uzun ve kesik periyotlarda yapıldığından ve araştırmalarda genellikle belirgin hedefler esas alındığından, dönemsel ve bağlamsal ilişkiler de eksik kalmıştır.

Samsun Bölgesi'nde kısa süreli Akalan Kalesi, Dündartepe, Kaledoruğu ve Tekkeköy kazıları, uzun süreli İkiztepe ve kazısı yeni başlanan Oymaağaç dışındaki bilgilerimiz yüzey araştırmalarıyla sınırlıdır. Yüzey araştırmaları değişik dönemde

¹⁶ Yılmaz ve Zeybek, *Samsun Coğrafyası*, s. 3, 19, 81.

¹⁷ Yılmaz ve Zeybek, *Samsun Coğrafyası*, ss. 101-107.

¹⁸ Yılmaz ve Zeybek, *Samsun Coğrafyası*, s. 3.

farklı araştırmacılarca gerçekleştirilmiştir¹⁹. İlk gelen araştırmacılarından Filolog E. Forrer²⁰, Samsun’da yaptığı gezisi sonucunda, bölgenin ormanlık yapısından dolayı yerleşimlerin köy tipi ve dağınık konumlanmış olabileceğini ve bunun da höyükleşmeyi engelleyebileceğini savunmuştur. Bunun aksini savunan H. H. von der Osten²¹, 1926 yılında Orta Anadolu üzerine başlattığı yüzey araştırmasında, Kaledoruğu höyüğünü saptamış ve E. Forrer’ın tezini çürütürerek, kıyıya doğru eski yerleşimlerinin var olabileceğine işaret etmiştir. Bu tarihten sonra ise, bölge üzerine yapılan yüzey araştırmalarında artış görülmektedir. 1941 yılında K. Kökten²², Tekkeköy’de gerçekleştirdiği yüzey araştırmasında mağara ve kaya sığınağı bulmuştur. K. Kökten ve ekibi²³ ayrıca, aynı yıl ekibiyle birlikte başlattığı ve 1941 yılında da devam ettirdiği Bafra-Alaçam bölgesi yüzey araştırmasında İkiztepe, Şirlek Tepe ve Sivri Tepe gibi önemli höyükleri saptamıştır. Bunlar dışında Ladik, Havza, Vezirköprü ve Suluova kesimlerinde de incelemelerde bulunmuşlardır. Birkaç yıl aradan sonra 1946 yılında, A. İnan²⁴, K. Kökten, N. Özgüç ve F. Kınal’dan oluşan yeni bir ekip, bölgede daha önce kazı çalışmaları gerçekleştirilen höyüklerle birlikte İkiztepe, Şirlek Tepe ve Sivri Tepe höyüklerini tekrar gezmiştir. 1950 yılında Batı ve Orta Karadeniz Bölgesi’nde, kapsamlı bir yüzey araştırması gerçekleştiren A. Gökoğlu²⁵, araştırmasında Samsun Bölgesi’ni de ele alarak, Bafra İlçesi’nde daha önce gezilen yerleri incelemiş ve Alaçam İlçesi’ndeki Gökçeboğaz Höyüğü’nden bahsetmiştir. 1955 yılında Kuzey Anadolu üzerine yaptığı araştırma kapsamında Samsun’u da gezen C. A. Burney²⁶ ise, A. Gökoğlu’un değindiği Gökçeboğaz Höyüğü’nü ayrıntılı olarak ele almış ve bölgedeki yerleşimlerin keramikleri üzerine incelemelerde bulunmuştur. 1970 yılında J. A. Dengage²⁷, Karadeniz’in güney

¹⁹ Bu çalışmadaki araştırma tarihçesinde, ağırlıklı olarak Ş. Dönmez’in ayrıntılı çalışması (“*İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi’nin Kültürel Gelişimi*”) esas alınmıştır.

²⁰ von Emil Forrer, “Ergebnisse einer archäologischen Reise in Kleinasien”, MDOG 65, Berlin 1927, ss. 27-43.

²¹ von der Osten H. H., *Explorations in Central Anatolia Season Of 1926*, James Henry Breasted (eds.), The University of Chicago Press, OIP Vol. 5, Chicago 1929, ss. 28-33.

²² İ. Kılıç Kökten, “Samsun Vilayeti Tekeköy Civarında Prehistorik Araştırmalar”, *Ülkü* XVII/98, Ankara 1941, ss. 121-124; İ. Kılıç Kökten, “Kuzey-Doğu Anadolu Prehistoryasında Bayburt Çevresinin Yeri”, *DTCFD* III/5, Ankara 1944, s. 470.

²³ İ. Kılıç Kökten vd., “1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor”, *Belleten*, C. IX, S. 35, Ankara 1945, ss. 394-397.

²⁴ Afet İnan, “Ankara-Samsun Arasında Tarih Gezisi”, *DTCFD* V/1, Ankara 1947, ss. 124-125.

²⁵ Ahmet Gökoğlu, *Paphlagonia (Kastamonu, Sinop, Çankırı, Safranbolu, Bartın, Bolu, Gerede, Mudurnu, İskilip, Bafra, Alaçam ve Civarı) Gayri Menkul Eski Eserleri ve Arkeolojisi*, Doğrusöz Matbaası, C. 1, Kastamonu 1952, ss. 40-41.

²⁶ C. A. Burney, “Northern Anatolia Before Classical Times”, ss. 179-203.

²⁷ J. Andrew Dengage, “A Site Survey Along The South Shore of The Balck Sea”, *The Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology*, TTK, Vol. I, Ankara 1978, ss. 245-258.

sahilindeki yüzey araştırmasında Sinop ve Samsun üzerine incelemelerde bulunmuştur. Samsun üzerine gerçekleştirilen en kapsamlı yüzey araştırması U.B. Alkım²⁸ ve ekibi tarafından 1971-1977 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Bir diğer kapsamlı çalışma ise, M. Özsait²⁹,in 1986 yılında Orta Karadeniz Bölgesi üzerine başlattığı uzun soluklu yüzey araştırmasıdır. Bu araştırmalar kapsamında Samsun'un ağırlıklı olarak iç kesimlerinde, Ladik, Havza ve Vezirköprü bölgelerinde incelemelerde bulunulmuştur. 1987-1988 ve 1997-1999 yıllarında Ö. Bilgi³⁰, daha önceki yıllarda kazı çalışmaları başlatılan İkiztepe buluntularını sentezlemek amacıyla, Bafra, Havza ve Vezirköprü'de yüzey araştırması gerçekleştirmiştir. Bölgedeki yerleşimler hakkında verdiği detaylı bilgiler açısından oldukça önemli olan bir diğer yüzey araştırması ise, Ş. Dönmez³¹ tarafından 1997-1999 yıllarında Sinop-Samsun-Amasya illerinde ve özellikle Karadeniz'in kıyı kesimlerinde gerçekleştirilmiştir. Ş. Dönmez³², bu çalışmasını yayınladığı tez ve makalelerle ayrıntılı olarak sunmuştur. 2005-2006 yıllarında ise Samsun'un iç kesimlerinde,

²⁸ Uluğ Bahadır Alkım, "Samsun Province", *Recent Archaeological Research in Turkey*, AS, Vol. 22, 1972, s. 56; "Tilmen Hüyük and The Samsun Province", *Recent Archaeological Research in Turkey*, AS, Vol. 23, 1973, ss. 63-65; "Tilmen Hüyük ve Samsun Bölgesi Çalışmaları (1971)", *TAD*, S. XX-2, Ankara 1974a, ss. 8-9; "Tilmen Hüyük ve Samsun Bölgesi Çalışmaları (1972)", *TAD*, S. XXI-2, Ankara 1974b, ss. 24-26; "Samsun Region 1973", *Recent Archaeological Research in Turkey*, AS, Vol. 24, 1974c, ss. 50-53; "Samsun Bölgesi 1973 Çalışmaları", *Belleten*, C. XXXVIII, ss. 149-152, Ankara 1974d, ss. 553-556; "Samsun Bölgesi Çalışmaları (1973)", *TAD*, S. XXII-1, Ankara 1975, ss. 5-12; "İkiztepe and Samsun Survey", *Recent Archaeological Research in Turkey*, AS, Vol. 26, 1976, ss. 42-44; "İkiztepe and Samsun Region 1977", *Recent Archaeological Research in Turkey*, AS, Vol. 28, 1978, ss. 23-27; Zeynep Kızıltan, "Samsun Bölgesi Yüzey Araştırmaları 1971-1977", *Belleten*, C. LVI-215, Ankara 1992, ss. 231-241.

²⁹ Mehmet Özsait, "1986 Yılı Amasya-Ladik Çevresi Tarihöncesi Araştırmaları", *V. AST*, C.II, Ankara 1988, ss. 239-256; "1986-1993 Yılları Arasında Samsun-Ladik Çevresi Yüzey Araştırmaları", *TTK Kongresi*, S. XII, C.I, Ankara 1999, ss. 35-40; "Orta Karadeniz Bölgesi Yüzey Araştırmaları", Oktar Belli (ed.), *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi (1932-1999)*, Ankara 2000, ss. 335-341; "2001 Yılı Samsun ve Amasya Yüzey Araştırmaları", *20. AST*, C.II, Ankara 2003a, ss. 127-140; "2002 Yılı Samsun ve Amasya Yüzey Araştırmaları", *Haberler*, S.16, İstanbul 2003b, ss. 25-27; "2002 Yılı Samsun-Amasya Yüzey Araştırmalarının İlk Sonuçları", *21. AST*, C.II, Ankara 2004, ss. 273-284; "2003 Yılı Amasya, Samsun ve Ordu İlleri Yüzey Araştırmaları", *22. AST*, C.II, Ankara 2005, ss. 263-274; "2004 Yılı Samsun ve Amasya İlleri Yüzey Araştırmaları", *23. AST*, C.II, Ankara 2006, ss. 249-258.

³⁰ Önder Bilgi, "İkiztepe Kazılarının 1987 Dönemi Sonuçları ve Çevre Araştırmaları", *10. KST*, C.I, Ankara 1989, ss. 201-210; "İkiztepe Kazılarının 1988 Dönemi Sonuçları ve Çevre Araştırmaları", *11. KST*, C.I, Ankara 1990b, ss. 211-220; "İkiztepe Kazılarının 1988 Dönemi Sonuçları ve Çevre Araştırmaları", *Höyük*, C.I, Ankara 1990b, ss. 25-27.

³¹ Şevket Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", *16. AST*, C.II, Ankara 1999, ss. 513-536.

³² Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 515; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, ss. 330-334; "1997-1999 Yılları Yüzey Araştırmalarında İncelenen Samsun-Amasya İlleri İ.Ö. 2. Binyılı Yerleşmeleri", *Belleten*, C. LXV, S. 244, Ankara 2002, ss. 873-903; "Orta Karadeniz Bölgesi'nin İlk Tunç Çağı II Öncesi Kültürel Gelişimi Üzerine Yeni Gözlemler", D. Burcu Erciyas ve Elif Koparal (eds.), *YAS Karadeniz Araştırmaları Sempozyum Bildirileri*, Ege Yayınları, Ankara 2006, ss. 63-88.

R.M. Czichon³³ tarafından Vezirköprü ve Havza İlçeleri çevresinde yüzey araştırması gerçekleştirilmiştir. Samsun envanteri kapsamında Samsun Müzesi Arkeologları tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda, bölgede daha önce adı duyulmamış yerleşimler tescillenmiştir³⁴. 2015 yılında “Samsun Bölgesi Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması” adı altında A. Türker³⁵ tarafından başlatılan ve halen devam eden çalışmalarda, ilk aşamada ilin kıyı kesimi hedeflenmiştir. Bölgede daha önce keşfedilen erken dönem yerleşimlerine tekrar gidilerek, yerinde ayrıntılı olarak incelenmesinin yanı sıra yeni yerler tespit edilmiş ve bazı mevcut bilgiler revize edilmiş, ayrıca yeni yerler keşfedilmiştir. Bölge üzerine yürütülen son yüzey araştırması ise, 2018 yılında A. Temür³⁶ tarafından Vezirköprü İlçesi’nde başlatılmıştır.

Bölgedeki ilk kazı Kavak İlçesi yakınlarında bulunan Çamurlu Tepe’de 1883 yılında A. Biliotti tarafından yapılan sondaj çalışmasıdır³⁷. Bölgenin ilk ve önemli kazı çalışmalarından diğeri ise, Atakum İlçesi’nde bulunan Akalan Kalesi’de, Th. Macridy tarafından 1907 yılında gerçekleştirilmiştir³⁸. Uzun bir süre herhangi bir kazı çalışması yürütülmeyen bölgede, 1940-1941 yıllarında İ. K. Kökten, N. Özgüç ve T. Özgüç³⁹ tarafından, Orta Karadeniz Bölgesi’nin erken dönem tabakalaşması hakkında bilgiler veren Dündartepe, Tekkeköy ve Kavak-Kaledoruğu höyüklerinde

³³ Rainer Maria Czichon, “Oymaağaç-Vezirköprü Yüzey Araştırması 2006”, 25. AST, C. 1, Ankara 2008, ss. 187-196.

³⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. T.C. Samsun İli Özel Dairesi İmar ve İnşaat Başkanlığı İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü Samsun Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, Yaşam Ajansı, Samsun 2012.

³⁵ Türker, Atakum’a Akademik Bir Bakış Yeni Atakum, ss. 27-44; “Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları: İlkadım ve Canik Lokaliteleri”, ss. 391-416; “Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu”, ss. 117-146; Türker vd., “Samsun Bölgesi Post-Neolitik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması 2017 Yılı Çalışma Raporu”, ss. 213-236.

³⁶ Akın Temür vd. “Neoklaudiopolis Antik Kenti ve Territoriyumu 2018 Yılı Yüzey Araştırması”, 41. KST, (Baskıda).

³⁷ D. M. Bailey, *A Catalogue of The Lamps in the British Museum I*, London 1975, ss. 79-84. Bu çalışmayı ilk konu edinen kişi ise D.M. Bailey’dir. Yayında Çamurlu ya da Çirişli Tepe olarak geçen bu yerleşimin konumu hakkında detaylı bilgi verilmemiştir. Fakat daha sonra aynı bölgede yapılan yüzey araştırmasında bu yerleşimin Kavak Emirli köyünde yer alan Kale Tepe olduğu söylenmiştir (Önder Bilgi vd., “Samsun (Amisos) Bölgesinin Kültürel Gelişimi Projesi ile İlgili Yüzey Araştırması-2000”, 19. AST, C. 1, Ankara 2002, s. 284). Ayrıca bkz. Latife Summerer, “Bulls and Men on the Mountaintop. Votive Terracottas from Çirişli Tepe (Central Black Sea)”, *Figurines de terre cuite en Méditerranée grecque et romaine*, Vol. 2, Fransa 2015, ss. 571-586.

³⁸ Th. Macridy, “Une Citadelle archaïque du Pont”, *Mitteilungen der Vorderasiatischen Gesellschaft*/12, Berlin 1907, ss.167-175; Von der Osten, *Explorations in Central Anatolia Season Of 1926*, s. 31.

³⁹ Kökten, “Samsun Vilayeti Tekkeköy Civarında Prehistorik Araştırmalar”, ss. 121-124; Kökten vd., “1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor”, ss. 361-400; Tahsin Özgüç, “Samsun Hafriyatının 1941-1942 Yılı Neticeleri”, *III. TTK Kongresi*, S.IX, C.3, Ankara 1948, ss. 393-419.

kazılar gerçekleştirilmiştir. Bu kazılar önemli sonuçlar vermiş olmakla birlikte malesef kısa süreli olmuştur. Bölgede uzun süreli ve sistematik ilk kazı çalışması ise 1974 yılında U.B. Alkım⁴⁰ tarafından başlatılan İkiztepe Höyüğü kazılarıdır. Hafiri'nin 1981 yılındaki vefatının ardından kazılar Ö. Bilgi⁴¹ tarafından 2014 yılına dek sürdürülmüştür. 1996 yılında S. Atasoy⁴² tarafından Amisos ve 2009 yılında Samsun Müze Müdürlüğü tarafından Çakalca-Karadoğan Höyük⁴³ Kazıları gerçekleştirilmiştir. 2005-2006 yıllarında Vezirköprü'deki Oymaağaç Höyük'te, R. Czichon⁴⁴ tarafından gerçekleştirilen yüzey araştırmalarının ardından, 2007 yılında halen devam etmekte olan, kazı çalışmaları başlatılmıştır.

⁴⁰ Alkım, "Samsun Province", *Recent Archaeological Research in Turkey*, s. 56; "Samsun Region 1973", s. 50; "Samsun Bölgesi 1973 Çalışmaları", ss. 553-556; "Samsun Bölgesi Çalışmaları (1973)", s. 5; U. Bahadır Alkım, "İkiztepe Kazısı: İlk Sonuçlar", *VIII. TTK Kongresi*, C.I, Ankara 1979, ss. 151-157.

⁴¹ Önder Bilgi, "1981 Dönemi İkiztepe Kazıları", *IV. KST*, Ankara 1983, ss. 49-55.

⁴² Sümer Atasoy, *Amisos Karadeniz Kıyısında Antik Bir Kent*, Koç Holding A. Ş., Samsun 1997; Özkan Ertuğrul ve Sümer Atasoy, "1996 Amisos Kazıları", *XIX. KST*, C. II, Ankara 1998, ss. 523-530.

⁴³ Orhan A. Şirin ve Mustafa Kolağasıoğlu, *Çakalca-Karadoğan Höyüğü: Arkaik Dönemde Amisos ve Kybele Kültü*, SAMTAB, Samsun 2016.

⁴⁴ R. M. Czichon, "Oymaağaç-Vezirköprü Yüzey Araştırması 2006", ss. 187-196; R. M. Czichon vd., "Archäologische Forschungen am Oymaağaç Höyük/Nerik(?) in den Jahren 2007-2010", *MDOG* 143, Berlin 2011, ss. 169-205; "Archäologische Forschungen am Oymaağaç Höyük/Nerik 2011-2015", *MDOG* 148, Berlin 2016, ss. 5-141; R. M. Czichon ve M. A. Yılmaz, "Vezirköprü/Oymaağaç Höyük-Nerik(?) Projesi", *Anadolu'nun Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40 Yılı, Ayrıbasım*, Ankara 2014, ss. 339-346.

İKİNCİ BÖLÜM

SAMSUN BÖLGESİ KIYI KESİMİNDE BEYAZ BOYA BEZEMELİ KERAMİK BULUNTUSU VEREN LOKALİTELER

Beyaz Boya Bezemeli keramikler, Anadolu’da ve Anadolu dışında değişik yerlerde karşımıza çıkmaktadır. Samsun Bölgesi’nde ise bu keramiklerin, gerek eski kazılar ve yüzey araştırmaları gerekse de A. Türker tarafından 2015 yılında başlatılan yüzey araştırması ışığında, daha çok kıyı kesiminde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu yoğunluğu ve yayılımı daha iyi anlamak amacıyla, Beyaz Boya Bezemeli keramik buluntusu veren merkezler, bölgesel olarak Bafra Ovası, Merkez İlçeler, Çarşamba Ovası ana başlıkları altında incelenmiştir (Lev. LXXI). Bunlar ayrıca, kendi içerisinde kazı ve yüzey araştırması yapılanlar olmak üzere iki ara başlık altında ve genel olarak coğrafi ve stratigrafik açıdan değerlendirilmiştir.

2.1. Bafra Ovası

Bafra ovası, coğrafi koşulları açısından, verimli toprak yapısı, denize yakınlığı ve konumu itibarıyla Samsun İli’nin ilk yerleşimlerine ev sahipliği yapmış bir bölgedir. Bafra Ovası; Yakakent, Alaçam, Bafra ve Ondokuzmayıs İlçelerini kapsamaktadır. Samsun’da en çok araştırılan bölge olan bu ova, hem yabancı hem de yerli birçok araştırmacının ilgi odağı olmuş ve yüzey araştırmalarıyla incelenmiştir. Bölgede yapılan bu araştırmalar dışında uzun süreli tek kazı ise İkiztepe Höyüğü’dür. Bugüne kadar yapılan araştırmalar neticesinde Bafra Ovası’nda Kalkolitik ve Erken Tunç Çağ lokaliteleri: Sivritepe, Gökçeboğaz, Dedetepe, Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük), Hacıbaba (Sivri Tepe), Tepekışla (Tödüğün; Tedigün), Tepetarla, Azay Tepe, Paşaseyh Tepesi, Elmacık Tepe, Kızılkayası (Gelinkayası), Karaşeyh Tepesi, Derbent Aşağı Tepe, Doğankaya-Tepecik, Kel(e)beş Tepe, Tatlı Göl (Taşköprü), Dededağı Höyük (Mezarlık Tepe), Bakırdere, Dede Tepe / İkizpınar, Lengerli-Tepecik, Kiraz Tepe, Kirmencik (Beylik-Tepecik) ve Yiğitler Tepesi’dir⁴⁵. Bu lokaliteler içinde, İkiztepe, Gökçeboğaz, Dedetepe, Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük), Tepekışla (Tödüğün; Tedigün), Tepetarla, Elmacık Tepe, Doğankaya-Tepecik, Kel(e)beş Tepe, Bakırdere ve İkizpınar / Dede Tepe Höyüğü’nde Beyaz Boya Bezemeli keramik buluntusuna rastlanılmıştır.

⁴⁵ Bu yerleşimler, “Araştırma Tarihçesi” bölümünde belirtilen çalışmalar sonucunda tespit edilmiştir.

2.1.1. Kazı Yöntemiyle Araştırılan Lokaliteler

2.1.1.1. İkiztepe Höyüğü

İkiztepe Höyüğü, Samsun'un batı kesimindeki Bafra İlçesi'nin 7 km kuzeybatısında, İkiztepe Köyü'nün kuzeyinde konumlanır. Höyük, Kızılırmak'ın getirdiği alüvyonlarla oluşan verimli düzlüklerde bir ova yerleşimidir (Lev. I)⁴⁶. Karadeniz'in 1,5 km batısında, Kızılırmak'ın 6-7 km güneyinde yer alan höyüğün, jeolojik verilere göre eskiden Karadeniz'in ve Kızılırmak'ın kıyısında olduğu değerlendirilmesinde bulunulmuştur⁴⁷. Kazısı kesintisiz 41 yıl (1974-2014) devam eden İkiztepe, Bafra bölgesinin tarihöncesinde iskâna uygun olması bakımından bize önemli arkeolojik veriler vermektedir.

İkiztepe, ilk olarak K. Kökten ve ekibinin 1940-1941 yılları arasında Dündartepe, Tekkeköy ve Kaledoruğu'nda gerçekleştirdiği kazıların ardından yürütülen yüzey araştırması sırasında tespit edilmiş ve toplanan örnekler neticesinde, Tunç Çağı ve Hitit dönemlerinde iskân edildiği belirtilmiştir⁴⁸. Daha sonra A. Gökoğlu⁴⁹ tarafından 1950'li yılların başlarında tekrar incelenmiştir. Höyük hakkında buluntu bazlı ilk yayını yapan C. A. Burney ise, 1955 yılında "Bafra-Alaçam" bölgelerindeki araştırmasında höyüğü tekrar ziyaret etmiş ve topladığı keramik buluntuları neticesinde GKÇ, ETÇ ve OTÇ tabakalarının olduğunu belirtmiştir⁵⁰. Yerleşimin ilk bilimsel kazısı, "Karadeniz'in Orta Kesimi'nin tarihi coğrafyasını, kültürel sürekliliğini ve bu kültürün İç Anadolu ve başka kültürlerle olan ilişki derecesini saptamak" amacıyla 1974 yılında U.B. Alkım⁵¹ tarafından

⁴⁶ Kökten vd., "1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor", s. 395; Özgüç, "Samsun Hafriyatının 1941-1942 Yılı Neticeleri", s. 418; İnan, "Ankara-Samsun Arasında Tarih Gezisi", s. 125; Gökoğlu, *Paphlagonia (Kastamonu, Sinop, Çankırı, Safranbolu, Bartın, Bolu, Gerede, Mudurnu, İskilip, Bafra, Alaçam ve Civarı) Gayri Menkul Eski Eserleri ve Arkeolojisi*, s. 41; Burney, "Northern Anatolia Before Classical Times", s. 182 vd; Alkım vd., *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları*, s. 1 vd; Winfried Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatolien*, Verlag Gebr. Mann, Berlin 1963, s.64; Dönmez, İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi, s. 96 vd; "Orta Karadeniz Bölgesi'nin İlk Tunç Çağı II Öncesi Kültürel Gelişimi Üzerine Yeni Gözlemler", s. 64 vd.

⁴⁷ Özgüç, "Samsun Hafriyatının 1941-1942 Yılı Neticeleri", s. 418; Alkım vd., *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları*, s. 1, 5-6.

⁴⁸ Kökten, "Kuzey-Doğu Anadolu Prehistoryasında Bayburt Çevresinin Yeri", s. 471; Özgüç, "Samsun Hafriyatının 1941-1942 Yılı Neticeleri", s. 418.

⁴⁹ Gökoğlu, *Paphlagonia (Kastamonu, Sinop, Çankırı, Safranbolu, Bartın, Bolu, Gerede, Mudurnu, İskilip, Bafra, Alaçam ve Civarı) Gayri Menkul Eski Eserleri ve Arkeolojisi*, s. 41.

⁵⁰ Burney, "Northern Anatolia Before Classical Times", ss. 182-183,189-191.

⁵¹ Alkım, "Samsun Province", s. 56; "Samsun Region 1973", s. 50; "Samsun Bölgesi 1973 Çalışmaları", ss. 553-556; "Samsun Bölgesi Çalışmaları (1973)", ss. 5-12; "İkiztepe Kazısı: İlk Sonuçlar", s. 151.

başlatılmış ve 1980 yılına kadar kesintisiz devam etmiştir. 1981 yılı itibariyle Ö. Bilgi⁵² tarafından kazılara devam edilmiş ve 2014 yılına kadar kazı çalışmaları sürdürülmüştür.

Dört tepeden (Tepe I-IV) oluşan büyük bir yerleşim olan İkiztepe Höyüğü, ortalama 350 x 260 m boyutlarındadır. Bunlarda ilk üç tepe (Tepe I-III) uzun süre kazılmışken, Tepe IV'te sadece küçük bir sondaj açılmıştır⁵³.

Birbirinden bağımsız bu tepelerden en büyüğü olan Tepe I, yerleşim alanının en güneyindedir. Ova seviyesinden 29.42 m yüksekliğinde, doğu-batı yönünde 180 m ve kuzey-güney genişliğinde 130 m'dir. Höyüğün, 2009 yılı kazı raporuna göre toplam alanı 600 m² 'den fazladır⁵⁴. En çok araştırılan iki tepeden biri olan höyükte 8 sondaj çalışması gerçekleştirilmiştir (A, A', C, D, H, K, M ve N Sondajları). Bu sondajlar sonucu ETÇ I'den OTÇ'ye kadar kesintisiz bir stratigrafi izlenmiş ve uzun bir aranın ardından GDC'de tekrar küçük bir yerleşim kurulmuştur⁵⁵.

Tepe II, Tepe I'in 120 m kuzeyinde konumlanır. Ova seviyesinden 22,5 m yüksekliğinde olan höyük 180 x 200 m ölçülerindedir. Kazıların ilk yıllarında en erken tabakalanmayı veren Tepe II, Tepe I gibi uzun süreli araştırılan bir höyük olmuştur. Tepede toplam 4 sondaj çalışması gerçekleştirilmiş (B, F, G, O Sondajları) ve GKÇ'den OTÇ'e kadar kesintisiz bir stratigrafi görülmüştür⁵⁶.

Tarımsal faaliyetler ve erozyon nedeniyle belirginliğini kaybeden Tepe III, Tepe II'nin yaklaşık 300 m kuzeyinde konumlanmaktadır. Yüksekliği ova seviyesinden 12,3 m ve çapı yaklaşık 80 x 90 m boyutlarında olan tepe, diğer tepelere göre daha küçüktür. 1977 yılında araştırılmaya başlanan höyükte, kazı süreci boyunca sadece 2 sondaj çalışması gerçekleştirilmiştir (J ve L Sondajları). 1990'lı

⁵² Önder Bilgi, "1981 Dönemi İkiztepe Kazıları", ss. 49-55; "İkiztepe Kazılarının 1986 Dönemi Sonuçları", IX. KST, C.I, Ankara 1988, ss. 169-180; "İkiztepe Kazılarının 1988 Dönemi Sonuçları ve Çevre Araştırmaları", ss. 211-220; "İkiztepe Kazılarının 1988 Dönemi Sonuçları ve Çevre Araştırmaları", ss. 25-28.

⁵³ Alkım, "İkiztepe Kazısı: İlk Sonuçlar", s. 152. A. Türker'in, 2018 yılı saha çalışmasında höyüğün güncel boyutu, kuzey – güney yönünde 375 m ve doğu – batı yönünde 175 m olarak ölçülmüştür.

⁵⁴ Önder Bilgi, "Samsun-İkiztepe Kazılarının 2009 Dönemi Çalışmaları", 32. KST, C. 4, Ankara 2011, ss. 440-445.

⁵⁵ Alkım vd., *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları; İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları; İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları*.

⁵⁶ Alkım vd., *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları; İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları; Dönmez, İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, ss. 96-99, dp. 229; Ayrıca A. Türker tarafından höyükte gerçekleştirilen saha gözlemlerinden yararlanılmıştır.

yıllarda tekrar kazılan bu kesimde genel olarak; ETÇ II-III, OTÇ, GDÇ ve Helenistik Çağ tabakaları tespit edilmiştir⁵⁷.

Tepe I'in kuzeybatısı ve Tepe II'nin batısında yer alan Tepe IV, diğerlerine nazaran en az araştırılan höyüktür. Ova seviyesinden 16 m yükseklikte ve doğu-batı genişliği 90 m, kuzey-güney genişliği 80 m'dir. 1977 yılında sadece bir sondaj (I Sondajı) açılan höyükte, OTÇ tabakası olduğu tespit edilmiştir⁵⁸ (Lev. LXXIII⁵⁹).

2.1.2. Yüzey Araştırmaları

2.1.2.1. Gökçeboğaz Höyük (Ali Osman Tepe)

Gökçeboğaz Höyüğü, Alaçam İlçesi Yenice Köyü'nün 2 km kuzeybatısında, Bafra-Alaçam yolunun 500 m. güneyinde, Gökçeboğaz Köyü yakınlarında bulunur (Lev. II)⁶⁰. Bugün Ali Osman Tepesi olarak da bilinen mevki Alaçam-Samsun karayolundan bakıldığında gözle görülebilir bir konuma sahip olup, Akyokuşyolu Sırtı'nın kuzeybatı uzantısında; batısındaki Sivritepe Höyüğü ile kuzeyindeki Karadeniz'e 4 km ve doğusundaki Dedetepe Höyüğü'ne kuş uçuşu 5 km mesafededir. Tepeye sadece güney ve güneydoğu yönlerinden erişilebilmekle birlikte diğer yönler oldukça sarpıtır. Batısından Keşli Deresi ve doğusundan Gökçeboğaz Deresi akmaktadır. Höyük kaba hatlarıyla yaklaşık olarak ova seviyesinden 40 m yükseklikte ve 90 x 100 m genişliğindedir. Höyüğün son araştırmalarında, kaçak kazılar ve tarım faaliyetlerinden dolayı yoğun olarak tahribata uğradığı tespit edilmiştir⁶¹.

Gökçeboğaz, Bafra Ovası'nın en çok araştırılan ve atıfta bulunulan höyüklerden biri olmuştur⁶². İlk olarak 1952 yılında, A. Gökoğlu tarafından

⁵⁷ Alkım vd., *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları; İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları*; Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, ss. 96-99, dp. 229; Önder Bilgi, "Samsun-İkiztepe Arkeolojik Kazıları Tepe III Çalışmaları 1993 ve 1994 Dönemi Sonuçları", *Anadolu Araştırmaları XV*, İstanbul 1999a, ss. 137-165.

⁵⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Alkım vd., *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları; İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları*; Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, ss. 96-99, dp. 229; Ayrıca A. Türker tarafından höyükte gerçekleştirilen saha gözlemlerinden yararlanılmıştır.

⁵⁹ İkiztepe kazı raporlarına göre güncel tabakalanma için bkz. Tablo 1.

⁶⁰ Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 515; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 70.

⁶¹ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 118.

⁶² Gökoğlu, *Paphlagonia (Kastamonu, Sinop, Çankırı, Safranbolu, Bartın, Bolu, Gerede, Mudurnu, İskilip, Bafra, Alaçam ve Civarı) Gayri Menkul Eski Eserleri v Arkeolojisi*, s. 41; Burney, "Northern

değinilmiş ve yerleşim hakkında ayrıntılı bilgi verilmeden, sadece Bafra-Alaçam civarındaki Gökçeboğaz Köyü'nde olduğu belirtilmiştir⁶³. 1955 yılında C.A. Burney tarafından araştırılmış ve bir grup keramik buluntusu ilk kez yayınlamıştır⁶⁴.

Gökçeboğaz Höyüğü, ilk araştırmalarda ele geçen keramik parçalarına bakılarak GKÇ ve ETÇ'ye tarihlenmiştir⁶⁵. Daha sonraki araştırmalar ve incelemelerde ise GKÇ, ETÇ I-III ve OTÇ yerleşimleri olduğu anlaşılmıştır⁶⁶. A. Türker tarafından yapılan son araştırmalarda ise, -özellikle höyüğün doğu ve güneyinden toplanan keramikler dikkate alındığında- bu dönemler dışında Demir Çağ ve Geç Roma/Türk İslam dönemlerine ait keramikler de tespit edilmiştir⁶⁷.

2.1.2.2. Dedetepe Höyük

Karadeniz'e kuş uçuşu 4 km mesafede olan Dedetepe Höyüğü, Bafra-Alaçam yolunun güneyinde, Alaçam İlçesi Yenice Köyü'nün 2 km kuzeyinde, Dedeyanı Mevkii'nde ve batısındaki Pınarlı Deresi'nden 69 m yükselen doğal bir tepenin üzerinde konumlanır (Lev. III). Höyüğün ölçülebilen güncel boyutlarına bakıldığında, üst çapının 180 x 130 m ölçülerine sahip olduğu anlaşılmıştır. Yerleşim batı ve güney kesimlerinde düzleşerek genişlerken, kuzey kesiminde dar, sarp ve teraslıdır. Höyüğün kuzey yamacında ve üst kesimlerinde hem kaçak kazılar hem de tarımsal faaliyetlerden dolayı tahribatlar görülmektedir⁶⁸.

Anatolia Before Classical Times", s. 182; Alkım, "Samsun Province", s. 56; "Tilmen Hüyük ve Samsun Bölgesi Çalışmaları (1971)", s. 8; Kızıltan, "Samsun Bölgesi Yüzey Araştırmaları 1971-1977", ss. 217-218; Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 515; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 70; "1997-1999 Yılları Yüzey Araştırmalarında İncelenen Samsun-Amasya İlleri İ.Ö. 2. Binyılı Yerleşmeleri", s. 877; Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 118; Türker vd., "Samsun Bölgesi Post-Neolitik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması 2017 Yılı Çalışma Raporu", s. 214.

⁶³ Gökoğlu, *Paphlagonia (Kastamonu, Sinop, Çankırı, Safranbolu, Bartın, Bolu, Gerede, Mudurnu, İskilip, Bafra, Alaçam ve Civarı) Gayri Menkul Eski Eserleri ve Arkeolojisi*, s. 41.

⁶⁴ Burney, "Northern Anatolia Before Classical Times", s. 182.

⁶⁵ Burney, "Northern Anatolia Before Classical Times", s. 181.

⁶⁶ Kızıltan, "Samsun Bölgesi Yüzey Araştırmaları 1971-1977", s. 217; Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 515; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 70; "1997-1999 Yılları Yüzey Araştırmalarında İncelenen Samsun-Amasya İlleri İ.Ö. 2. Binyılı Yerleşmeleri", s. 877.

⁶⁷ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 118.

⁶⁸ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 118.

Dedetepe yerleşimi ilk olarak 1971 yılında U.B. Alkım tarafından tespit edilmiştir⁶⁹. Daha sonra 1997 yılında Ş. Dönmez'in yürüttüğü yüzey araştırması kapsamında tekrar ziyaret edilip incelenmiştir⁷⁰. Son olarak A. Türker tarafından 2016 yılında Bafra-Alaçam Bölgeleri'nde yapılan yüzey araştırmasında, kapsamlı bir şekilde incelenmiştir⁷¹.

Dedetepe Höyüğü, ilk araştırmalarda ele geçen keramik parçalarına bakılarak ETÇ, OTÇ ve Hitit Çağı'na tarihlenmiştir⁷². Daha sonraki araştırmalarda ise, GKÇ, ETÇ, OTÇ ve GDÇ yerleşimleri olduğu anlaşılmıştır⁷³.

2.1.2.3. Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)

Şirlek Tepe, Bafra İlçesi'nin 10 km batısındaki Kuşçular Köyü'nün kuzeybatısında, İkiztepe Höyüğü'nün kuzucumu 2 km güneyinde konumlanmaktadır (Lev. IV). Höyük ayrıca Cirlek Tepe ve Hoşkadem isimleriyle de bilinir. Höyüğün yüksekliği 18 m, taban çapı ortalama 400 m ve denizden yüksekliği 35 ± 3 m'dir. Höyüğün güncel durumuna bakıldığında, kuzeybatı yarısının tarım faaliyetleri sonucu tahrip edildiği görülmüştür⁷⁴.

Bafra Bölgesi'nde en çok araştırılan ve farklı isimlerle anılan Şirlek Tepe, ilk olarak Cirlek-tepe adıyla, K. Kökten ve ekibi tarafından arkeoloji dünyasına tanıtılmıştır⁷⁵. A. Gökoğlu tarafından yapılan yüzey araştırmasında ise, Hoşkadem ismiyle adlandırılmış ve keramik buluntuları incelenmiştir⁷⁶. C. A. Burney 1955 yılı çalışmasında yerleşimden Kuşçular ismiyle bahsetmiş ve keramik buluntularını yayınlamıştır⁷⁷. U. B. Alkım ise, 1971 yılındaki yüzey araştırmasında Şirlektepe

⁶⁹ Alkım, "Samsun Province", s. 56; "Tilmen Hüyük ve Samsun Bölgesi Çalışmaları (1971)", s. 8; Kızıltan, "Samsun Bölgesi Yüzey Araştırmaları 1971-1977", s. 217.

⁷⁰ Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 515; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 70.

⁷¹ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", ss. 118-119.

⁷² Alkım, "Tilmen Hüyük ve Samsun Bölgesi Çalışmaları (1971)", s. 8; Kızıltan, "Samsun Bölgesi Yüzey Araştırmaları 1971-1977", s. 217.

⁷³ Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 515; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 70; Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 119.

⁷⁴ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 119.

⁷⁵ Kökten vd., "1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor", s. 394; Özgüç, "Samsun Hafriyatının 1941-1942 Yılı Neticeleri", s. 418.

⁷⁶ Gökoğlu, *Paphlagonia (Kastamonu, Sinop, Çankırı, Safranbolu, Bartın, Bolu, Gerede, Mudurnu, İskilip, Bafra, Alaçam ve Civarı) Gayri Menkul Eski Eserleri ve Arkeolojisi*, ss. 40-41.

⁷⁷ Burney, "Northern Anatolia Before Classical Times", s. 182 vd.

olarak isminden bahsettiği höyüğü tekrar ziyaret etmiştir⁷⁸. Daha sonra Ş. Dönmez'in yüzey araştırmasında kapsamlı olarak incelenen höyükten toplanan keramik buluntuları, yerleşimin kronolojisi hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir⁷⁹. Son olarak A. Türker'in 2016-2017 yıllarında Bafra Bölgesi'nde yürütülen araştırmasında Kuşcular Höyük olarak bahsedilen yerleşimin, son durumu hakkında bilgi verilmiş, toplanan keramik parçaları, çok sayıda mimari elamana ait parçalar, iri cüruf parçaları ve az sayıda yontma taş aletler incelenerek veriler revize edilmiştir⁸⁰.

Güncel araştırmalarda toplanan keramikler höyükte OKÇ / GKÇ, ETÇ, OTÇ (ATKÇ) ve Demir Çağ (ODÇ ve Hellenistik) dönemlerinin kesintisiz olarak görüldüğü bilgisini vermiştir⁸¹.

2.1.2.4. Tepekışla (Tedigün; Tödüğün)

Tepekışla, Bafra İlçesi'nin 20 km güneybatısında bulunan Gökçeada Köyü'nün kuzeybatı çıkışında yer almaktadır (Lev. V)⁸². Batısından Göçük Deresi akmakta olup, yerleşim Karadeniz'i gören bir mevkiide konumlanmıştır (kuşuçu mu 12 km ve rakım: 104 ± 2 m)⁸³.

U. B. Alkım'ın yüzey araştırması sırasında keşfedilen höyük, Tödüğün ismi ile anılmış ve keramik buluntularına göre ETÇ ve Hitit Çağı yerleşimlerinin olduğu belirtilmiştir⁸⁴. Daha sonra Ş. Dönmez tarafından yapılan araştırmalarda Tedigün

⁷⁸ Alkım, "Samsun Province", s. 56; "Tilmen Hüyük ve Samsun Bölgesi Çalışmaları (1971)", s. 8.

⁷⁹ Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 513 vd; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 70; "1997-1999 Yılları Yüzey Araştırmalarında İncelenen Samsun-Amasya İlleri İ.Ö. 2. Binyılı Yerleşmeleri", ss. 877-878.

⁸⁰ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 119.

⁸¹ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 119.

⁸² Yerleşim, daha önceki araştırmalarda Tedigün/Tödüğün olarak ele alınmıştır. Ancak höyüğün, bölge halkı tarafından Tepekışla adıyla bilinmesi nedeniyle A. Türker, çalışmasında höyük adının Tepekışla olarak değiştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir (bkz. Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 120).

⁸³ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 120.

⁸⁴ Alkım, "Tilmen Hüyük and The Samsun Province", s. 63; "Tilmen Hüyük ve Samsun Bölgesi Çalışmaları (1972)", s. 24.

Tepe / Tödüğün Tepe olarak bahsedilmiştir⁸⁵. Höyükte genel olarak; GKÇ, ETÇ ve OTÇ'ye tarihlenen keramik buluntuları saptanmıştır⁸⁶.

2.1.2.5. Tepetarla

Tepetarla, Bafra İlçe merkezinin 15 km güneybatısında bulunan Eldavut Köyü'nün güney-güneybatısındaki Tepetarla Mahallesi'nde, doğu kesimindeki sırtın geniş düzlüğünde yer almaktadır (Lev. VI)⁸⁷. Ortalama 8-10 m yüksekliğinde ve 60 x 40 m boyutlarında olan Tepetarla⁸⁸, ilk olarak U.B. Alkım tarafından tespit edilmiştir⁸⁹. Güncel araştırmalarda ise höyüğün, doğu ve kuzey yarısının yapılaşmadan dolayı tamamen yok olduğu, diğer kesimlerinin ise tarım faaliyetlerinden dolayı tahribata uğradığı anlaşılmıştır⁹⁰. Bütün araştırmalar göz önüne alındığında yerleşimde, GKÇ / ETÇ, ETÇ, OTÇ ve höyüğün üst kısmında Geç Roma / Türk-İslam dönemi keramik parçaları ele geçmiştir⁹¹.

2.1.2.6. Doğankaya-Tepecik Höyükleri

Doğankaya-Tepecik Höyükleri, Bafra İlçesi'nin 7 km güneyinde ve Doğankaya Köyü'nün 2 km güneydoğusunda konumlanmaktadır (Lev. VII)⁹². Üç ayrı höyükten oluşan yerleşim, Samsun Bölgesi'nde "Tepecik" adının çok kullanılmasından dolayı A. Türker tarafından Doğankaya-Tepecik olarak adlandırılmış ve ayrıntılı olarak ilk kez yayınlanmıştır. Yerleşimde, Tepe I-II ve III olarak adlandırılan üç höyük dışında, Tepe I'in güneyi ve Tepe III'ün batısında herhangi bir arkeolojik buluntu vermeyen

⁸⁵ Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 514; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, ss. 71-72; "1997-1999 Yılları Yüzey Araştırmalarında İncelenen Samsun-Amasya İlleri İ.Ö. 2. Binyılı Yerleşmeleri", ss. 878-879.

⁸⁶ Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997"; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 72; "1997-1999 Yılları Yüzey Araştırmalarında İncelenen Samsun-Amasya İlleri İ.Ö. 2. Binyılı Yerleşmeleri", s. 879; Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 120.

⁸⁷ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", ss. 119-120.

⁸⁸ Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 514; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 72.

⁸⁹ Alkım, "Tilmen Hüyük and The Samsun Province", s. 63; "Tilmen Hüyük ve Samsun Bölgesi Çalışmaları (1972)", s. 24.

⁹⁰ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 120.

⁹¹ Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 514; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, ss. 72-73; Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 120.

⁹² Höyük Samsun Arkeoloji Müzesi tarafından tescillenmiştir. Ayrıca bkz. *T.C. Samsun İli Özel Dairesi İmar ve İnşaat Başkanlığı İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü Samsun Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri*, s. 346; Türker vd., "Samsun Bölgesi Post-Neolitik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması 2017 Yılı Çalışma Raporu", ss. 219-222.

hafif bir yükseltiye sahip bir tepe daha tespit edilmiştir. Bu tepenin, doğal bir yükselti olabileceğinin yanı sıra, nekropol veya yerleşimlerle ilgili kullanıma sahip bir yer olabileceği düşünüldüğünde, yerleşimin 1300 m²'den büyük bir yayılım alanı gösterdiği anlaşılmıştır. Ayrıca birden fazla tepeden oluşması nedeniyle Bafra Ovası'nda İkiztepe, Tatlıgöl ve Çarşamba Ovası'nda Beyyenice höyüklerine benzediği görülmüştür.

Oval formlu bir höyük olan Tepe I'nin, ortalama yüksekliği 8 m ve taban çapı 230 m²'dir. Doğu-batı yönünde uzanan höyüğün üzerinden toplanan keramiklere bakıldığında; tepenin üst noktası, kuzey, doğu ve batı eteklerinde yoğun KÇ ve ETÇ; güney eteğinde ise OTÇ, Demir Çağ yerleşimlerinin olduğu görülmüştür. Tepe I'in doğusunda yer alan Tepe II'in ise, ortalama yüksekliği 5 m ve taban çapı 200 m²'dir. Keramik buluntularının ağırlığı KÇ ve ETÇ'ye tarihlendirilmiştir. Son höyük olan Tepe III, ortalama yüksekliği 9 m ve taban çapı 350 m² olan boyutuyla diğer tepelere oranla en büyük olanıdır. Tepenin üst kesimi ile kuzey, güney ve batı eteklerinden toplanan keramik buluntularına göre; KÇ, ETÇ ve Demir Çağ'da iskân edildiği anlaşılmıştır.

Çalışma kapsamında ele alınan Beyaz Boya Bezemeli keramikler, yerleşimde Doğankaya-Tepecik Tepe III'de karşımıza çıkmıştır.

2.1.2.7. Kel(e)beş Tepe Höyük

Kel(e)beş Tepe, Bafra İlçe merkezinin güneydoğusunda yer alan Dededağ Köyü'nün batısında, doğal bir yamaç üzerine konumlanır (Lev. VIII). Kuzeybatı yamacında höyük, onun 100 m güneyinde Tümülüs bulunmaktadır (Rakım: 96 ± 5 m).⁹³ Höyük, ortalama 8-10 m yüksekliğinde ve 100 x 60 m boyutlarındadır.⁹⁴ İlk olarak U.B. Alkım'ın gerçekleştirdiği yüzey araştırmasında keşfedilen yerleşimde, ETÇ I-II, Hitit Çağı ve Roma dönemi buluntuları saptanmıştır⁹⁵. Ş. Dönmez ise, GKÇ, ETÇ I-III ve OTÇ yerleşimleri olduğu belirtilmiş ve ayrıca höyüğün yanında

⁹³ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 121.

⁹⁴ Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 514; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 71; "1997-1999 Yılları Yüzey Araştırmalarında İncelenen Samsun-Amasya İlleri İ.Ö. 2. Binyılı Yerleşmeleri", s. 878.

⁹⁵ Alkım, "Samsun Province", s. 56.

bir Tümüls olabileceğini ifade edilmiştir⁹⁶. Son olarak A. Türker'in höyükte yaptığı araştırmasında ise, az sayıda Geç Roma/Türk-İslam dönemlerine ait keramik buluntuları gözlemlenmiştir⁹⁷.

2.1.2.8. Elmacık Tepe Höyük

Elmacık Tepe Höyüğü, Bafra İlçesi'nin 20 km güneyindeki Türkköyü'nün 2 km batısında, Hacıoğlu Köyü'nün 1 km güneydoğusunda, eski adı İlâmdere / İslamdere Mahallesi olan Dere Mahallesi'nin güneyinde ve batısında İslamderesi (Kümbetderesi) ile çevrili doğal bir yükselti üzerine konumlanan bir yamaç yerleşimidir (Lev. IX) ⁹⁸. İlk olarak U.B. Alkım tarafından keşfedilmiş olan höyüğün, ovoiden ortalama yüksekliği 29 m olarak verilmiş ve keramik buluntularına göre ETÇ ve Hitit Çağı yerleşimlerinin olduğu belirtilmiştir⁹⁹. Daha sonra Ş. Dönmez tarafından incelenen höyüğün, 10 m yüksekliğe ve 50 x 30 m boyutlarına sahip olduğu; GKÇ, ETÇ I-III ve OTÇ'e ait buluntuların saptandığı bilgisi verilmiştir¹⁰⁰. Son olarak A. Türker, araştırmasında höyüğün tepe noktasını 107 ± 2 m, güney bitimini 73 ± 2 m, doğu bitimini 96 ± 2 m ve batı bitimini 69 ± 2 m rakımlı ölçmüş ve keramik buluntularını KÇ, ETÇ ve Helenistik-Roma dönemlerine tarihlemiştir. Höyüğün tepe üst noktasında, yanmış taban / ocak ve kerpiç parçaları gözlemlenmiştir. Ayrıca sapan taşları, ezgi taşı ve obsidyen mikrolitten oluşan çok sayıda küçük buluntu ele geçirilmiştir¹⁰¹.

2.1.2.9. Bakırdere Tepesi

Bakırdere Tepesi, Bafra İlçesi'nin 8 km güneydoğusunda, İkizpınar Köyü'nün Bakırdere Mahallesi'de derin bir vadinin yamacında konumlanmaktadır. Höyük, U. B. Alkım tarafından 1973 yılı çalışmalarında keşfedilmiştir¹⁰². 1997 yılında Ş.

⁹⁶ Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 514; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 71; "1997-1999 Yılları Yüzey Araştırmalarında İncelenen Samsun-Amasya İlleri İ.Ö. 2. Binyılı Yerleşmeleri", s. 878.

⁹⁷ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 121.

⁹⁸ Türker vd., "Samsun Bölgesi Post-Neolitik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması 2017 Yılı Çalışma Raporu", s. 217.

⁹⁹ Alkım, "Tilmen Hüyük ve Samsun Bölgesi Çalışmaları (1972)", s. 24; Kızıltan, "Samsun Bölgesi Yüzey Araştırmaları 1971-1977", s. 219.

¹⁰⁰ Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 514; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 72; "1997-1999 Yılları Yüzey Araştırmalarında İncelenen Samsun-Amasya İlleri İ.Ö. 2. Binyılı Yerleşmeleri", s. 879.

¹⁰¹ Türker vd., "Samsun Bölgesi Post-Neolitik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması 2017 Yılı Çalışma Raporu", ss. 217-218.

¹⁰² Alkım, "Samsun Bölgesi 1973 Çalışmaları", s. 553.

Dönmez tarafından tekrar araştırılan höyüğün, 40 x 30 m boyutlarında ve 5 m yükseklikte olduğu ve ayrıca toplanan keramik buluntularına göre ETÇ I ve Roma Dönemi yerleşimlerinde iskân gördüğü belirtilmiştir¹⁰³.

2.1.2.10. İkizpınar / Dede Tepe

İkizpınar / Dede Tepe, Bafra İlçesi'nin 15 km güney-güneydoğusundaki eski adı Ayazma Köyü olan İkizpınar Köyü'nde yer almaktadır (Lev. X). İkizpınar Köyü çevresinde daha önce yapılan araştırmalarda bulunan yerleşimlerin, konum ve bilgi açısından yetersiz olmasından dolayı A. Türker, bölgede yaptığı araştırmalar sonucunda tespit ettiği İkizpınar / Dede Tepe yerleşiminin, daha önce saptananlarla aynı olmadığı kanısına varmıştır. İsmi, İkizpınar Göleti'nin kuzeyinde kalan Dede Tepe Mevkii'nden alan yerleşim, höyük ve nekropolden oluşmakta olup, höyük kısmı, Yılgınlı Deresi'ni tutan gölet bendinin kuzeybatısındaki doğal bir kayalığın güney yamacına (Rakım 154 ± 2 m) konumlanmıştır. Çok sayıda kaçak kazı çukurları olan höyükte, toplanan keramik buluntularına bakıldığında KÇ ve ETÇ'de iskân görüldüğü anlaşılmıştır. Tepenin doğu yamacı ise, oda mezarların bulunduğu nekropol alanını kapsamakta olup, mezarlar M.S. 5.-6. yüzyıla tarihlendirilmiştir¹⁰⁴.

2.2. Merkez Lokaliteler

Samsun merkezdeki lokaliteler, Atakum, İlkadım ve Canik ilçelerinin sınırladığı alanlardan oluşmaktadır. Bölgede yapılan Akalan Kalesi ve Dündartepe kazıları, erken dönemler hakkında bilgi vermesi açısından önemlidir. Bu iki kazı dışında KÇ ve ETÇ'de iskân görmüş diğer lokaliteler; Gucuk Tepe, Dombalaktepe, Tatardere, Kümbettepe, Gök Tepe (Ahulu; Tuzla Höyük), Beypınarı Köyiçi, Hıtanın Tepe, Cingirt, Büyük Oyumca Tepe, Kara Samsun Höyüğü, Bağtepe, Uzgur Höyük, Diklimtepe, Dedetepe, Kurumlu ve Kaleyeri Tepesi'dir¹⁰⁵. Bu lokalitelerden sadece kazısı yapılan Dündartepe ve yüzey araştırmasıyla tespit edilen Dombalaktepe, Kümbettepe, Gök Tepe (Ahulu; Tuzla) ve Diklimtepe lokalitelerinde Beyaz Boya Bezemeli keramik buluntusu ele geçmiştir. Bu veriler, Beyaz Boya Bezemeli

¹⁰³ Dönmez, "Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997", s. 515; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 73.

¹⁰⁴ Türker vd., "Samsun Bölgesi Post-Neolitik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması 2017 Yılı Çalışma Raporu", ss. 223-224.

¹⁰⁵ Bu yerleşimler, "Araştırma Tarihçesi" bölümünde belirtilen çalışmalar sonucunda tespit edilmiştir. Ayrıca bkz. *Atakum'a Akademik Bir Bakış Yeni Atakum*, ss. 27-44; "Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları: İlkadım ve Canik Lokaliteleri", ss. 391-416.

keramik buluntularının, Bafra Ovası kadar yoğun olmamakla birlikte, merkez lokalitelerinde de var olduğunu ortaya koymaktadır.

2.2.1. Kazı Yöntemiyle Araştırılan Lokaliteler

2.2.1.1. Dündartepe Höyük ve Aşağı Şehir

Dündartepe Höyük, Samsun İli'nin İlkadım İlçesi Kılıçdede Mahallesi'nde, Mert Irmağı'nın batı yakasında yer almaktadır (Lev. XI). Höyük literatürde Dündartepe olarak bilinse de “Öksürük Tepe” ve “Söğüdlübahçe” olarak da adlandırılmıştır¹⁰⁶. Höyüğün ilk yapılan araştırmalarda ortalama 200 x 220 m büyüklüğünde ve 15 m yüksekliğinde olduğu belirtilirken¹⁰⁷, son araştırmalarda ise 650 m² çapında, 17 m yüksekliğinde ve 32 m rakımında olduğu saptanmıştır¹⁰⁸.

Dündartepe yerleşimini ilk olarak 1940-1941 yıllarında K. Kökten, T. Özgüç ve N. Özgüç'ün Samsun Bölgesi'nde yapmış olduğu yüzey araştırmasında tespit edilmiş ve aynı yıllarda kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Daha sonraki yıllarda önemli birçok bilim adamı, yerleşime deyinmiş ve buluntuları hakkında değerlendirme yapmıştır¹⁰⁹.

Höyük, Sivas-Samsun demiryolu çalışmaları esnasında Tepe ve Aşağı Şehir¹¹⁰ (yamaç / etek) olmak üzere ikiye ayrılmış ve kazı çalışmaları buna göre gerçekleştirilmiştir¹¹¹. Tepe'ye göre daha erkene tarihlenen Aşağı Şehir, buluntulara

¹⁰⁶ Kılıç Kökten ve Tahsin Özgüç, “Samsun'da Prehistorik Araştırmalar (1)”, *Ülkü*, XVI/89, Ankara 1940, ss. 413-419, ss. 413-414; Özgüç, “Samsun Hafriyatının 1941-1942 Yılı Neticeleri”, s. 369.

¹⁰⁷ Kökten ve Özgüç, “Samsun'da Prehistorik Araştırmalar (1)”, s.413; Kökten, “Kuzey-Doğu Anadolu Prehistoryasında Bayburt Çevresinin Yeri”, s. 469; Kökten vd., “1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor”, s. 365.

¹⁰⁸ Türker, “Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları: İlkadım ve Canik Lokaliteleri”, s. 393.

¹⁰⁹ İnan, “Ankara-Samsun Arasında Tarih Gezisi”, s.124; Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatolien*, ss. 45-47; Kızıltan, “Samsun Bölgesi Yüzey Araştırmaları 1971-1977”, s. 226, Dönmez, “Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997”, s. 516; *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, ss. 37-44; Ulf Dietrich Schoop, *Das anatolische Chalkolithikum*, Verlag Bernhad Albert Greiner, 2005, ss. 305-306; Türker, “Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları: İlkadım ve Canik Lokaliteleri”, ss. 392-393. Ayrıca A. Türker tarafından 2015-2017 yıllarında Samsun Müzesi'nde çalışmalar gerçekleştirilmiş ve Dündartepe höyüğünün keramikleri incelenmiştir.

¹¹⁰ Höyük üzerine daha önce yapılan çalışmalarda yamaç ya da etek olarak adlandırılan kesim, Türker tarafından “Aşağı Şehir” olarak isimlendirilmiştir. Ayrıca bkz. Türker, “Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları: İlkadım ve Canik Lokaliteleri”, s. 393.

¹¹¹ Kökten, “Kuzey-Doğu Anadolu Prehistoryasında Bayburt Çevresinin Yeri”, s. 470; Kökten vd., “1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor”, ss. 365-366.

göre ortalama 1615 m² lik bir alana dağılmış olup, Mert Irmağı'nın Karadeniz'e dökülmeden önce menderes yaptığı son kavis olma özelliği taşır¹¹².

Dündartepe'deki kazı çalışmalarında 3 kültür katı tespit edilmiştir. En erken kültür katı olan I. kültür katı, Eneolitik olarak adlandırılmış ve GKÇ'e tarihlendirilmiştir. Hafırları tarafından I. Alishar ve IV. Alaca Höyük ile çağdaş olduğu belirtilen kültür katında 2 mimari tabaka tespit edilmiştir. II. kültür katı, II. Alishar ve III. Alaca Höyük ile çağdaş olmakla birlikte ETÇ'e tarihlendirilmiştir. Tepe ve yamaçtan oluşan bu kültür katı 4 mimari tabakadan oluşmaktadır. En erken tabaka ETÇ I, 2 ve 3. mimari tabaka ETÇ II ve 4. mimari tabaka ETÇ III'e aittir. III. kültür katı hafırları tarafından Hitit olarak adlandırılmıştır. Ş. Dönmez ise bu kültür katının, OTÇ'nin Assur Ticaret Kolonileri ile çağdaş olduğunu belirtmiştir¹¹³.

2.2.2. Yüzey Araştırmaları

2.2.2.1. Dombalaktepe Höyük

Dombalaktepe, Atakum İlçesi'nde, Gökcelik Sırtı'nın kuzeybatı düzlüğünde ve Kamaz Deresi'nin (Hacı Dere) kıyısında doğal bir anakayanın üzerinde konumlanmaktadır (Lev. XII). Höyük, anakayanın üzerinde ortalama 11 m yüksekliğinde ve 120 x 90 m boyutlarındadır. Samsun Kültür Envanteri çalışmalarında tespit edilmiş, ayrıntılı incelemeler A. Türker tarafından gerçekleştirilmiştir. Höyüğün üst kısmı, çok sayıda kaçak kazı nedeniyle tahribata uğramıştır. Çevresi çalılık ve ormanlıkla çevrili höyüğün açıkta olan yüzeyinde yapılan araştırmada; GKÇ, ETÇ, Demir Çağ ve az sayıda Doğu Roma/Türk İslam dönemine ait keramik parçalarına rastlanmıştır. Ayrıca yontma taş alet buluntuları, intramural gömü geleneğinin var olduğunu düşündüren insan kemikleri ve mimari yapısı hakkında bilgi veren ocak ve yapı tabanı, çamurla sıvazlanmış ahşap dikme izinin bulunduğu parçalar olduğu gözlemlenmiştir. Bunların dışında höyüğün batı kısmında Menhir de denilebilecek büyük taş dikitleri tespit edilmiştir¹¹⁴.

¹¹² Türker, "Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları: İlkadım ve Canik Lokaliteleri", s. 393.

¹¹³ Kökten, "Kuzey-Doğu Anadolu Prehistoryasında Bayburt Çevresinin Yeri", s. 470; Kökten vd., "1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor", s. 367 vd; Özgüç, "Samsun Hafriyatının 1941-1942 Yılı Neticeleri", ss. 404-406; Dönmez, İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi, s. 37.

¹¹⁴ Türker, *Atakum'a Akademik Bir Bakış Yeni Atakum*, s. 30.

2.2.2.2. Kümbettepe Höyük

Kümbettepe, Atakum İlçesi'ne inen Ali Gaffar Okkan Cadde'sinin 500 m doğusunda, Alanlı Köyü'nün 3 km kuzeyinde ve eski adı Afanlı olan Alanlı Deresi'nin ortalama 250 m batısında konumlanan kıyı kesimine yakın bir yerleşimdir (Lev. XIII). Denize kuşuçu 2 km olan ve 55 m rakıma sahip höyüğün yüksekliği 8 m olup kapladığı alan 480 m²'dir¹¹⁵. 1977 yılında U. B. Alkım tarafından tespit edilen höyükteki ilk gözlemlerde; ETÇ, Geçiş Çağı (Er-Hitit), Demir Çağı, Helenistik-Roma ve İslam dönemlerine ait keramik buluntularının olduğu belirtilmiştir¹¹⁶. Daha sonra uzun yıllar inceleme yapılmayan höyük, 2015 yılında A. Türker tarafından yürütülen yüzey araştırmasında detaylı bir şekilde incelenmiştir. Yapılan imar faaliyetlerinden dolayı ortadan yarılan, kaçak kazılar ve halen devam eden yapılaşmadan dolayı yok olmaya yüz tutan höyükte yerleşimin; GKÇ / ETÇ, OTÇ (?), Demir Çağı ve Türk-İslam dönemlerinde iskân edildiğini belirtmiştir¹¹⁷.

2.2.2.3. Gök Tepe (Ahulu; Tuzla) Höyük

Gök Tepe Höyük, Atakum İlçesi'nde, Ahulu Köyü'nün 700 m güneyinde, Kürtün Irmağı'ndaki DSİ barajının kuzeydoğusunda ve Samsun-Ankara karayolunun kenarında yer alan doğal bir yükselti üzerindedir (Lev. XIV). Höyük 1973 yılında U. B. Alkım'ın yüzey araştırmasında keşfedilmiş ve Gök Tepe olarak adlandırılmıştır¹¹⁸. Höyük, 2014 yılında "Tuzla Höyük (Ahulu)" adıyla tescillenmiştir.

A. Türker tarafından 2015-2016 yıllarında araştırılan yerleşimin üst kesiminde Geç Arkaik, Roma ve Doğu Roma dönemlerine ait keramik parçaları tespit edilmiştir. Ancak doğu eteğinde, yol çalışmaları nedeniyle oluşan tahribattaki kesit incelenerek, en az iki tabakalı mimariye ait taban izleri görülmüş ve dağılan keramik parçalarına bakılarak ETÇ yerleşimi olduğu belirtilmiştir. Güney kesimi sarp ve bir konik yükseltisine sahip olan yerleşimin üst dolgusunda, keramik tespit edilememesi ve höyüğün simetrik bir şekilde yükselmesi nedeniyle, sonradan yapılmış bir Tümüls olabileceği düşünülmüştür¹¹⁹.

¹¹⁵ Türker, *Atakum'a Akademik Bir Bakış Yeni Atakum*, s. 32.

¹¹⁶ Alkım, "İkiztepe and Samsun Region 1977", s. 27; "İkiztepe Kazısı ve Samsun Bölgesi Araştırmaları (1977)", *TAD*, S. XXV-2, Ankara 1982, s. 9.

¹¹⁷ Türker, *Atakum'a Akademik Bir Bakış Yeni Atakum*, s. 32.

¹¹⁸ Alkım, "Samsun Region 1973", s. 52; "Samsun Bölgesi 1973 Çalışmaları", s. 556; "Samsun Bölgesi Çalışmaları (1973)", s. 7.

¹¹⁹ Türker, *Atakum'a Akademik Bir Bakış Yeni Atakum*, s. 28.

2.2.2.4. Diklimtepe Höyük

Diklimtepe, Samsun merkezinin 50 km güneydoğusunda, Canik Dağları'nın kuzeyinde ve Düzardıç Köyü'nün 3 km doğusunda konumlanmaktadır (Lev. XV). Höyük, Kızılağaç ve Tekke Dereleri'nin birleştiği çatalda ve Düzardıç sırtının batı kesimindeki yer alan doğal tepenin 24 m'lik kültür dolgusu üzerindedir. Konik görünüme ve 570 m²'lik bir alana sahip olan höyük, ayrıca konum itibarıyla kültürlerin kıyı kesimine geçişi bakımından önemli bir noktada yer almaktadır¹²⁰.

Yerleşim ilk olarak 1977 yılında U.B. Alkım tarafından tespit edilmiş ve kısaca bilgi verilmiştir¹²¹. 2015 yılına gelindiğinde A. Türker'in "İlkadım ve Canik Lokaliteleri" adı altındaki çalışmasında, detaylı şekilde incelenen höyük üzerinde, GKÇ, ETÇ ve ATKÇ'ye ait keramik buluntuları tespit edilirken, güney yamacındaki keramikler, Demir Çağı ve Helenistik döneme tarihlendirilmiştir. Aynı çalışmada, ayrıca yontma taş aletleri, çok sayıda ahşap mimariye işaret eden kerpiç parçaları, ocak/fırına ait olan yanmış kerpiç parçası, kalın sıvalı taban parçaları, pişmiş toprak hayvan figürünü ve dokumacılığa işaret olan kirman ağırlıkları olduğu belirtilmiştir¹²².

2.3. Çarşamba Ovası

Samsun Bölgesi'nin doğu kesiminde kalan Çarşamba Ovası, erken dönemlerde diğer bölgelere nazaran daha az iskân görmüştür. Ovanın sınırlarını, batıda Tekkeköy, doğuda Terme, kuzeyde Karadeniz ve güneyde Salıpazarı ile Ayvacık İlçeleri oluşturmaktadır. Ovanın sınırları içerisinde kalan Tekkeköy yerleşimi, bölgenin erken dönemlerine dair önemli bilgiler vermesi açısından oldukça önemlidir. Bölgede bulunan diğer erken dönem yerleşimleri ise, Çarşamba İlçesi'nde Tepecik Tepe (Beyyenice I), Kilise Tepe (Beyyenice II); Ayvacık İlçesi'nde Tümbü Tepe; Salıpazarı'nda Irmakçı-Çağlayan'dır¹²³. Bu yerleşimlerden Beyaz Boya Bezemeli keramik buluntuları sadece kazısı yapılan Tekkeköy yerleşiminde bulunmuştur.

¹²⁰ Türker, "Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları: İlkadım ve Canik Lokaliteleri", ss. 401-402.

¹²¹ Alkım, "İkiztepe and Samsun Region 1977", s. 27; "İkiztepe Kazısı ve Samsun Bölgesi Araştırmaları (1977)", s. 9.

¹²² Türker, "Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları: İlkadım ve Canik Lokaliteleri", s. 402.

¹²³ Alkım, "İkiztepe and Samsun Survey", s. 44; Kızıltan, "Samsun Bölgesi Yüzey Araştırmaları 1971-1977", s. 227; Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", s. 132, harita 1.

2.3.1. Kazı Yöntemiyle Araştırılan Lokaliteler

2.3.1.1. Tekkeköy

Tekkeköy, Samsun'un yaklaşık 14 km doğusunda, Tekkeköy İlçesi'nin güneyinde ve Samsun - Çarşamba demiryolunun kenarında yer almaktadır¹²⁴. Düz bir yerleşim alanı olan Tekkeköy, K. Kökten ve ekibi tarafından kısa süreli bir kazıyla araştırılmıştır¹²⁵. Bölgede ilk kazılar mağara ve kaya sığınaklarında gerçekleştirilmiştir. Höyüğün konumu hakkında bilgi veren K. Kökten, "A" sığınağı olarak adlandırılan yerin ortalama 300 m uzağında, Fındıklı Deresi'nin oluşturduğu düz alanda yer aldığını ve ayrıca yerleşimin doğu ve güneyinde sarp kayalıklar bulunduğundan bahsetmektedir¹²⁶. Ancak daha sonraki incelemelerde bu yerleşimin, olasılıkla toprak erozyonu veya yapılaşma nedeniyle tam yeri tespit edilememiştir¹²⁷.

Yapılan kazılarda Tekkeköy'de 2 kültür katı saptanmış ve I. kültür katı hafiri tarafından Hitit Çağ'ı olarak, II. kültür katı ise Bakır Çağ'ı olarak tarihlendirilmiştir¹²⁸. Ş. Dönmez, Bakır Çağ'ı olan kültür katını, ETÇ I-II yerleşimleri ve ETÇ III mezarlarının oluşturduğunu, ayrıca yine Düdartepe'de olduğu gibi Hitit kültür katı olduğu düşünülen II. kültür katının OTÇ'e ait olduğunu belirtmiştir¹²⁹. A. Türker tarafından yapılan güncel değerlendirmeler ışığında ise, Demir Çağ'a ait keramik buluntuları da gözlemlenmiştir¹³⁰.

¹²⁴ Kökten, "Samsun Vilayeti Tekeköy Civarında Prehistorik Araştırmalar", ss. 121-124; "Kuzey-Doğu Anadolu Prehistoryasında Bayburt Çevresinin Yeri", ss. 470-471; Kökten vd., "1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor", ss. 382-388; Özgüç, "Samsun Hafriyatının 1941-1942 Yılı Neticeleri", ss. 407-411; Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatolien*, ss. 47-48; İnan, "Ankara-Samsun Arasında Tarih Gezisi", s. 124; Kızıltan, "Samsun Bölgesi Yüzey Araştırmaları 1971-1977", s. 126; Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, ss. 45-47; Schoop, *Das anatolische Chalkolithikum*, s. 307.

¹²⁵ Kökten, 1940, ss. 121-124; "Kuzey-Doğu Anadolu Prehistoryasında Bayburt Çevresinin Yeri", s. 470; Kökten vd., "1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor", s. 382 vd.

¹²⁶ Kökten vd., "1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor", s. 383.

¹²⁷ Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 47 (Ayrıca bkz. dp. 133); Türker vd., "Samsun Bölgesi Post-Neolitik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması 2017 Yılı Çalışma Raporu", ss. 213-214, 224.

¹²⁸ Kökten vd., "1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor", ss. 383-385; Özgüç, "Samsun Hafriyatının 1941-1942 Yılı Neticeleri", ss. 407-408.

¹²⁹ Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 45.

¹³⁰ Atıla Türker, "Tekkeköy Höyük Kazısı ve Güncel Değerlendirmeler", III. Uluslararası "Eskiçağda Karadeniz ve Tekkeköy: Karadenizin Güney Kıyısında Eski Bir Yerleşme", Gocha R. Tsetskhladze, Sümer Atasoy, Davut Yiğitpaşa ve Akın Temür (eds.), *Bildiri Özet*, Samsun 2017.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SAMSUN BÖLGESİ KIYI KESİMİNDE BULUNMUŞ BEYAZ BOYA BEZEMELİ KERAMİKLERİN ÖZELLİKLERİ

Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi'nde, 1940-1941 yıllarında gerçekleştirilmiş kazılar ve A. Türker'in 2015-2017 yıllarında yaptığı araştırmalar sonucunda 14 lokalitede bulunan toplam 101 adet Beyaz Boya Bezemeli keramik bu tez kapsamında incelenmiştir. Bunlar Dündartepe ve Tekkeköy kazıları; Gökçeboğaz, Dedetepe, Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük), Tepekışla (Tödüğün), Tepetarla, Elmacık Tepe, Doğankaya-Tepecik, İkizpınar / Dede Tepe Höyüğü, Dombalaktepe, Kümbettepe, Gök Tepe (Ahulu; Tuzla) ve Diklimtepe lokalitelerinden derlenmiştir (Lev. LXXVII / Grafik 1). Ayrıca söz konusu araştırmalar dışında, İkiztepe kazıları, Kel(e)beş ve Bakırdere'de gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında bulunmuş ve yayınlamış olan buluntular da tez kapsamında, sonuç kısmında değerlendirilmiştir. Ayrıca İkiztepe buluntularının bazıları levha olarak verilmiştir.

Söz konusu keramiklerin ayrıntılı olarak incelendiği bu bölümde, hamur özellikleri, mal, form ve bezeme özellikleri tasnif edilerek grup ve tipoloji oluşturulmuştur.

3.1. Hamur Özellikleri

Keramiklerin "Hamur Özellikleri" başlığı altında; hamurun hazırlanışı, katkı maddeleri ve fırınlanmasına değinilmiştir. Tez kapsamında Dündartepe ve Tekkeköy'den toplam dokuz parça örneğin pigment analizi yapılmış olup, analiz bilgileri bu bölümün son paragrafında açıklamalı olarak verilmiş ve dökümü tabloda (Lev. LXXIV) gösterilmiştir¹³¹.

Hamurun hazırlanışı sırasında kile çeşitli katkı maddeleri eklenir. Bunun temel nedenleri, elle biçimlendirmenin kolay olması, kilin dayanıklılığını arttırmak ve kabın kuruma ve pişme sırasında çatlamasını önlemektir. Katkı maddeleri genel anlamda iki gruba ayrılır. Bunlardan ilki olan karbon bileşimli katkı -organik- maddeler kendi içerisinde bitkisel ve hayvansal maddeler olarak iki grupta incelenir.

¹³¹ TAEK (Türkiye Atom Enerji Kurumu) tarafından yapılan analiz çalışmasında keramikler, "Portatif Olympos" makinasıyla incelenmiştir. Bu analiz çalışmasının gerçekleştirilmesini sağlayan Arkeolog İlkey İvgin'e teşekkür ederim.

Diğeri ise, cansız katkı -inorganik- maddelerdir ki bu tür maddeler de mineral katkı maddeleridir¹³².

Karbon bileşimli organik katkı maddelerinden, bitkisel olanlar tahıl ve saman, hayvansal olanı ise kavrıdır. Saman katkı, hamurun kendisinden ziyade kabın kullanım amacıyla ilişkili bir işleve sahiptir. Şöyle ki, saman katkı pişme sonrası yok olarak hamurda ince gözenekler oluşturur. Bu gözenekler, kullanılan kap içerisindeki maddenin soğutulmasıyla ilişkilidir. Daha açık anlatmak gerekilirse gözenekler, kap içerisinde bulunan maddenin, dış yüzeyle olan bağlantısını sağlar ve yüzeyi nemlendirir. Bu nem ise, maddenin soğumasını sağlar¹³³. Diğer taraftan kabın kırığında ya da yüzeyinde beyaz parlak zerrecikler halinde bulunan kavrı ise, bitkisel katkılarda olduğu gibi özellikle bağlayıcılık ya da fırınlanma aşamasında keramiğe kazandırdığı esneme kabiliyeti nedeniyle düşük ısıda kullanılan fırınlarda tercih edilmiştir. Kavrı, kabın içine, ezilip toz haline getirilerek kile eklenebildiği gibi tesadüfen de bulunabilir¹³⁴.

Mineral katkı maddeleri olan, kireç (kalker), kum, şamot, kuvars, taşçık ve mika gibi maddeler ise inorganik katkı maddeleri sınıfına girmektedir. Kireç katkı; beyaz renkte noktalar halinde kabın kırık kısmında kolayca ayırt edilebilir. Çoğu kaba eklenen kum katkı; siyah noktalar halinde görülmektedir. Şamot katkı; kırmızı, sarı ve siyah nokta şeklinde görülürken kuvars; ince ya da kaba taneli olarak görülmektedir. Taşçık katkısı; keramikte farklı boyutlarda ve beyaz, siyah ya da kırmızı gibi farklı renklerde kullanılmaktadır. Bunların dışında hemen hemen her keramikte bulunan mika ise; beyaz ve sarı olmak üzere iki renkte görülmektedir. Mineral katkı maddeleri de bitkisel katkılardaki gibi, farklı nedenlerle kil bileşenlerine eklenir. Bunlardan kum ve kireç; düşük ısıda fırınlanan kabın, çatlamasını önlemek, çabuk kurumasını sağlamak ve doku kazandırmak, mika ve kuvars gibi maddeler ise; kullanım amaçlı yemek kaplarının dayanıklılığını arttırmak amacıyla kil bileşenlerinin içine konulmaktadır. Bunların dışında seramik tozu olarak adlandırılan şamotun, kum yerine katılabildiği görülmüştür. Bir diğer inorganik katkı

¹³² A. Tuba Ökse, *Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1993, ss. 2-3.

¹³³ A. Tuba Ökse, *Arkeolojik Çalışmalarda Seramik Değerlendirme Yöntemleri*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2002, s.77.

¹³⁴ Ökse, *Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri*, s. 3.

olan taşıyıcı ise, yine hamurun maruz kaldığı ısıya eşit derecede dağıtılmasını sağlaması bakımından hamurun dayanıklılığı arttırmak amacıyla kullanılır¹³⁵.

Hamura konulan katkı maddeleri ve dağılımları hamurun niteliğini oluşturmaktadır. Örneğin iyi arıtılmış hamur, kilin elenerek ve sulandırılarak taşıyıcı, saman gibi maddelerden arındırılması sonucu oluşmaktadır. Katkı maddelerinden arındırılmış hamur genellikle iyi pişme göstergesi olarak düşünülebilir. Diğer taraftan, kabın kırığında ve yüzeyinde görülen katkı maddelerinin dağılımı ve yoğunluğu, kabın dayanıklılığı ile ilgili bilgiler vermektedir. Düzenli bir dağılım söz konusu ise, bu, hamurun iyi karıştırıldığını ve kabın dayanıklı olduğunu göstermektedir¹³⁶.

El ya da çarkla şekillendirilen hamur, açık ya da kapalı fırınlarda pişirilir. Fırınlanma aşaması, kabın renginin oluşumunda gerek katkı gerekse de katkı yoğunluğu kadar önemli bir yer teşkil etmektedir. Hamurun rengi ısıya ve hava akımına göre değişir. Öyle ki düşük ısıya ve az oksijene maruz kalan keramikler, daha çok gri, kahve ve soluk tonlara sahipken, yüksek ısı ve düzenli hava akımına maruz kalanlar canlı ve düzenli renklere sahiptir. Düzensiz hava akımı ise ayrıca keramiğin farklı ve düzensiz tonlara sahip olmasına neden olabilmektedir. Bunun dışında, hamurun içinde demir oksit bulunması kırmızı tonlarının ortaya çıkmasına neden olurken, pişme sırasında açığa çıkan karbonun kaybolmaması siyah ve tonlarının ortaya çıkmasına neden olur¹³⁷. Ayrıca hamurun pişirme özelliğine bağlı olarak oksijenin az olduğu ortamda pişen hamurun kırığında öz ve renk farklılıkları ve yüzeyinde alacalanmalar görülür.

Fırınlara ısı dereceleri, kapların pişme özelliklerine göre sınıflandırılmasını sağlar. Genel olarak kötü, orta ve iyi pişmiş¹³⁸ olarak değerlendirilen kaplar, makroskopik incelemelerle tasnif edilir ve diğer verilerle birlikte karşılaştırılarak gruplandırılır.

¹³⁵ Ökse, *Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri*, ss. 4-5; Atila Türker, *Assur Ticaret Kolonileri Çağı'nda Acemhöyük Çanak Çömleği*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2008, ss. 37-38.

¹³⁶ Ökse, *Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri*, ss. 5-6.

¹³⁷ Bkz. Ökse, *Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri*, No. 250. s. 18.

¹³⁸ Kötü pişme 700 dereceden az, orta pişme 700 dereceden fazla ve iyi pişme 900 derece ve üzeri. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ökse, *Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri, Arkeoloji ve Sanat Yayınları*, ss. 16-17.

Samsun kıyı kesiminde bulunan Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin hepsi el yapımıdır. Makroskopik incelemelere göre, kil bileşenlerinin içinde beyaz ya da sarı mika, kum, irili-ufaklı beyaz, siyah ve kırmızı taşcık, saman ve bölgeye özgü arena ve muskovit katkı görülmektedir. Kendi içinde farklılık gösteren bu katkı maddelerini ayrı ayrı ele almak ve çeşitlilikle birlikte bütündeki payını ortaya koymak kil bileşenini anlamamız açısından daha doğru bir yöntem olacaktır.

Kıyı kesiminde bulunan Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin, büyük bir çoğunluğunda mika katkı maddesi görülmektedir. Doğada beyaz ve sarı renkte bulunan mika, bölgede her iki rengin görülmesi açısından önemlidir. Büyük çoğunluğunda (% 95) mika katkı görülmekte olup, beyaz mika % 89, sarı mika ise sadece % 6 oranındadır (Lev. LXXVII / Grafik 2). Yoğunluk bakımından ise çeşitlilik göstermektedir. Mika katkının görüldüğü keramiklerin hepsinde kum katkı da eklenmiştir. Taşcık katkının kullanımı mika katkıya göre azdır. % 40 oranında kullanılan taşcık katkının, kildeki yoğunluğu az ve çoğunlukla küçük boyutlardadır. Çeşitli renklere sahip olan taşcık katkı, tez kapsamında incelenen örneklerin çoğunda beyazdır. Ayrıca siyah ve kırmızı tonlarda da tercih edilmiştir (Lev. LXXVIII / Grafik 3). Saman katkısı incelenen keramiklerin % 39'unda görülmektedir ve kil hamurundaki yoğunluğu oldukça düşüktür (Lev. LXXVIII / Grafik 4). Bölgeye özgü arena¹³⁹ katkısı, sayıca % 5,9 oranda görülmüştür. Bir diğer katkı maddesi olan muskovit ise, sadece Tepekışla lokalitesinde bir parçayla örneklenmiştir (Lev. LXXIX/Grafik 5).

Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin hamur niteliği; arıtma, gözenek, özlülük ve iki parçalı hamur özellikleri de göz önünde bulundurularak ayrı ayrı incelemek gerekir. Keramiklerin % 29,7' si arıtılmışken, % 21,7'si gözeneklidir. Öz, oksijenin az olduğu ortamda pişen kapların içindeki organik maddelerin karbonlaşarak tamamen okside olması sonucu oluşan özelliktir. Keramik kırığında gri/siyah tonlarda ince, orta veya kalın tabaka halinde görülür¹⁴⁰. Bölgede bulunan keramiklerin % 69'u özlü ve çoğu koyu gri renklidir. Parçalarda daha çok orta tabakalı görülen özün, ince ve kalın tabakalı olanları da vardır. Koyu gri öz dışında, kahve, devetüyü, beyaz, kirli krem tonlarında olanlar da mevcuttur. Pişmeye bağlı oksidasyondan kaynaklanan bir diğer özellik iki parçalı hamur niteliğidir. Bu

¹³⁹ Arena, toprak yapısında partikülize olmuş granittir. Hamura bilinçli ya da bilinçsiz olarak katılabilir.

¹⁴⁰ Ökse, *Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri*, No. 233.

keramikler % 31,7 orana sahiptir. Bu hamur özelliğinde dış ve iç tabakalar ya eşit dağılmış ya da farklı kalınlıklardadır. Renkleri ise genellikle dış ve iç yüzey tonlarıdır.

Pişme özelliklerine göre keramiklerin büyük çoğunluğu orta derecede pişmiştir. Bunların sadece % 29,7'si iyi pişmiş geri kalanı ise kötü pişmiştir.

Dündartepe ve Tekkeköy lokalitelerinde bulunan keramiklerden dokuz parçanın, kil bileşenlerini öğrenmek amacıyla pigment analizi yapılmıştır. Parçaların dış ve iç kısımlarında yapılan incelemelerde; P, S, Cl, K, Ca, Ti, V, Cr, Mn, Fe, Ni, Cu, Zn, As, Rb, Sr, Y, Zr, Pb ve Th elementleri gözlemlenmiştir. Keramiklerde gözlenen Stronsiyum (Sr) ve Zirkonyum (Zr) değerleri bize karasal ya da denizsel hammadde kullanımı hakkında bilgi vermektedir. Stronsiyum, kimyasal açıdan Kalsiyum'a benzemektedir. Bu element, denizkabuğu veya kireçtaşı gibi kireç içeren maddelerin içerisinde bulunmaktadır. Değeri 400 ppm'den fazla ise hammadde tamamen denizseldir. 150 ppm'den az olduğunda ise karasal hammaddeleri içerir. Aynı şekilde Zirkonyum elementinde, kildeki değer 160 ppm'den fazla olması karasal hammaddenin kullanımını gösterir¹⁴¹. Dündartepe lokalitesinde, bir adet amorf gövde parçası ve çömlükler olmak üzere altı parçada analiz çalışması yapılmıştır (Kat. No. 44, 47, 52, 56-57, 60). Bu parçaların Stronsiyum değerlerinin 207-519 ppm ve Zirkonyum değerlerinin 137-202 ppm arasında olduğu görülmüştür. Tekkeköy lokalitesinde, amorf gövde parçası ve çanaklardan oluşan toplam üç parçanın analizi yapılmıştır (Kat. No. 83, 86, 92). Stronsiyum değerleri 265-929 ppm ve Zirkonyum değerleri 137-202 ppm arasındadır. Tüm parçalar değerlendirildiğinde, her iki elementin değerleri ortalama 150 ppm'den fazladır. Bu veriler ışığında parçalarda ağırlıklı olarak denizsel hammadde kullanılmıştır. Ayrıca bazı parçalarda Zirkonyum değerlerinin 160 ppm'den fazla olması, keramiklerde hem denizsel hem de karasal hammadde kullanımının olduğunu gösterir.

3.2. Mal Grupları

Mal grupları başlığı altında Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin, perdah ve astar gibi dış ve iç yüzey özellikleri incelenmiştir. Bununla birlikte keramikler, dış ve iç yüzey renklerine göre ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

¹⁴¹ Analizler, A. A. Akyol ve M. Aydın'ın çalışması örnek alınarak değerlendirilmiştir. Ayrıca bkz. Ali Akın Akyol ve Mahmut Aydın, "Olba Kazısı Seramik Buluntuları Arkeometrik Analizleri", Seleucia, S. VI, İstanbul 2016, s. 419.

Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin yüzey özelliklerine bakıldığında, perdahlı, perdahsız, basitçe sıvazlanmış ve kendinden astarlı olduğu görülmüştür. Bu özelliklerden perdahlama, taş ve kemik gibi sert bir cisim yardımıyla, keramik yüzeyinin parlak bir görünüme sahip olmasını ve düzgünleştirilmesini sağlamak amacıyla yapılır. Bu uygulama sırasında yüzey nemli ise, keramik yüzeyindeki perdah izlerinde taşkınlıklar ve akma izleri görülebilir. Yarı kurumuş bir kabın üzerine uygulanan perdah ise düzenli izler bırakır¹⁴². Perdahlama kabın her tarafına uygulanabileceği gibi belirli kısımlarına da uygulanabilir. Örneğin; bazı keramiklerde sadece ağız kenarlarına uygulanırken, tabak gibi açık keramiklerde kabın sadece iç yüzeyine uygulandığı da görülebilir. Perdahlama, keramiğin pişirilme ısısı hakkında bilgi verebilir. Örneğin; iyi perdahlanan keramikler, perdahın dökülmemesi ya da perdahın mat bir görünüme sahip olmaması amacıyla düşük ısıda pişirilir. Bu da kabın tarihlendirilmesinde ya da kullanım amacının belirlenmesinde önemli bir yer teşkil etmektedir¹⁴³.

Keramiklerin çoğunda, özellikle boya bezemenin yapıldığı yüzde, muhtemelen boyayı vurgulamak ve görsel açıdan güzel görünmesini sağlamak amacıyla perdahla işlemi yapılmıştır. Bazı parçalarda zamanla bu perdahın kısmen dökülmüş olduğu gözlemlenmiştir. Bezemenin daha çok dış yüzeylerde görüldüğü parçalarda, yüzeyin daha iyi perdahlandığı, bezemesiz olan iç yüzeyin ise, az perdahlı/perdahsız ve basitçe sıvazlanarak bırakıldığı görülmektedir. Bezemenin iç yüzeye uygulandığı keramiklerde ise, dışa göre iyi perdahlı ya da aynı derecede perdahlama olduğu söylenebilir.

Bir diğer yüzey özelliği olan kendinden astar, genelde keramiğin kendi hamuru renginde ya da farklı tonlarda astarlanmasıyla meydana gelir¹⁴⁴. Beyaz Boya Bezemeli keramiklere bakıldığında, parçaların çoğunda bu özellik, hem dış hem de iç yüzeylerinde görülmüştür.

Genel olarak bakıldığında bu özellikler dışında bazı parçaların keramik yüzeylerinde, pişmeye bağlı gri, kahve, kırmızı ya da siyah tonlarda alacalanmalar ve yanma izleri görülmektedir. Ayrıca keramiklerin dış ve iç yüzeylerinin dudak kısmında gövdeye doğru farklı renk geçişleri bulunmaktadır.

¹⁴² Ökse, *Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri*, No. 333.

¹⁴³ Ökse, *Arkeolojik Çalışmalarda Seramik Değerlendirme Yöntemleri*, ss. 78-79.

¹⁴⁴ Ökse, *Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri*, No. 341, s. 25.

Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin hamur renkleri ve yüzey renkleri büyük oranda birbirine benzerdir. Bu bağlamda keramikler, özellikle dış ve iç yüzeylerinde yapılan makroskopik incelemeler sonucu, Koyu Yüzlü Açıklı Mallar, İki Parçalı Mallar ve Devetüyü Mallar olmak üzere tasnif edilmiş ve bir tipoloji oluşturulmuştur (Lev. LXXIX / Grafik 6)¹⁴⁵.

3.2.1. Koyu Yüzlü Açıklı Mallar

Fırınlanma aşamasında keramiklerin, oksidasyon sonucu siyah ya da siyah tonlarında perdelanmış yüzeye sahip olanları, genel bir tanımlamayla “Koyu Yüzlü Açıklı Mallar¹⁴⁶ (KYAM)” olarak gruplandırılmıştır.

Samsun kıyı kesiminde bulunan Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin %54’ü Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubu içerisinde yer almaktadır. Bu keramiklerin çoğunun dış yüzeyi siyah olup, iç yüzeyi siyah, açık-koyu kahve, grimsi kahve, kırmızımsı kahve ve devetüyünün tonlarındadır. Ayrıca az sayıda dış yüzeyi koyu gri, grimsi kahve ve kahve renklerinde olanları vardır.

Koyu Yüzlü Açıklı Mallar’da, en yoğun görülen grubu %39’lik bir oranla dış ve iç yüzeyi siyah renkli olanlar oluşturur (Lev. XVI/3, 6, XVIII/5, XIX/1-2, 5, 7-8, V/2-3, XX/1-2, XXI/2, 4, XXIX/1-2, 5, XXX/1, 3, XXXI/2, 5, XXXV/4). Bunu yoğunluk açısından takip eden dış yüzeyi siyah ve iç yüzeyi devetüyü olan mal grubudur. Bu grup %32’lik bir orana sahiptir. İç yüzeylerinde; açık, koyu, (açık) portakalımsı, pembemsi, sarımsı, kiremidi, kiremidi koyu devetüyü olmak üzere devetüyünün farklı tonları kullanılmıştır (Lev. XVI/8, XVII/1, 3, XVIII/1-2, XXI/5, XXIII/1-3, XXIV/1, 3, XXVIII/6, XXIX/3, XXXIV/1, XXXV/5-6, XXXVI/1, 5). Yoğun olarak görülen diğer bir grup, %21’lik orana sahip dış yüzeyi siyah ve iç yüzeyi kahve olan mallardır. Bu grupta da devetüyü mallarda olduğu gibi iç yüzeyde grimsi, açık, koyu, kırmızımsı, kiremidi koyu kahve gibi kahvenin farklı tonları görülmektedir (Lev. XVIII/3-4, XXVI/3, XXVIII/1, XXIX/4, XXX/4, XXXI/3, XXXIII/1, XXXIV/1, XXXVI/2). Koyu Yüzlü Açıklı Mallar içerisinde %4’lük orana sahip bir diğer mal grubu, dış yüzeyi koyu gri ve iç yüzeyi koyu ya da açık kırmızımsı kahve olan keramiklerdir (Lev. XX/1, XXVIII/5). Azınlığı oluşturan dış yüzeyi grimsi kahve ve iç yüzeyi sarımsı devetüyü ya da siyah olan keramikler, yine

¹⁴⁵ Renklerin tasnifinde Munsell kataloğu esas alınmıştır.

¹⁴⁶ “Koyu Yüzlü Açıklı Mallar” terimini ilk kez R. Braidwood tarafından, Amik Ovası’nda yapılmış olduğu araştırmalar sonucu önerilmiştir (Robert J. Braidwood ve Linda S. Braidwood, *Excavations in The Plain of Antioch I*, Vol. LXI, U.S.A 1960).

%4'lük bir orana sahiptir (Lev. XXII/3, XXX/2) (Lev. LXXX/Grafik 7). Bunlar dışında tekil örnekler de görülmektedir. İlk örneğin dış yüzeyi kahve, iç yüzeyi kiremidi koyu devetüyü rengindedir (Lev. XXXII/1). İkinci örnekte, dış yüzeyinin dudak kısmında kahveden siyaha doğru bir renk geçişi görülmüştür ve iç yüzeyi açık kahverengindedir. Dudak kısmındaki bu özelliğiyle diğer örneklerden ayrılmıştır (Lev. XXVI/1).

Bölgede Koyu Yüzlü Açıklı Mallar, Bafra Ovası'nda görece daha yoğun olarak görülürken, Merkez ve Çarşamba Ovası lokalitelerinde de karşımıza çıkmaktadır.

3.2.2. İki Parçalı Mallar (Red-Black / Bipartite Ware)

Samsun kıyı kesimi Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin, kırığında iki tabaka halinde eşit ya da farklı kalınlıklarda görülen hamur niteliğini, bu grup içerisinde incelenmiştir. "İki Parçalı Mallar (IPM)" adı altında ele alınmış olan keramikler, dış yüzeyi siyah, iç yüzeyi ise kahve, kırmızı ve devetüyü renklerinde olması nedeniyle "Red-Black Burnished Ware"¹⁴⁷ olarak bilinmektedir.

Hamur niteliği ve yüzey özelliklerine göre toplamda % 30 orana sahip keramiklerin, dış yüzeyi siyah; iç yüzeyi devetüyü, kırmızı ve kahve tonlarındadır. Kendi içerisinde iki grup olarak tasnif edilen keramiklerin ilki, % 77'lik oranla dış yüzeyi siyah; iç yüzeyi devetüyü ve tonlarında olanlardır. Keramiklerin iç yüzeyi açık, sarımsı, portakalımsı, pembemsi, kırmızımsı ve kiremidi devetüyü olmak üzere çeşitlilik göstermektedir (Lev. XVI/4-5, 7, XVII/2, XIX/3, XXII/1, XXIV/4, XXV/1-3, XXVI/2, XXVII/1-2, XXVIII/2, 4, XXIX/1-2, XXXIV/4, XXXV/1, 3, XXXVI/3-4, 6). Ayrıca bir parçanın dış yüzeyinde, dudak kısmında kahveden siyaha doğru bir renk geçişi görülmüştür (Kat. No. 93). İkinci grup ise, % 23'lük bir orana sahiptir ve dış yüzeyi siyah, iç yüzeyi açık, koyu ve grimsi kahve tonlarındadır (Lev. XVI/9, XIX/4-5, XXIV/2, XXV/4, XXIX/3, XXXI/1, LXXX/Grafik 8).

İki Parçalı Mallar bölgede, daha çok Dündartepe ve Tekkeköy lokalitelerinde görülmüştür. Ayrıca az sayıda, Bafra Ovası'ndaki lokalitelerde de karşımıza çıkmıştır.

¹⁴⁷ Braidwood ve Braidwood, Excavations in The Plain of Antioch I, s. 358 vd.

3.2.3. Devetüyü Mallar

Beyaz Boya Bezemeli keramiklerde Devetüyü Mallar (DM), % 16'lık bir oranla azınlığı oluşturur. Genellikle hamuru renginde olan keramiklerin, dış ve iç yüzeylerinde devetüyünün farklı tonları kullanılmıştır. Bu nedenle bir gruplama yapmaktan ziyade renk çeşitliliğinden bahsetmek daha doğru olacaktır. Bu parçaların dış ve iç yüzeylerinde çoğunlukla açık, koyu, sarımsı, portakalımsı ve kiremidi devetüyü renkleri ya da farklı olarak kırmızımsı ve koyu kahve tonları görülmektedir. Ayrıca bazı parçalarda kahve, kırmızı ve siyah renkte alacalanmalar mevcuttur (XVI/1-2, XXII/3, XXIV/5, XXVIII/3,7, XXX/5, XXXI/4, XXXII/1-5, XXXIV/2-3, XXXV/2, 7).

Devetüyü Mallar, daha çok Diklimtepe'de yoğun olarak görülürken, Dündartepe, Gökçeboğaz, Doğankaya-Tepecik ve Tekkeköy lokalitelerinde de vardır.

3.3. Form Grupları

Beyaz Boya Bezemeli keramikler form özelliklerine göre, çanak/kâse, çömlek ve amorf gövde parçaları olarak üç başlık altına ele alınmıştır (Lev. LXXXI / Grafik 9). Bu başlıklar altında keramikler, kendi içerisinde ölçülerine ve form tiplerine bakılarak gruplandırılmıştır.

3.3.1. Çanaklar / Kâseler

Beyaz boya bezemeli keramikler form açısından incelendiğinde, %24'nün çanak/kâse olduğu anlaşılmıştır. Bu çanaklar, ağız özelliklerine göre kendi içerisinde açık ve kapalı çanaklar/kâseler olmak üzere iki tiptedir (Lev. LXXXI / Grafik 10).

Açık çanaklar, yuvarlatılmış ve basit ağızlı, gövdeye doğru daralan parçalardır. Bu çanaklar, %20,8'lik bir orana sahiptir. Cidar kalınlıkları ortalama 0,4-0,7 cm ve ağız çapları ortalama 16-32 cm aralığındadır (Kat. No. 29-30, 75, 80-81). Bu grup içindeki bir diğer form olan açık kâse/çanaklar, yine basit ve yuvarlatılmış ağızlı, gövdeye doğru daralan parçalardır. %29,2'lik orana sahip parçaların, çapları ortalama 12-24 cm arasında değişiklik gösterirken, cidar kalınlıkları ortalama 0,5-0,9 cm arasındadır (Kat. No. 32, 49, 62-63, 74, 92, 97). Bu parçalardan sadece bir tanesinde gövde üzerinde yatay memecik görülmektedir (Kat. No. 49).

Kapalı çanaklar %50'lik bir oranla en yoğun görülen tiptir. Basit yuvarlatılmış ya da düz bırakılmış ağız özelliğine sahiptir. Dışa dönük özelliğe sahip çanakların, açık çanaklara göre geniş gövdeli olduğu görülmektedir. Keramiklerin ortalama çapları 13-24 cm aralığında ve cidar kalınlıkları ortalama 0,4-0,9 cm arasında değişkenlik göstermektedir. Bu çanaklar, dudak kısmında boynuzsuz bir çıkıntıya (*Tab-Handle*) ve gövdede ya da boynuzun hemen altında memeciğe sahip olanlar (Kat. No. 5, 65) sadece boynuzsuz çıkıntılı olanlar (Kat. No. 82), tek ya da çift memecikli olanlar (Kat. No. 43, 50, 83, 90, 101) ve hiç boynuz ya da memeciğe sahip olmayan sade bırakılan parçalar (Kat. No. 10, 94, 59, 61) olmak üzere dört tiptir. Bunlar, diğer form gruplarına nazaran daha çok çeşitlilik göstermektedir.

3.3.2. Çömlekler

Beyaz Boya Bezemeli çömlekler, %15'lik orana sahip olup, kısa boyunlu, uzun boyunlu ve boyunsuz çömlekler olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Lev. LXXXI / Grafik 11).

Kısa boyunlu çömlekler %27'lik bir oranla, genellikle dar ağızlı, uzun ve küresel gövdeli, basit ve yuvarlatılmış ağızlı olarak görülmektedir. Bu çömleklerin ortalama 9-18 cm çap ve 0,7-0,8 cm cidar aralığına sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca kendi içerisinde kulplu (Kat. No. 53) ve kulpsuz (Kat. No. 34, 56, 67) olma özelliğine sahiptir. Kulplu olan parçada kulp, dudak altında yatay olarak birleştirilmiştir.

Uzun boyunlu çömlek, sadece bir parçada (%6) görülmekle birlikte, yuvarlatılmış ve basit ağızlıdır. Gövdeye doğru daralan cidar ağız kısmında ortalama 0,5 cm ve çapı 22 cm'dir (Kat. No. 31).

Çömlekler içinde %67'lik oranla en çok görülen grup boyunsuz çömleklerdir (Kat. No. 02, 45-48, 52, 57, 93). Dar ve içe doğru kapanan ağız kenarlı ve dışa dönük olan grubun, ağız kısmından itibaren gövdeye doğru genişlediği görülmektedir. Genellikle basit ve yuvarlatılmış ağıza sahip olanlar dışında, ağız kalınlaştırılmış olanları da vardır (Kat. No. 46). Ağız cidarları ortalama, 0,4-0,9 cm aralığında ve ağız çaplarının ise, 8-22 cm aralığında değişiklik gösterdiği görülmüştür. Kendi içerisinde farklı form özelliğine sahip bu çömleklerin, kulplu, memecikli ve delikli olan tipleri bulunmaktadır. Kulplu boyunsuz çömlekler, yatay ve dikey birleştirilenler olarak ayrılmaktadır. Gövdeye yatay birleştirilen kulplu çömleğin,

ağız kenarı kalınlaştırılmış ve hafif düzleştirilmiştir (Kat. No. 47). Hemen dudak altında başlayan dikey olarak birleştirilen kulplu çömleğin ise, ağız kenarı basitçe yuvarlatılmıştır (Kat. No. 55). Diğer bir tip olan memecikli çömlekte, memeciğin gövdeye birleştirildiği görülmektedir (Kat. No. 45). Son olarak boyunsuz çömlek tipinde ise, dudak altında ve gövdede iki adet delik bulunmaktadır. Parçanın cidarının gövdeye doğru oldukça kalınlaştığı görülmektedir (Kat. No. 96).

3.3.3. Amorf Gövde Parçaları

Beyaz Boya Bezemeli amorf gövde parçaları, % 61 oranla en çok görülen form grubudur. Amorf gövde parçaları, form açısından bize fazla bilgi veremese de yapılan incelemeler sonucu; formu belli olmayan gövde parçalarının yanı sıra, çanak/kâse veya çömlek parçası olabileceği düşünülen parçalarda görülmüştür. Formu belli olmayan parçalar, %81'lik oranla çoğunluğu oluşturur. Bu parçaların cidarları, 0,4-1,2 cm arasında değişen ölçülere sahiptir. % 13'luk orana sahip ve form açısından çömlek olabileceği düşünülen parçalar ise, 0,6-0,9 cm arasında değişen cidar ölçülerine sahiptir. Bu gövde parçaları, kendi içinde kulplu (Kat. No. 40, 51, 58, 99) ve kulpsuz (Kat. No. 7, 13, 19, 24) olarak ikiye ayrılmaktadır. Kulplu parçalar, dikey, yatay ve tünel kulp olarak farklı tiplerde görülmektedir. Son olarak % 6'lık bir orana sahip diğer gövde parçaları, çanak / kâse parçalarıdır (Kat. No. 23, 60, 68, 73). Bu parçaların ortalama cidar kalınlığı 0,5-0,7 cm aralığındadır (Lev. LXXXII / Grafik 12).

3.4. Bezeme Özellikleri

Bezeme özellikleri başlığı altında keramiklerin, dış ya da iç yüzeyine uygulanan beyaz boya bezemenin, yapım ve teknik açıdan yüzeye ne şekilde uygulandığı incelenerek bir tipoloji oluşturulmuştur. Ayrıca daha önce Beyaz Boya Bezemeli keramikler hakkında, araştırma yapan ya da kısaca bilgi veren kapsamlı araştırmalar göz önüne alınarak, bölge keramiklerinin yapım aşamaları değerlendirilmiştir.

3.4.1. Bezeme Teknikleri

Beyaz Boya Bezemeli keramikler, daha önce yapılan araştırmalarda teknik açıdan değerlendirilmiş ve bezeme uygulaması hakkında farklı görüşler öne sürülmüştür. L. Thissen, bu görüşlerin hepsini kendi çalışmasında toparlayarak ayrıntılı bir şekilde değerlendirmiş ve bu keramikleri “Beyaz Boya Bezemeli” olarak

tanımlamıştır¹⁴⁸. Bu görüşlerin çoğunda, boya bezemenin kap pişirildikten ve perdahlanma işlemi yapıldıktan sonra uygulandığı ve bazen de perdahlama işleminin boya bezemeye bağlı olarak gerçekleştiği kanısına varılmıştır. Beyaz boyanın, yüzeyde pütürlü, kabartı şeklinde görüldüğü ve bulunduğu koşullar neticesinde zamanla silindiği ya da döküldüğü belirtilmiştir¹⁴⁹. Bunların dışında bölge içindeki İkiztepe lokalitesinde çıkan Beyaz Boya Bezemeli keramikler, hafirleri tarafından teknik açıdan incelenmiştir. Buna göre, sulandırılmış beyaz boyanın, keramikler perdahlandıktan sonra yumuşak bir cisimle sürüldüğü ve hamurun içindeki maddelerin, bu işlem sonrası su alması nedeniyle genişleyip bezemenin yüzeyde pütürlü bir şekilde görüldüğü belirtilmiştir. Çoğu parçada, beyaz boyanın zamanla yok olduğunu gören hafirler, bu keramiklerin tekniğiyle ilgili ayrıntılı analiz çalışmalarında bulunmuş ve bu özelliğinden dolayı keramikleri beyaz boya bezemeliler yerine “Silinti Bezekliler (*Reserved Slip Ware*)” olarak adlandırmayı daha doğru bulmuşlardır¹⁵⁰. L. Thissen, İkiztepe’deki bu analiz çalışmasını sürdürüp daha ayrıntılı ele almıştır. Bunun sonucunda bazı parçalarda boya üzerine tekrar perdahlama işleminin uygulanabileceğini ve İkiztepe KÇ’de ele geçen boyalıların perdahsız olduğunu belirtmiştir¹⁵¹.

Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin tekniği ve isimlendirilmesi hakkında bilgi veren Ş. Dönmez, İkiztepe’de çıkan parçalar hakkında, hafirlerin yapmış olduğu çalışmaları da değerlendirip “Silinti Beyaz Boya Bezekli” terimini kullanmayı tercih etmiştir. İkiztepe örneklerinde bir fırça yardımıyla uygulanan boyanın, kurutulduktan sonra perdah öncesi bir aletle silinerek, pütürlüğün yok edildiğini, ayrıca bölge içinde

¹⁴⁸ Thissen, “New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral”, s. 222 vd.

¹⁴⁹ H. H. von der Osten, *The Alishar Hüyük Seasons of 1930-32*, J. Albert Wilson ve T. George Allen (eds), Part I, Vol. VII, Chicago 1937, s. 57; Seton Lloyd ve James Mellaart, *Beycesultan I*, The British Institute of Archaeology at Ankara, London, 1962, s. 81; James Mellaart, “Early Cultures of South Anatolian Plateau II. The Late Chalcolithic and Early Bronze Ages in the Konya Plain”, *AS XIII*, s. 201; J. D. Evans ve Colin Renfrew, *Excavations at Saliagos Near Antiparos*, Cambridge 1968, s. 40; H. Hauptmann ve V. Milojević, *Die Funde der Frühen Dimini-Zeit aus der Arapi-Magula Thessalien*, Band 9, Rudolf Habelt Verlag GMBH., Bonn 1969, s. 25; Turhan Kamil, *Yortan Cemetery in the Early Bronze Age of Western Anatolia*, B.A.R., Oxford 1982, s. 17; Jürgen Seeher, *Demircihüyük III*, Philipp von Zabern Band III. 1, Mainz 1987, s. 67; Thissen, “New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral”, s. 224.

¹⁵⁰ Alkım vd., *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları*, s. 35.

¹⁵¹ Thissen, “New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral”, ss. 224-225.

Dündartepe, Tekkeköy ve Kaledoruğu'nda bulunan parçaları da inceleyerek, bu lokalitelerde de aynı özelliklerin görüldüğünü vurgulamıştır¹⁵².

Daha önce belirttiğimiz gibi İkiztepe lokalitesinde “Silinti Bezekliler” olarak adlandırılan bu keramikler, İkiztepe kazısı öncesi C. A. Burney tarafından yapılan yüzey araştırmasında, “Beyaz Boyalılar” olarak isimlendirilmiştir¹⁵³.

Bunların yanı sıra bu tip keramikler, T. Özgüç tarafından “Beyaz Boyalı Süs Örnekleri”¹⁵⁴; J. Mellaart tarafından “Beyaz Boyalı”¹⁵⁵; Ö. Koçak tarafından “Soluk Bezekli”¹⁵⁶ olarak adlandırılmıştır.

Çalışmamızda tasnif edilen keramikler, daha önceki araştırmalar da dikkate alınarak incelenmiş ve yüzeyde farklı şekillerde uygulandığı görülmüştür. Yüzey incelemeleri sonucunda; pütürlü, silintili, yiv ve oluk içine uygulanan boyanın bu farklı teknik özellikleri (Lev. LXXXII / Grafik 13), bize, “Silinti Bezekliler” adı altında değil “Beyaz Boya Bezemeli” keramikler olarak adlandırılmasının daha doğru olacağını göstermiştir. Bunların dışında keramiklerin hemen hemen hepsinin, bezeme yüzeyleri iyi perdahlanmıştır.

Daha önce bahsedilen analiz çalışması altında, bir parça üzerindeki beyaz boyanın hangi malzemeden yapıldığı incelenmiştir. Dündartepe’de bulunan ve daha önce yayınlanan bu parçada (Kat. No. 60), beyaz boya içerisinde yoğun miktarda Mangan (mangenez) elementi karşımıza çıkmıştır. Bölge incelendiğinde bu elementin, iç kesimlerdeki Kavak ve Ladik çevresinde bulunabileceği ve belki de buralardan temin edilmiş olabileceği düşünülebilir. Fakat sadece bir parça üzerine yapılan bu analiz çalışmasına dayanarak bu sonuca ulaşmak yanlış olacaktır. Ayrıca parçada Stronsiyum elementi değeri 516 ppm ve Zirkonyum elementi değeri 124 ppm’dir. Bu değerler, beyaz boya içerisine denizsel bir hammadde (denizkabuğu vb.) eklendiğini göstermektedir.

¹⁵² Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişim*, s. 12.

¹⁵³ Burney, “Northern Anatolia Before Classical Times”, ss. 179-203.

¹⁵⁴ Özgüç, “Birinci Truva’yı Kim Kurdu?”, ss. 697-716.

¹⁵⁵ Mellaart, “Early Cultures of South Anatolian Plateau II. The Late Chalcolithic and Early Bronze Ages in the Konya Plain”, ss. 199-236.

¹⁵⁶ Özdemir Koçak, *Erken Dönemlerde Afyonkarahisar Yerleşmeleri*, Kömen Yayınları, Konya 2004, s. 33.

3.4.1.1. Silintili Beyaz Boya Bezeme

Silintili Beyaz Boya Bezeme (SBB) çalışma kapsamında, yüzeyde gözle zor seçilen ya da pütürlü olmayan direk yüzeyle özleşmiş bezeme türü olarak tanımlanmıştır. Boya bezeme uygulandıktan sonra, bir alet yardımıyla boyanın pütürlü kalan kısmının perdahlanarak düzeltilmiş olduğu düşünülebilir. Bunun yanı sıra daha önceki çalışmalarda, bulunduğu koşul itibarıyla zamanla dökülmüş ya da yıpranmış olarak tanımlandığı da göz önünde bulundurulmalıdır.

Bölgedeki keramiklerin genel olarak %26'sı silintili beyaz boya bezemelidir. Çoğunda dış yüzeyde görülen boyama, az sayıda da olsa iç yüzeyde de görülmüştür. Bu bezemelerin bazılarında gözle zor seçilen boya, bazılarında net olmakla beraber pütürsüzdür. Bölgede bu tip, Gökçeboğaz, Dedetepe, Şirlek Tepe, Tepetarla, Elmacık Tepe, Doğankaya-Tepecik Höyükleri, Dombalaktepe, Kümbettepe, Dündartepe, Diklimtepe ve Tekkeköy lokalitelerinde görülmektedir.

3.4.1.2. Pütürlü Beyaz Boya Bezeme

Pütürlü Beyaz Boya Bezeme (PBB), yüzeyde az (P1), orta (P2) ve çok pütürlü (P3) olmak üzere farklı şekillerde görülmüş ve bu özelliklerine göre tipoloji oluşturulmuştur (Lev. LXXXII / Grafik 14). Boya bezeme, yüzeye sürüldükten sonra muhtemelen bir alet yardımıyla hafif düzeltilerek ya da hiç düzeltilmeden olduğu gibi bırakılmıştır. Genel olarak bu bezemeler, tüme oranla %68'le çoğunluğu oluşturmaktadır.

“P1” tipi az pütürlü olup, pütürlü mallar içerisinde % 23'lik bir orana sahiptir. Yüzeyde hafif pütürlü olarak görülen bezemeler, daha çok dış yüzeye uygulanmıştır. Bu tip, Dündartepe ve Diklimtepe'de yoğun görülürken, Gökçeboğaz, Şirlek Tepe ve Tepekışla ve Tekkeköy lokalitelerinde de vardır.

“P2” tipi, orta derecede pütürlü olmakla birlikte % 70'lik bir oranla çoğunluğu oluşturmaktadır. Çoğunlukla dış yüzeyde görülen boya bezeme, Gökçeboğaz, Dedetepe, Şirlek Tepe, Tepekışla, Doğankaya-Tepecik, Elmacık Tepe, İkizpınar / Dede Tepe, Dombalaktepe, Kümbettepe, Gök Tepe, Dündartepe, Diklimtepe ve Tekkeköy'de yoğun olarak görülmüştür.

Son tip olan “P3” oldukça pütürlü olup, çoğunlukla dış yüzeye uygulanmıştır. % 7’lik bir orana sahiptir ve bölgede sadece Merkez lokalitelerinden Dündartepe ve Diklimtepe’de görülmüştür.

3.4.1.3. Yiv İçine Beyaz Boya Bezeme

Yiv içine Beyaz Boya Bezeme (YİB), sadece Gökçeboğaz lokalitesinde bulunan bir parçanın dış yüzeyinde görülmektedir. Kap yüzeyinde, bir alet yardımıyla derin hatlar oluşturulmuş ve oluşan bu derin hatların içine beyaz boya doldurulmuştur. Bu boya dolgulu yivli hatlar, kazıma işlemi kap yarı kurumuş haldeyken yapıldığından¹⁵⁷ düzenli bir yapıya sahiptir (Kat. No. 09).

3.4.1.4. Oluk İçine Beyaz Boya Bezeme

Oluk içine Beyaz Boya Bezeme (OİB), % 2’lik bir orana sahiptir ve Şirlek Tepe ile Tekkeköy lokalitesinde karşımıza çıkmıştır. Yarı kuru haldeki kap yüzeyine, bir alet yardımıyla uygulanan derin oluk bezemenin içi beyaz boyayla doldurulmuştur. Beyaz boyanın gözle zor seçilen bir yapıda olması, boyanın zamanla silinmiş olabileceğini düşündürmektedir (Kat. No. 19, 99).

3.4.1.5. Silintili ve Yiv İçine Beyaz Boya Bezeme

Bu tipte (SBB-YİB) beyaz boya, hem silintili bantlardan oluşmakta hem de gövdenin keskin profilindeki yiv içinde bulunmaktadır. Her iki bezeme özelliğine de sahip olduğu için, ayrı kategoride incelenen tip sadece Gökçeboğaz lokalitesinde görülmüştür (Kat. No. 07)

3.4.1.6. Pütürlü ve Yiv İçine Beyaz Boya Bezeme

Bu tip (PBB-YİB), % 2’lik bir orana sahip olup, Şirlek Tepe ve Dündartepe lokalitelerinde görülmüştür. Dış yüzeyde görülen beyaz boyalar, yüzeyde hem pütürlü bantlardan oluşmuş hem de yatay olarak bezenmiş yivlerin içine uygulanmıştır (Kat. No. 24, 61).

3.4.2. Bezeme Tipleri

Beyaz Boya Bezemeli keramikler, yapıldığı bezeme motifine, çizgi özelliği adı altında sık ya da seyrek oluşuna, ince veya kalınlığına göre incelenerek bir tipoloji oluşturulmuştur. Oluşturulan bu tipoloji, ayrıntılı bir şekilde anlatılarak, bölgede

¹⁵⁷ Ayrıca bkz. Ökse, *Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri*, No:410.

kullanılan bezeme çeşitliği hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamıştır. Ayrıca bezeme tipolojisi, bölge içindeki lokaliteler arasındaki benzerliği göstermesi açısından önemli olmuştur. Bunlar dışında, hangi bezemenin, hangi mal gruplarında yoğun olarak kullanıldığı konusunda da bilgi vermiştir.

Boya bezemeler yüzey özelliğine göre, keramiklerin ya dış ya da iç yüzeylerine yapılmıştır. Dış yüzeye yapılan bezemeler, %85'lik oranla çoğunluğu oluştururken, iç yüzeye yapılan bezemeler ise, %15'lik bir orana sahiptir (Lev. LXXXIII / Grafik 15). Dış yüzeye uygulanan boya bezeme, hemen hemen her lokalitede görülürken, iç yüzeyde uygulanan boya bezeme, Dombalaktepe ve Diklimtepe'de yoğun olarak, Şirlek Tepe ve Doğankaya-Tepecik'te az görülmüştür.

Beyaz Boya Bezemelerin çizgi özellikleri, bantların yapısına göre üç gruba incelenmiştir. İlk grup, hatların düzenleriyle ilgili olan ve kendi içinde düzenli, yarı düzenli ve düzensiz olmak üzere üç alt gruba ayrılmıştır. Düzenli bezemeler, yüzeyde uygulanan beyaz bantların simetrik bir şekilde çizilmesidir. Genele bakıldığında bu bezeme, %71'lik oranla çoğunluğu oluşturur. Yarı düzenli olan bezemeler ise %26'lık oranla, yüzey üzerinde belirli yerlerde düzensizlik seyreden parçaları oluşturur. Son olarak düzensiz bezemeler, yüzeyde bir hat gözetmeksizin, gelişigüzel yapılmış olup, %3'lük oranla çok az parçada karşımıza çıkmıştır (Lev. LXXXIII / Grafik 16). İkinci grup, bantların kalınlık dereceleridir. Bantların, 0,1 cm'e kadar olanları ince, 0,2 cm'e kadar olanları orta ve 0,3 cm'e kadar ve üstü olanlar ise, kalın olarak gruplandırılmıştır. Ortalama olarak parçalarda ince, orta ve kalın bant oranları, tüme vurulduğunda birbirlerine yakın oranlara sahiptir. Bununla birlikte bazı parçalarda, farklı kalınlıklardaki bantlar bir arada görülmüştür. Son grup ise, bantların sık ve seyrek görülme özelliğidir. Bu grup, sık, seyrek ve oldukça seyrek olmak üzere üçe ayrılmıştır. En çok görülen %42'lik oranla seyrek bezeme iken, %22'lik oran oldukça seyrek, %19'luk oran sık ve %7'lik oran hem sık hem seyrek olan bezemeleri oluşturmaktadır (Lev. LXXXIV / Grafik 17).

Beyaz Boya Bezemeli keramikler, üzerine uygulanan motif ya da şekillere göre; gövdede çapraz, yatay veya dikey; ağız parçalarında dudaktan ya da dudak altından başlayan çapraz, yatay veya dikey; bunların dışında da diğerlerine göre farklı şekilde bezenmiş olan parçalarla birlikte tasnif edilmiştir. Genel olarak geometrik motifler şeklinde görülen bu bezemeler 20 tipe ayrılmıştır (Lev. LXXV). Ayrıca bu tipler de, parça üzerinde düzenli, yarı düzenli, düzensiz ya da farklı

şekillerde yapılma özelliğine göre kendi içerisinde de gruplara ayrılmıştır. Ayrıntılı olarak açıklanan bu tipler, diğer özelliklerin yanı sıra hamur özelliklerine, mal ve form gruplarına, dış ve iç yüzeye uygulanışına (Lev. LXXXIV / Grafik 18), bezeme tekniğine, çizgi özelliklerine ve tüm bu özelliklerin yanı sıra lokalitelerdeki yoğunluklarıyla birlikte kapsamlı olarak ele alınmıştır.

3.4.2.1. BTİP-1

Gövdeyi çapraz kesen bantlardan oluşan tip, bantların tekiliğine, çokluğuna ve düzenli olup olmadığına bağlı olarak kendi içinde üç farklı tip altında ele alınmıştır.

3.4.2.1.1. BTİP-1a

Gövdeyi tek hatla çapraz kesen boya bezeme, toplam beş adet amorf gövde parçasında karşımıza çıkmaktadır. Bir parçada iç yüzeye (Kat. No. 25) diğer parçalarda ise dış yüzeye (Kat. No. 12, 21-22, 78) uygulanan beyaz bantların uygulandığı yüzeyler iyi perdahlıdır. Mal grubuna göre, dört parça Koyu Yüzlü Açıklı Mal ve bir parça İki Parçalı Mal grubuna girmektedir. Parçaların cidarları 0,5-1 cm arasında değişkenlik göstermektedir. Teknik açısından, daha çok silinti veya pütürlü olma özelliği taşıyan parçalar, çizgi özelliğine göre ise kalın ve çoğu düzenli bir hatta sahiptir. Bölgede çoğunlukla Bafra Ovası'nda Dedetepe ve Şirlek Tepe ve Diklimtepe'de bir parçada karşımıza çıkmıştır.

3.4.2.1.2. BTİP-1b

Gövdeyi çapraz kesen, birbirine koştur izleyen sık veya seyrek olan çok sayıda banttıan oluştıan bu bezemede hatlar düzenli bir şekilde işlenmiştir. Form olarak, amorf gövde parçaları, kâseler/çanaklar ve çömlleklerde olmak üzere toplam 24 parçada görölmektedir.

14 adet amorf gövde parçasında görölen tipte bezeme, genellikle dış yüzeye uygulanmıştır (Kat. No. 01, 09, 14-15, 20, 33, 40, 58, 70, 71, 79, 98) Sadece iki parçada bezeme iç yüzeydedir (Kat. No. 18, 76) Beyaz bantların, uygulandığı yüzeyler genellikle iyi perdahlıdır. Mal grubuna göre, çoğunluğunu Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubu oluştururken, iki parça Devetüyü Mal grubu içerisine girmektedir. Parçaların cidarları 0,5-1 cm arasında değişmektedir. Beyaz bantlar teknik açıdan yüzeyde, çoğunlukla silinti ve pütürlü uygulanırken, bir parçada yiv bezeme içine uygulandığı görölür (Kat. No. 09). Bantların çoğunlukla seyrek ya da çok seyrek

oldukları, azında da sık düzende uygulandığı görülmüştür. Bununla birlikte bezemelerin çoğunluğu orta ya da kalın hatlardan oluşmaktadır ve az sayıda örnek ise ince hatlara sahiptir.

Bu tipin görüldüğü diğer bir form çömleklerdir. Kısa boyunlu, uzun boyunlu ve boyunsuz olmak üzere üç farklı çömlek tipinde görülürler ve sadece beş parçadan ibarettir. Bezemeler genellikle dış yüzeye uygulanmıştır (Kat. No. 45, 47, 55, 67). Uzun boyunlu çömlek olan bir parçada ise bezeme iç yüzeydedir (Kat. No. 31). Parçaların cidarları 0,4 - 0,8 cm arasında değişmektedir ve bezemelerin uygulandığı yüzeyler iyi perdahlıdır. Mal grubuna göre, çoğunluğunu İki Parçalı Mal grubu oluştururken, Devetüyü Mal gruplu parçalar da vardır. Teknik açıdan beyaz bantlar silintili uygulanmıştır. Bunun dışında çizgi özelliklerine göre, çoğu seyrek olan bezemelerin bir parçası sık düzendedir. Ayrıca kalınlıklarına göre çoğunluğu orta ve kalın hatlı olup, bir parça ince hatlara sahiptir.

Bu tipin görüldüğü son form çanaklardır. Açık kâse / çanak ve kapalı çanaklar olmak üzere iki farklı çanak formunda ve toplam beş parçada karşımıza çıkmaktadır. Bezemeler iç yüzeye uygulanan bir parça dışında (Kat. No. 63) genellikle dış yüzeye uygulanmıştır (Kat. No. 05, 65, 94, 97). Bezeme uygulanan yüzeyler orta ve iyi perdahlıdır ve parçaların cidarları 0,7-0,9 cm arasında değişkenlik göstermektedir. Parçaların çoğu İki Parçalı Mal grubunda görülmekle birlikte, Koyu Yüzlü Açıklı Mal ve Devetüyü Mal grubunda olanları da vardır. Yüzeyde silinti ve pütürlü uygulanmış olan beyaz bantların çoğu seyrek olmak birlikte, bir parçada sık uygulanmıştır. Hat kalınlıkları çoğunda ince, diğerlerinde orta ve kalındır.

Genellikle siyah zemin üzerine, bazen de devetüyü zemin üzerine uygulanan BTİP-1b, bölgede Dombalaktepe, Kümbettepe, Dündartepe, Diklimtepe, Gökçeboğaz, Şirlek Tepe, İkizpınar / Dede Tepe, Doğankaya-Tepecik ve Tekkeköy lokalitelerinde, başka bir ifadeyle neredeyse bütün kıyı kesiminde karşımıza çıkmaktadır.

3.4.2.1.3. BTİP-1c

Gövdeyi çapraz kesen ve birbirini koştut izleyen sık veya seyrek olan bantlar, bazı parçalarda ikili, bazılarında çoklu grup halindedir ve yarı düzenlidir. Amorf gövde parçaları ve çanaklar olmak üzere dört parçada görülmektedir. Parçaların dışında görülen bezemenin, uygulandığı yüzeyler genellikle iyi perdahlıdır. Sadece

bir parçada bezeme yüzeyi perdahsızdır. Parçaların hepsi Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubundadır ve cidarları 0,5 - 0,9 cm arasında değişmektedir. Teknik açıdan boya bezeme ikisinde pütürlü, birinde silintilidir. Pütürlü yüzeye sahip parçalarda seyrek, orta ya da kalın olan bantlar (Kat. No. 95) silintili parçada sık ve incedir (Kat. No. 29). Açık çanak formundaki bu tip, sadece bir parçada görülür. Dış yüzeye uygulanan boya bezeme, iyi perdahlıdır. Dudaktan düzensiz başlayan hat, gövdeye doğru düzenli bir şekilde inmektedir. İki Parçalı Mal grubuna giren parçada bezeme, yüzeyde pütürlü, seyrek ve orta/kalın bantlardan oluşmaktadır (Kat. No. 77).

Tüm örneklerde siyah zemin üzerine uygulanan beyaz boya bezeme, Doğankaya-Tepecik, Diklimepe ve Tekkeköy lokalitelerinde görülmüştür.

3.4.2.2. BTİP-2

Gövdeyi dik kesen bantlardan oluşan tip, bantların tekiliğine, çokluğuna ve düzenli olup olmadığına bağlı olarak kendi içinde dört farklı tip altında incelenmiştir.

3.4.2.2.1. BTİP-2a

Açık çanak formlu parçanın, iç yüzeyinde olan tekli beyaz bant, dudaktan başlayıp gövdeye doğru dik inmektedir (Kat. No. 81). Bezemenin uygulandığı yüzey iyi perdahlı olup, parça Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubuna girmektedir. Parçanın cidarı 0,4 cm'dir ve diğer buluntulara göre ince cidarlıdır. Teknik açıdan bezeme, oldukça pütürlü, düzenli ve orta kalınlıktadır. Siyah zemin üzerine uygulanan bezeme, oldukça pütürlü olma özelliğiyle bölge içinde sadece Diklimepe'de görülmüştür.

3.4.2.2.2. BTİP-2b

Gövdeyi dik kesen birbirini koştur izleyen çoklu, sık ya da seyrek ve en az üçerli banttardan oluşan bezemeler, düzenli bir şekilde işlenmiştir. Form olarak amorf gövde parçaları, kâseler/çanaklar ve çömleklerde olmak üzere yedi parçada görülmektedir. Amorf gövde parçalarında, bezeme dış yüzeyde bulunmaktadır (Kat. No. 03, 86). Bezemenin uygulandığı yüzeyler perdahlıdır. Parçaların cidarları 0,7-0,8 cm arasındadır. Mal grubuna göre, İki Parçalı Mallar ve Devetüyü Mallar içerisine girmektedir. Beyaz bantlar teknik açıdan az/orta pütürlü, sık, seyrek ve oldukça seyrek ve orta/kalın hatlardan oluşmuştur.

Bu tipin görüldüğü diğer form grubu çömleklerdir. Kısa boyunlu ve boyunsuz çömlekler olmak toplam üç parçadan oluşmaktadır. Bu çömleklerde cidarlar 0,6 - 0,7

cm arasında değişkenlik gösterir. Kısa boyunlu çömlekte bezeme, dış yüzeyde boynun altından başlayıp gövdenin korunagelen kısmına doğru devam etmektedir. Bezemenin uygulandığı yüzey iyi perdahlıdır. Parça İki Parçalı Mal grubuna girmektedir. Teknik açıdan beyaz bantlar, pütürlü, sık, orta kalınlıkta ve düzenlidir (Kat. No. 34). Boyunsuz çömleklerde, bezemeler dış yüzeye uygulanmıştır. Bantların uygulandığı yüzey orta ve iyi perdahlıdır. İki parçada da beyaz boya, hemen dudaktan başlayıp gövdeye doğru dik bir şekilde inmektedir. Devetüyü Mal (Kat. No. 02) ve İki Parçalı Mal (Kat. No. 93) grubundaki bu parçalarda bantlar, pütürlü, sık veya oldukça seyrek, düzenli ve ince hatlıdır.

Tipin görüldüğü son form grubu kâseler / çanaklardır. Açık kâse/çanak ve kapalı çanak olmak üzere iki parçada görülmektedir. Açık kâse / çanak parçasında, iç yüzeyde görülen bezemenin uygulandığı yüzey az perdahlıdır. Parça, Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubunda yer alır. Yüzeyde pütürlü uygulanan ve dudaktan başlayan bantlar, gövdeye doğru dik, oldukça seyrek, düzenli ve kalın hatlı olarak inmektedir (Kat. No. 74). Kapalı çanak parçasında ise, bezeme dış yüzeyde görülmektedir. Bezemenin uygulandığı yüzey perdahlıdır ve parça İki Parçalı Mal grubuna girmektedir. Parça cidarı 1,3 cm olup, diğer parçalara göre oldukça kalındır. Bezeme, dudaktan başlayarak gövdeye doğru dik inen, yüzeyde pütürlü, seyrek, düzenli ve orta kalınlıkta hatlardan oluşmaktadır (Kat. No. 50).

Genel olarak çoğunda siyah zemin üzerine ve az sayıda devetüyü zemin üzerine uygulanan BTİP-2b, Gökçeboğaz ve Elmacık Tepe, Dündartepe, Diklimtepe ve Tekkeköy lokalitelerinde görülmektedir.

3.4.2.2.3. BTİP-2c

Gövdeyi dik kesen, birbirine koşut izleyen çoklu bantlar, sık veya seyrek olmakla birlikte yarı düzenlidir. Form olarak amorf gövde parçası, kâseler/çanaklar ve çömlek olmak üzere dört parçadan oluşmaktadır. Bir adet olan amorf gövde parçasında bezeme, dış yüzeyde uygulanmıştır (Kat. No. 68). Bezeme uygulanan yüzey iyi perdahlıdır. Parça Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubunda yer alır. Teknik açıdan bantlar, yüzeyde az pütürlü, oldukça seyrek ve kalın hatlara sahiptir.

Boyunsuz çömlek parçasında dış yüzeyde olan bezeme, dudaktan başlayarak gövdeye doğru inmektedir. Bezemenin uygulandığı yüzey perdahlı olup, parça Koyu

Yüzlü Açıklı Mal grubundadır. Yüzeyde bantlar, pütürlü, seyrek ve orta kalınlıktadır (Kat. No. 52).

Son form grubu olan açık çanaklarda bu tip, iki parçada karşımıza çıkmaktadır. Açık kâse/çanak formlu ilk parçada, dış yüzeyde görülen bezemenin uygulandığı yüzey az perdahlıdır. Parça Devetüyü Mal grubunda yer alır. Bezeme, dudaktan başlayarak gövdeye doğru dik inen, az pütürlü, oldukça seyrek ve orta kalınlıkta hatlardan oluşmaktadır (Kat. No. 49). İkinci parça olan açık çanakta bezeme, iç yüzeyde görülmektedir. Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubundaki parçada, bezemenin uygulandığı yüzey iyi perdahlıdır. Bezeme, dudaktan başlayarak gövdede dik inen, pütürlü, seyrek ve kalın hatlı yapıya sahiptir (Kat. No. 75).

Siyah zemin üzerine uygulanan tip, Dündartepe ve Diklimtepe lokalitelerinde karşımıza çıkmaktadır.

3.4.2.2.4. BTİP-2d

Bir parçada düzensiz bir şekilde karşımıza çıkan bantlar, bu özelliği ile BTİP-2d başlığı altında ayrı olarak ele alınmıştır. İki Parçalı Mal grubundaki amorf gövde parçasında, bezeme dış yüzeyinde görülmektedir (Kat. No. 08). Bantlar diğer parçalara oranla düzensiz, kısa/uzun ya da yamuk hatlıdır. Bezemenin uygulandığı yüzey iyi perdahlıdır. Teknik açıdan bantlar, az pütürlü ve seyrek. Kalınlıkları ise 0,1 - 0,6 cm aralığında değişmektedir. Siyah zemin üzerine uygulanan boya bezeme, Gökçeboğaz lokalitesinde görülmüştür.

3.4.2.3. BTİP-3

Gövdeyi yatay kesen bantlardan oluşan tip, bantların tekiliğine, çokluğuna, düzenli ve yarı düzenli olma özelliğine göre üç farklı tip altında ele alınmıştır.

3.4.2.3.1. BTİP-3a

Amorf gövde parçasında görülen bezeme, dış yüzeye uygulanmıştır (Kat. No. 19). Form olarak çömlek olan parça, İki Parçalı Mal grubu içerisinde yer alır. Gövdeyi yatay kesen yiv içine uygulanan silintili bezeme, düzenli, ince ve tek banttandır oluşmaktadır. Siyah zemin üzerine uygulanan tip, Şirlek Tepe lokalitesinde görülmüştür.

3.4.2.3.2. BTİP-3b

Gövdeyi yatay kesen, birbirini koşut izleyen çoklu bantlar, düzenli bir şekilde işlenmiştir. İkişerli grup halinde ya da tek en az üçerli bantlardan oluşan tip, amorf gövde parçaları ve kâse / çanak olmak üzere altı adettir. Amorf gövde parçalarında bezeme dış yüzeye uygulanmıştır. Bezemenin uygulandığı yüzeyler az ya da iyi perdahlıdır. Parçalar, Devetüyü Mal (Kat. No. 54, 69) ve Koyu Yüzlü Açıklı Mal (Kat. No. 84, 88, 89) grubunda yer almaktadır. Parça cıdarları 0,5 - 0,9 cm arasında değişmektedir. Teknik açıdan bantlar, yüzeyde silintili ve pütürlüdür. Ayrıca aralıkları seyrek ya da oldukça seyrek, ince, orta ve kalın hatlı olarak değişmektedir. Bu tipte görülen diğer form olan kâse / çanak, sadece bir parçada karşımıza çıkmıştır. Açık kâse / çanak parçasında bezeme iç yüzeye uygulanmıştır. Parça, Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubunda yer alır. Bezemenin uygulandığı yüzey perdahlıdır. Dudak altından başlayan bantlar, yüzeyde pütürlü, araları seyrek ve kalındır (Kat. No. 62).

Genellikle siyah zemin üzerine, bazen de devetüyü zemin üzerine uygulanan BTİP-3b, Dombalaktepe, Dündartepe, Diklimtepe ve Tekkeköy lokalitelerinde görülmektedir.

3.4.2.3.3. BTİP-3c

Gövdeyi yatay kesen, birbirini koşut izleyen çoklu bantlar, yarı düzenli bir şekilde işlenmiştir. Dört adet amorf gövde parçasında görülen tipte, bezeme dış yüzeylere uygulanmıştır. Parçalardan üçü Koyu Yüzlü Açıklı Mal (Kat. No. 47, 27, 66) grubunda iken, bir parça İki Parçalı Mal (Kat. No. 04) grubu içerisinde yer alır. Parçaların cıdarları 0,7 - 0,8 cm arasındadır. Bezeme uygulanan yüzeyler orta veya iyi perdahlıdır. Bantlar teknik açıdan, az veya orta pütürlü, seyrek/oldukça seyrek ve kalın hatlıdır.

Siyah zemin üzerine uygulanan tip, ağırlıklı olarak Gökçeboğaz, Elmacık Tepe ve Tepekışla lokalitelerinde, bir parça ise Gök Tepe lokalitesinde görülmektedir.

3.4.2.4. BTİP-4

Tek parçadan oluşan bu tipte, BTİP-1a/1b ve BTİP-3 bir arada görülmektedir. Bezeme, amorf gövde parçasının dış yüzeyine uygulanmıştır (Kat. No. 99). Boya bezemeler gövdeyi kesen bir tek yatay, bir tek çapraz ve birbirine koşut izleyen çapraz grubundan oluşmuştur. Bezeme yüzeyi perdahlı ve İki Parçalı Mal

grubundadır. Bantlar oluk içine uygulanmış, hatlar seyrek, düzenli ve orta kalınlıktadır. Siyah zemin üzerine uygulanan boya bezeme, sadece Tekkeköy lokalitesinde karşımıza çıkmıştır.

3.4.2.5. BTİP-5

Tek parçadan oluşan tipte, BTİP-3b ve BTİP-1c bir arada görülmektedir. Bezeme, amorf gövde parçasının dış yüzeyine uygulanmıştır (Kat. No. 42). Gövdeyi hem çapraz ve hem yatay kesen iki grup bant bezeme, dörderli gruplardan oluşmaktadır. Bezeme yüzeyi perdahlı ve Devetüyü Mal grubundadır. Teknik açıdan bantlar, az pütürlü, seyrek ve orta kalınlıktadır. Sarımsı devetüyü zemin üzerine uygulanan boya bezeme, sadece Dündartepe lokalitesinde görülmüştür.

3.4.2.6. BTİP-6

Bezeme, bir açık çanak parçasının iç yüzeye uygulanmıştır (Kat. No. 80). Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubu içerisinde yer alır. Dudaktan başlayıp gövdeyi çapraz kesen birbirine koşut bantlar, çapraz kesen tek bir hatla sınırlandırılmıştır. Teknik açıdan bantlar, orta kalınlıkta, seyrek, yarı düzenli ve yüzeyde gözle zor seçilmekle birlikte silinti şeklindedir. Grimsi kahve tonlarındaki zemin üzerine uygulanan boya bezeme, Diklimtepe lokalitesinde bulunmuştur.

3.4.2.7. BTİP-7

Metop boya bezeme, farklı geometrik şekillere göre üç tip altında ele alınmıştır.

3.4.2.7.1. BTİP-7a

Metop bezeme, açık kâse / çanak olduğu düşünülen amorf gövde parçasının iç yüzeyine uygulanmıştır (Kat. No. 23). Bezeme, gövdeyi yatay ve çapraz kesen bantların birleşmesiyle üçgen görünümü oluşturmuştur. Bantlar oldukça kalın olup, yüzeye pütürlü ve düzenlidir. Bezeme uygulanan yüzey iyi perdahlanmıştır ve Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubu içerisinde yer alır. Siyah zemin üzerindeki boya bezeme, bölgede Şirlek Tepe lokalitesinde karşımıza çıkmaktadır.

3.4.2.7.2. BTİP-7b

Dörtgen metop bezeme, bir adet amorf gövde parçasında görülmüştür (Kat. No. 26). Dış yüzeye uygulanan bezemenin, uygulandığı yüzey iyi perdahlıdır. Bezeme,

gövdeyi yatay ve dikey kesen bantların birleşmesiyle dörtgen görünümü oluşturmuştur. Bantlar, oldukça kalın olup yüzeyde pütürlü ve yarı düzenlidir. Parça, Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubu içerisinde yer alır. Siyah zemin üzerine uygulanan boya bezeme, Tepekışla lokalitesinde görülmüştür.

3.4.2.7.3. BTİP-7c

İçi hat dolgulu metop bezeme, sadece bir adet gövde parçasında görülmüştür. Bezeme, iyi perdahlanmış kabın dış yüzeyine uygulanmıştır (Kat. No. 16) Boyanın bezeme tekniği pütürlüdür. Gövdeyi çapraz ve dik kesen bantlar üçgen görünümü almış; üçgenin içi birbirine koştur hatlarla dolgulanmıştır. İç bezeme sık ve seyrek aralıklı olup, değişik kalınlıklarda yarı düzenli hatlara sahiptir. Üçgen metop hattının üst yarısında devam eden boya bezemenin türü çok az koruna geldiğinden tanımlanamamıştır. Parça, Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubundadır. Siyah zemin üzerine uygulanan bu tip, Şirlek Tepe lokalitesinde bulunmuştur.

3.4.2.8. BTİP-8

Gövdeyi ve birbirini çapraz kesen, tekli ya da ikili bant grupları, bu özelliğine göre iki alt tipte değerlendirilmiştir.

3.4.2.8.1. BTİP-8a

Birbirini çapraz kesen bantlardan oluşan tip, bir adet kapalı çanak parçasının dış yüzeyinde görülmektedir (Kat. No. 61) Dudaktan başlayarak gövdeye çapraz inen tekli bant bezeme, korunagelen kısmı itibariyle baklava deseni oluşturmuştur. Ayrıca dudak altını yatay dolaşan yiv bezeme içerisine beyaz boya da sürülmüştür. Parçanın bezeme yapılan yüzeyi iyi perdahlıdır. Teknik açıdan baklava deseni, pütürlü, düzenli, sık ve orta kalınlıktadır. Parça, İki Parçalı Mal grubu içerisinde yer almaktadır. Siyah zemin üzerine uygulanan boya bezeme, Dündertepe lokalitesinde karşımıza çıkmıştır.

3.4.2.8.2. BTİP-8b

Birbirini çapraz kesen ikili bantlardan oluşan tip, bir adet kapalı çanak parçası örneğinden bilinmektedir (Kat. No. 59). Dudaktan başlayarak gövdeye çapraz inen çift sıralı bant bezeme, korunagelen kısmı itibariyle baklava desen oluşturmuştur. Teknik açıdan bantlar, silintili, düzenli, sık ve ince hatlıdır. Bezeme parçanın dış yüzeyine uygulanmıştır ve bezemenin yapıldığı yüzey iyi perdahlıdır. Parça, Koyu

Yüzlü Açıklı Mal grubu içerisinde yer alır. Siyah zemin üzerine uygulanmış boya bezeme, bölgede sadece Dündartepe lokalitesinde görülmektedir.

3.4.2.9. BTİP-9

Birbirini kesen dolgulu bezeme tipi, sadece bir adet boyunsuz çömlek parçasıyla temsil edilmektedir (Kat. No. 46). Birbirini açılı kesen iki adet bant bir üçgen oluşturmuş, üçgenin içi tamamen beyaz boyayla doldurulmuştur. Üçgen bezemeden bağımsız olarak, kendisiyle aynı hizada, gövdeyi hafif çapraz kesen ve birbirine koşut sıralanmış iki bant grubuna yer verilmiştir. Kabın dış yüzeyine yapılan bu bezeme, az pütürlü, düzenli, sık ve orta kalınlıktadır. İki Parçalı Mal grubundaki kabın yüzeyi iyi perdahlıdır. Siyah zemin üzerine uygulanan bu tip beyaz boya bezeme, bölgede sadece Dündartepe lokalitesinde görülmüştür.

3.4.2.10. BTİP-10

Bantlar, birbirini keserek kafes ya da baklava şekli oluşturma özelliği dışında, gövdeyi çapraz, yatay ve dikey gibi farklı yönlerde kesmesi nedeniyle beş ayrı tip altında incelenmiştir.

3.4.2.10.1. BTİP-10a

Gövdeyi çapraz kesen çoklu devam eden bantlar, ters yönlü kesişerek dörtgen şeklinde kafes ya da baklava deseni oluşturmaktadır. Bu tip, amorf gövde parçaları, kâseler/çanaklar ve çömlekler olmak üzere toplam 17 parçada görülmektedir. Dokuz adet amorf gövde parçasında görülen tipte bezeme, genellikle dış yüzeye uygulanmıştır. Parçaların çoğu Koyu Yüzlü Açıklı Mal (Kat. No. 06, 17, 36, 39, 64, 51) grubunda olup, İki Parçalı Mal grubunda (Kat. No. 44, 60, 85) olanları da görülmektedir. Parçaların cidarları 0,4-1,2 cm arasında değişkenlik göstermektedir. Bezeme yapılan yüzeyler az ve iyi perdahlıdır. Teknik açıdan bantlar, silintili, pütürlü ve çok pütürlü olarak değişiklik göstermektedir. Ayrıca bantlar, yapılışına göre düzenli, sık, seyrek/oldukça seyrek ve orta/kalın şeklinde değişen hatlara sahiptir.

Bu tipin görüldüğü diğer bir form çömleklerdir. Kısa boyunlu ve boyunsuz olmak üzere iki farklı çömlek tipinde görülürler ve sadece iki parçadan ibarettir. Kısa boyunlu çömlek parçasında, dış yüzeydeki bantlar dudaktan başlayıp açılı yaparak korunagelen kısma kadar devam etmektedir. İki Parçalı Mal grubundaki parçanın,

bezeme yüzeyi perdahlıdır. Teknik açıdan bantlar, az pütürlü, düzenli, seyrek, ince/orta kalınlıkta değişiklik göstermektedir. Kesişen bantlar, dudak kısmında ters yönlü, yan yana açılı yaparak devam etmiş ve daha sonra diğer bant grubuyla kesişerek kafes görünümlü dörtgen geometrik şekil oluşturmuştur (Kat. No. 53). Diğer form olan delikli boyunsuz çömlekte bezeme, yine dış yüzeye uygulanmıştır. Devetüyü Mal grubundaki parçanın, bezeme yüzeyi iyi perdahlıdır. Bantlar, az pütürlü, düzenli, sık ve kalın hatlara sahiptir. Dudaktan başlayan bantlar, hemen dudakta ters yönlü kesişerek kafes deseni oluşturmuş ve gövdeye doğru devam etmiştir (Kat. No. 96).

Bu tiptin görüldüğü son form olan çanaklar, açık kâse/çanak ve kapalı çanaklar olmak üzere altı adettir. Parçaların cidarları 0,4-1,2 cm arasında değişmektedir. İki adet açık kâse / çanak parçasında bezeme, bir parçada dış yüzeye diğerinde ise iç yüzeye uygulanmıştır. Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubundaki parçada bezeme, iç yüzeyde yer alır. Bezeme uygulanan yüzeyi iyi perdahlıdır. Dudak altında başlayıp gövdede kesişen bantlar, muhtemelen devamında dörtgen biçimli kafes deseni oluşturmaktadır. Teknik açıdan bantlar, yüzeyde pütürlü, düzenli, seyrek ve ince hatlıdır (Kat. No. 32). Diğer açık kâse/çanak parçasında bezeme dış yüzeye uygulanmıştır. Bezeme yüzeyinin iyi perdahlı olduğu görülmektedir. Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubundaki parçada dudaktan başlayan bantlar, çapraz iki grup ve bu grupları ters yönlü kesen bir grup banttan oluşmaktadır. Kesişim yerlerinde dörtgen biçimde kafes görünümlü olan bantlar, yüzeyde pütürlü özelliğe sahiptir. Ayrıca düzenli olan bantlar, sık ya da seyrek ve ince hatlıdır (Kat. No. 92) Kapalı çanak formunda bu tip, dört parçada görülmüştür. Parçalarda bezemeler, dış yüzeye uygulanmıştır. Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubundaki iki parçada, dudaktan başlayan bantlar ters yönlü gruplardan oluşmaktadır. Bunlar, muhtemelen parçanın devam eden gövde kısmında kesişerek, dörtgen biçimli baklava ya da kafes şeklini almıştır. Bezemenin uygulandığı yüzeyler orta/iyi perdahlıdır. Teknik açıdan bantlar, bir parçada silintili (Kat. No. 101) iken, diğerinde pütürlü (Kat. No. 43) uygulanmıştır. Ayrıca genel olarak bantlar, düzenli, seyrek ve orta/kalın hatlara sahiptir. Devetüyü Mal grubundaki diğer kapalı çanaklarda bezeme, yine dış yüzeye uygulanmıştır. Boynuzsuz çıkıntısı olan bu parçalarda, dudaktan başlayan ters yönlü bant grupları, gövdede kesişerek dörtgen biçimli baklava deseni oluşturmuştur. Bezemeni uygulandığı yüzeyler iyi perdahlıdır. Teknik açıdan bantlar, bir parçada silintili (Kat.

No. 82), diğesinde az pütürlü (Kat. No. 83), düzenli, sık/seyrekle ve ince hatlara sahiptir.

Genellikle siyah zemin üzerine, bazen de devetüyü zemin üzerine uygulanan BTİP-10a, Gökçeboğaz, Dedetepe, Şirlele Tepe, Elmacık Tepe, Doğankaya-Tepecik, Kümbettepe, Dündartepe ve Tekkeköy lokalitelerinde karşımıza çıkmıştır.

3.4.2.10.2. BTİP-10b

Tek parçadan oluşan bu tip, amorf gövde parçasında görölmektedir (Kat. No. 73). Parçanın iç yüzeyde gövdeyi yatay kesen iki ve dikey kesen üç bant, birbirine koşut izleyerek kesişip kafes desen oluşturmuştur. Çanak olduğı düşünölen parça, Devetüyü Mal grubunda yer alır. Parçada bezemenin uygulandığı yüzey iyi perdahlıdır. Yüzeyde pütürlü olan bezeme, yarı düzenli, oldukça seyrekle ve kalındır. Devetüyü zemin üzerine uygulanan bu tip bezeme, bölgede sadece Diklimtepe’de görölmüştür.

3.4.2.10.3. BTİP-10c

Gövdeyi yatay ve çapraz kesen çoklu bantlardan oluşan tip, amorf gövde parçasının dış yüzeyine uygulanmıştır (Kat. No. 100). Gövdeyi yatay kesen bantlar, üçerli; çapraz kesen bantlar, beşerli ve altışarlı gruplardan meydana gelir. Bu bantlar, ters yönlü kesişip dörtgen şeklinde kafes bezemeler oluşturmaktadır. Parça, Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubu içerisinde yer alır ve bezemenin uygulandığı yüzey iyi perdahlıdır. Teknik açıdan bantlar, pütürlü, düzenli, sık ve ince hatlara sahiptir. Siyah zemin üzerine uygulanan bu tip bezeme, Tekkeköy lokalitesinde görölmektedir.

3.4.2.10.4. BTİP-10d

Tek parçadan oluşan tip, amorf gövde parçasının dış yüzeyine uygulanmıştır (Kat. No. 11). Gövdeyi dik ve çapraz kesen bantlar, muhtemelen kesişerek baklava deseni oluşturmaktadır. Ayrıca gövdeyi çapraz kesen bantlar, birbirini de çapraz keserek kesişmiştir. Parça İki Parçalı Mal grubu içerisinde yer alır ve bezemenin uygulandığı yüzey iyi perdahlıdır. Teknik açıdan bantlar, silintili, yarı düzenli, sık ve ince hatlıdır. Siyah zemin üzerine uygulanan boya bezeme, sadece Dedetepe lokalitesinde karşımıza çıkmaktadır.

3.4.2.10.5. BTİP-10e

Bu grubu, gövdeyi çapraz kesen bitim yerleri sınırlandırılmış baklava desenli bezemeler temsil eder. Amorf gövde ve boyunsuz çömlek parçaları olmak üzere üç adet örnek vardır. Gövdeyi çapraz kesen çoklu bantlar, birbirine koşut izleyerek kesişir ve dörtgen biçimli baklava desenleri oluşturur. Baklava deseni, gövdeye doğru genişleyerek devam etmiştir.

Kırık gövde parçası örneğinde bezeme, kabın dış yüzeyine yapılmıştır. Parça, Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubu içerisindedir. Bezemenin uygulandığı yüzey perdahlıdır. 4'erli gruplardan oluşan bantlar, çapraz şekilde kesişerek dörtgen biçimli baklava desen oluşturmuştur. Bezeme yüzeyde, pütürlü, düzenli, sık ve orta/kalın şeklinde değişen hatlara sahiptir (Kat. No. 38).

Bu tipin görüldüğü diğer form boyunsuz çömleklerdir. Bir parçada bezeme dudak altından başlayarak gövdeye doğru devam etmiştir. İki Parçalı Mal grubunda yer alan parçanın, bezeme yapılan yüzeyi iyi perdahlıdır. Dış yüzeyde bulunan beşerli ve altışarlı bantlar, açı yaparak ters yönlü kesişmiştir. Hemen dudak altında sınırlandırılmış bantlar, dörtgen şekilli baklava desenleri oluşturmuştur. Muhtemelen gövde boyunca bu bantlar, yatay olarak zikzak şeklinde devam etmektedir. Teknik açıdan bantlar, çok pütürlü, düzenli, seyrek ve ince hatlıdır (Kat. No. 57). Bir diğer boyunsuz çömlek parçasında bezeme, dış yüzeye uygulanmıştır. Gövdenin altında ve kulbun hemen aşağısına yapılan bezeme, dörderli gruplar halinde kesişerek dörtgen biçimli baklava desen oluşturmuştur. Bezemenin yapıldığı yüzey iyi perdahlı olup, parça Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubu içerisinde yer alır. Yüzeyde pütürlü olan bantlar, yarı düzenli, sık ve orta kalınlıktadır (Kat. No. 47).

Siyah zemin üzerine uygulanan BTİP-10e, İkizpınar / Dede Tepe ve Dündartepe lokalitelerinde rastlanmıştır.

3.4.2.11. BTİP-11

Tek parçadan oluşan tipte, BTİP-2 ve BTİP-10e bir arada görülmektedir. Bezeme, kapalı çanak parçasının dış yüzeyine uygulanmıştır (Kat. No. 90). Bezemenin yapıldığı yüzey perdahlıdır. Gövdeyi dik kesen iki grup bant bezeme, dörderli gruplardan oluşmaktadır. Birbirini koşut izleyen bu bantlar, hemen dudak altından başlayıp gövdeye doğru inmektedir. Bu iki grup bantların ortasında ise, gövdeyi çapraz kesen ters yönlü dörderli bantlar bulunmaktadır. Dudak altında

kesişerek sınırlandırılan bantlar, dörtgen biçimli baklava desen oluşturmıştır. Teknik açıdan bantlar, pütürlü, düzenli, sık ve ince hatlıdır. Siyah zemin üzerine uygulanan tip, sadece Tekkeköy lokalitesinde karşımıza çıkmaktadır.

3.4.2.12. BTİP-12

Birbirini kesen ve ortada tek hatla bağlanan açılar, sadece bir adet kısa boyunlu çömlek parçasında görülmüştür (Kat. No. 56). Parçanın dış yüzeyinde, boyun hizası altına uygulanmıştır. Parça, İki Parçalı Mal grubu içerisinde yer alır. Bezemenin uygulandığı yüzey iyi perdahlıdır. Yüzeyde az pütürlü, yarı düzenli, seyrek ve kalın olan bantlar, muhtemelen gövdeyi boydan boya dolanmaktadır. Siyah zemin üzerine uygulanan tip, Dündartepe lokalitesinde görülmüştür.

3.4.2.13. BTİP-13

Tek parçadan oluşan tipte, BTİP-3 ve BTİP-12 bir arada görülmüştür. Bezeme amorf gövde parçasının dış yüzeyine uygulanmıştır (Kat. No. 41). Parça, Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubu içerisinde yer alır. Bezemenin uygulandığı yüzey iyi perdahlıdır. Gövdeyi yatay kesen, birbirine koştur beş adet bant ve onun altında birbirini kesen, ortada tek hatla bağlanan açılar görülmektedir. Bu tek hatla bağlanan açılar, iki gruptan oluşmaktadır. Teknik açıdan bantlar, az pütürlü, yarı düzenli, sık ve kalın hatlıdır. Siyah zemin üzerine yapılan beyaz boya bezemeye, Dündartepe lokalitesinde rastlanır.

3.4.2.14. BTİP-14

Gövdenin keskin profilinde birleşen hatlar, bu tipi oluşturmaktadır. Bezeme iki adet amorf gövde parçasında görülmüştür. Boyunlu çömlek olduğu düşünülen parçalarda bezeme, dış yüzeye uygulanmıştır. Parçalar, İki Parçalı Mal grubu içerisinde yer alır. Parçaların cıdarları 0,8 cm'dir. Bezeme yüzeyi birinde orta diğerinde iyi perdahlıdır. Kap parçası, boynun birleşim yerinde gövdeyi yatay dolaşan, içleri boyalı oluk bezemelidir ve bu özellik her iki örnekte de ortaktır. Parçanın alt ve üst yarısından gelen bantlar, bu oluk kısmında buluşmuştur. Birinde silintili (Kat. No. 07) olan bezeme diğer parçada pütürlü (Kat. No. 24) olarak uygulanmıştır. Teknik açıdan bantlar, düzenli/yarı düzenli, seyrek ve kalın hatlıdır. Siyah zemin üzerine uygulanan beyaz boya bezeme, Gökçeboğaz ve Şirlek Tepe lokalitelerinde görülmüştür.

3.4.2.15. BTİP-15

Birleşmeyen ters yönlü hatlar olarak tanımlanan bu tipe, iki adet gövde parçasının dış yüzeylerinde rastlanmıştır. İlk parça, Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubuna girmektedir. Bu parçada, bezemenin uygulandığı yüzey iyi perdahlıdır (Kat. No. 13). Devetüyü Mal grubuna giren ikinci parçanın ise, bezeme yüzeyi perdahsızdır (Kat. No. 72). Gövdeyi çapraz kesen ters yönlü bant gruplarının, gövdede birleşmediği ve birbirine yaklaştığı noktada sonlandığı görülmektedir. Teknik açıdan bantlar, pütürlü, yarı düzenli, seyrek ve kalın hatlıdır. Bu tipte boya bezeme, Şirlek Tepe’de siyah zemin üzerine uygulanırken, Diklimtepe’de ise devetüyü zemin üzerine uygulanmıştır.

3.4.2.16. BTİP-16

Bu tipe giren örnek, amorf gövde parçasının dış yüzeyinde görülmüştür (Kat. No. 91) Gövdeye yatay ve birbirine koşut ilerleyen bant grubu, üçgen şekli oluşturan tekli çapraz hatlarla kesilmiştir. Parça, İki Parçalı Mal grubu içerisinde yer alır. Bezemenin uygulandığı yüzey iyi perdahlıdır. Teknik açıdan bantlar, silintili, düzenli, seyrek ve incedir. Siyah zemin üzerine yapılan beyaz boya bezeme, Tekkeköy lokalitesinde karşımıza çıkmıştır.

3.4.2.17. BTİP-17

Tek örnekten oluşan bu bezeme tipine, bir açık çanak parçasının iç yüzeyinde rastlanmıştır (Kat. No. 30). Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubuna giren parçanın, bezeme yüzeyi iyi perdahlıdır. Değişik yönlerde ve kalınlıklardaki boya hatlarına sahiptir. Hemen dudaktan başlayan bir grup bant bezemenin, bir kısmı aşağıya doğru devam ederken diğer kısmı aç yaparak iki sıra halinde tekrar yukarıya yönlendirilmiştir. Kabın kırık olan alt kısmında, bezeme grubunun aynı şekilde yukarıya yönlendiği kabul edilebilir. Çok az koruna gelmiş en alt kısımda kabı yatay tek hatla dolaştığı anlaşılan bir incruste bezeme bulunmaktadır. Bantlar, yüzeyde silintili, düzenli, sık/seyrek ve orta kalınlıktadır. Siyah zemin üzerine yapılan beyaz boya bezeme, sadece Doğankaya-Tepecik lokalitesinde görülmüştür.

3.4.2.18. BTİP-18

Bu tipe giren örnek, kapalı çanak parçasının dış yüzeyinde karşımıza çıkmıştır (Kat. No. 10). Dudaktan başlayan çoklu ve birbirine koşut izleyen bantlar, gövdeyi

Çapraz keserek gövdeye doğru inmiş, en soldaki son bant bezemeden ters yönde çıkan üçgen hat, tekrar dudağa yönelmiştir. Parça, Koyu Yüzlü Açkılı Mal grubu içerisinde yer alır. Bezeme yapılan yüzey iyi perdahlıdır. Bantlar, pütürlü, düzenli, sık ve orta kalınlıktadır Siyah zemin üzerine uygulanan bezeme, Dedetepe lokalitesinde görülmektedir.

3.4.2.19. BTİP-19

Kalın hatla gövdeyi çapraz kesen bantlardan oluşan tip, sadece bir adet amorf gövde parçasında grlmştir (Kat. No. 28). Gövdeyi apraz kesen, ters yönlü kalın bantlardan oluşmaktadır. Dış yüzeye uygulanan bezemenin bantları, bölgedeki diğer örneklere göre daha kalındır. Bu bantlar, silintili, düzenli ve oldukça seyrekler. Bezeme yapılan yüzey perdahlı olup, parça Koyu Yüzlü Açkılı Mal grubu içerisinde yer alır. Siyah zemin üzerine uygulanan bezemeye, bölgede sadece Tepetarla lokalitesinde rastlanır.

3.4.2.20. BTİP-20

Bir adet amorf gövde parçasında görülen bezeme, parçanın dış yüzeyine uygulanmıştır (Kat. No. 35). Bezemenin küçük bir parça koruna gelmiştir ve gövdedeki çapraz tekli bantların birbirini keserek aı yaptığı anlaşılmaktadır. Bezeme yapılan yüzey iyi perdahlıdır. Parça, Koyu Yüzlü Açkılı Mal grubu içerisinde yer almaktadır. Yüzeyde pütürlü olan bantlar, düzensiz ve orta kalınlıktadır. Siyah zemin üzerine uygulanan bezeme, Elmacık Tepe lokalitesinde grlmştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

4. Değerlendirme ve Sonuç

“Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi Beyaz Boya Bezemeli Keramik Kültürü (M.Ö. 2. Binyıl Öncesi)” konulu tez çalışmasında, tezin başında belirtilen problem ve amaca bağlı olarak izlenen yol doğrultusunda, bölgede ele geçirilen Beyaz Boya Bezemeli keramikler ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda kapsamlı veriler elde edilmiştir. Söz konusu veriler, bölgenin coğrafi özellikleri, bölge lokaliteleri ve bu lokalitelerin Beyaz Boya Bezemeli keramikler ışığında birbirleriyle olan ilişkilerine dair önemli bilgileri barındırmaktadır. Bu nedenle, öncelikle, şu ana kadar verilen bilgiler kendi içerisinde ayrıntılı olarak değerlendirilmiş ve sonrasında kültürel anlamda karşılaştırılacak sonuçlara ulaşılmıştır.

Tezin bu bölümünde, yukarıda belirtildiği üzere, sırasıyla bölgenin coğrafyası ve Beyaz Boya Bezemeli keramik buluntusu veren lokaliteler değerlendirilmiştir. Ardından söz konusu keramiklerin form ve teknik özellikleri açısından bölge içinde özellikle İkiztepe buluntularıyla bir arada incelenmesine ve Anadolu ile Ege-Balkan örnekleriyle karşılaştırılmasına çalışılmıştır. Bu değerlendirmeler kapsamında, Samsun kıyı kesimi lokalitelerinde ele geçen Beyaz Boya Bezemeli keramikler ışığında, özellikle Ege-Balkan kültürleriyle aralarındaki varsayımsal ilişkilere değinilmiştir.

Samsun, daha önce belirtildiği gibi özel konumuyla önemli bir geçiş noktası niteliğine sahiptir. Karadeniz’in kıyı kesiminde yer alan diğer illere göre, coğrafi özellikleri açısından yerleşime daha uygundur. Samsun’da yer alan Canik Dağları, bölgeyi kıyı ve iç kesimi olarak ikiye ayırmış ve bu ayırım iki bölge arasında coğrafi farklılıklara neden olmuştur. Özellikle iç kesimine nazaran elverişli iklim koşullarına sahip olması, Kızılırmak ve Yeşilirmak’ın oluşturduğu Bafra ve Çarşamba Ovaları’nın tarımsal açıdan oldukça verimli olması nedenleriyle lokalitelerin büyük oranda kıyı kesimine kurulmuş olduğunu düşündürmektedir. Bununla birlikte, yapılan yüzey araştırmaları sonucu incelenen lokalitelerin çoğunun akarsu

boylarındaki teraslar ve doğal yükseltiler üzerine kurulu olduğu gözlenmiştir¹⁵⁸. Ayrıca bazı lokalitelerin denizi gören bir mevkide konumlanmış olduğu bilinmektedir. Bunların sebebi olarak ise, herhangi bir tehdit durumuna karşı daha korunaklı olma düşüncesi verilebilir¹⁵⁹.

Samsun’da yapılan kazı çalışmaları diğer bölgelere oranla az olmasına rağmen, yapılan yüzey araştırmaları ve kazılar sonucu bulunan pek çok lokalite Prehistorik ve Protohistorik dönemlere ışık tutmuştur. Bölgede ilk araştırmalar, iç kesimlerde gerçekleştirilmiş ve daha sonraki yıllarda kıyı kesiminde yoğunluk kazanmıştır. Özellikle de gerçekleştirilen uzun süreli kazılar, bölgenin stratigrafisi hakkında daha kapsamlı bilgiler vermiştir. Uzun süreli tek kazı olan İkiztepe buluntuları, bu çalışmada ele alınan Beyaz Boya Bezemeli keramikleri karşılaştırmamızda yardımcı olmuş ve dönemsel açıdan bilgi sahibi olmamızı sağlamıştır. Aynı zamanda bölgede yapılan yüzey araştırmalarında ele geçen buluntular, keramiklerin tasnif edilmesini kolaylaştırmıştır. Güncel araştırmalarda ise, söz konusu keramiklerin sayısının artması ve bölge içinde oldukça yaygın olması, Beyaz Boya Bezemenin bir kültür ya da gelenek haline gelmiş olabileceği düşüncesini doğurmuştur.

Mevcut bilgilerimiz, Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin bölgenin daha çok kıyı kesiminde yoğunlaştığını göstermiştir. Bu yoğunluk, bölgesel olarak Bafra Ovası ve Merkez İlçeler’in tamamına, Çarşamba Ovası’nın batı yarısına kadar yayılmıştır. Bafra Ovası’nda yapılan yüzey araştırmalarında özellikle Alaçam ve Bafra İlçelerindeki lokalitelerde karşımıza çıkmıştır. Bu lokaliteler; Gökçeboğaz, Dedetepe, Şirlek Tepe, Tepekışla, Tepetarla, Elmacık Tepe, Doğankaya-Tepecik, Kel(e)beş Tepe, Bakırdere ve İkizpınar / Dede Tepe Höyükleridir. Ayrıca bölgede tek ve uzun süreli kazı olan İkiztepe’de bulunan beyaz boyalı sayısının oldukça fazla olması, Samsun’un batı kesiminde bu tip bezemenin yoğun olarak kullanıldığını göstermiştir. Buna göre, Bafra Ovası’ndaki M.Ö. 2. binyıl öncesine ait bilenen toplam yerleşimlerin yarısından daha fazlasında Beyaz Boya Bezemeli keramik vardır. İkiztepe tabakalarında bu örneklerin sayısal çokluğuna bakarak, bölgede oldukça yoğun bulunduklarını görebiliriz. Öte yandan, ne Anadolu ne de Anadolu dışında belirli bir bölgede, bu denli çok yerleşim ve sayısalıkta Beyaz Boya

¹⁵⁸ Türker, “Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu”, s. 127.

¹⁵⁹ Ayrıca bkz. Dönmez, “Orta Karadeniz Bölgesi’nin İlk Tunç Çağı II Öncesi Kültürel Gelişimi Üzerine Yeni Gözlemler”, s. 69.

Bezemeli örneklerin varlığına tanık olunmamıştır. Keramikler Merkez ilçelerde ise bölgede tek kazı olan Dündartepe dışında, Dombalaktepe, Kümbettepe, Gök Tepe (Ahulu; Tuzla) ve Diklimtepe lokalitelerinde gerçekleştirilen yüzey araştırmalarından elde edilmiştir. Yine bu bölgede Bafra Ovası'nda olduğu gibi birçok lokalitede görülmektedir. Son olarak Çarşamba Ovası'nda kazısı yapılan Tekkeköy'de de beyaz boyalı keramiklerin bulunması, bize Samsun'un en doğusunda da bu keramiklerin var olduğunu göstermiştir. Mevcut bilgilerimize göre, Bafra Ovası'ndan komşu bölgelere gittikçe, Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin sayılarında ve buluntu yerlerinde bir azalma olmaktadır.

Yapılan incelemeler ışığında, Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi'nde toplamda 17 lokalitede Beyaz Boya Bezemeli keramiklere rastlanılmıştır. Bu keramiklerin, 41 âdeti Bafra Ovası'nda bulunan yerleşimlerde, 40 âdeti Merkez yerleşimlerinde ve 20 âdeti Çarşamba Ovası'nda bulunan Tekkeköy'de karşımıza çıkmıştır. Genel olarak Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin, özellikle İkiztepe buluntuları da dikkate alındığında Bafra Bölgesi'nde diğer bölgelere oranla daha yoğun olduğu anlaşılmaktadır. Ancak diğer bölgelerde uzun süreli bir kazı çalışmasının yapılmamış olması, bu tespitin doğruluğuna gölge düşürmektedir. Çünkü Dündartepe ve Tekkeköy'de kısa süreli gerçekleştirilen kazı çalışmalarında bile kaydadeğer sayılabilecek nitelikte buluntular elde edilmiştir.

Yüzey araştırması kapsamında incelenen ve kontekst buluntu olmayan Beyaz Boya Bezemeli keramikler, hamur, mal, form ve bezeme özellikleri açısından tasnif edilmiş ve gruplandırılmıştır (bkz. 3. Bölüm). Bu özellikler ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin hamur özelliklerine göre; daha çok kum, beyaz mika, taşcık ve saman katkılı olduğu görülmektedir. Bu katkılar, İkiztepe'de h4 ve h5 grubu olarak verilmiştir. Her iki hamur grubunda görülmekle birlikte, özellikle h4 grubu kaplarında sıklıkla kullanılan boya bezemeler ETÇ I'e tarihlendirilmektedir¹⁶⁰.

Bölgedeki Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin hiçbirinde kavkı maddesi gözlemlenmemiştir. Ancak daha önce Dündartepe ve Tekkeköy'deki bazı parçalar üzerinde gerçekleştirdiğimiz analiz çalışmalarının, söz konusu keramiklerde denizsel

¹⁶⁰ Alkım vd, *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları*, ss. 34-35, 42 ve 44.

hammadenin var olduğunu ortaya koyması, kavkı gibi maddelerin toz haline getirilerek kil bileşimine karıştırılmış olabileceğini düşündürmektedir. Ayrıca uzun bir süreçte araştırılan İkiztepe'deki beyaz boyalı örneklerde de çevredeki lokalitelerde olduğu gibi kavkı katkısı görülmemesi bu görüşü büyük oranda desteklemektedir.

Genellikle orta derece pişirilmiş keramiklerin hamur niteliğine göre, özlü, iki parçalı, gözenekli ve arıtılmış yapıya sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca çoğu iyi arıtılmış olan keramiklerin boyama yapılan yüzeylerinin perdahlı olduğu saptanmıştır. Parçalarda bezeme yapılan yüzeyler, bezemesiz yüzeylere göre daha iyi perdahlanmıştır. Keramiklerin dış ve iç yüzeylerinin genellikle kendinden astarlı olduğu görülmüştür. Bazı parçaların bezeme uygulanmamış iç yüzeyleri basitçe sıvazlanarak bırakılmıştır. Yüzeylere yapılan bu işlemlerin, özellikle beyaz boyayla bezenen kısmın ön plana çıkarılması olduğu düşünülebilir.

Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin hamur ve yüzey renkleri, daha önce belirtildiği gibi yakın tonlardadır. Keramiklerin dış ve iç yüzey renkleri, hamuru renginde ya da bir ton koyu renklerde olduğu görülmüştür. Koyu Yüzlü Açıklı Mallar en çok görülen mal grubunu oluşturmaktadır ve daha çok Bafra Ovası'nda görülmüştür. İki Parçalı Mal grubu bölgede, kazısı yapılan Dündartepe ve Tekkeköy lokalitelerinde daha çok karşımıza çıkmıştır. Diğer mal gruplarına oranla az görülen Devetüyü Mallar ise, özellikle Diklimtepe ve Dündartepe lokalitelerinde yoğun olarak tespit edilmiştir. İkiztepe'de h4 ve h5 ile yapılan keramiklerin mal grupları, bölgedeki lokalitelerle benzerlik taşımaktadır. Hafirlerinin keramik kırıklarında yaptıkları incelemelerde¹⁶¹, bizim çalışmamızda "İki Parçalı Mallar" olarak adlandırılan grubun h4 ve h5 kaplarında da bulunduğu görülmüştür. Bu özellikler ve metin içinde belirtilen lokaliteler dikkate alındığında, bölgede Beyaz Boya Bezemenin yapımında özellikle tercih edilen bir mal grubunun olmadığı anlaşılmıştır.

Bölgedeki Beyaz Boya Bezemeli keramikler form açısından, çanaklar/kâseler, çömlekler ve amorf gövde parçaları olmak üzere tarafımızca üçe ayrılmıştır. Bunlar pişirme ve yemek yeme kabı olarak değerlendirilebilir. Biz bu çalışmada işlevsel değil, daha çok teknik ve form özellikleri açısından değerlendirme yaptık. Çanaklar / kâseler, açık ve kapalı ağızlıdır. Bazı parçalarda hem boynuz çıkıntı (*Tab-Handle*)

¹⁶¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Alkım vd, *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları*, s. 33.

hem memecik (Gökçeboğaz ve Kümbettepe) bulunurken bazılarında sadece boynuz çıkıntı (Tekkeköy), ya da tek / çift memecik (Dündartepe ve Tekkeköy) bulunmaktadır. Kapalı ve açık çanak parçaları bölgede, Gökçeboğaz, Dedetepe, Doğankaya-Tepecik, Dombalaktepe, Kümbettepe, Diklimtepe, Dündartepe ve Tekkeköy lokalitelerinde görülmektedir. Çömlekler, kısa boyunlu, uzun boyunlu ve boyunsuz olmak üzere üç tiptedir ve gövde üzerinde yatay/dikey kulplu ve memecikli çeşitleri mevcuttur. Dündartepe ve Tekkeköy kazıları sonucu ele geçen çömlek parçaları dışında, ayrıca Gökçeboğaz, Elmacık Tepe, Doğankaya-Tepecik ve Diklimtepe lokalitelerinde bulunmuştur. Bunların dışında amorf gövde parçaları ise, bölgedeki bütün lokalitelerde ele geçmiştir ve aralarında kulplu olanları da mevcuttur.

Tez çalışması kapsamındaki bezemeler, teknik açıdan yüzeye uygulanış özelliklerine göre gruplandırılmıştır. Bezemenin uygulanışı hakkında daha önce belirtildiği üzere farklı yorumlar bulunmaktadır. Bu yorumlar beyaz boyanın tekniği açısından bize ipuçları vermiştir. Ayrıca İkiztepe'deki Beyaz Boya Bezemeli parçalar üzerine yapılmış çalışmalar da önemli bir yere sahiptir. Bölgedeki beyaz boyalıların yüzeyde farklı şekillerde görülmesi ve İkiztepe örnekleri üzerinde yapılan değerlendirmeler neticesinde, üç farklı görüş ortaya çıkmıştır. İlk görüş, boyanın kap şişirildikten sonra yumuşak bir cisim yardımıyla yüzeye sürülmesi ve perdahlanarak pütürlüğünün giderilmesidir. İkinci görüş, sürülen boyanın perdah işlemi yapılmadan olduğu gibi bırakılmasıdır. Son görüş ise boyanın, bulunduğu koşul itibarıyla zamanla aşınarak silindiği yönündedir (bkz. Bölüm 3). Bölgedeki beyaz boyalıların, yüzeyde pütürlü, silintili, yiv, oluk, silintili-yiv ve pütürlü-yiv içine yapılmış olduğu görülmektedir ve yüzeyde pütürlü görülen parçalar daha fazladır. Bunlar dikkate alındığında, bu görüşlerin birinden ziyade tamamının geçerli olabileceği düşünülmelidir.

Beyaz Boya Bezemeler, parçaların dış veya iç yüzeylerine uygulanmış ve daha çok dış yüzeylerde görülmüştür. Beyaz boyanın, her iki yüzeye de uygulanan örneklerine İkiztepe dışında bölgede rastlanılmamıştır. İç yüzeye uygulanan beyaz boyalıları sadece, Şirlek Tepe, Doğankaya-Tepecik, Dombalaktepe ve Diklimtepe'de karşımıza çıkmıştır. İkiztepe'deki örneklerde ayrıca, diğer lokalitelerde karşımıza

çıkmayan, iç yüzeyi beyaz boyalı ve dış yüzeyi çentik ve kazıma bezemeli olan çanak parçaları da görülmektedir¹⁶².

Samsun'un kıyı kesiminde keramik üzerine uygulanan Beyaz Boya Bezeme, farklı tiplerde görülmektedir. Bezemeler, geometrik şekillere ve teknik açıdan farklılıklarına göre gruplandırılarak tipoloji oluşturulmuş ve toplamda 20 bezeme tipine ayrılmıştır; bu bezemeler, Bölüm 3'te ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu tiplerin çoğu bölgenin neredeyse tamamına yayılmıştır. Bazı tekil örnekler ise, diğerlerinden ayrılarak tek tip altında incelenmiştir. Parçalarda beyaz boyanın gövdeyi çapraz ve dikey kesen tipleri (BTİP-1; BTİP-2) hem İkiztepe'de hem de diğer lokalitelerde karşımıza çıkar. Düzenli hatlara sahip olan bu tipler, çanak/kâse, çömlek ve amorf gövde parçalarında görülmüştür. Çanak ve çömleklerde bezemeler genellikle dudaktan başlayıp gövdeye inmektedir. Aynı özellik İkiztepe parçalarında da görülmektedir¹⁶³. Bazı parçalarda ise kulp, tutamak ve memecik eklentiler bulunmaktadır. İkiztepe'de BTİP-2'ye karşılık gelen parçalarda, memecik ve hayvan başlı kulp gibi eklentiler görülmekteyken¹⁶⁴, diğer lokalitelerde bu eklentiler görülmemiştir. İkiztepe buluntularında BTİP-1 ve BTİP-2, Erken ve Geç ETÇ I'de karşımıza çıkmaktadır¹⁶⁵. Gökçeboğaz, Şirlek Tepe ve İkiztepe'de bulunan bu tiplerdeki bazı parçaları C. A. Burney, GKÇ'ye tarihlendirmiştir. Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubunda olan bu parçalarda bezemeler dış veya iç yüzeyde görülmektedir¹⁶⁶. Dündartepe'de bulunan örnekleri değerlendiren W. Orthmann bunları ETÇ'e tarihlemiş¹⁶⁷, fakat L. Thissen söz konusu buluntular için GKÇ önerisini getirmiştir¹⁶⁸. Çalışmasında bölgedeki diğer lokaliteleri inceleyen Ş. Dönmez, Bakırdere Tepesi ve Kel(e)beş'teki tiplerin tarihini Erken ETÇ I olarak

¹⁶² Alkım vd., *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları*, Lev. IV/4, 6, V/3, IX/5.

¹⁶³ Alkım vd., *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları; İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları* (1976-1980).

¹⁶⁴ Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, Lev. 145/8, 148/8, 150/3, 5, 7, 161/4-6, 168/5, 173/6, 175/6, 192/1 vd.

¹⁶⁵ Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, Lev. 111/1, 4, 112/1, 2, 114/7, 123/5, 158/2, 166/3, 222/1-8 vd.

¹⁶⁶ Burney, "Northern Anatolia Before Classical Times", s. 194, Fig. 1-3, 6, 7.

¹⁶⁷ Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatlien*, Taf. 65. 16/10, 13.

¹⁶⁸ Thissen, "New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral", Fig. 3/8, 6/10.

belirtmiştir¹⁶⁹. Son olarak bu çalışmada Şirlek Tepe buluntuları arasında yer alan parçaların GKÇ/ETÇ I'e tarihlenebileceği A. Türker tarafından değerlendirilmiştir¹⁷⁰.

Gövdeyi yatay kesen bant gruplarından oluşan BTİP-3, Gökçeboğaz, Şirlek Tepe, Elmacık Tepe, Tepekışla, Dombalaktepe, Gök Tepe, Dündartepe, Diklimtepe ve Tekkeköy'de bulunmuştur. Amorf gövde parçaları ve bir çanak/kâse parçasında görülen bu tipte bezeme, ağırlıklı olarak siyah zemin üzerine uygulanmıştır. Sadece Dündartepe ve Diklimtepe'de bulunan iki parçada bezemenin, devetüyü zemin üzerine uygulandığı görülür. İkiztepe Geç ETÇ I'de çok az görülen bu tip, tekli veya çoklu bantlardan oluşmaktadır¹⁷¹.

Çapraz inen hatların tek bir bantla sınırlandığı BTİP-6, bölgede Diklimtepe'de ele geçmiş ve bir açık çanak / kâse parçasının iç yüzeyinde görülmüştür. İkiztepe'de bu tip, çömlek parçalarında görülmektedir. İkiztepe Tepe II'de Erken ETÇ I evresinde görülen bezeme, çömlüklerin iç yüzeyine uygulanmıştır¹⁷². Her iki lokalitedeki parçalar Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubuna girmekte ve bezeme dudaktan başlayıp gövdeye doğru inmektedir. Bu ortak özellikler dışında parçaların ayırt edici özelliği, farklı form gruplarında olmalarıdır.

Metop biçimli boya bezeme olan BTİP-7, bölgede sadece Bafra Ovası'ndaki Şirlek Tepe ve Tepekışla'da görülmektedir. Şirlek Tepe'de bulunan bir parça, A. Türker tarafından GKÇ/ETÇ I'e tarihlendirilmiştir¹⁷³. İkiztepe'de bu tip, Tepe II'de ETÇ I evresinde görülmüş olup, ETÇ II evresinde rastlanmamıştır¹⁷⁴. İkiztepe örneği, teknik açıdan lokalitelerdeki örneklerden ayrılmaktadır. Çömlek parçasının iç yüzeyinde görülen beyaz boya, dörtgen metop içine seyrek çapraz hatlarla dolguludur¹⁷⁵. Diğer taraftan metop bezemeli parçaların ortak özelliği ise, bezemenin siyah zemin üzerine uygulanmış olmasıdır.

Gövdenin tamamında birbirini tekli ve ikili olarak çapraz kesen BTİP-8, Dündartepe'de kapalı çanak parçalarında görülmüştür. Bu parçalar, ilk kez L.

¹⁶⁹ Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, Lev. 68/ 6; Lev. 59/2; 2006, ss. 84-85, Lev. 7/6, 7, 8/1.

¹⁷⁰ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", Çiz. 2/C1, 3, s. 129, dp. 22.

¹⁷¹ Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, Lev. 218/2, 3-4.

¹⁷² Sandalcı, *İkiztepe Beyaz Boya Bezekli Keramiği*, Lev. VIII/1, X/4; Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, Lev. 129/3, 130/4.

¹⁷³ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", Çiz. 2/C4, s. 129, dp. 22.

¹⁷⁴ Sandalcı, *İkiztepe Beyaz Boya Bezekli Keramiği*, s. 74.

¹⁷⁵ Sandalcı, *İkiztepe Beyaz Boya Bezekli Keramiği*, Lev. X/2, s. 14, 59.

Thissen tarafından yayınlanmış ve GKÇ'e tarihlendirilmiştir¹⁷⁶. Ş. Dönmez tarafından tekrar incelenen bu parçalar ETÇ I'e verilmiştir¹⁷⁷. İkiztepe'de çanak ve çömlek parçalarında görülen bu tip, Tepe I ve II'de ETÇ I-II evrelerinde görülmüştür¹⁷⁸. Teknik açıdan benzer olan parçalar, Koyu Yüzlü Açıklı mal grubunda yer almaktadır.

Farklı yönlerde gövdeyi ve birbirini kesen kafes veya baklava desenli BTİP-10, neredeyse bütün lokalitelerde görülür. Genellikle siyah zemin üzerine, bazen de devetüyü üzerine uygulanan tip, çanak, çömlek ve amorf parçaların dış ve iç yüzeylerine işlenmiştir. Şirlek Tepe'de bulunan bir parça, yüzey araştırması kapsamında yayınlanmış ve GKÇ / ETÇ I'e tarihlendirilmiştir¹⁷⁹. Bu tipte yer alan, Düdartepe ve Tekkeköy buluntuları, daha önce yayınlanmış ve tarihleri GKÇ¹⁸⁰ ya da ETÇ¹⁸¹ olarak belirtilmiştir. İkiztepe'de bu tip bezeme, Tepe I ve II'de yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır. Beyaz boyanın höyükte, daha çok dış yüzeye uygulandığı görülmüştür¹⁸². İç yüzeylerde uygulanan beyaz boyalı parçaların, bazılarının dış yüzeyinde çentik, kazıma ve baskı bezekler bulunmaktadır¹⁸³. S. Sandalcı, bu tipteki beyaz boyalı parçaların bazılarını ETÇ II'e tarihlerken, Ş. Dönmez ise Geç ETÇ I evresine vermiştir¹⁸⁴. Genel olarak lokalitelerde bu tip, İkiztepe buluntuları ile benzer olsa da kendi içinde çeşitlilik göstermektedir.

BTİP-14 ve BTİP-15 gruplarındaki beyaz boya, çömlek olduğu düşünülen gövde parçalarının dış yüzeyine uygulanmıştır. Bölgede Gökçeboğaz ve Şirlek Tepe'de görülen BTİP-14, gövdenin keskin profilinde birleşen hatlardan

¹⁷⁶ Thissen, "New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral", Fig. 4/2-3.

¹⁷⁷ Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, Lev. 9/3-4.

¹⁷⁸ Ayrıca bkz. Sandalcı, *İkiztepe Beyaz Boya Bezekli Keramiği*, Lev. XVI/3, XXXIX/3; Alkım vd., *İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları (1976-1980)*, Lev. IX/ 9; Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, Lev. 170/3, 175/3.

¹⁷⁹ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", Çiz. 2/C2, s. 129, dp. 22.

¹⁸⁰ Thissen, "New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral", Fig. 4/1, 4, 5, 5/3, 7/6.

¹⁸¹ Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Innneranatlien*, Taf. 65. 16/14, 67. 17/6; Ayrıca Ş. Dönmez, söz konusu buluntuları ETÇ I'e (Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, Lev. 12/1, 14/1, 15/1), U. D. Schoop ise GKÇ-ETÇ I tarihlendirmiştir (Schoop, *Das anatolische Chalkolithikum*, s. 320).

¹⁸² Sandalcı, *İkiztepe Beyaz Boya Bezekli Keramiği*, ss. 77-86 (bkz. Levha Listesi).

¹⁸³ Alkım vd., 1988, Lev. XXV/4 ve Res. 5; *İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları (1976-1980)*, Lev. IV/4, 6; Sandalcı, *İkiztepe Beyaz Boya Bezekli Keramiği*, Lev. III/1.

¹⁸⁴ Sandalcı, *İkiztepe Beyaz Boya Bezekli Keramiği*, Lev. XXIII/4, XXXV/1; Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, Lev. 172/6, 198/1.

oluşmaktadır ve birleşim yerindeki yiv içine de beyaz boya uygulanmıştır. Bu tip, İkiztepe’de Erken ETÇ I’de çömlek parçalarında karşımıza çıkmaktadır. Koyu Yüzlü Açıklı Mal grubunda yer alan parçalarda, beyaz boyalar dış yüzeyde yer alır. Bazı parçalarda yiv içinde beyaz boya görülürken bazılarında görülmemiştir¹⁸⁵. Birleşmeyen ters yönlü hatlardan oluşan BTİP-15, Şirlek Tepe ve Diklimtepe’de bulunmuş ve Şirlek Tepe’deki parça GKÇ / ETÇ I’e tarihlendirilmiştir¹⁸⁶. İkiztepe örneklerinde, bezemeler dış yüzeyde yer alır ve Erken ETÇ I evresinde görülür.¹⁸⁷ Çoğunda siyah zemin üzerine uygulanan bezeme, sadece Diklimtepe’de devetüyü zemin üzerine uygulanmıştır. İkiztepe’de görülen bir örnekte, korunagelen kısmın devamında bantlar baklava desen oluşturmuştur¹⁸⁸. Bu parçadan yola çıkılarak BTİP-15’teki örneklerin de devamında bu şekilde baklava deseni oluşturduğu düşünülebilir.

Genel olarak birbirini kesen, ortada tek ve kalın hatla bağlanan açılardan oluşan BTİP-12 ve BTİP-13, sadece Dündartepe’deki çömlek parçalarının dış yüzeyinde görülmüştür. Daha önce yayınlanan BTİP-12 örneği, bir çanak parçasından oluşmakta olup, GKÇ’e tarihlendirilmiştir¹⁸⁹. Ayrıca bu tipin daha düzenli ve ince bezenmiş bir benzeri, Dündartepe’de bulunmuş ve Tunç Çağ’a tarihlendirilmiştir¹⁹⁰. Siyah zemin üzerine uygulanan bu iki tipin, İkiztepe’de birebir örneği bulunmamaktadır. Fakat İkiztepe’de, Tepe II Erken ETÇ I evresinde¹⁹¹ karşımıza çıkan çanak parçalarındaki yaprak damarı¹⁹², çizgi demeti ve ağaç motifi olarak adlandırılan bezeme, bu iki tipte biçimsel olarak ilişkilendirilebilir. Diğer taraftan İkiztepe örneğinde ortada çoklu boya bezemeyle birleşen düzenli bant grupları görülmektedir. Bu özelliğiyle Dündartepe’deki örneklerden ayrılmaktadır.

¹⁸⁵ Alkım, *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları*, Lev. VII/7, Lev. XXXV/26, 27; *İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları (1976-1980)*, Lev. VII/4, 7; Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi’nin Kültürel Gelişimi*, Lev. 141/2, s.141.

¹⁸⁶ Türker, “Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu”, Çiz. 2/C5, s. 129, dp. 22.

¹⁸⁷ Alkım, *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları*, Lev. XVII/11; Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi’nin Kültürel Gelişimi*, Lev. 127/8, 142/8.

¹⁸⁸ Alkım vd., *İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları (1976-1980)*, Lev. IX/13. Ayrıca bkz. Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi’nin Kültürel Gelişimi*, s.140.

¹⁸⁹ Thissen, “New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral”, Fig. 5/1.

¹⁹⁰ Özgüç, “Birinci Truva’yı Kim Kurdu?”, Şek. 1.

¹⁹¹ Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi’nin Kültürel Gelişimi*, ss. 123-124.

¹⁹² Alkım vd., *İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları (1976-1980)*, Lev. XXIV/14, s. 45.

Bölge içinde tekil örnekler de vardır. Bu örnekler sadece bulundukları lokalitelerde görülmüş ve birebir benzerlerine rastlanılmamıştır. Bunlardan BTİP-4, 11 ve 16 Tekkeköy, BTİP-5¹⁹³ ve 9 Dündartepe, BTİP-17 Doğankaya-Tepecik, BTİP-18 Dedetepe, BTİP-19 Tepetarla ve BTİP-20 Elmacık Tepe’de görülmüştür. Bu tiplerden BTİP-9, 11 ve 17, İkiztepe’de bulunan bazı örneklerle karşılaştırılabilir niteliktedir. Ancak bu karşılaştırma nispeten bir benzerlik olması nedeniyle somut bir sonuç ortaya koymaz. Bununla birlikte söz konusu tiplerin lokalitelere özgü olduğu da söylenebilir. Fakat bunu doğrulayacak kapsamlı bir araştırma ya da kazı, İkiztepe dışında henüz gerçekleşmiş değildir. Yine de İkiztepe gibi uzun süreli araştırılan bir höyükte bu tip bezemelerin birebir benzerlerinin görülmemesi, bölge içinde belirli bir gelenek ya da modanın olmayabileceğini ve bezemelerin üreticiye bağlı olarak şekillendiğini düşündürebilir. Bu düşüncüyü doğrulayacak somut bir veri yoktur. Ancak bunun aksini kanıtlayacak veri, yukarıda belirtilen diğer tiplerin bölge içindeki pek çok lokalitede bulunması olarak verilebilir.

Bölgedeki lokalitelerde gerçekleştirilen kazı çalışmalarında, Beyaz Boya Bezemeli pek çok keramik bulunmuştur. Bu keramikler, hafirleri tarafından değerlendirilmiş ve bazıları yayınlanmıştır. Bu değerlendirmelere göre, Dündartepe’deki söz konusu keramikler, I. kültür katı olan GKÇ’da sadece iki çanak parçasından ibarettir¹⁹⁴. II. kültür katı olan Bakır Çağ’ında ise, höyüğün “Tepe”si beyaz boyalı, “Etek”i ise yivli keramikleriyle anılmaktadır. Tepe’de Beyaz boyalı keramikler dışında çizgi, kabartmalı ve yivli bezemeler de vardır. Perdahlı ve daha çok siyah zemin üzerine uygulanan beyaz boyalı, ince / kalın hatlı ve geometrik bezemelerden oluşmaktadır. Ayrıca siyah zemin üzerine kırmızı / kahve ve kırmızı zemin üzerine beyaz boyalı parçalarda bulunmuştur¹⁹⁵. Tekkeköy’de Bakır Çağ’ına tarihlenen beyaz boyalı siyah zemin üzerine uygulanmıştır. Beyaz boyalı dışında yiv, çentik ve çizgi bezemeler de görülmüştür. Ayrıca hafirler, lokalitede görülen beyaz boyalıların ve kulp tiplerinin bölgede yerli birer damga niteliği

¹⁹³ Dündartepe’de bulunan ve bu tipe girebileceği düşünülen bir başka örnek T. Özgüç tarafından yayınlanmış ve Tunç Çağ’a tarihlendirilmiştir. Ancak BTİP-5’ten farklı olarak söz konusu örnekte bezeme, gövdeyi yatay ve çapraz keser ve yatay düzlemin en dış hattında birbirleriyle kesişir (Özgüç, “Birinci Truva’yı Kim Kurdu?”, Şek. 2, s. 700).

¹⁹⁴ Özgüç, “Birinci Truva’yı Kim Kurdu?”, s. 701.

¹⁹⁵ Kökten vd, “1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor”, ss. 371-372, 376.

taşıdığını belirtmişlerdir¹⁹⁶. Bu değerlendirmeler sonucu kısa süreli kazısı yapılan bu iki lokalite, söz konusu keramikler hakkında ilk verileri sunmuş ve az da olsa bilgi vermiştir. İkiztepe’de ise, beyaz boyalıları şu şekilde değerlendirilebiliriz: Höyükte görülen beyaz boyalıları, çanak, çömlek ve amorf gövde parçalarında geometrik bezemelerden oluşmaktadır. Hem dış hem de iç yüzeylerde görülen bezemeler, erken evrelerde daha çok iç yüzeylere uygulanmıştır. Çanak ve çömleklerde çoğunlukla dudaktan başlayan bezemeler, genellikle kabın tamamına işlenmiştir. Ayrıca parçaların bazılarında tutamak, kulp, memecik ve boynuz çıkıntılı eklentiler (*Tab-Handle*) de görülmüştür.

İkiztepe kazılarının ilk yıllarında, Beyaz Boyalıları ETÇ’nin başlarında görülmeye başlamıştır. Özellikle Tepe II’nin B sondajında, ETÇ I’e tarihlenen çok sayıda beyaz boyalı ortaya çıkarılmıştır. Bu sondajdan daha sonraki evreye denk geldiği düşünülen Tepe I’deki C sondajı ise, bu türdeki çanak çömleklerin ETÇ II’de de devam ettiğini göstermiştir¹⁹⁷. Sonraki yıllardaki kazılarda ise, ETÇ III’de de varlığını sürdürdüğü kabul edilmiştir¹⁹⁸. ETÇ I’de beyaz boya dışında kazıma, çentik, kabartma, incruste bezemeler, ETÇ II’de oyuk çizgi, incruste yiv ya da oluk ve silinti astar bezemelerin bazıları memeciklerle bezenmiştir. ETÇ III’e gelindiğinde ETÇ II’deki bezemeler devam etmiş ve ayrıca çanaklarda yeni tutamak tipleri görülmüştür¹⁹⁹.

Bölgenin iç kesiminde bulunan Kavak-Kaledoruğu Höyüğü’nde, Tunç Çağ’da görülen Beyaz Boyalı Bezemeli keramikler, kıyı kesimindeki buluntulara oranla daha azdır. Höyükte genel olarak keramikler, kaba, orta ve iyi mallar olarak ayrılmış ve yüzey renkleri siyah, kırmızı, kahve, içi siyah ve dışı kırmızı ya da tam tersi olarak görülmüştür. Höyükte beyaz boyalı bezemelerin yanı sıra yivli, içi beyaz macunla dolgululu (*İncruste*), çentik ve çizgi bezemeler de görülmektedir. Siyah zemin üzerine

¹⁹⁶ Kökten vd, “1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor”, s. 386.

¹⁹⁷ Alkım vd, *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları*, ss. 57-58.

¹⁹⁸ Önder Bilgi, “Samsun-İkiztepe Arkeolojik Kazıları Tepe III Çalışmaları 1993 ve 1994 Dönemi Sonuçları”, Çiz. 3/5; “Samsun-İkiztepe Arkeolojik Kazıları Tepe III Çalışmaları 1995 Dönemi Sonuçları”, Anadolu Araştırmaları XV, İstanbul 1999b, Çiz. 2/3; Samsun-İkiztepe Arkeolojik Kazıları Tepe III Çalışmaları 1996 Dönemi Sonuçları ve Genel Değerlendirme”, Anadolu Araştırmaları XV, İstanbul 1999c, Çiz. 1/3.

¹⁹⁹ Alkım vd, *İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları (1976-1980)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, s. 147.

uygulanan bezemeli kaplar, iyi hamur niteliğinde ve iyi perdahlıdır²⁰⁰. Aynı şekilde Vezirköprü'deki Oymaağaç/Nerik kazılarında da beyaz boyalı kaplara rastlanılmıştır. Henüz yayınlanmamış²⁰¹ eserlerin bezeme özellikleri, BTİP-1, 7, 10 ve 14 grubundaki parçalara benzemektedir. Ayrıca bu gruplar dışında, kıyı kesiminde görülmeyen bazı tipler de vardır. Yine iç kesimde Ş. Dönmez'in gerçekleştirdiği yüzey araştırmasında, Havza Tepecik (Belalan Tepe) höyüğünde bir adet beyaz boyalı parça bulunmuştur. Hayvan biçimli kulp üzerinde görülen bezemeli parça, ETÇ I'e tarihlendirilmiştir ve bizim BTİP-1 grubundaki parçalarımıza benzemektedir²⁰². M. Özsait tarafından gerçekleştirilen Ladik Bölgesi'ndeki yüzey araştırmalarında, Yük Tepe, Mıhlı Tepe ve Kurban Höyük'ten toplanan ETÇ'e ait parçalarda da beyaz boyalılarına rastlanılmıştır. Dış veya iç yüzeylerdeki beyaz boyalıları, amorf gövde parçalarında ve bir çanak parçasında görülmektedir ve siyah zemin üzerine uygulanmıştır²⁰³. Mıhlı Tepe ve Kurban Höyük'teki örnekler, BTİP-2 grubundaki parçalar gibi gövdeyi dikey kesen bantlardan oluşmaktadır. Hem Kaledoruğu kazısı hem de Havza-Tepecik, Yük Tepe, Mıhlı Tepe ve Kurban höyüklerinde az görülen bu beyaz boyalıları, söz konusu bezemenin iç kesimlerde de var olduğunu göstermektedir.

Beyaz Boya Bezemeli keramikler Anadolu yanı sıra Ege-Balkanlar'da değişik lokalitelerde bilinmektedir (Lev. LXXII); Orta Anadolu ve Batı Anadolu'da çok sayıda örneği bulunmuştur.

Samsun kıyı kesimi dışında, Karadeniz Bölgesi'nde, Samsun'a komşu illerde Beyaz Boya Bezemeli keramikler vardır. Yapılan yüzey araştırmalarında bu tür bezemeli keramikler, Samsun'un batısında yer alan Sinop'taki Kavuklukaya²⁰⁴ ve

²⁰⁰ Kökten vd, "1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor", s. 392. Müze çalışmaları sırasında Kavak Kaledoruğu'ndaki yayınlanmış ve yayınlanmamış tüm eserleri inceledik. Ancak Beyaz Boya Bezemeli keramik örneklerine rastlamadık. Bu yüzden tez kapsamında söz konusu örnekleri değerlendirme fırsatımız olmadı.

²⁰¹ Oymaağaç/Nerik'te bulunan Beyaz Boya Bezemeli keramik örneklerini tezimiz kapsamında inceleme fırsatımız oldu. Ancak bunları, henüz yayınlanmadığı için teze dâhil etmedik. Bu örnekler, tezin sonuna "Ek" olarak verilmiştir. Örnekleri, tezimde kullanmama izin vermesinden dolayı Rainer M. Czichon'a teşekkür ederim.

²⁰² Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, Lev. 68/7 (XXXVII/4).

²⁰³ Özsait, "1986-1993 Yılları Arasında Samsun-Ladik Çevresi Yüzey Araştırmaları", Res. 8, 17, 22. M. Özsait, yayınladığı çalışmada "Beyaz Boyalı" ibaresini belirtmemiştir. Ancak resimler incelendiğinde, bu parçalar üzerinde görülen bezeme unsurlarının beyaz boya olduğu anlaşılmaktadır.

²⁰⁴ Dönmez, "Orta Karadeniz Bölgesi'nin İlk Tunç Çağı II Öncesi Kültürel Gelişimi Üzerine Yeni Gözlemler", s. 72, Lev. 10/5-6.

Kastamonu'daki Hoşkadın Tepesi²⁰⁵nde bulunmuştur. Sinop Kavuklukaya'da, amorf gövde parçalarındaki bezemeler, BTİP-1, 10 ve 12 grubundaki bezemeleri andırmaktadır.

Orta Anadolu'nun önemli lokalitelerinden Büyük Güllücek ve Alaca Höyük'te bu tür beyaz boyalıları vardır. Büyük Güllücek'te KÇ'e tarihlenen boyalı örnekler, hafiri tarafından "silinebilen kırmızı boyalıları ve beyaz, kırmızı ya da açık kahve renkli silinmeyen boyalıları" olarak adlandırılmıştır. Siyah, kahve ya da kırmızı zemin üzerine görülen bu tür bezemeler, geometrik motifleri içermektedir²⁰⁶ ve bezeme tipleri teknik açıdan, çalışma kapsamımızdaki parçalarla oldukça benzerdir. Alaca Höyük'te görülen boyalı parçalar, teknik açıdan İkiztepe ve diğer Samsun lokalitelerine benzerdir. Alaca Höyük GKÇ'de çıkan beyaz boyalıları, siyah zemin üzerine uygulanmıştır²⁰⁷. Bir örnekte iç yüzeyde görülen boya bezeme, dudaktan başlayıp düzenli hatlardan oluşmakta ve metop bezemeyi andırmaktadır²⁰⁸. Bu bezeme özelliğiyle BTİP-7 grubundaki bezemelerle benzer niteliktedir. Fakat form olarak parçalar birbirine benzememektedir. Son olarak, Kuşsaray B yarmasında bulunan siyah zemin üzerine uygulanan beyaz boyalıları KÇ'ye tarihlendirilmiş ve Büyük Güllücek, Ahlatlıbel, Polatlı, Yumuktepe XİA, Kusura A ve Beycesultan'daki örneklere benzetilmiştir²⁰⁹.

Amasya İli'ndeki Devret Höyük'te gerçekleştirilen kurtarma kazısında, GKÇ / ETÇ tabakalarında²¹⁰ bulunan Beyaz Boya Bezemeli örneklerin siyah ve devetüyü zemin üzerine uygulandığı görülmüştür. Koyu Yüzlü Açkılı Mallardaki bezemeler, dış ya da iç yüzeylere uygulanmıştır. Bezeme yüzeyleri çok iyi perdahlanmış olan parçalarda, bezemeler geometrik motiflerden oluşmaktadır. Teknik açıdan bazı beyaz boyalıları, çalışmadaki bezeme tiplerine benzemektedir. Ayrıca devetüyü zemin üzerindeki olukların ve siyah zemin üzerindeki yivlerin içine uygulanan beyaz boyalı

²⁰⁵ James Mellaart, "Preliminary Report on A Survey of Pre-Oassical Remains in Southern Turkey", AS IV, 1954, s. 202.

²⁰⁶ Hamit Koşay ve Mahmut Akok, *Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Büyük Güllücek Kazısı 1947 ve 1949'daki Çalışmalar Hakkında İlk Rapor*, ss. 8-10. Ayrıca bkz. Lev. XI, XII, XIII.

²⁰⁷ Hamit Z. Koşay ve Mahmut Akok, "The Pottery of Alaca Höyük", AJA, Vol. 51, No. 2, 1947, s. 152, Lev. XXXIV/a-b.

²⁰⁸ Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatlien*, s. 32, Taf. 41. 11/20.

²⁰⁹ Hamit Z. Koşay, "Kuşsaray (Çorum) Sondajı", TAD, S. XV-I, Ankara 1968, s. 90

²¹⁰ Atilla Türker, "Devret Höyük 2013 Yılı Kazısı ve İlk Sonuçları", 36. KST, C.1, Ankara 2014, ss. 374-375.

parçalar da gözlemlenmiştir²¹¹. Tüm bu bezeme özellikleri, BTİP-1, 2, 3 ve 4 gruplarındaki bezemelere benzemektedir. Samsun'un güneydoğusundaki Tokat İli'nde, beyaz boyalıları ETÇ II ve III evrelerinde Maşat Höyük'te rastlanılmıştır. Bezeme siyah zemin üzerine uygulanmış ve çok iyi perdahlıdır. Dış yüzeyi siyah, iç yüzeyi kırmızı olan kapta, paralel bant grupları baklava deseni oluşturmaktadır. Maşat Höyük'te bulunan bu bezeme türündeki kaplar, Dündartepe'de bulunan parçalara benzetilmiştir²¹². Bu türdeki bezeme, BTİP-10 grubundaki parçalarla benzer niteliktedir.

Orta Anadolu'nun önemli geçiş noktalarından biri olan Yozgat İlçesi'ndeki Alişar Höyük 14M'de²¹³ beyaz boyalıları KÇ'e tarihlendirilmiştir²¹⁴. Bu parçaların bazıları, bezeme tekniği ve kap formu açısından, İkiztepe ve bölgedeki diğer lokalitelerdeki söz konusu parçalarla benzerlik taşımaktadır. Siyah zemin üzerine uygulanan bazı parçalarda görülen kafes şeklindeki bezemeler, oldukça seyrek bantlardan oluşmaktadır ve bu özelliğiyle BTİP-10 grubundaki bezemeleri anımsatmaktadır. Aynı bölgede yer alan Çadır Höyük'de GKÇ²¹⁵'e tarihlenen beyaz boyalıları, BTİP-1 ve 10 ile benzerlik taşır. Alişar ve Çadır Höyük'ün beyaz boyalıları dışında, Yozgat İlçesi'nde gerçekleştirilen güncel yüzey araştırmalarında da, siyah zemin üzerine uygulanan beyaz boyalıların var olduğu bilinmektedir²¹⁶. Sivas'da yer alan Maltepe lokalitesinde ise, M.Ö. 2. binyıla geçişe tarihlenmiş olan Teras Sondajı I. tabakasında, sadece bir parçada siyah zemin üzerine beyaz boya

²¹¹ Henüz yayınlanmamış olan söz konusu keramikleri A. Türker, çalışma kapsamında kullanmama izin vermiştir.

²¹² Kutlu Emre, "Maşathöyük'te Eski Tunç Çağı", *Belleten*, C. XLIII, S. 169, Ankara 1979, s. 8; "The Early Bronze Age at Maşat Höyük", *Essays on Ancient Anatolia and Syria in the Second and Third Millennium B. C.*, H.I.H. Prince Takahito Mikasa (ed.), Wiesbaden 1996, Plate VII/3; Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 251.

²¹³ U. D. Schoop, Alişar beyaz boyalıların 14M-12M tabakalarında görüldüğünü belirtmiş (*Das anatolische Chalkolithikum*, Tab. 2.6).

²¹⁴ Osten, *The Alishar Hüyük Seasons of 1930-32*, s. 57, Fig. 63/3-4; W. Orthmann (*Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatolien*, s. 14 vd., Taf. 8. 2/39) bu tabaka aralığını ETÇ Ib olarak tarihlendirmiştir. H. Parzinger ("Zur Zeitstellung der Büyükkaya-Ware Bemerkungen zur vorbronzezeitlichen Kulturfolge zentralanatoliens", *Anatolica XIX*, 1993, s. 215) ise GKÇ'a tarihlenmiştir.

²¹⁵ Steadmann vd., "Excavations on the North-Central Plateau: The Chalcolithic and Early Bronze Age Occupation at Çadır Höyük", *AS*, Vol. 58, Ankara 2008, ss. 47-86, Fig. 17/f, g; Schoop, *Das anatolische Chalkolithikum*, s. 65.

²¹⁶ Bölgede, H. Sancaktar tarafından gerçekleştirilen yüzey araştırmasında Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin var olduğu bilgisi, birebir görüşmeler sonucunda öğrenilmiştir. Kendisine ve K. Sezgin'e, bu bilgiyi bizimle paylaşmasından dolayı teşekkür ederim.

görülmektedir²¹⁷. Dudaktan başlayan bezeme, çapraz bantların kesişerek zikzak yapmasından oluşmaktadır.

Ankara civarında Beyaz Boya Bezemeli keramikler, Asarcık Höyük²¹⁸, Karaoğlan, Polatlı²¹⁹, Ahlatlıbel²²⁰, Etiyokuşu²²¹ ve Bitik²²² gibi lokalitelerde karşımıza çıkmaktadır. Karaoğlan Höyüğü'ndeki örnekler, GKÇ'e tarihlenen Vc tabakasında bulunmuştur. Siyah zemin üzerine uygulanan bezemelerin yapıldığı çanak çömlekler, form açısından Orta Karadeniz Bölgesi'ndeki tiplerden ayrılmaktadır²²³. Genel olarak söz konusu lokalitelerde görülen bazı parçaların, çalışma kapsamındaki BTİP-1 ve 10 grubundaki bezemelere benzediği görülmüştür.

Konya Ovası ve Karaman civarında çok sayıda Beyaz Boya Bezemeli keramik bulunmuştur. Konya Ovası'nda J. Mellaart'ın yüzey araştırmalarında GKÇ ve ETÇ evrelerine karşılık gelen bu tür keramikler, Çumra Ovası'nda birçok lokalitede karşımıza çıkmıştır²²⁴. Daha çok açık çanaklarda görülen bezemeler, dış yüzey, iç yüzey veya her iki yüzeyde görülmüştür. Parçalarda bezeme çeşitliliği oldukça fazla olup, siyah zemin üzerine uygulanmıştır. Çumra çevresinde bulunan beyaz boyalılara teknik açıdan benzeyen parçalar, Bayat Höyük, Beytepe, Konya Karahöyük, Karaman yakınlarındaki Koca Höyük II'de görülmüştür. Bu lokaliteler dışında T. Özgüç ve N. Özgüç tarafından keşfedilen ve ETÇ'e tarihlendirilen, Zamanti Vadisi'ndeki Ayşepınar ve Menengi'deki örnekler, Mellaart tarafından GKÇ'e

²¹⁷ Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatlien*, ss. 52-53, Tab. 4, Taf. 73. 23/11.

²¹⁸ Winfried Orthmann, "Untersuchungen auf dem Asarcık Hüyük bei Ilıca", *Aus Istanbul Mitteilungen*, Band 16, Berlin 1966a, ss. 28-88.

²¹⁹ Seton Lloyd ve Nuri Gökçe, *Excavations at Polatlı: A New Investigation of Second and Third Millennium Stratigraphy in Anatolia*, AS, Vol. 1, Ankara 1951, s. 52, Fig. 13/9-10; Orthmann, 1963, s. 28, Taf. 36. 8/58, 38. 8/69.

²²⁰ Koşay, 1934, s. 20-22; Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatlien*, s.25, Taf. 24. 5/42.

²²¹ Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatlien*, s. 27, Taf. 30. 6/29-30.

²²² Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatlien*, s. 28.

²²³ Remzi Oğuz Arık, "Anadolunun En Garp Eti İstasyonu Karaoğlan Höyüğü", *Belleten*, C. 3, S. 9, 1939, Lev. LIII, LVII; "Karaoğlan Höyüğü Bakır Çağı Mimarlığındaki Özellikler", *TTK Kongresi*, S. IX, C. 3, Ankara 1948, s. 49, Res. 22-24; Özgüç, "Birinci Truva'yı Kim Kurdu?", s. 699; Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatlien*, s. 23, Taf. 20. 4/02-04; Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, dp. 399.

²²⁴ Mellaart, "Preliminary Report on A Survey of Pre-Classical Remains in Southern Turkey", ss. 194-195, Fig. 166-184, 187-188 ss. 219-221; "Early Cultures of South Anatolian Plateau II. The Late Chalcolithic and Early Bronze Ages in the Konya Plain", Fig.4/1-2, 6-7, 10, 12, 14, 17, 19-20, 23, 25, 28-29, 33 (Kuzey Sarlak), 8 (Çumra "F" Höyük), 9 (Batum Höyük), 11, 13, 15 (Kepirce Höyük I), 16 (Kepirce Höyük II), 18, 21, 24, 30, 32 (Sarıhasantolu)

tarikhendirilmiştir²²⁵. Karaman Bölgesi'ndeki Can Hasan I'de, siyah ya da kırmızı zemin üzerine beyaz boyalı keramikler az miktarda da olsa bilinmektedir. Bu tür keramikler, GKÇ I evresinde çanak ya da çömlek parçalarında görülmüştür²²⁶.

Anadolu'nun güneyinde Beyaz Boya Bezemeli keramikler, Mersin-Yumuktepe XIIA tabakasında bulunmuştur²²⁷. Bu tabaka, J. Garstang tarafından ETÇ I'e, Caneva tarafından yerel GKÇ'ye tarikhendirilmiştir²²⁸. Bezemeler, çoğunlukla dudaktan başlayıp paralel hatlı, şevron motifli ya da kavisli çizgilerden oluşmaktadır. Bazı parçalarda bezeme, çapraz birleşerek kafes görünümlüdür ve bu özelliğiyle BTİP-10 grubundaki bezemelere benzemektedir. Ayrıca dış yüzeyde görülen yatay hatlar, BTİP-3 grubundaki örnekleri andırır. "S" profilli ya da yüksek kaideli çanaklarda görülen bezemeler, siyah zemin üzerine uygulanmıştır. Yumuktepe'de dışında bölgede, Silifke Yöresi ve Göksu Vadisi'ndeki Maltepe'de yine bu tür beyaz boyalılar görülmüştür. Silifke'de görülen bezeme, paralel çapraz hatlardan oluşmakta olup siyah zemin üzerine uygulanmıştır²²⁹. Maltepe'deki parçalar ise, beyaz boya kırmızı zemin üzerinde görülmektedir²³⁰. Mersin Bölgesi'nde bulunan bu bezemeli keramiklerin, teknik açıdan Konya Bölgesi'nde çıkan keramiklerle benzer nitelikte olduğu görülmüştür. Bunların yanı sıra Amik Ovası'nda boya bezemeli örnekler varsa da bunların farklı bir gelenekte yapıldıkları ve örneklerimizle benzerlik göstermediği söylenebilir²³¹.

İç Batı Anadolu'da Beyaz Boya Bezemeli keramikler, Eskişehir'de Yazır Höyük, Orman Fidanlığı ile Demircihüyük ve Kütahya'da Höyüktepe²³² gibi lokalitelerde görülmüştür. Yazır Höyük'te GKÇ'ye tarihlenen III-IV. tabakalarda bir çanak parçasında görülen beyaz boya, parçanın iç yüzeyine uygulanmıştır. Siyah zemin üzerine yapılan bezeme, dudak kısmını tamamen çevreleyerek sınırlandırmış

²²⁵ Mellaart, "Preliminary Report on A Survey of Pre-Oassical Remains in Southern Turkey", ss. 195-196 (Ayrıca bkz. Fig. 163-Bayat Höyük, 175-Kara Höyük); "Early Cultures of South Anatolian Plateau II. The Late Chalcolithic and Early Bronze Ages in the Konya Plain", ss. 201-203.

²²⁶ D. H. French, "Excavations at Can Hasan: Second Preliminary Report, 1962", AS, Vol. 13, Ankara 1963, s. 30, Fig. 5/11.

²²⁷ John Garstang, *Prehistoric Mersin Yümük Tepe in Southern Turkey*, Oxford 1953, ss. 184-185, Fig. 118.

²²⁸ Schoop, *Das anatolische Chalkolithikum*, ss. 95, 99, Tab. 3.1.

²²⁹ Mellaart, "Preliminary Report on A Survey of Pre-Oassical Remains in Southern Turkey", s. 203; D. H. French, "Prehistoric Sites in the Göksu Valley", AS, Vol. 15, Ankara 1965, Fig. 10/8.

²³⁰ Mellaart, "Preliminary Report on A Survey of Pre-Oassical Remains in Southern Turkey", s. 203, Fig. 4/26; French, "Prehistoric Sites in the Göksu Valley", s. 185, Fig. 8/11.

²³¹ Braidwood ve Braidwood, *Excavations in The Plain of Antioch I*, s. 414, Fig. 316.

²³² Nazan Ünan, "Höyüktepe Erken Tunç Çağı Beyaz Boya Bezemeli Çanak Çömleği", *Kubaba*, (Baskıda).

baklava desenlerinden oluşmaktadır²³³. Orman Fidanlığı'nda görülen beyaz boyalı, Kalkolitik Çağ'ın geç evresi olan VII. tabakasında karşımıza çıkmaktadır. Genellikle siyah zemin üzerine yapılan bezemeler, çanaklarda iç yüzeyde ve dudak kenarlarında “V” şeklinde motiflerden oluşmaktadır. Boyunlu çömleklerin gövde kısımlarında ise, şevron motifler yer almaktadır²³⁴. Bu tür bezeme özellikleriyle parçalar, BTİP-1 grubundaki örneklerimize benzemektedir. Demircihüyük'te bezemeler, yine Orman Fidanlığı gibi daha çok çanak parçalarının iç yüzeylerine veya çömleklere uygulanmıştır. Bu bezemeler, “Ware H” tipindeki çanak çömleklerde görülmektedir²³⁵. Bezemeler, dış veya iç yüzeylerde, çapraz ve yatay hatlı, şevron ve baklava/kafes motiflidir ve BTİP-1, 2 ve 10 grubundaki parçalara bezemektedir. Genel olarak hem Orman Fidanlığı hem de Demircihüyük'teki bazı çanaklar, form açısından İkiztepe ve lokalitelerdeki yayvan ve açık çanakları andırmaktadır.

Afyon'da yer alan Kusura'da beyaz boyalı, KÇ'ye tarihlenen “A” tabakasında bulunmuştur. Lokalitede görülen beyaz boyalı çok yaygın olmasa da çömlek ve testi gibi formlarda karşımıza çıkmaktadır²³⁶. Dudak altında ya da gövdede görülen bezemeler, siyah zemin üzerinde paralel ve gövdede çapraz kesişerek zikzak şeklinde bezenmiştir. Bir parçada kesişen bantlar BTİP-10 gibi kafes görünümündedir. Bölgede beyaz boyalı parçanın görüldüğü diğer bir lokalite Sinneli Mevkii'dir. Burada bulunan iç yüzeyi beyaz boyalı açık çanak parçası, GKÇ'nin ortalarına tarihlenmiştir²³⁷. Koyu gri zemin üzerine uygulanan bezeme, dudaktan başlayan ters açılı kesişen bant gruplarından oluşmaktadır.

Isparta'da Yaka-Köşk Höyük lokalitesinde, kahverengi zemin üzerine uygulanan bir çanak parçasında dış ve iç yüzeyinde görülmektedir. Kalın hatlı olan bezeme²³⁸, bu özelliğiyle Samsun'daki lokalitelerde bulunan beyaz boyalı örneklerden ayrılır.

²³³ Raci Temizer, “Yazır Höyüğü Buluntuları”, *V. Türk Tarih Kongresi (12-17 Nisan 1956)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1960, s. 158, Res. 7.

²³⁴ Turan Efe, “Orman Fidanlığı Kurtarma Kazısı (1992-94 Yılları Arasında Yapılan Çalışmalara Ait Önrapor)”, *Anadolu Araştırmaları*, C. 15, Ankara 2001, s. 83, Fig. 13/1-6, 8; 14.

²³⁵ Sheer, *Demircihüyük III*, ss. 67-71, Taf. 28/13-25, 29/1-26.

²³⁶ Winifred Lamb, “Excavations at Kusura near Afyon-Karahisar”, *Archaeologia* 86, 1937, s. 14, Fig. 6/12-13.

²³⁷ Özdemir Koçak, *Erken Dönemlerde Afyonkarahisar Yerleşmeleri*, Kömen Yayınları, Konya 2004, s. 33, Çiz. 24/1.

²³⁸ Mehmet Özait ve Turan Efe, “Isparta-Gelendost Yakınlarında Yer Alan Yaka-Köşk Höyük'ten Toplanan Neolitik ve Kalkolitik Dönem Çanak Çömleği”, *Arkeoloji Dergisi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir 2012, s. 34, Lev. XV/3, No. 50.

Antalya Elmalı Ovası'nda Karataş-Semahöyük'te beyaz boyalılar kırmızı zemin üzerine uygulanmıştır. ETÇ II'nin erken evrelerinde örnekler, genellikle gövdede çapraz kesişen ve kafes motifli hatlardan oluşur. Geç evrelerde ise, gaga ağızlı testilerde görülmektedir²³⁹. J. Mellaart tarafından gerçekleştirilen yüzey araştırmasında, Elmalı Ovası'nda Karataş - Semahöyük dışında Söğle Bey, Gilevği ve Korkuteli Bölgesi'nde Kevker ve Akkilise diğer Beyaz Boya Bezeme buluntusu veren merkezler olmuştur. Bu merkezlerde bezemelerin, pembemsi ve kırmızımsı zemin üzerine uygulandığı görülmektedir²⁴⁰. Son olarak siyah zemin üzerine uygulanan beyaz boya örneği Karain Mağara'sında karşımıza çıkmaktadır. Çanak parçasının dış yüzeyinde görülen bezeme, çapraz, kalın ve düzensiz hatlardan oluşmaktadır²⁴¹. Bunların yanı sıra Psidia Bölgesi'nde Kemer, Gençali, Hasanpaşa'da, "Elmalı Pembemsi Astar Grubu" olarak adlandırılan keramikler üzerinde de beyaz boyalara rastlanılmıştır. Bu keramikler, Karataş-Semahöyük'ün ETÇ II geç evresindeki boyalılarla benzerlik taşımaktadır²⁴².

Batı Anadolu Bölgesi'nde pek çok lokalitede, Beyaz Boya Bezemeli keramik görülmektedir. Beycesultan'da görülen beyaz boyalılar, çalışma kapsamında ele alınan bezeme tiplerine oldukça benzemektedir. Lokalitede görülen bu keramikler, GKÇ I evresinden ETÇ II evresine kadar görülmektedir. GKÇ I (XL-XXXV Yapı katları) evresinde, siyah zemin üzerine beyaz boya karakteristiktir. Dışa doğru uzatılmış veya bazen kalın ağızlı çanaklarda bezeme, iç yüzeyde ya da dışa doğru uzatılmış ağızın üzerinde görülmektedir. Ayrıca tek kulplu çömlek, testi, maşrapalarda da bu tür bezemeler görülmüştür. GKÇ II evresinde, beyaz boyada azalma görülmektedir. Alt evredeki formlar dışında, basit ağızlı ve açık çanaklar, "S" profilli çanaklarda ve bazı küçük testilerde bezemelerin hâkim olduğu görülmektedir. GKÇ III ve IV evrelerinde büyük oranda azalan bezemeler, çanak, küçük testi, çömlek ve maşrapalarda görülmektedir. ETÇ I ve II evrelerinde ise, çok nadir olan bezemeler, ayaklı kâseler ve gaga ağızlı testiler, çanaklar ve birleşik kaplar gibi farklı

²³⁹ Machteld J. Mellink, "Excavations at Karataş-Semayük in Lycia", *American Journal of Archaeology*, Vol. 69, No. 3, 1965, Fig. 6, 7a, 8, 13-14 (Excavations at Karatas-Semayük in Lycia, 1964).

²⁴⁰ Mellaart, "Preliminary Report on A Survey of Pre-Oassical Remains in Southern Turkey", s. 205, Fig. 188, 439-440, 446, 458 (Gilevği I), 183, 187, 434-435, 438, 441-443, 445, 447-450, 453-455, 457 (Söğle Bey), 436 (Akkilise Höyük).

²⁴¹ İ. Kılıç Kökten, "Antalya'da Karain Mağarasında yapılan Prehistorya Araştırmalarına Toplu Bir Bakış", *Belleten*, C. XIX, S. 75, Ankara 1955, s. 275, Lev. III.

²⁴² Sinem Üstün Türkteki, "İlk Tunç Çağı'nda Pisidya/Göller Bölgesi'nin Çömlekçilik Gelenekleri", Sempozyum Bildirileri, *AKMED*, Ankara 2018, ss. 763-764, Res. 12/3.

formlardadır. Bu dönem Yortan Kültürü ile eşleştirilmektedir²⁴³. Bezemeler genel olarak, paralel, yatay, çapraz ve birbirini çapraz kesen hatlıdır ve şevron, baklava/kafes, zikzak ve dama tahtası gibi geometrik motiflerden oluşmaktadır. Ağırlıklı olarak iç yüzeylerde görülen bezemeler, çanaklarda dudaktan başlayarak ağız kısmını çevrelemiş, çömlek ve testilerde ise gövdeden dibe doğru inerek devam etmiştir. Son olarak bu tipteki bezemelerin bazıları, Samsun Bölgesi'nde BTİP-1, 2, 8, 10 ve 17 ile benzerlik taşımaktadır. Beyaz boyalıları Aphrodisias Pekmeztepe'nin, GKÇ I evresinde ortaya çıkmıştır ve aynı çağda zirveye ulaşmıştır. GKÇ IV'ün VII. evresinden sonra kademeli olarak yok olmuştur. ETÇ II evresinde tekrar ortaya çıksa da sonraki evrelerde devam etmemiştir²⁴⁴. Çok iyi perdahlı siyah zemin üzerine uygulanan bezemeler, ince, düzenli ve çapraz, dik ya da yatay hatlardan, şevron, zikzak, baklava/kafes motiflerden oluşmaktadır. Bu tip bezemeler, BTİP-1, 2, 3, 8 ve 10 gruplarındaki bezemelerle benzerlik taşır.

Limantepe GKÇ (VII²⁴⁵ kuzey kesiminde)'de görülen beyaz boyalıları, siyah, alacalı kahve, kırmızımsı kahve ve sarımsı kahve renklerindeki iyi perdahlı zemin üzerine uygulanmıştır. Basit ağızlı çanaklarda bezeme, her iki yüzeyde birbirine koşut, paralel ve çapraz hatlardan oluşur. İçe kalınlaştırılmış ağızlı çanaklarda iç yüzeyde, ters açılı çapraz hatlar ve zikzak bezemeler görülmektedir. Çömleklerde ise, üçgen içi çapraz hatlarla doldurulmuş parçalar ve dik, yatay hatlı bantlar görülmektedir²⁴⁶. Bu tür bezemelerin bazıları, Bölgedeki BTİP-1, 2 ve 3 grubundaki parçalara benzemektedir. Bakla Tepe'de beyaz boyalıları oldukça yoğun olarak görülmektedir. KÇ'nin ilk evrelerinde (IV ve III) bu tür keramikler, geç evrelerine (II ve I) oranla daha fazladır. ETÇ'ye geçiş evresinde ise, çok az örnek bulunmaktadır. Çanak, çömlek ve gaga ağızlı testilerde bezemeler, siyah, gri ve kahve tonlarındaki

²⁴³ Lloyd ve Mellaart, *Beycesultan I*, 71-190, Fig. P.1/1, 3, 4, 7, 16, 21-23, 25-26, 36, 38, 39, 43; P.2/1-2, 5, 9-10, 12-18, 26-28, 30; P.4/1-11, 15-30; P.5/1, 8, 11, 25-38; P.6/1, 4-5, 17, 19-20, 23-24; P.7/3, 5, 21; P.8/8, 14; P.9/4, 22; P.10/14-15; P.11/9; P.14/1, 36; P.20/3; P.22/6-8, 10, 13-15; P.25/14, 19; P.29/1; P.38/1; P.41/1-3.

²⁴⁴ Martha Sharp Joukowsky, *Prehistoric Aphrodisias I-II*, Brown University, Belgium 1986, I-II, s. 10, Fig. 279/3-4; 280, 370/10, 377/5, 9, 49-51, 380/8, 384/11, 13, 15-16, 21, 25, 27, 35, 37-43, 45-50, 52-61, 64-68, 393/ 11, 18, 39-43, 69, 421/18-23.

²⁴⁵ Ourania Kouka, "Third Millennium BC Aegean Chronology: Old and New Data from the Perspective of the Third Millennium AD", *Tree-Rings, Kings, and Old World Archaeology and Environment: Papers Presented in Honor of Peter Ian Kuniholm*, Sturt W. Manning ve Mary Jaye Bruce (eds.), Oxford 2009, s. 42, Tab. 8.

²⁴⁶ Tayfun Caymaz, "Yeni Buluntuların Işığında Orta Batı Anadolu Kalkolitik Dönem Kültürü", (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2010., ss. 129-130, Çiz. 82/9-10, 83/7-10, 86/4-7; "Yeni Veriler Işığında Orta Batı Anadolu Kalkolitik Çağı Kültürü", *Arkeoloji Dergisi*, C. XVIII, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir 2013, ss. 53-54.

zemin üzerine uygulanmıştır. Açık çanakların iç yüzeyinde, içi çapraz hatlarla doldurulmuş üçgenler ve dışa doğru kalınlaştırılmış ağızların üst kısmında çapraz ters açılı hatlar görülmektedir. Bunların dışında, zikzak, yatay, çapraz ve birbirine koşut paralel hatlar da vardır²⁴⁷.

Akhisar-Manisa ve Balıkesir’de D. H. French tarafından gerçekleştirilen yüzey araştırmasında, çok sayıda lokalitede beyaz boyalı parçalara rastlanmıştır. Kırmızı, kahve, gri ve siyah zemin üzerine yapılan bezemeler²⁴⁸, genellikle dudaktan başlamakta ve ağız kenarının tamamında görülmektedir. Bezemeler, daha çok keskin ve “S” profilli kâselerde görülmektedir. Yortan Kültürü’nde Yortan²⁴⁹, Babaköy (Başpınar)²⁵⁰ ve Çandarlı²⁵¹, da beyaz boyalı keramikler, yoğun bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Siyah zemin üzerine uygulanmış olan bezemeler, gaga ağızlı testilerin gövdesinde çapraz bant guruplarından oluşmaktadır. Hem Akhisar-Manisa ve Balıkesir’de yüzeyde keşfedilen höyüklerde hem de Yortan Kültürü’ndeki bezemelerde, bant grupları kesişerek zikzak ya da baklava/kafes desenleri oluşturmaktadır. Bu lokaliteler dışında, Emet (Kütahya), Kula, Bozköy (Balıkesir) ve Efes’de de aynı tür boya bezemeler görülmektedir. Ayrıca iki küçük lokalite olan Kaymak Tepe (Altınova) IV²⁵² ve Hüyücek Tepe’de de az miktarda beyaz boyalıya rastlanılmıştır²⁵³.

Troya’da Beyaz Boya Bezemeli keramikler, Troya I’in tüm evrelerinde yoğun olmakla birlikte, Troya II’nin geç evresinde de görülmüştür²⁵⁴. Gri veya siyah

²⁴⁷ Caymaz, “Yeni Buluntuların Işığında Orta Batı Anadolu Kalkolitik Dönem Kültürü”, s. 166, Çiz. 90/9, 92/4-7, 93/5-6, 96/10-13, 98/2, 4, 6, 100/1-2, 4, 101/2, 102/1-2, 6-7, 106/9, 107/4-10, 110/2, 118/1-5, 119/2, 4, 5, 120/4, 121/3, 130/9-11, 131/1-2, 132/7-10, 133/9, 136/8, 137/15; “Yeni Veriler Işığında Orta Batı Anadolu Kalkolitik Çağı Kültürü”, s. 54.

²⁴⁸ David H. French, “Prehistoric Sites in Northwest Anatolia II. The Balıkesir and Akhisar/Manisa Areas”, AS, Vol. XIX, Ankara 1969, s. 44-47, 53, Fig. 8/29-33, 9/31-32 (Kayışlar); 9/33, 10/1 (Kennez II); 10/2, 11/10 (Hacırahmanlı); 10/3 (Halitpaşa II); 12/24-25 (Ovaköy III); 12/26, 13/19-20 (Pamukçu); 12/27-28, 13/21 (Paşaköy); 12/29-30 (Sındırgı).

²⁴⁹ Winfried Orthmann, “Keramik der Yortankultur in der Berliner Museum”, Istanbulur itteilungen, Band 16, 1966b, abb.2/11-13, 16, 3/18, 20-12, 4/25, 28, 5/29-30, 38.

²⁵⁰ İ. Kılıç Kökten, “1949 Yılı Tarihöncesi Araştırmaları Hakkında Kısa Rapor”, *Belleten*, C. XIII, S. 52, Ankara 1949, s. 814, Lev. XCIV/7-8.

²⁵¹ Mellaart, “Preliminary Report on A Survey of Pre-Oassical Remains in Southern Turkey”, s. 202; Kökten, “1949 Yılı Tarihöncesi Araştırmaları Hakkında Kısa Rapor”, Lev. XCIV/7-8.

²⁵² Kökten, “1949 Yılı Tarihöncesi Araştırmaları Hakkında Kısa Rapor”, s. 816, Lev. XCIV, Res. 10; Caymaz, “Yeni Veriler Işığında Orta Batı Anadolu Kalkolitik Çağı Kültürü”, ss. 45-47.

²⁵³ Mellaart, “Preliminary Report on A Survey of Pre-Oassical Remains in Southern Turkey”, s. 202.

²⁵⁴ Hubert Schmidt, *Heinrich Schliemann’s Sammlung Trojanischer Altertümer*, Berlin 1902, No. 164, 229; C. W. Blegen, vd., *Troy*, Princeton University Press, Vol. 1, Part 1, New Jersey 1950, s. 77, 79; Mariana Thater, “White Painted Pottery in Early Bronze Age Troy”, *Early Bronze Age Troy*, Ernst Pernicka, Sinan Ünlüsoy ve Stephan W. E. Blum (eds.), *Studia Troica Monographien* 8, Rudolf Habelt GmbH, Bonn 2016, Fig.1.

üzerine uygulandığı belirtilen beyaz boyalılar, çapraz hatlardan oluşmaktadır ve dış ya da iç yüzeylere uygulanmıştır. Bu tip bezemenin az görülmesine bağlı olarak hafirleri, boya bezemeli keramiklerin ithal olabileceğini ya da yerel üretimse de bir etkileşim sonucu kullanılmaya başlanmış olabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca Thermi, Yortan, Kusura ve Alişar örneklerinin Troya parçalarıyla benzer olduğunu ifade etmiştir. Buna ilaveten, Makedonya’da Hagios Mamas, Vardina ve Servia’nın GNÇ kontekstinden gelen siyah-siyah ve gri-gri keramiklerle kıyaslamışlardır²⁵⁵. Genel olarak geometrik bezemelerden oluşan beyaz boyalılar, çanak, çömlek ve testilerde çapraz, dikey ve yatay hatlardan oluşmaktadır. En çok görülen tip ise, çapraz bant grupların kesişerek oluşturduğu baklava/kafes bezemelerdir. Bazen bu kesişen hatlar zikzak yaparak gövde üzerinde devam etmektedir²⁵⁶. Siyah ve koyu zemin üzerine uygulanan bu bezemeler hakkında, bir derleme yazan T. Özgüç, bu boyalıları hem Anadolu hem de Düdartepe, Kaledoruğu ve Tekkeköy’deki buluntularla karşılaştırmıştır ve Troya, Yortan, Kusura ve Thermi’deki bezemelerin birbiriyle çağdaş olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bu bezemelerin, Düdartepe, Kaledoruğu ve Tekkeköy gibi Anadolu’nun diğer lokalitelerinde çıkan bezemeli parçalarla benzer olduğunu vurgulamıştır²⁵⁷. Kumtepe OKÇ-GKÇ’a tarihlenen IA2 ve IIB4 evrelerinde beyaz boyalı parçalara rastlanılmıştır²⁵⁸. Bu türdeki benzer beyaz boyalılar, Kumtepe IB çanak çömleğini temsil eden Manisa Kayışlar Tepesi’nde de görülmüştür²⁵⁹. Alacalıgöl’de ise, siyah zemin üzerine uygulanan beyaz boya yatay bantlar şeklinde uygulanmıştır²⁶⁰.

Anadolu’da son değerlendirilen ve Balkanlara geçiş niteliği taşıyan bölge olan Trakya’da ise, Toptepe (I. evre) ve Hoca Çeşme’de koyu zemin üzerine beyaz boyalılar çok nadir de olsa karşımıza çıkmaktadır²⁶¹. Hoca Çeşme’de II. evrede görülen kırmızı zemin üzerine beyaz boyalıları hakkında bilgi veren M. Özdoğan,

²⁵⁵ Blegen, vd., s. 77, 79, Fig. 241/1, 243/1-9, 247/16, 249/25-26, 28-29, 32, 265/1.

²⁵⁶ Thater, “White Painted Pottery in Early Bronze Age Troy”, Fig.2, Pl. 1-3.

²⁵⁷ Özgüç, “Birinci Truva’yı Kim Kurdu?”, s. 697 vd.

²⁵⁸ Jerome W. Sperling, “Kum Tepe in the Troad: Trial Excavation, 1934”, *Hesperia; The Journal of the American School of Classical Studies at Athens*, Vol. 45, No. 4, 1976, s. 324, 338, Pl. 73/216, 222a, 77/622. Ayrıca bkz. Schoop, *Das anatolische Chalkolithikum*, ss. 243-246.

²⁵⁹ D. H. French, “Late Chalcolithic Pottery in North-West Turkey and the Aegean”, *AS*, Vol. 11, Ankara 1961, s. 113, Fig. 5/10-12.

²⁶⁰ Stephan W. E. Blum, “The Middle Chalcolithic Cultural Sequence of the Troad (Northwest Anatolia): Chronological and Interregional Assessment”, *Western Anatolia before Troy. Proto-Urbanisation in the 4th Millennium BC?*, Austrian Academy of Sciences Press, 2014, s. 135, Pl. 7/10.

²⁶¹ Mehmet Özdoğan vd., “An Interim Report on Excavations at Yarımurgaz and Toptepe in Eastern Thrace”, *Anatolica*, C. XVII, Ankara 1991, ss. 80-82.

Bulgaristan Karanova I (ENÇ) kültüründeki parçalarla benzer niteliklere sahip olduğunu ve bunun yanı sıra Klasik Sesklo kültürüyle özdeş bir türün de var olduğunu belirtmiştir²⁶². Aşağı Pınar’da 6²⁶³ ve 7. tabakalarda, Karanova I stili olan kırmızı üzerine beyaz boyalı parçalarda bezeme, çapraz, yatay veya dikey hatlı, kalın, yarı düzenli ve bazen kesişerek “V” biçimli hatlardan oluşur²⁶⁴. Karanova I stili olan bu iki lokalitedeki parçaları ele alan R. Krauß, bu bezeme türündeki benzer parçaların Balkanlar’da, Kovačevo Ib – d, Koprivec ve Džuljunica gibi lokalitelerde de görüldüğünü belirtmiştir²⁶⁵. Bu bezemeler dışında Aşağı Pınar’da, kırmızı üzerine uygulanmış beyaz nokta boyamalar ise, M. Özdoğan ve R. Krauß tarafından yine Balkan stiliyle özdeşleştirilmiştir²⁶⁶. Son olarak bölgede bu lokaliteler dışında, Alpullu’da da beyaz boyalı parçalara rastlanılmıştır²⁶⁷. Bu bölgelerdeki örnekler, kendi içerisinde benzer niteliklere sahiptir. Ancak kalın hatlı veya nokta bezemeli bu örnekler Anadolu’nun diğer kesimlerinden farklıdır.

Beyaz Boya Bezemeli keramiklere benzer nitelikli parçalar, Ege Adaları’nda birçok bölgede karşımıza çıkmaktadır. Poliochni ve Thermi’de bu tür boyalılar siyah zemin üzerine uygulanmıştır. Poliochni’de beyaz boyalılar, ETÇ’nin Nero (erken evre) ve Azzurro (geç evre) evrelerinde görülmüştür²⁶⁸. Bezemeler, hemen dudak kısmında ya da altında yatay ve kulp parçalarında çapraz kesişen kafes/baklava desenlerden oluşmaktadır. Ayrıca gövdede çapraz veya dik hatlı olan bantlar da görülmektedir. Bu tip teknik özellikler, çalışma kapsamındaki BTİP-1, 2, 3 ve 10’da karşılaştığımız bezeme tiplerini andırmaktadır. Bir diğer lokalite olan Thermi I-V’de ise, Tunç Çağ’a tarihlenen birkaç beyaz boyalı parça görülmektedir²⁶⁹. Kırmızı, kahve ve siyah zemin üzerindeki bezemeler, ters açılı çapraz bantların kesişerek

²⁶² Mehmet Özdoğan, “Tarihöncesi Dönemlerde Anadolu ile Balkanlar Arasındaki Kültür İlişkileri ve Trakya’da Yapılan Yeni Kazı Çalışmaları”, *TÜBA-AR I*, 1998, s. 69, Res. 5.

²⁶³ Özdoğan, Tarihöncesi Dönemlerde Anadolu ile Balkanlar Arasındaki Kültür İlişkileri ve Trakya’da Yapılan Yeni Kazı Çalışmaları”, s.76.

²⁶⁴ Mehmet Özdoğan, “An Anatolian Perspective on the Neolithization Process in the Balkans. New Questions, New Prospects”, *Beginnings - New Research in the Appearance of the Neolithic between Northwest Anatolia and the Carpathian Basin*, Raiko Krauß (ed.), Leidorf 2011, Fig. 10.

²⁶⁵ Raiko Krauß, “On the ›Monochrome‹ Neolithic in Southeast Europe”, *Beginnings - New Research in the Appearance of the Neolithic between Northwest Anatolia and the Carpathian Basin*, Raiko Krauß (ed.), Leidorf 2011, Fig. 5.

²⁶⁶ Özdoğan, “An Anatolian Perspective on the Neolithization Process in the Balkans. New Questions, New Prospects”, Fig. 11; Krauß, “On the ›Monochrome‹ Neolithic in Southeast Europe”, Fig. 4.

²⁶⁷ Mehmet Özdoğan, “Trakya’da Tarihöncesi Araştırmalarının Bugünkü Durumu ve Bazı Sorular”, *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi 10-11 (1981-1982)*, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1983, ss. 27-28.

²⁶⁸ Luigi Bernabo-Brea, *Poliochni citta Preistorica Nell’ Isola di Lemnos Vol. 1, 2*, L’ERMA di Bretschneider, Roma 1964, Tav. I/d, f, g (Nero), XLVIII/d-o, LXIV/c (Azzurro).

²⁶⁹ Winifred Lamb, *Excavations at Thermi in Lesbos*, Cambridge 1936, s.78, Lev. XXX.

oluşturduğu kafes/baklava desenlerden, üçgen veya ters üçgenlerden, iki yatay hattın sınırlandığı kafes desenlerden ve zikzaklardan oluşmaktadır.

Sakız (Chios) Adası'ndaki Ayio Gala Mağarası'nda siyah ve kırmızı zemin üzerine beyaz boyalı keramikler var olduğu bilinmektedir. Aşağı ve Yukarı Mağaraların üst tabakası olan II. evrede (GNÇ) görülen bezemeler, dış veya iç yüzeylere uygulanmıştır. Çanak ya da çömlek parçalarındaki bu bezemeler, hemen dudaktan başlayarak gövdeye çapraz inmektedir ve bazı parçalarda çapraz hatlar, kesişerek baklava/kafes desenler oluşturmuştur. Söz konusu parçalardan siyah zemin üzerine olan bezemeler, Yunanistan'daki Thermi, Tigani, Kalimnos²⁷⁰ ve Anadolu'daki Troya, Kusura, Büyük Güllücek, Alişar ve Alaca Höyük'teki bezemelerle, kırmızı zemin üzerine olanlar ise, Makedonya'nın Neolitik Çağ'ı ve Alişar'ın EKÇ ile benzerlik taşımaktadır²⁷¹. Aynı bölgedeki Emporio'da görülen siyah zemin üzerine beyaz boyalı, Neolitik ve ETÇ'de çok sayıda örnekle karşımıza çıkmaktadır. Emporio'da en erken X. evrede ortaya çıkan beyaz boyalı, VII-VI. evrelerde sıklıkla kullanılan bezeme çeşitlerinden biri haline gelmiştir²⁷². Bezemeler, dudak kısmından başlayan çapraz, dikey ya da yatay bantlardan ve kulp parçalarının üstünde yatay hatlardan oluşmaktadır. Ayrıca zikzak ve gövdenin tamamında çapraz bantların kesişerek oluşturduğu kafes/baklava motifli olan parçalarda vardır.

Rodos Adası'daki Kalythies Mağarası'nda, GNÇ'de I. evrede başlayan siyah zemin üzerine beyaz boyalı, II. evrede monokrom keramiklerle birlikte devam eder ve III. evreye gelindiğinde ağırlıklı olarak kırmızı zemin üzeri beyaz boyalı görülmeye başlar²⁷³.

Beyaz boyalı Samos Tigani'nin, I. evresinde dış yüzeyde, IV. evresinde iç yüzeyin dudak kısmında farklı şekillerde görülmüştür. Düzenli ya da yarı düzenli hatlara sahip bezemeler, dik, çapraz veya yatay, baklava / kafes ve "V" şeklinde zikzak desenlerden oluşmaktadır. Ayrıca bir parçada bezeme, mantar başlı kulp

²⁷⁰ Audrey Furness, "Some Early Pottery of Samos, Kalimnos and Chios", *Proceeding of the Prehistoric Society for 1956*, Vol. XII, Cambridge 1956, Plate XIX/11-12, 14-17, Fig. 10/13, 16.

²⁷¹ Furness, "Some Early Pottery of Samos, Kalimnos and Chios", s. 197, Pl. XXIII 25-34, XXI/10, Fig. 13/ 3, 14/11-15.

²⁷² Singlair Hood, *Excavations in Chios 1938-1955 Prehistoric Emporio and Ayio Gala*, Vol I, Oxford 1981, ss. 221-226, Fig. 130/245, 248-249, 134/313, 139/383-386, 149/618, 626, 153/646-647, 154.

²⁷³ Adamantios Sampson, *The Neolithic Period in the Dodecanese*, Athens 1987, ss. 183-184.

üzerinde de karşımıza çıkmaktadır²⁷⁴. Kikladlar'da Saliagos lokalitesinde GNÇ'de, beyaz boyalılar yaygın olarak kullanılmıştır²⁷⁵. Bezemeler, yatay, dik, çapraz, dalgalı ya da yay hatlardan, çapraz kesişen hatların oluşturduğu zikzaklardan, yatay veya dik hatların sınırladığı içi çapraz bant dolgulu hatlardan oluşmaktadır.

Kıta Yunanistan'da Teselya Bölgesi'nde Beyaz Boya Bezemeli keramikler, Arapi Magula, Sesklo ve Tsangli'de görülmektedir. Arapi Magula'da bezemeler, çapraz, yatay, dik ve ince veya kalın bantlardan oluşmaktadır²⁷⁶. Sesklo'da daha çok kırmızı zemin üzerine uygulanan beyaz boyalılar, nadiren gri, siyah ya da sarı-kahve zemin üzerine de uygulanmıştır. Genellikle zikzak motifleri içeren beyaz boyalılar, I. evrede (Neolitik Çağ) görülmüştür²⁷⁷. Teselya'nın merkezindeki Tsangli'de beyaz boyalıların ise, kırmızı zemin üzerine uygulanmış olduğu görülmektedir²⁷⁸. Korinth ve Argos'ta koyu zemin üzerine uygulanan beyaz boyalılar, çanaklarda dudaktan başlayıp dik veya çapraz inen ince hatlardan oluşmaktadır²⁷⁹. Son olarak, Yunanistan'ın kuzeydoğusundaki Paradimi'de ise, beyaz boyalılar diğer lokalitelerden farklılık gösterir. Daha çok kalın ve yuvarlak hatlardan oluşan bezemeleri, grafiti bezeme olarak adlandırılmıştır²⁸⁰.

Yukarıda belirtilen tüm bölgelerdeki Beyaz Boya Bezemeli keramikleri topluca ele alacak olursak:

Samsun Bölgesi'nde bulunan söz konusu keramikler, daha çok kıyı kesiminde yoğunlaşmıştır. Mevcut bilgilerimiz kıyı kesimdeki lokalitelerde yoğunluğun fazla olduğunu ancak iç kesimlere gidildikçe sayının azaldığını göstermektedir. Bunun sebebi, iç kesimlerde araştırma sayısının azlığı ve buluntuların yeteri ölçüde yayınlanmamasıdır. Nitekim Vezirköprü-Oymağaç/Nerik'te kazılarında bulunan

²⁷⁴ Rainer C. S. Felsch, *Das Kastro Tigani*, Rudolf Habelt Verlag GMBH., BONN 1988, s. 46 Taf. 51/33-34, 54/74, 59/216, 69/ 381-388, 399-401, 403-404, 406-407, 70/426, 72/459- 461, 75/498, 78/F69, 79/39,2.

²⁷⁵ Evans ve Renfrew, *Excavations at Saliagos Near Antiparos*, ss. 40-42, Plate XVI, XVIII, XX, XXI, XXII, XXIII, XXIV/a, XXIX/a, XXXIII/a.

²⁷⁶ Hauptmann ve Milojevic, *Die Funde der Frühen Dimini-Zeit aus der Arapi-Magula Thessalien*, Taf. II/5-7, 14, 16, III/1-9, X/8, 10, 13-14, 3/1, 3-6, 5/8-9, 11, 7/1-3, 8/18, 9/14-19, 10/1, 20/3, 5-8.

²⁷⁷ A. J. B. Wace ve M. S. Thompson, *Prehistoric Thessaly*, Cambridge University Press, Cambridge 1922, s. 36, 59.

²⁷⁸ Wace ve Thompson, *Prehistoric Thessaly*, s. 91, Fig. 42/a, 44/a, 50/e, 55, 56, 58/e.

²⁷⁹ Eva Alram-Stern, *Die Ägäische Frühzeit I. Band Das Neolithikum in Griechenland mit Ausnahme von Kreta und Zypern*, Der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien 1996, s. 225, 240, Abb. 12, 15.

²⁸⁰ Georgios Bakalakis ve Agni Sakellariau, *Paradimi*, VPVZ, 1981, Taf. 8-9, 30-31.

beyaz boyalı örnekler²⁸¹, iç kesimlerde bu sayının artabileceğini göstermiştir. Ayrıca yapılan yüzey araştırmalarında bulunan tekil örnekler, Havza-Tepecik ve Ladik Bölgesi höyüklerinde görülmüş; bunlardan Havza-Tepecik ETÇ I'e ve Ladik buluntuları ise ETÇ'ye tarihlendirilmiştir. Bu veriler genel olarak değerlendirildiğinde, kıyı ve iç kesimlerde GKÇ ve ETÇ evrelerinde bu tür keramiklerin yoğun olarak kullanılmış olduğunu düşündürmüştür. Bölge dışında en batıda Sinop'da Hoşkadın Tepesi ve Kavuklukaya'da karşılaştığımız ETÇ I evresindeki tekil örnekler, beyaz boyalıların bölgenin batı kesimine de yayılmış olduğunu göstermesi açısından oldukça önemlidir. Bölgenin Orta Anadolu'ya geçişini sağlayan komşu illerdeki durum ise şöyledir; KÇ'e tarihlenen Büyük Güllücek'te beyaz boyalıların, siyah ya da devetüyü zemin üzerinde uygulanması ve bezeme tipleri bakımından Samsun Bölgesi'ndeki örneklerle benzetilmektedir. Alaca Höyük'te GKÇ'de başlayan ve özellikle iç yüzeyde görülen boyalıların, dış yüzeyine uygulanan çentik ve kazıma bezemeler İkiztepe ile aynıdır. Devret Höyük buluntularında görülen oluk içindeki beyaz boyalıları ise, Şirlek Tepe ve Tekkeköy'de tekil örneklerde görülmektedir. Son komşu il olan Tokat'taki Maşat Höyük'te ETÇ II-III'e tarihlenen örnekler, hafiri tarafından Dündartepe örneklerine benzetilmiştir. Komşu illerde de, bölgede olduğu gibi özellikle çapraz hatlar ve kafes/baklava motifler sık kullanılmıştır. Tüm bu özellikler değerlendirildiğinde, beyaz boyalı örneklerinin, teknik ve form açıdan farklılıklar olsa da benzer nitelikte olduğu görülmüştür. Anadolu'nun daha içlerinde GKÇ ya da ETÇ'ye tarihlendirilen Ankara, Konya, Karaman çevresinde görülen beyaz boyalıları, bezeme tipleri açısından birbirine yakındır. En güneydeki ETÇ I'de Yumuktepe'de görülen bezemeler ise, teknik açıdan Konya Bölgesi'nde görülenlerle bağdaştırılabilir. Batıya doğru gidildikçe Beyaz Boya Bezemeli keramikler çoğunlukla GKÇ tabakalarında görülmüştür. İç Batı Anadolu'da Eskişehir ve Ayfon'da KÇ'de görülen beyaz boyalıları, siyah zemin üzerine uygulanmışken; Burdur ve Isparta'da GKÇ'de ve Antalya'daki Karataş-Semahöyük'te ETÇ II'nin erken evrelerinde ise, kırmızı tonlar üzerine uygulanmıştır. Ayrıca Isparta ve Burdur lokalitelerinde beyaz boyalıları, çok farklı bezeme tiplerinden oluşmaktadır. Batı Anadolu'da KÇ'de görülen beyaz boyalıları, Beycesultan lokalitesinde ETÇ II evresine kadar devam etmiştir ve siyah zemin üzerine uygulanması karakteristik olmuştur. Aynı şekilde Troya I kültüründe,

²⁸¹ Bkz. Ek 1.

yine siyah veya koyu zemin üzerinde uygulanmıştır. Beycesultan, Troya, Kumtepe, Limantepe, Aphrodisias-Pekmeztepe, Bakla Tepe ve Yortan kültüründe görülen örneklerdeki bezeme tipleri, diğer bölgelerde olduğu gibi daha çok zikzak, şevron, baklava/kafes ve çapraz hatlardan oluşmuş ve bunlar en çok tercih edilen tip içerisine girmiştir. Kuzey Batı Anadolu'daki Hoca Çeşme ve Aşağı Pınar'da karşılaştığımız Karanova I stili olan ve kırmızı zemin üzerine uygulanan bazı beyaz boyalıların, teknik açıdan Samsun'da görülen devetüyü ve kiremidi zemin üzerine boyalılarla benzer olduğu söylenebilir.

Ege-Balkan kültürleri terminolojisinde²⁸² beyaz boya bezemeler, birkaç lokalite dışında, Neolitik Çağ'da görülmüştür ve tip özellikleri bakımından bir bütünlük sağladıkları söylenebilir. Bezemelerde, Anadolu'da olduğu gibi daha çok zikzak ve baklava/kafes motifler, yatay, dik ve çapraz hatlar tercih edilmiştir. Ayrıca ağırlıklı olarak kırmızı üzerine görülen beyaz boyalıları, siyah ve kahve tonların üzerine de uygulanmıştır. Kıta Yunanistan ile Ege Adaları ve Balkan örnekleri arasında belirgin farklar vardır. Kıta Yunanistan ve Ege Adaları örneklerinin bezeme özellikleri, Anadolu coğrafyasında tanımlanan özelliklere büyük oranda yakındır. Ancak M. Özdoğan'ın da ifade ettiği üzere, Trakya örnekleri daha çok Balkan kültürlerinin etkisindedir ve onlarla paralellikler taşımaktadır. Trakya'da bantların daha kalın yapılması ve bezeme anlayışı Balkan kültürlerindeki gibidir.

Anadolu ve Ege-Balkanlar'da görülen lokalitelerdeki Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin, bölgeler arasında dönemsel farklılıkları olsa da geniş bir coğrafyaya yayılmış olduğu görülmektedir. Bu yayılım hakkında Anadolu ve Balkanlar arasında bir ilişki olduğunu savunan ve bu ilişkileri üç üsluba ayıran T. Özgüç olmuştur. Ona göre beyaz boyalıları, Anadolu ve Balkanlarda teknik ve motif açısından birlik olsa da form açısından farklılıklar gösterir. Bu farklılıklar; Orta ve Kuzey Anadolu, Batı Anadolu ve Girit ile Kıta Yunanistan olarak üç grupta incelemiştir²⁸³. Bu coğrafyalar arasındaki etkileşimlere dair çalışmalar yapan L. Thissen de, söz konusu bu keramiklerin Anadolu ve Balkanlar arasındaki ilişkilerine değinmiştir. L. Thissen, siyah zemin üzerine Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin, M.Ö. 5. binyılın son yarısında Türkiye'nin Kuzey ile Orta Anadolu ve Doğu Ege Adaları'nda tercih edilen

²⁸² Ege-Balkan ve Anadolu kronolojisinde, tarihlendirme terminolojisinin kullanımı arasında farklar vardır. Bkz. Mehmet Özdoğan, "Coastal Changes of the Black Sea and Sea of Marmara in Archaeological Perspective", *The Black Sea Flood Question*, Valentina Yanko-Hombach, Allan S. Gilbert, Nicolae Panin ve Pavel M. Dolukhanov (eds.), Springer Netherlands 2007, Tab. 1.

²⁸³ Özgüç, "Birinci Truva'yı Kim Kurdu?", ss. 701-702.

bezeme çeşidi olduğunu ve M.Ö. 4. binyıldaki boşluğun ardından M.Ö. 4. binyılın son kısımlarında, İkiztepe, Dündartepe, Tekkeköy, Alishar, Beycesultan, Konya Ovası'nda ve Ege'de (Emporio VII-VI ve Samos Tigani IV) tekrar ortaya çıktığını belirtmiştir. Bunları, ayrıca, teknik ve form özellikleri açısından bölgeler arasında farklılıklara göre, Kuzey Anadolu, Orta Anadolu, Demircihüyük - Yazır Höyük - Konya Ovası ve Beycesultan GKÇ'si ve Samos Tigani IV olmak üzere dört üsluba ayırmıştır. Bunların dışında, İkiztepe ve Dündartepe'de ele geçen buluntuları dönemsel olarak erken bir tarihe çekerek, İkiztepe II / ETÇ I'i 5. binyılın sonlarına (Karanova IV) ve İkiztepe I / C ve F sondajları ile Dündartepe Tepe kesimini ise 4. binyılın ikinci yarısına (Karanova VI) tarihlemiştir²⁸⁴.

Samsun Bölgesi'nde İkiztepe kazılarında çok daha önce yüzey araştırması gerçekleştiren C. A. Burney, İkiztepe, Şirlek Tepe ve Gökçeboğaz'dan topladığı bazı keramikleri GKÇ'e tarihlemiştir. Beyaz Boya Bezemeleri de içinde barındıran bu keramikleri, bölge içinde karşılaştırmış ve Samsun Bölgesi'nde GKÇ ve ETÇ'de kültürel bir birliğin olduğunu savunmuştur²⁸⁵.

İkiztepe hafırları U. B. Alkım ve sonrasında Ö. Bilgi, kazının kronolojisini ve tabakalanmasını, T. Özgüç'ün de hemfikir olduğu²⁸⁶ daha önce W. Orthmann'ın verdiği dizilime göre düzenlemişlerdir²⁸⁷. U. D. Schoop ve B. S. Düring gibi araştırmacılar İkiztepe'den elde edilen C¹⁴ sonuçlarını dikkate alarak ve güncel araştırmalarla kıyaslayarak yerleşimin kronolojisine eleştiriler getirmişlerdir²⁸⁸. Öte yandan, Orta Anadolu ile Kuzey-Orta Anadolu'da GKÇ ve ETÇ kültürlerinin aynı sürecinin devamı olduğu da kuvvetle vurgulanmıştır. Yaklaşımlar tartışmalı olsa da, aynı özellikler taşıyan keramiklerin²⁸⁹ her iki bölgede farklı tarihlendirilmiş olması, bizce de, gelenekteki devamlılığı görmemizi engellememektedir²⁹⁰. Ş. Dönmez,

²⁸⁴ Thissen, "New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral", s. 222.

²⁸⁵ Burney, "Northern Anatolia Before Classical Times", ss. 182-183.

²⁸⁶ Tahsin Özgüç, "Yeni Araştırmalar Işığında Eski Anadolu Arkeolojisi", *Anadolu*, S.7, Ankara 1963, s. 23 vd.

²⁸⁷ Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatlien*, s. 96 vd., Tab. 3.

²⁸⁸ Schoop, *Das anatolische Chalkolithikum*, s. 321, (Ayrıca bkz. Abb. 8.8); Bleda S. Düring, *Küçük Asya'nın Tarihöncesi (Karmaşık Avcı-Toplayıcılardan Erken Kentsel Topluluklara)*, Azer Keskin (çev.), Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2016, s. 254.

²⁸⁹ Hayvan biçimli kulplar, silinti beyaz boya, çizi, kazı, çentik ve baskı-nokta tekniğinde bezenmiş kaplar bu grubu oluşturur.

²⁹⁰ Dönmez; "Orta Karadeniz Bölgesi'nin İlk Tunç Çağı II Öncesi Kültürel Gelişimi Üzerine Yeni Gözlemler", ss. 69-70.

İkiztepe kronolojisi için W. Orthmann'ın önerisinin²⁹¹ uygun olduğunu teyit etmiş, İkiztepe GKÇ sürecinin Erken ETÇ I kültür katlarında devam ettiğini belirtmiştir. Gerek bezeme tekniklerinin devamlılığı, gerekse de parmak biçimli figürinlerin her iki dönemde de görülmesi ve ayrıca her iki kültür tabakası arasında herhangi bir boşluğun olmamasına dayanarak bu düşüncesini desteklemiştir²⁹². Bu sürekliliğin kronolojisine katılmayan U. D. Schoop, İkiztepe sondajlarını kendi anlayışına göre yeniden düzenlemiş ve farklı bir öneri üzerinde durmuştur²⁹³. Buna göre İkiztepe Tepe II A, B ve C sondajlarını "AA", "BB" ve "CC" komplekslerine ayırarak kronolojiyi OKÇ'e çekmiştir²⁹⁴. Aynı çelişkiye işaret eden B. S. Düring, İkiztepe'nin kronolojisindeki karışıklıklara değinmiş, L. Thissen'i de dikkate alarak U. D. Schoop'un önerisini desteklemiştir. Ayrıca İkiztepe'deki Erken Hitit Çağ'ının aslında ETÇ III'e tarihlenmesi gerektiğini, ETÇ II'nin ise heterojen buluntu topluluklarından oluşmasından dolayı birçok buluntunun ETÇ'den ziyade KÇ'ye tarihlenmesi gerektiğini savunmuştur²⁹⁵. Bunların yanı sıra C. Lichter de, boynuz çıkıntı (*Tab Handle*) formundaki çanakların mezar alanında bulunduğuna dikkat çekerek, kronolojik çelişkilerin olduğunu ifade etmiştir²⁹⁶. Son olarak A. Türker, bu kronolojik tartışmalara ve terminolojik sorunlarını vurgulayarak, bölgenin tarihlendirmesinde "Post – Neolitik / Geç Prehistorik Dönem" adlandırmasını tercih etmiştir²⁹⁷.

Samsun Bölgesi'nde yoğun olarak görülen Beyaz Boya Bezemeli keramikler, bezeme tekniği, mal grupları ve form açısından bir bütünlük arz etmektedir. Bu bütünlük İkiztepe, Dündartepe ve Kaledoruğu kazılarında ve ayrıca eski yüzey araştırmalarında ele geçen buluntularla bir birliktelik oluşturmaktadır. Bezeme tekniği açısından oldukça çeşitliliğe sahip olan buluntuların lokaliteler arasında benzerlik göstermesi, etkileşimin ve bir kültür birliğinin kanıtı niteliğindedir. Ayrıca kültürel birlik "bezeme motifleri" açısından Samsun ile sınırlı kalmamakta, Anadolu ve Ege-Balkanlar'a kadar yayılım göstermektedir. Orta Karadeniz Bölgesi'nde daha

²⁹¹ Orthmann; "Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatolien", ss. 66-67.

²⁹² Dönmez, "Orta Karadeniz Bölgesi'nin İlk Tunç Çağı II Öncesi Kültürel Gelişimi Üzerine Yeni Gözlemler", s. 70.

²⁹³ Schoop, *Das anatolische Chalkolithikum*, s. 321.

²⁹⁴ Schoop, *Das anatolische Chalkolithikum*, s. 308, Tab. 8.2.

²⁹⁵ Düring, *Küçük Asya'nın Tarihöncesi*, s. 254.

²⁹⁶ Clemens Lichter, "Varna und İkiztepe – Überlegungen Zu Zwei Fundplätzen am Schwarzen Meer", *AMV VI*, 2008, Abb. 2/ Grab 425.

²⁹⁷ Türker, "Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", ss. 127-129, dp.23

çok ETÇ I'e tarihlenen örnekler, Orta Anadolu ve Batı Anadolu'da çoğunlukla GKÇ'ye tarihlendirilmektedir. Bu geniş zaman dilimi, bölgeler arası kültür birliğinin aksini işaret etse de, Ş. Dönmez'in de değindiği gibi W. Orthmann'ın GKÇ = ETÇ I formülü²⁹⁸, bu sorunun çözümü için bir anahtar görevi görmüştür. Öyle ki, Orta Anadolu ve Batı Anadolu'da çoğunlukla GKÇ'ye tarihlenen karakteristik buluntuların, daha önce de belirtildiği gibi bazı lokalitelerde ETÇ'ye kadar gelişerek devam ettiği görülmektedir. Bu anlamda W. Orthmann'ın formülü temel alındığında, özellikle Orta Anadolu ve Kuzey-Orta Anadolu arasında, bu geniş zaman dilimi içerisinde süregelen bir kültür birliğinden söz edilebilir. Orta Anadolu ile Kuzey-Orta Anadolu arasında olduğu düşünülen kültürel birlik, GKÇ'de Orta Karadeniz Bölgesi'ne yerleşenlerin kimler olduğuna dair farklı sorular sorulmasına neden olmaktadır. Bunu sorgulayan Ş. Dönmez, iki farklı görüş üzerinde durmuştur. İlki, bölgede oluşan yerel bir kültür olabileceğidir. İkincisi ise Orta Anadolu ile bağlantılı olarak göçebe bir halkın varlığıdır. Ş. Dönmez, göçebe halk varlığına dair görüşünü, Bafra Bölgesi'ndeki yerleşimlerin, ekonomik ve savunma gibi nedenlerle hem denize yakın hem de akarsu kenarlarına kurulmuş olduklarını dikkate alarak düşünmüştür²⁹⁹.

Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi, erken dönemlerden beri iskân edilen pek çok lokaliteye ev sahipliği yapmaktadır. Bu lokalitelerde ele geçen keramikler ışığında, zengin bir bezeme anlayışlarının var olduğu görülmüştür. Bu bezeme tiplerinden biri de Beyaz Boya Bezemeli keramik grubudur. Şu ana kadar ki bilgilerimiz kapsamında bu keramikler, bölgenin kıyı kesiminde 17 lokalitede yoğun olarak görülmüştür. Bu yoğunluğun yanı sıra, bulunan Beyaz Boya Bezemeli keramikler hem teknik hem form hem de bezeme özellikleri bakımından bölgede bir bütünlük oluşturmaktadır. Özellikle bezeme tiplerinin, istisnalar olmakla birlikte, hemen hemen her yerde benzer niteliklere sahip olması, bölge içindeki yakın ilişkilere işaret etmektedir. Ayrıca bu bezemenin, yoğunluğu da dikkate alındığında bir çeşit moda ya da ortak kültür anlayışının var olduğunu göstermektedir. Buna ilaveten bu bezeme tipinin, bölgenin nispeten az araştırılmasına rağmen bu yoğunluluğa ve çeşitliliğe sahip olması, moda veya ortak kültür anlayışına kanıt olarak sunulabilir. Keza bölgede uzun bir süreçte kazısı gerçekleştirilen İkiztepe'de, diğer lokalitelerde bulunanların yanı sıra farklı tiplerin de bulunması, daha sonra gerçekleştirilecek kazı

²⁹⁸ Orthmann, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatlien*, s. 66.

²⁹⁹ Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*, s. 280 vd.; "Orta Karadeniz Bölgesi'nin İlk Tunç Çağı II Öncesi Kültürel Gelişimi Üzerine Yeni Gözlemler", s. 72.

çalışmalarında bu tür keramiklerin yoğunluğunun ve çeşitliliğinin artabileceğini düşündürür.

Bu çalışma çerçevesinde ulaşılan bazı sonuçlar şu şekilde tartışılabilir:

Beyaz Boya Bezemeli keramikler, oldukça yaygın bir gelenektir. Orta Anadolu'nun Karadeniz kıyısından Akdeniz'e kadar olan kısmında yoğundur; sadece Kızılırmak kavsinin güneyi ile Toroslar'ın kuzeyinde kalan alanda bulunduklarına ilişkin bilimiz yoktur. Aynı şekilde Anadolu'nun doğu yarısında hiç bilinmemektedirler³⁰⁰. Batı Anadolu'da İç ve Kıyı Ege ile Ege Adaları'nda ve Kıta Yunanistan'da oldukça geniş bir coğrafyaya yayılmışlardır. Trakya ve Balkanlar'da biliniyor olsalar da, bezemelerindeki farklılıklar belirgindir. Bununla birlikte Anadolu'nun güney kıyısında ve Ege Adaları ile Kıta Yunanistan'da bu tipteki buluntu sayısının bazı lokaliteler dışında az ele geçmiş olması, buralara yer yer ticaretle geldiği kanaatini bizde uyandırmaktadır. Buluntu dağılımının bize çizdiği haritaya göre, Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin Anadolu'da iki ayrı bölgede yoğunlaştığını göstermiştir: Bunlardan biri Samsun Kıyı Kesimi ve Kuzey-Orta Anadolu, diğeri ise Batı Anadolu'nun orta ve kuzey yarısıdır. Anadolu dışında ise, Ege Adaları ile Kıta Yunanistan'da bazı lokalitelerdedir.

Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin geniş bir coğrafyaya yayılmasına bağlı olarak, bu keramiklerin ithal mi edildiği, yerel atölyelerce mi üretildiği, yerel üretimse bir etkileşim sonucu mu bezemelerin kullanım gördüğü sorularını sorabiliriz. Sorabileceğimiz bir diğer soru ise bu keramiklerin yayıldığı bölgelerde kitlesel bir göçün olup olmadığıdır; bu soru köken sorununu da akla getirmektedir. Elbette tüm bunlara doğrudan yanıt verebilecek bilgilere yeterli düzeyde sahip değiliz. Ancak mevcut buluntular ve yayılımları, bize bazı çıkarımlar yapmamıza izin vermektedir:

Sorulardan birisi, bunların ithal edilip edilmemiş olmasıdır. Söz konusu bezeme geleneğinin kökeni belirgin bir bölgeye mi dayanmaktadır ve yoğunlaştığı belirli bölge var mıdır? Mevcut bilgilerimize göre ilk yanıtımız, belirli bir bölgede değil, geniş bir coğrafyada bulunduklarıdır. Hangi bölgenin daha erken buluntu

³⁰⁰ Bunlara ilaveten, K. Kökten, Kuzeydoğu Anadolu'da Ardahan Kalecik Höyük'te bu tip boya bezemeli örneklerin var olduğunu, Dündartepe, Troya ve Thermi'deki parçalarla benzerlik taşıdığını belirtmiş ve Tunç Çağ'a tarihlemiştir. Fakat yayında herhangi bir fotoğraf ya da çizim bulunmadığından kendi örneklerimizle karşılaştırmamız mümkün olmamıştır. Ayrıca bkz. Kökten, "Kuzey-Doğu Anadolu Prehistoryasında Bayburt Çevresinin Yeri", s. 475.

verdiğini söyleyebilmek, mevcut kronolojik çelişkiler nedeniyle oldukça zordur. Zira, bölgeler arasında olduğu kadar, her bir bölgenin kendi içinde de farklı kronoloji önerileri ve dönemsel adlandırmaları vardır. Çoğu buluntu yerinin tabaka dizilimine sahip olmamasından dolayı bir stil gelişimini izlemek de bir o kadar kolay değildir. Biz bunun yanıtını stratigrafik olarak en fazla buluntuyu vermiş olan üç yerleşimi birbiriyle karşılaştırarak vermeye çalışabiliriz. Beyaz Boya Bezemeli keramik buluntusunun en yoğun olarak görüldüğü üç yerleşim İkiztepe, Beycesultan ve Troya'dır. Bunlar arasında en zengin bezeme çeşitliliğine sahip lokalite İkiztepe'dir. Beycesultan'da çok sayıda buluntu olmakla birlikte bezemelerin kendini sıklıkla tekrar ettiği görülür. Troya ise buluntu sayısı bakımından görece daha az örneğe sahip olsa da, bezeme ve kap formları bakımından daha çok Beycesultan'a paraleldir. İkiztepe'de paralel dikey, çapraz veya yatay bantlar, birbirini kesen dikey, yatay ve çapraz hatlar, kırık çizgiler, dalgalı hatlar, şevron, metop içi çapraz hatlar, üçgen, ortada tek hatla bağlananlar (yaprak görünümlü), keskin profilinde birleşenler, içi taralı üçgenler ve baklava/kafes motifleri görülürken³⁰¹, Beycesultan'da yatay veya çapraz hatlar, birbirini çapraz kesen hatlar, şevron, baklava/kafes, zikzak ve dama tahtası ve Troya'da çapraz, dikey ya da yatay hatlar ve baklava/kafes motifleri görülmektedir. Bu tiplerden ortak olanlardan; çapraz bant gruplarından oluşan bezemeler, İkiztepe'de Erken ETÇ I ve Geç ETÇ I'ye, Beycesultan'da GKÇ (XXXV) ve Troya I Erken, Orta ve Geç evrelere; birbirini çapraz kesen hatlar, İkiztepe'de Geç ETÇ I'e ve Beycesultan'da GKÇ'ye (XL-XXXI) ve Troya I'de Geç evreye; baklava/kafes motifi, İkiztepe'de Erken ve Geç ETÇ I ve Beycesultan'da GKÇ (XXXVI-XXXIV, XXV-XXII) ile ETÇ I (XVIIb-XVIII, XVI, XIV, X)'e, Troya I Orta-Geç ile Troya II Erken ve Geç evrelerine; son olarak şevron bezeme ise, İkiztepe Erken ve Geç ETÇ I'e, Beycesultan'da GKÇ (XXX, XXVII) ve ETÇ II (XV-XVIc)'ye tarihlenmektedir. Bunların yanı sıra ek bilgi olması açısından İkiztepe'deki, ortada tek hatla bağlananlar (yaprak görünümlü), çapraz inen hatları tek bir bantla sınırlayanlar ve gövdenin keskin profilinde birleşenler Erken ETÇ I'de, dik ve yatay hatlılar ve çapraz kesen sınırlandırılmış kafes / baklavalarda Geç ETÇ I'de görülmektedir³⁰²

³⁰¹ İkiztepe'de 1974-1980 yılları arasında gerçekleştirilen kazılarda 300'ün üzerinde Beyaz Boya Bezemeli parça ortaya çıkarılmıştır. Bu parçalardan, çalışmada oluşturulan tipolojiye benzer ve farklı örnekler "Çizim 2" başlığı altında gösterilmiştir.

³⁰² Burada belirtilen İkiztepe kronolojisi Ş. Dönmez'in çalışması temel alınarak belirtilmiştir. Ayrıca bkz. Dönmez, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi'nin Kültürel Gelişimi*; Ş. Dönmez'den

İkiztepe'nin de yer aldığı Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi Beyaz Boya Bezemeli parçaların bezeme tipleri kendi içinde topluca değerlendirebilir ve tiplerin olası tarihleri üzerine öneride bulunabiliriz. Buna göre kıyı kesimi buluntuları İkiztepe kronolojisine göre, BTİP-6, 7, 12, 13, 14, 15, 16, 17 ve 18 Erken ETÇ I³⁰³'e, BTİP-1, 4 ve 10 Erken-Geç ETÇ I³⁰⁴'e, BTİP-2, 3, 5, 8, 9 ve 11 Geç ETÇ I³⁰⁵'e tarihlenebilir. Bunun yanı sıra bu tiplerin bazılarını, bölge dışında tabakalanma veren diğer merkezlerle karşılaştırdığımızda, buluntuların daha erken benzerlerine rastlayabiliyoruz. Kumtepe (IA2 ve IIB4) EKÇ / OKÇ ve GKÇ'da BTİP-1 ve 3; Alişar (14M-12M) GKÇ'da BTİP-10, Aphrodisias-Pekmeztepe (VIIB-VII) GKÇ'da BTİP-1, 2, 3, 8 ve 10; Limantepe (VII) GKÇ'da BTİP-1, 2 ve 3; Bakla Tepe (IV-I) GKÇ'da BTİP-1, 3 ve 7; Karaoğlan (Vc) GKÇ'da BTİP-1 ve 10 bu örneklerden bazılarıdır (Lev. LXXVI).

İkinci soru olan yerel üretim sorunsalı daha somut bir şekilde değerlendirilebilir. Şöyle ki, çalışma kapsamında değerlendirilen ve karşılaştırılan boya bezemeli keramiklerin büyük oranda benzer olmasının yanı sıra belirgin farklılıklarının da olduğunu görülmektedir. Gerek bezeme tipi, gerekse de mal ve form özellikleri açısından görülebilen bu farklılıklar, ancak yerel atölyelerce üretilmiş olabilecekleri düşüncesiyle açıklanabilir. Samsun Bölgesi'nin bezeme anlayışını ve tiplerini diğer bölgelerle karşılaştırıyor olabilsek de, diğerlerinin mal özellikleri hakkında, yayınlarda kısıtlı bilgi verilmiş olmasından dolayı, yerel üretim olup olmadıklarını ifade etmek zordur. Bu yüzden üretim tiplerini karşılaştırmak ve yerel olup olmadığını ilk bakışta söylemek kolay değildir. İkiztepe kazılarında tasnif edilmiş olan mal gruplarını dikkate alarak, Samsun Bölgesi'nde bu tez kapsamında incelediğimiz örneklerin tamamının yerel üretim olduklarını açıklıkla ifade

farklı olarak S. Sandalcı çalışmasında çizgi grupları ile şevron motifi, ortada tek hatla bağlananlar (yaprak görünümü), dalgalı hatlar, birbirini kesen dikey ve çapraz hatlar ile metop bezemeleri ETÇ I'e; baklava/kafes, yatay kesen ve çapraz hatlar, üçgen motifli çizgiler arasında dikey hatlar ETÇ II'ye; çapraz, içi taralı üçgen, dikey hatlar ve kesik çizgileri ETÇ I-II'ye tarihlenmiştir. Ayrıca bkz. Sandalcı, *İkiztepe Beyaz Boya Bezekli Keramiği*.

³⁰³ A. Türker, BTİP-7 ve 15'i GKÇ/ETÇ I'e ("Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu", ss. 128-129) ve L. Thissen, BTİP-12'yi GKÇ'a tarihlendirmiştir ("New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral", s. 214).

³⁰⁴ C. A. Burney, BTİP-1'i GKÇ'a ("Northern Anatolia before Classical Times", s. 195), L. Thissen ("New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral", s. 226) BTİP-10'u GKÇ'a tarihlemiş ve U. D. Schoop ise, BTİP-10'u GKÇ-ETÇ I tarih aralığına vermiştir (*Das anatolische Chalkolithikum*, s. 320).

³⁰⁵ L. Thissen, BTİP-2 ile 8'i GKÇ'a ("New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral", ss. 226-227) ve C. A. Burney BTİP-2'yi GKÇ'a tarihlemiştir ("Northern Anatolia before Classical Times", s. 195).

edebiliriz. Sadece yüzey araştırmalarında toplanmış olan BTİP-9, 17 ve 19 gibi birkaç parça istisna olabilir.

Beyaz Boya Bezemeli keramiklerin yayılımına ve tiplerine bakıldığında, özellikle her bir bölgenin kendi içinde bütünlük oluşturduğu, bazı bölgelerin ise diğerlerinden ayrıldığı anlaşılmaktadır. Kendi içinde bütünlük oluşturan bölgeler, kendi kap formları ve bezeme anlayışlarına sadık kalmışlar bunların dışında yeni ve farklı bir üslubu benimsemişlerdir. Bölgeler arasında da genel olarak birbiriyle aynı veya birbirine yakın bezemeleri kullanmışlardır, fakat kap formları bakımından bölgesel tipleri daha çok tercih etmişlerdir.

Trakya ve Balkan örneklerinin teknik ve bezeme anlayışı bakımından farklı olduğunu yukarıda ifade etmiştik. Kronolojik olarak da Kıta Yunanistan ve Anadolu'dan daha erken bir döneme aittirler. Dolayısıyla çağdaş olmamakla birlikte koyu zemin üzerine beyaz boya bezemenin daha önceden Balkanlar'da kullanımı söz konusudur. Bu durumda bu bezeme geleneğinin Batı'dan mı intikal ettiği sorusu akla gelmektedir. Fakat bezeme anlayışının belirgin değişimi ve geleneksel devamlılığın görülmemesi bu soruya olumlu yanıt vermemektedir. Öte yandan Anadolu kap formu ve bezeme geleneğinde de belirgin farklar ve değişim yaşanmıştır. Beyaz Boya Bezemeye Anadolu'nun doğu yarısında rastlamak mümkün değilse de, başta Koyu Yüzlü Açıklı Mallar ve İki Parçalı Mallar (Red-Black) olmak üzere mal özelliklerini tanıyoruz. Bu elbette köken ve kültürün geliş yönünü açıklamak için yeterli değildir, fakat birbirlerini tanımıyor olduklarını da söyleyemeyiz. Bunlardan Red-Black keramik gruplarının Doğu Anadolu'da baskın keramik grubunu oluşturduğunu da hatırlatmak gerekir³⁰⁶. Samsun Bölgesi'nde bu doğu kökenli mal grubu üzerinde, Orta ve Batı Anadolu'nun Beyaz Boya Bezeme stillerinin görülüyor olması, her iki kültürün burada bir arada kullanıldıklarını gösterir. Yerelde kendi beğenisi ve teknik becerisi gibi bölgesel farklılıklarına rağmen, büyük resme bakıldığında, Anadolu'nun orta kesiminden Kıta Yunanistan'a kadar uzanan bölgenin ortak bir değeri paylaştığını söyleyebiliriz. Bu değer ortak bir topluluğa mı işaret eder yoksa sadece takas yoluyla oluşmuş bir ilişkiden mi ibarettir; işaret edilen bir topluluksa bunu kitlesel bir göç olarak mı gerçekleştirmişlerdir, yoksa uzun bir süreçte mi olmuştur, bilemiyoruz! Kronolojik farklılıklar göz önüne alındığında, ikinci ihtimal dikkate alınabilir. Beyaz Boya Bezemeli keramikler, takas yoluyla ticari faaliyetler sonucu

³⁰⁶ Giulio Palumbi, *The Red and Black*, SPO, Vol. 2, Roma 2008.

yayılmışsa, bunu dönemin beğeni anlayışını yansıtan bir moda olarak değerlendirebiliriz. Bütün bunlarla birlikte artık bu dönem aralığında Neolitik ve EKÇ'den bile geldiğimiz kap formlarındaki zenginlik, bezeme anlayışındaki çeşitlilik ve yüksek işçilik anlayışını göremiyoruz. Kap formu repertuarı azalmış, estetik beğeni anlayışında ve işçilik becerisinde gözle görülür bir gerileme bu dönemde yaşanmıştır³⁰⁷. Yukarıda ifade ettiğimiz çerçevede, sınırlarını çizdiğimiz bölgede yeni bir halk topluluğunun yaşadığını, başka bir ifadeyle yeni bir kültürün ortaya çıktığını düşünebiliriz.

Samsun Kıyı Kesimi ve Kuzey-Orta Anadolu ile Batı Anadolu'nun orta ve kuzey yarısı ve Ege Adaları ile Kıta Yunanistan'ın bazı lokalitelerinin, daha yoğun Beyaz Boya Bezemeli keramikleri ihtiva ettiğine yukarıda değinmiştik. Bunlardan Ege Adaları'nda Tigani (I ve IV) ile Saliagos (GNÇ) ve Kıta Yunanistan'da Arapi Magula Anadolu'dan ayrı bir kronoloji verir. Batı Anadolu'nun orta ve kuzey yarısında kronolojik dizilim yer yer tartışılrsa da daha belirgin bir tarih aralığını bizlere sunmaktadır: Kumtepe (IA2 ve IIB4, EKÇ / OKÇ ve GKÇ), Beycesultan (XL-XX, GKÇ; XIX-XVII, ETÇ I; XVI-XIII, ETÇ II), Aphrodisias - Pekmeztepe (VIII-B-VII, GKÇ; V-IV, ETÇ II), Limantepe (GKÇ VII), Yumuktepe (XIIA, GKÇ), Bakla Tepe (IV-I, GKÇ; I sonrası, ETÇ'ye geçiş) ve Troya (I-II, ETÇ I-II). Samsun Kıyı Kesimi ve Kuzey-Orta Anadolu'nun ise kronolojisi daha tartışmalı ve çelişkilidir: Büyük Güllücek (OKÇ / GKÇ-ETÇ I), Dündartepe (GKÇ - ETÇ I), Tekkeköy (GKÇ-ETÇ I), Alaca Höyük (GKÇ), Alışar (14M-12M, GKÇ), Devret Höyük (IV a-b, GKÇ; III a-b, ETÇ I), Çadır Höyük (GKÇ), İkiztepe (Erken ETÇ I; Geç ETÇ I; ETÇ II; ETÇ III) ve Maşat Höyük (ETÇ II; ETÇ III). Tartışma özellikle çoğu kazının kısa süreli gerçekleşmiş olmasından ve yeni kontekstlerle yeniden karşılaştırılmasından kaynaklanmaktadır. Çelişki ise bu keramik tipinin sadece İkiztepe ve Maşat Höyük'te ETÇ III'ye dek görülmesidir. Biz tez kapsamında çalıştığımız Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi Beyaz Boya Bezemeli Keramiklerini, daha çok GKÇ olarak düşünmekle birlikte, mevcut kronolojiye göre GKÇ ile ETÇ I sürecine tarihlemek istiyoruz.

³⁰⁷ A. Ünal, çalışmasında dönemin kap formları ve bezeme anlayışıyla ilgili gerilemeye değinmiş, keramiklerin ve bezemelerin kaba ve estetik değerden uzaklaştığını belirtmiştir (*Eski Anadolu Siyasi Tarihi Kitap 1: Eski Taş Devri'nden Hitit Devletinin Yıkılışına Kadar M.Ö. 60.000-1180*, Bilgün Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2018, s.22).

KAYNAKÇA

Akyol, Ali Akın ve Aydın, Mahmut, “Olba Kazısı Seramik Buluntuları Arkeometrik Analizleri”, *Seleucia*, S. VI, İstanbul 2016, ss. 413-431.

Alkım, Uluğ Bahadır, “Samsun Province”, *Recent Archaeological Research in Turkey*, Anatolian Studies, Vol. 22, 1972, s. 56,

_____, “Tilmen Hüyük and The

Samsun Province”, *Recent Archaeological Research in Turkey*, Anatolian Studies, Vol. 23, 1973, ss. 62-65.

_____, “Tilmen Hüyük ve Samsun Bölgesi Çalışmaları (1971)”, *Türk Arkeoloji Dergisi*, S. XX-2, Ankara 1974a, ss. 5-16.

_____, “Tilmen Hüyük ve Samsun Bölgesi Çalışmaları (1972)”, *Türk Arkeoloji Dergisi*, S. XXI-2, Ankara 1974b, ss. 24-30.

_____, “Samsun Region 1973”, *Recent Archaeological Research in Turkey*, Anatolian Studies, Vol. 24, 1974c, ss. 50-53.

_____, “Samsun Bölgesi 1973 Çalışmaları”, *Belleten*, C. XXXVIII, S. 149-152, Ankara 1974d, ss. 553-556.

_____, “Samsun Bölgesi Çalışmaları (1973)”, *Türk Arkeoloji Dergisi*, S. XXII-1, Ankara 1975, ss. 5-12.

_____, “İkiztepe and Samsun Survey”, *Recent Archaeological Research in Turkey*, Anatolian Studies, Vol. 26, 1976, ss. 42-44.

_____, “İkiztepe and Samsun Region 1977”, *Recent Archaeological Research in Turkey*, Anatolian Studies, Vol. 28, 1978, ss. 23-27.

_____, “İkiztepe Kazısı: İlk Sonuçlar”, *VIII. Türk Tarih Kurumu Kongresi*, C.I, Ankara 1979, ss. 151-157.

_____, “İkiztepe Kazısı ve Samsun Bölgesi Araştırmaları (1977)”, *Türk Arkeoloji Dergisi*, S. XXV-2, Ankara 1982, ss. 3-17.

Alkım, Uluğ Bahadır, Alkım, Handan ve Bilgi, Önder, *İkiztepe Birinci ve İkinci Dönem Kazıları*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988.

_____, *İkiztepe II. Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci Dönem Kazıları (1976-1980)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 2003.

Afram-Stern, Eva, *Die Ägäische Frühzeit 1. Band Das Neolithikum in Griechenland mit Ausnahme von Kreta und Zypern*, Der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien 1996.

Arık, Remzi Oğuz, “Anadolunun En Garp Eti İstasyonu Karaoğlan Höyüğü”, *Belleten*, C. 3, S. 9, 1939, ss. 27-60.

_____, “Karaoğlan Höyüğü Bakır Çağı Mimarlığındaki Özellikler”, *Türk Tarih Kurumu Kongresi*, S. IX, C. 3, Ankara 1948, ss. 47-59.

Atalay, İbrahim, *Türkiye Coğrafyası*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1997.

Atasoy, Sümer, *Amisos Karadeniz Kıyısında Antik Bir Kent*, Koç Holding A.Ş., Samsun 1997.

Bailey, D. M., *A Catalogue of The Lamps in the British Museum I*, London 1975.

Bakalakis, Georgios ve Sakellariau, Agni, *Paradimi*, VPVZ, 1981.

Bernabo-Brea, Luigi, *Poliochni citta Preistorica Nell' Isola di Lemnos Vol. 1, 2*, L'ERMA di Bretschneider, Roma 1964.

Bilgi, Önder, “1981 Dönemi İkiztepe Kazılan”, *IV. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara 1983, ss. 49-55.

_____, “İkiztepe Kazılarının 1986 Dönemi Sonuçları”, *IX. Kazı Sonuçları Toplantısı*, C.I, Ankara 1988, ss. 169-180.

_____, “İkiztepe Kazılarının 1987 Dönemi Sonuçları ve Çevre Araştırmaları”, *10. Kazı Sonuçları Toplantısı*, C.I, Ankara 1989, ss. 201-210.

_____, “İkiztepe Kazılarının 1988 Dönemi Sonuçları ve Çevre Araştırmaları”, *Höyük*, Türk Tarih Kurumu, C.I, Ankara 1990a, ss. 25-27.

_____, “İkiztepe Kazılarının 1988 Dönemi Sonuçları ve Çevre Araştırmaları”, *11. Kazı Sonuçları Toplantısı*, C.I, Ankara 1990b, ss. 211-220.

_____, “Samsun-İkiztepe Arkeolojik Kazıları Tepe III Çalışmaları 1993 ve 1994 Dönemi Sonuçları”, *Anadolu Araştırmaları XV*, İstanbul 1999a, ss. 137-165.

_____, “Samsun-İkiztepe Arkeolojik Kazıları Tepe III Çalışmaları 1995 Dönemi Sonuçları”, *Anadolu Araştırmaları XV*, İstanbul 1999b, ss. 167-190.

_____, “Samsun-İkiztepe Arkeolojik Kazıları Tepe III Çalışmaları 1996 Dönemi Sonuçları ve Genel Değerlendirme”, *Anadolu Araştırmaları XV*, İstanbul 1999c, ss. 191-230.

_____, “Samsun-İkiztepe Kazılarının 2009 Dönemi Çalışmaları”, 32. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, C. 4, Ankara 2011, ss. 440-445.

Bilgi, Önder, Atasoy, Sümer, Dönmez, Şevket ve Sümmerer, Latife, “Samsun (Amisos) Bölgesinin Kültürel Gelişimi Projesi ile İlgili Yüzey Araştırması-2000”, 19. *Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C. 1, Ankara 2002, ss. 279-296.

Blegen, C. W., Caskey, John L., Rawson, Marion ve Sperling, Jerome, *Troy*, Princeton University Press, Vol. 1, Part 1, New Jersey 1950.

Blum, Stephan W. E., “The Middle Chalcolithic Cultural Sequence of the Troad (Northwest Anatolia): Chronological and Interregional Assessment”, *Western Anatolia before Troy. Proto-Urbanisation in the 4th Millennium BC ?*, Austrian Academy of Sciences Press, 2014, ss. 125-155.

Braidwood, Robert J. ve Braidwood, Linda S., *Excavations in The Plain of Antioch I*, Vol. LXI, U.S.A 1960.

Burney, C. A., “Northern Anatolia Before Classical Times”, *Anatolian Studies*, Vol. 6, 1956, ss. 179-203.

Caymaz, Tayfun, “Yeni Buluntuların Işığında Orta Batı Anadolu Kalkolitik Dönem Kültürü”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2010.

_____, “Yeni Veriler Işığında Orta Batı Anadolu Kalkolitik Çağı Kültürü”, *Arkeoloji Dergisi*, C. XVIII, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir 2013, ss. 39-112.

Czichon, Rainer M., “Oymağaç-Vezirköprü Yüzey Araştırması 2006”, 25. *Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C. 1, Ankara 2008, s. 187-196.

Czichon, Rainer M., Klinger, Jörg, Breuer, Peter, Berbeek, Jacob, Fox, Sherry, Marinova, Elena, Marquardt, Wolff, Henning, von der Osten, Harald, Woldenburg, Reicmuth, Silvio, Riehl, Simone ve Johannsen, Theodor, “Archaeologische

Forschungen am Oymaağaç Höyük/Nerik(?) in den Jahren 2007-2010”, *Mittetlungen des Deutschen Orient-Gesellschaft* 143, Berlin 2011, ss. 169-205.

Czichon, Rainer M. ve Yılmaz M. Ali, “Vezirköprü/Oymaağaç Höyük-Nerik (?) Projesi”, Anadolu’nun Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40 Yılı, Ayrıbasım, Ankara 2014, s. 339-346.

Czichon, Rainer M., Klinger, Jörg, Hnila, Pavol, Mielke, Dirk P., Böhm, Herbert, Forster, Christoph, Griggs, Carol, Kähler, Martin, Kunst, Günther K., Lehmann, Monika, Lorentzen, Brita, Manning, Sturt, Marklein, Kathryn, Marquardt, Henning, Reichmuth, Silvio, Richter, Jana, Rössner, Corinna, Sadıklar, Burhan, Seuffer, Katherine, Sobott, Robert, Traub Sobott, Irene, von der Osten, Harald, Wondenburg, Weber, Melanie, Wolter, Horst ve Yılmaz, Mehmet Ali, “Archäologische Forschungen am Oymaağaç Höyük/Nerik 2011–2015”, *Mittetlungen des Deutschen Orient-Gesellschaft* 148, Berlin 2016, ss. 5-141.

Dengate, J. Andrew, “A Site Survey Along The South Shore of The Balck Sea”, *The Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology*, Türk Tarih Kurumu, Vol. I, Ankara 1978, ss. 245-258.

Dönmez, Şevket, “Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması 1997”, 16. *Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C. II, Ankara 1999, ss. 513-536.

_____, *İlk Tunç Çağı II Öncesi Orta Karadeniz Bölgesi’nin Kültürel Gelişimi (İkiztepe Çanak-Çömleği ile Küçük Eserleri Işığında)*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2000.

_____, “1997-1999 Yılları Yüzey Araştırmalarında İncelenen Samsun-Amasya İlleri İ.Ö. 2. Binyılı Yerleşmeleri”, *Belleten*, C. LXV, S. 244, Ankara 2002, ss. 873-903.

_____, “Orta Karadeniz Bölgesi’nin İlk Tunç Çağı II Öncesi Kültürel Gelişimi Üzerine Yeni Gözlemler”, D. Burcu Erciyas ve Elif Koparal (eds.), *YAS Karadeniz Araştırmaları Sempozyum Bildirileri*, Ege Yayınları, Ankara 2006, ss. 63-88.

Düring, Bleda S., *Küçük Asya’nın Tarihöncesi (Karmaşık Avcı-Toplayıcılardan Erken Kentsel Topluluklara)*, Azer Keskin (çev.), Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2016.

Efe, Turan, “Orman Fidanlığı Kurtarma Kazısı (1992-94 Yılları Arasında Yapılan Çalışmalara Ait Öncelikle)”, *Anadolu Araştırmaları*, C. 15, Ankara 2001, ss. 73-104.

Emre, Kutlu, “Maşathöyük'te Eski Tunç Çağı”, *Belleten*, C. XLIII, S. 169, Ankara 1979, ss. 1-48.

_____, “The Early Bronze Age at Maşat Höyük”, *Essays on Ancient Anatolia and Syria in the Second and Third Millennium B. C.*, H. I. H. Prince Takahito Mikasa (ed.), Wiesbaden 1996, ss. 1-67.

Ertuğrul, Özkan ve Atasoy, Sümer, “1996 Amisos Kazıları”, *XIX. Kazı Sonuçları Toplantısı*, C. II, Ankara 1998, ss. 523-530.

Evans, John D. ve Renfrew, Colin, *Excavations at Saliagos Near Antiparos*, Cambridge 1968.

Felsch, Rainer C. S., *Das Kastro Tigani*, Rudolf Habelt Verlag GMBH., BONN 1988.

Forrer, von Emil, “Ergebnisse einer archaologischen Reise in Kleinasien”, *Mittellungen des Deutschen Orient-Gesellschaft* 65, Berlin 1927, ss. 27-43.

French, D. H., “Late Chalcolithic Pottery in North-West Turkey and the Aegean”, *Anatolian Studies*, Vol. 11, Ankara 1961, ss. 99-141.

_____, “Excavations at Can Hasan: Second Preliminary Report, 1962”, *Anatolian Studies*, Vol. 13, Ankara 1963, ss. 29-42.

_____, “Prehistoric Sites in the Göksu Valley”, *Anatolian Studies*, Vol. 15, Ankara 1965, ss. 177-201.

_____, “Prehistoric Sites in Northwest Anatolia II. The Balıkesir and Akhisar/Manisa Areas”, *Anatolian Studies*, Vol. XIX, Ankara 1969, ss. 41-98.

Furness, Audrey, “Some Early Pottery of Samos, Kalimnos and Chios”, *Proceeding of the Prehistoric Society for 1956*, Vol. XII, Cambridge 1956, ss. 173-212.

Garstang, John, *Prehistoric Mersin Yümük Tepe in Southern Turkey*, Oxford 1953.

Gökoğlu, Ahmet, *Paphlagonia (Kastamonu, Sinop, Çankırı, Safranbolu, Bartın, Bolu, Gerede, Mudurnu, İskilip, Bafra, Alaçam ve Civarı) Gayri Menkul Eski Eserleri ve Arkeolojisi*, Doğrusöz Matbaası, C. 1, Kastamonu 1952.

Hauptmann, H. ve Milojević, V., *Die Funde der Frühen Dimini-Zeit aus der Arapi-Magula Thessalien*, Band 9, Rudolf Habelt Verlag GMBH., Bonn 1969.

Hood, Singlair, *Excavations in Chios 1938-1955 Prehistoric Emporio and Ayio Gala*, Vol I, Oxford 1981.

İnan, Afet, “Ankara-Samsun Arasında Tarih Gezisi”, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* V/1, Ankara 1947, ss. 121-152.

İzbırak, Reşat, *Türkiye I*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1972.

_____, *Geography of Turkey*, Directorate General of Press and Information, 1976.

Joukowsky, Martha Sharp, *Prehistoric Aphrodisias I-II*, Brown University, Belgium 1986.

Kamil, Turhan, *Yortan Cemetery in the Early Bronze Age of Western Anatolia*, British Archaeological Researchs, Oxford 1982.

Kızıltan, Zeynep, “Samsun Bölgesi Yüzey Araştırmaları 1971-1977”, *Belleten*, C. LVI-215, Ankara 1992, ss. 213-286.

Koçak, Özdemir, *Erken Dönemlerde Afyonkarahisar Yerleşmeleri*, Kömen Yayınları, Konya 2004.

Koşay, Hamit Z. ve Akok, Mahmut, “The Pottery of Alaca Höyük”, *American Journal of Archaeology*, Vol. 51, No. 2, 1947, ss. 152-157.

Koşay, Hamit Z., “Kuşsaray (Çorum) Sondajı”, *Türk Arkeoloji Dergisi*, S. XV-I, Ankara 1968, ss. 89-97.

Kouka, Ourania, “Third Millennium BC Aegean Chronology: Old and New Data from the Perspective of the Third Millennium AD”, *Tree-Rings, Kings, and Old World Archaeology and Environment: Papers Presented in Honor of Peter Ian Kuniholm*, Sturt W. Manning ve Mary Jaye Bruce (eds.), Oxford 2009.

Köksal, Aydoğan, *Bafra Ovasının Coğrafya Etüdü*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1972.

Kökten, İ. Kılıç, “Samsun Vilayeti Tekeköy Civarında Prehistorik Araştırmalar”, *Ülkü* XVII/98, Ankara 1941, ss. 121-124.

_____, “Kuzey-Doğu Anadolu Prehistoryasında Bayburt Çevresinin Yeri”, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* III/5, Ankara 1944, ss. 465-505.

_____, “1949 Yılı Tarihöncesi Araştırmaları Hakkında Kısa Rapor”, *Belleten*, C. XIII, S. 52, Ankara 1949, ss. 811-829.

_____, “Antalya’da Karain Mağarasında yapılan Prehistorya Araştırmalarına Toplu Bir Bakış”, *Belleten*, C. XIX, S. 75, Ankara 1955, ss. 271-293.

Kökten, İ. Kılıç ve Özgüç, Tahsin, “Samsun’da Prehistorik Araştırmalar (1)”, *Ülkü*, XVI/89, Ankara 1940, ss. 413-419.

Kökten, İ. Kılıç, Özgüç, Nimet ve Özgüç, Tahsin, “1940-1941 Yıllarında Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Samsun Bölgesi Kazıları Hakkında İlk Kısa Rapor”, *Belleten*, C. IX, S. 35, Ankara 1945, ss. 361-400.

Krauß, Raiko, “On the ›Monochrome‹ Neolithic in Southeast Europe”, *Beginnings - New Research in the Appearance of the Neolithic between Northwest Anatolia and the Carpathian Basin*, Raiko Krauß (ed.), Leidorf 2011, ss. 109-125.

Lamb, Winifred, “Excavations at Kusura near Afyon-Karahisar”, *Archaeologia* 86, 1937, ss. 1-45.

_____, *Excavations at Thermi in Lesbos*, Cambridge 1936.

Laurens, Thissen, “New Insights in Balkan-Anatolian Connections in the Late Chalcolithic: Old Evidence from the Turkish Black Sea Littoral”, *Anatolian Studies*, Vol. 43, 1993, ss. 207-237.

Lloyd, Seton ve Gökçe, Nuri, *Excavations at Polatlı: A New Investigation of Second and Third Millennium Stratigraphy in Anatolia*, *Anatolian Studies*, Vol. 1, Ankara 1951, ss. 21-75.

Lichter, Clemens, “Varna und İkiztepe – Überlegungen Zu Zwei Fundplätzen am Schwarzen Meer”, *Acta Musei Varnaensis* VI, 2008, ss. 177-193.

Lloyd, Seton ve Mellaart, James, *Beycesultan I*, The British Institute of Archaeology at Ankara, London, 1962.

Macridy, Th., "Une Citadelle archaïque du Pont", *Mitteilungen der Vorderasiatischen Gesellschaft*/12, Berlin 1907, ss. 167-175.

Mellaart, James, "Preliminary Report on A Survey of Pre-Oassical Remains in Southern Turkey", *Anatolian Studies* IV, 1954, ss. 175-240.

_____, "Early Cultures of South Anatolian Plateau II. The Late Chalcolithic and Early Bronze Ages in the Konya Plain", *Anatolian Studies* XIII, 1963, ss. 199-236.

Mellink, Machteld J., "Excavations at Karataş-Semayük in Lycia", *American Journal of Archaeology*, Vol. 69, No. 3, 1965, ss. 241-251.

Orthmann, Winfried, *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Innneranatlien*, Verlag Gebr. Mann, Berlin 1963.

_____, "Untersuchungen auf dem Asarcık Hüyük bei Ilıca", *Aus Istanbul Mitteilungen*, Band 16, Berlin 1966a, ss. 28-88.

_____, "Keramik der Yortankultur in der Berliner Museum", *Istanbul Mitteilungen*, Band 16, 1966b, ss. 1-26.

Ökse, A. Tuba, *Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1993.

_____, *Arkeolojik Çalışmalarda Seramik Değerlendirme Yöntemleri*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2002.

Özdoğan, Mehmet, "Trakya'da Tarihöncesi Araştırmalarının Bugünkü Durumu ve Bazı Sorular", *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi* 10-11 (1981-1982), Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1983, ss. 21-58.

_____, "Tarihöncesi Dönemlerde Anadolu ile Balkanlar Arasındaki Kültür İlişkileri ve Trakya'da Yapılan Yeni Kazı Çalışmaları", *TÜBA-AR I*, 1998, ss. 63-93.

_____, "Coastal Changes of the Black Sea and Sea of Marmara in Archaeological Perspective", *The Black Sea Flood Question*, Valentina Yanko-Hombach, Allan S. Gilbert, Nicolae Panin ve Pavel M. Dolukhanov (eds.), Springer Netherlands 2007, ss. 651-669.

_____, "An Anatolian Perspective on the Neolithization Process in the Balkans. New Questions, New Prospects", *Beginnings - New Research in the Appearance of*

the Neolithic between Northwest Anatolia and the Carpathian Basin, Raiko Krauß (ed.), Leidorf 2011, ss. 23-33.

Özdoğan, Mehmet, Miyake, Yutaka ve Özbaşaran Dede, Nilgün, “An Interim Report on Excavations at Yarımburgaz and Toptepe in Eastern Thrace”, *Anatolica*, C. XVII, Ankara 1991, ss. 59-221.

Özgüç, Tahsin, “Birinci Truva’yı Kim Kurdu?”, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C.2, S. 5, Ankara 1944, ss. 697-716.

_____, “Samsun Hafriyatının 1941-1942 Yılı Neticeleri”, *III. Türk Tarih Kurumu Kongresi*, S.IX, C.3, Ankara 1948, ss. 393-419.

_____, “Yeni Araştırmalar Işığında Eski Anadolu Arkeolojisi”, *Anadolu*, S.7, Ankara 1963, ss. 23-49.

Özsait, Mehmet, “1986 Yılı Amasya-Ladik Çevresi Tarihöncesi Araştırmaları”, *V. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C.II, Ankara 1988, ss. 239-256.

_____, “1986-1993 Yılları Arasında Samsun-Ladik Çevresi Yüzey Araştırmaları”, *Türk Tarih Kurumu Kongresi*, S. XII, C.I, Ankara 1999, ss. 35-40.

_____, “Orta Karadeniz Bölgesi Yüzey Araştırmaları”, Oktar Belli (ed.), *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi (1932-1999)*, Ankara 2000, ss. 335-341.

_____, “2001 Yılı Samsun ve Amasya Yüzey Araştırmaları”, *20. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C.II, Ankara 2003a, ss. 127-140.

_____, “2002 Yılı Samsun ve Amasya Yüzey Araştırmaları”, *Haberler*, S.16, İstanbul 2003b, ss. 25-27.

_____, “2002 Yılı Samsun-Amasya Yüzey Araştırmalarının İlk Sonuçları”, *21. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C.II, Ankara 2004, ss. 273-284.

_____, “2003 Yılı Amasya, Samsun ve Ordu İlleri Yüzey Araştırmaları”, *22. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C.II, Ankara 2005, ss. 263-274.

_____, “2004 Yılı Samsun ve Amasya İlleri Yüzey Araştırmaları”, *23. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C.II, Ankara 2006, ss. 249-257.

Özsait, Mehmet ve Efe, Turan, “Isparta-Gelendost Yakınlarında Yer Alan Yaka-Köşk Höyük’ten Toplanan Neolitik ve Kalkolitik Dönem Çanak Çömleği”,

Arkeoloji Dergisi, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir 2012, ss. 31-53.

Palumbi, Giulio, *The Red and Black*, SPO, Vol. 2, Roma 2008.

Parzinger, Hermann, “Zur Zeitstellung der Büyükkaya-Ware Bemerkungen zur vorbronzezeitlichen Kulturfolge zentralanatolians”, *Anatolica XIX*, 1993, ss. 211-230.

Sampson, Adamantios, *The Neolithic Period in the Dodecanese*, Athens 1987.

Sandalcı, Serpil, *İkiztepe Beyaz Boya Bezekli Keramiği*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1991.

Schmidt, Hubert, *Heinrich Schliemann's Sammlung Trojanischer Altertümer*, Berlin 1902.

Schoop, Ulf Dietrich, *Das anadolische Chalkolithikum*, Verlag Bernhad Albert Greiner, 2005.

Seeher, Jürgen, *Demircihüyük III*, Philipp von Zabern, Band III.1, Mainz, 1987.

Sperling, Jerome W., “Kum Tepe in the Troad: Trial Excavation, 1934”, *Hesperia; The Journal of the American School of Classical Studies at Athens*, Vol. 45, No. 4, 1976, ss. 305-364.

Steadmann, Sharon R., Ross, Jennifer C., McMahon, Gregory ve Gorny, Ronald L., “Excavations on the North-Central Plateau: The Chalcolithic and Early Bronze Age Occupation at Çadır Höyük”, *Anatolian Studies*, Vol. 58, Ankara 2008, ss. 47-86.

Summerer, Latife, “Bulls and Men on the Mountaintop. Votive Terracottas from Çirişli Tepe (Central Black Sea)”, *Figurines de terre cuite en Méditerranée grecque et romaine*, Vol. 2, Fransa 2015, ss. 571-586.

Şirin Orhan Alper ve Kolağasıoğlu Mustafa, *Çakalca-Karadoğan Höyüğü: Arkaik Dönemde Amisos ve Kybele Kültü*, SAMTAB, Samsun 2016.

.....(T.C. Samsun İli Özel Dairesi İmar ve İnşaat Başkanlığı İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü Samsun Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, Yaşam Ajans, Samsun 2012).

Temizer, Raci, “Yazır Höyüğü Buluntuları”, *V. Türk Tarih Kongresi*(12-17 Nisan 1956), Türk Tarih Kurumu, Ankara 1960.

Temür, Akın, Yiğitpaşa, Davut, Şahin, Kemalettin, Kıvrak, Bünyamin, Çelik, Merve, Özbilgin, Özkan, Kaytmaz, Volkan, Sarıgül, Murat, “Neoklaudiopolis Antik Kenti ve Territoryumu 2018 Yılı Yüzey Araştırması”, *41. KST*, (Baskıda).

Thater, Mariana, “White Painted Pottery in Early Bronze Age Troy”, *Early Bronze Age Troy*, Ernst Pernicka, Sinan Ünlüsoy ve Stephan W. E. Blum (eds.), Studia Troica Monographien 8, Rudolf Habelt GmbH, Bonn 2016, ss. 13-38.

Türker, Atila, *Assur Ticaret Kolonileri Çağı'nda Acemhöyük Çanak Çömleği*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2008.

_____, “Devret Höyük 2013 Yılı Kazısı ve İlk Sonuçları”, *36. Kazı Sonuçları Toplantısı*, C.I, Ankara 2014, ss. 363-382.

_____, “Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları Sonuç Raporu: Atakum Lokalitesi ve Kültürel Mirasını Koruma Önerileri”, *Atakum'a Akademik Bir Bakış Yeni Atakum*, Bekir Şişman (ed.), Atakum Belediyesi Kültür Yayınları, Samsun 2016, ss. 27-44.

_____, “Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları: İlkadım ve Canik Lokaliteleri”, *34. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C. 1, Ankara 2017, ss. 391-416.

_____, “Samsun Bölgesi 2016 Yılı Prehistorik ve Protohistorik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması Sonuç Raporu”, *35. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C. 1, Ankara 2017, ss. 117-146.

_____, “Tekkeköy Höyük Kazısı ve Güncel Değerlendirmeler”, III. Uluslararası “Eskiçağda Karadeniz ve Tekkeköy: Karadenizin Güney Kıyısında Eski Bir Yerleşme”, Gocha R. Tsetskhladze, Sümer Atasoy, Davut Yiğitpaşa ve Akın Temür (eds.), Bildiri Özet, Samsun 2017.

Türker, Atila, Tırıl, Gizem C. ve Çizikci, Semih Y., “Samsun Bölgesi Post-Neolitik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması 2017 Yılı Çalışma Raporu”, *36. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C. 1, Ankara 2019, ss. 213-236.

Türker, Atila, Şarbak, Ayşegül, Çırak, Mustafa T. ve Tırıl, Gizem C., “Devret Höyük Ölü Gömme Gelenekleri ve Mezar Uygulamaları”, *TÜBA-AR*, 2018 Özel Sayı, Ankara 2018, ss. 107-138.

Türkteki, Sinem Üstün, “İlk Tunç Çağı’nda Pisidya/Göller Bölgesi’nin Çömlekçilik Gelenekleri”, Sempozyum Bildirileri, *AKMED*, Ankara 2018, ss. 757-786.

Ünal, Ahmet, *Eski Anadolu Siyasi Tarihi Kitap 1: Eski Taş Devri’nden Hitit Devletinin Yıkılışına Kadar (M.Ö. 60.000-1180)*, Bilgün Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2018.

Ünan, Nazan, “Höyüktepe Erken Tunç Çağı Beyaz Boya Bezemeli Çanak Çömleği”, *Kubaba*, (Baskıda).

von der Osten, H. H., *Explorations in Central Anatolia Season Of 1926*, James Henry Breasted (eds.), The University of Chicago Press, OIP Vol. 5, Chicago 1929.

_____, *The Alishar Hüyük Seasons of 1930-32*, J. Albert Wilson ve T. George Allen (eds), Part I, Vol. VII, Chicago 1937.

Wace, A. J. B. ve Thompson, M. S., *Prehistoric Thessaly*, Cambridge University Press, Cambridge 1922.

Yılmaz, Cevdet, *Bafra Ovası’nın Beşeri ve İktisadi Coğrafyası*, Kızılırmak Ofset, Samsun 2007.

Yılmaz, Cevdet ve Zeybek, Halil İbrahim, *Samsun Coğrafyası*, Canik Belediyesi Kültür Yayınları, Samsun 2016.

Zeybek, Halil İbrahim, “Sosyoekonomik Kriterlere Göre Samsun İlinin Karadeniz Coğrafi Bölgesi ve Türkiye’deki Yeri”, *Geçmişten Geleceğe Samsun Sempozyumu*, 2006, ss. 503-520.

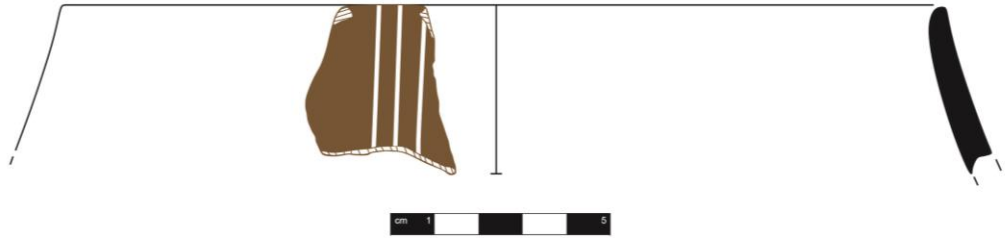

KATALOG

Katalog No:	01
Parça No:	GKB.19
Levha No:	XVI/3
Buluntu Yeri:	Gökçeboğaz Höyük (Ali Osman Tepe)/Alaçam
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 3,6 cm, yük: 2,9 cm, cidar: 0,9 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri (7,5 YR 3/1) özlü ve az gözenekli hamuru; az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç siyah renktedir. Dış iyi perdahlı; iç basitçe sıvazlanmış ve perdahlı kısmen dökülmüştür. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 2 banttandır. Düzenli, oldukça seyrek ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

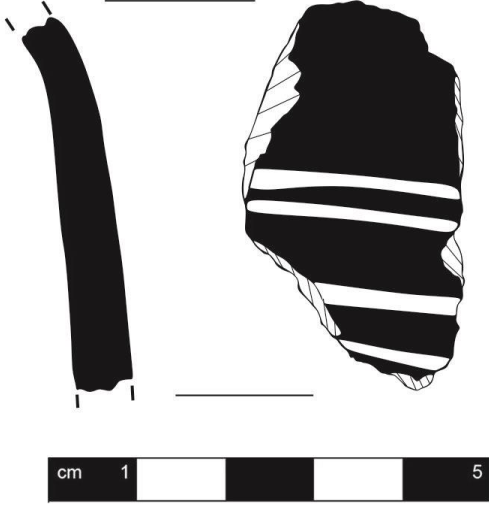
Katalog No:	02
Parça No:	GKB.63
Levha No:	XVI /1
Buluntu Yeri:	Gökçeboğaz Höyük (Ali Osman Tepe)/Alaçam
Form:	Boyunsuz Çömlek
Ölçüler:	Ç: 21-22 cm, yük: 3,5 cm, a: 0,8 cm, cidar: 0,6 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. Sarımsı devetüyü (10 YR 6/3) rengine hamuru; az beyaz taşcık, az beyaz mika, az saman ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi, hamuru rengine astarlıdır. Dışı iyi, içi dışa göre daha az perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi dik kesmektedir. Düzenli, oldukça seyrek ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-2b
Yayın:	-

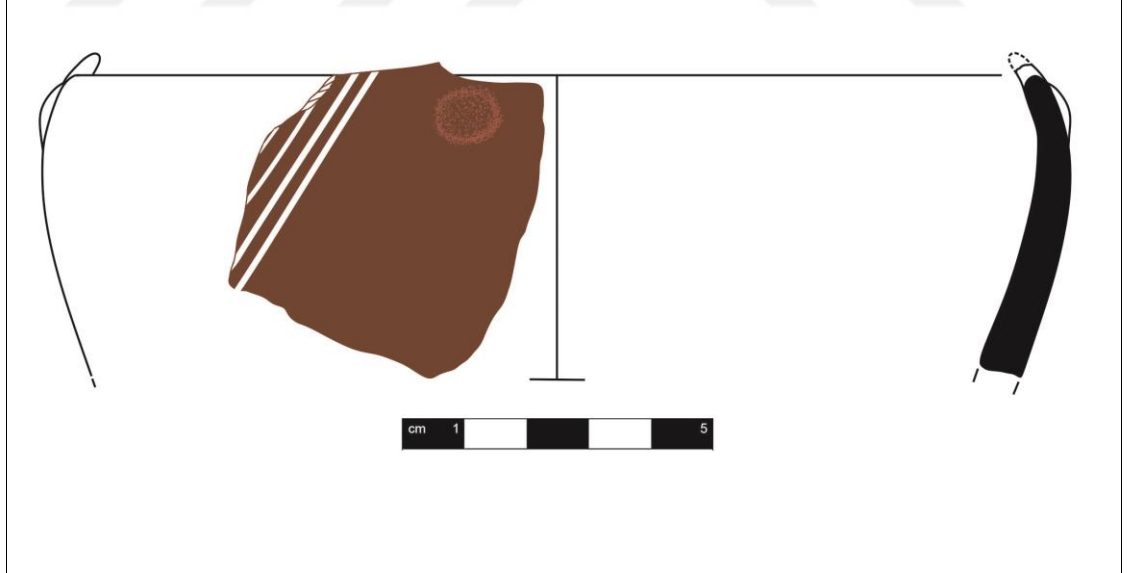
Katalog No:	03
Parça No:	GKB.64
Levha No:	XVI /4
Buluntu Yeri:	Gökçeboğaz Höyük (Ali Osman Tepe)/Alaçam
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 5 cm, yük: 4,2 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İki parçalı eşit dağıtılmış hamuru; dış ve iç yüzeyi renginde olup, az beyaz mika, az saman ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte az perdahlı ve kendinden astarlı; içi kiremidi koyu devetüyü (5 YR 4/4) rengindedir. İyi pişmiştir. (Red-Black)
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi dik kesen, her biri kendi içinde düzenli sık ve seyrek bant bezemelerden oluşmaktadır. Düzenli, sık bezemeler kalın, seyrek olanlar orta kalınlıktadır (0,1-0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-2b
Yayın:	-

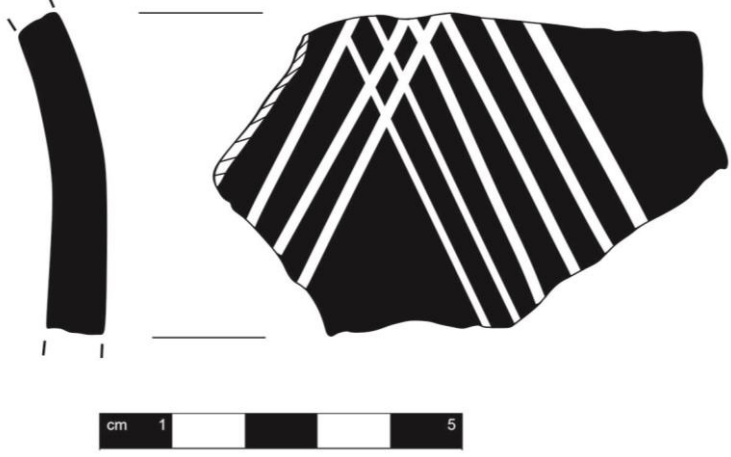
Katalog No:	04
Parça No:	GKB.65
Levha No:	XVI /5
Buluntu Yeri:	Gökçeboğaz Höyük (Ali Osman Tepe)/Alaçam
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 2,5 cm, yük: 4,3 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İki parçalı hamurun; dışı siyah kalın, içi ince portakalımsı devetüyü (5YR 5/6) rengine olup, küçük beyaz taşcık, çok az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış iyi perdahlı ve kendinden astarlı; iç perdahı kısmen dökülmüş ve kendinden astarlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi yatay kesmektedir. Muhtemelen 3-4 adet banttandır. Yarı düzenli, oldukça seyrek ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-3c
Yayın:	-

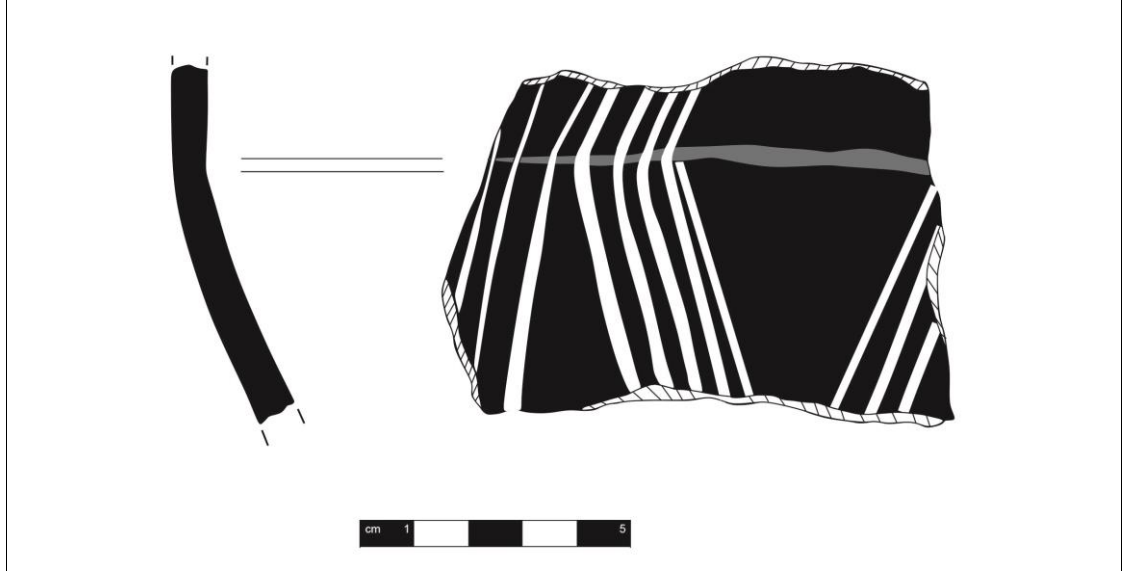
Katalog No:	05
Parça No:	GKB.66
Levha No:	XVI /2
Buluntu Yeri:	Gökçeboğaz Höyük (Ali Osman Tepe)/Alaçam
Form:	Kapalı Çanak
Ölçüler:	Ç: 16 cm, yük: 4,4 cm, a: 2,2 cm, cidar: 0,9 cm, memecik: 0,9x1,2 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi arıtılmış kiremidi koyu devetüyü (5 YR 4/6) rengindeki hamuru; az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzey hamuru renginde astarlı ve iyi perdahlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayıp birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 4 adet banttandır oluşmaktadır. Düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

Katalog No:	06
Parça No:	GKB.67
Levha No:	XVI /6
Buluntu Yeri:	Gökçeboğaz Höyük (Ali Osman Tepe)/Alaçam
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 7,2 cm, yük: 4,5 cm, cidar: 0,8 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri özlü hamuru; bol beyaz mika, bol saman ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 6 adet bant ve onu ters yönlü kesen 3 adet banttandır oluşmaktadır. Bezemelerin kesişim noktaları ise, baklava deseni oluşturmaktadır. Düzenli, seyrek ve kalınlıkları düzensizdir (0,3-0,4 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	-

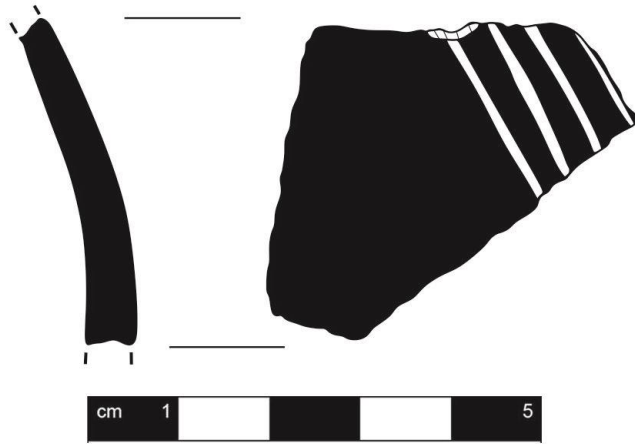
Katalog No:	07
Parça No:	GKB.68
Levha No:	XVI /9
Buluntu Yeri:	Gökçeboğaz Höyük (Ali Osman Tepe)/Alaçam
Form:	Çömlek Gövde Parçası
Ölçüler:	Gen: 9,3 cm, yük: 6,7 cm, cidar: 0,8 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İki parçalı eşit dağılmış hamuru; dış ve iç yüzey renginde olup, az beyaz mika, az saman ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte, orta perdahlı ve kendinden astarlı; içi koyu kahve (10 YR 5/2) renginde, az perdahlı ve basitçe sıvazlanmıştır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi hafif çapraz kesen 7 bant bezeme, yivden itibaren test yönde devam ettiği görülmektedir. Yarı düzenli, seyrek ve kalınlıkları düzensizdir (0,3-0,4 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-14
Yayın:	-

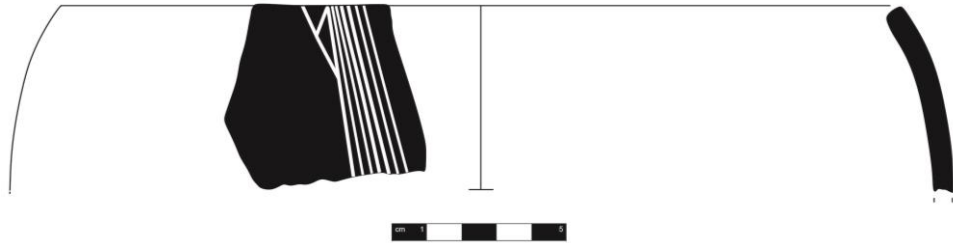
Katalog No:	08
Parça No:	GKB.69
Levha No:	XVI /7
Buluntu Yeri:	Gökçeboğaz Höyük (Ali Osman Tepe)/Alaçam
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 3,9 cm, yük: 4,2 cm, cidar: 0,9 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İki parçalı hamuru; dışı siyah kalın, içi ince portakalımsı devetüyü (5YR 5/6) rengine olup, küçük beyaz taşcık, çok az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış iyi perdahlı ve kendinden astarlı; iç perdahı kısmen dökülmüş ve kendinden astarlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; bir hat olmaksızın seyrek bezenmiştir. Bantlar düzensizdir (0,1-0,6 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-2d
Yayın:	-

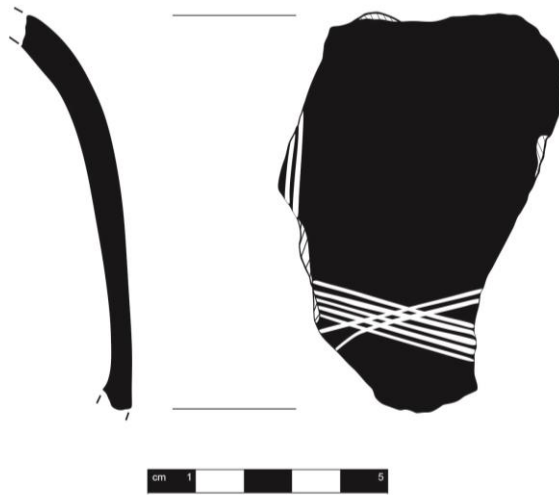
Katalog No:	09
Parça No:	GKB.70
Levha No:	XVI /8
Buluntu Yeri:	Gökçeboğaz Höyük (Ali Osman Tepe)/Alaçam
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 4,9 cm, yük: 3,1 cm, cidar: 0,5 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri özlü hamuru, az beyaz ve siyah taşcık, bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; iç portakalımsı devetüyü (5YR 5/6) renginde ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki yiv içine beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 4 adet banttıan oluşmaktadır. Düzenli, oldukça seyrek ve orta kalınlıktadır (0,1-0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

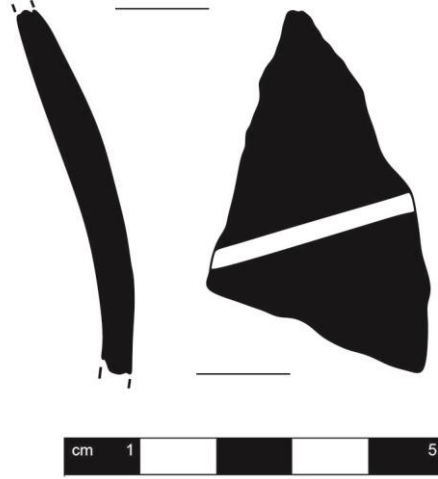
Katalog No:	10
Parça No:	DDT.01
Levha No:	XVII/1
Buluntu Yeri:	Dedetepe Höyük/Alaçam
Form:	Kapalı Çanak
Ölçüler:	Ç: 24 cm, gen: 5,3 cm, yük: 3,7 cm, cidar: 0,7 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi arıtılmış koyu gri özlü hamuru; bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah ve iyi perdahlı ve kendinden astarlı; içi açık devetüyü (5 YR 5/4) rengine sıvazlanmış, az perdahlı ve kendinden astarı kısmen dökülmüştür (red-black). İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudak kısmından başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi hafif çapraz kesen 7 adet ve ayrıca birbirine ters yönlü 2 adet banttandır oluşmaktadır. Düzenli, sık ve ince-orta kalınlıktadır (0,1-0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-18
Yayın:	-

Katalog No:	11
Parça No:	DDT.02
Levha No:	XVII/2
Buluntu Yeri:	Dedetepe Höyük/Alaçam
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 6 cm, yük: 8,5 cm, cidar: 0,5 cm
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İyi arıtılmış iki parçalı hamurun; dışı siyah daha kalın içi sarımsı devetüyü (10YR 5/4-6/3) renginde olup, beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış iyi perdahlı ve kendinden astarlı, iç ise perdahsız ve kendinden astarlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; birbirine paralel, gövdeyi çapraz keserek kesişen 5 adet ve 2 adet banttan oluşmaktadır. Ayrıca gövdeye görece dik inen 2 adet bant ise, muhtemelen diğerleriyle kesişerek, kesişim noktalarında baklava deseni oluşturmaktadır. Yarı düzenli, sık ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10d
Yayın:	-

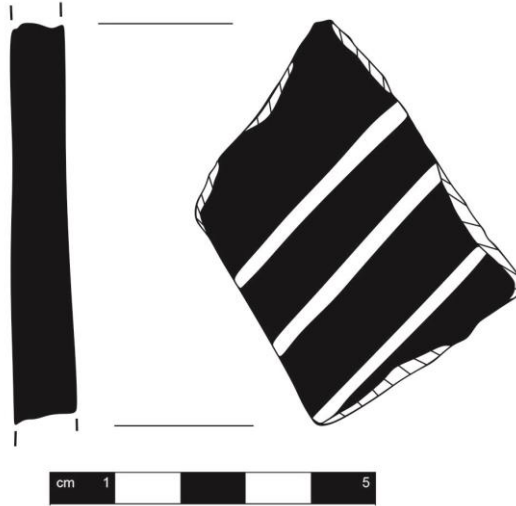
Katalog No:	12
Parça No:	DDT.03
Levha No:	XVII/3
Buluntu Yeri:	Dedetepe Höyük/Alaçam
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 2,9 cm, yük: 4,9 cm, cidar: 0,5 cm
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri (7,5 YR 3/1) özlü hamuru; beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; içi açık devetüyü (5 YR 5/4) renginde basitçe sıvazlanmış ve kendinden astarlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; gövdeyi çapraz kesen 1 adet banttandır. Düzenli ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1a
Yayın:	-

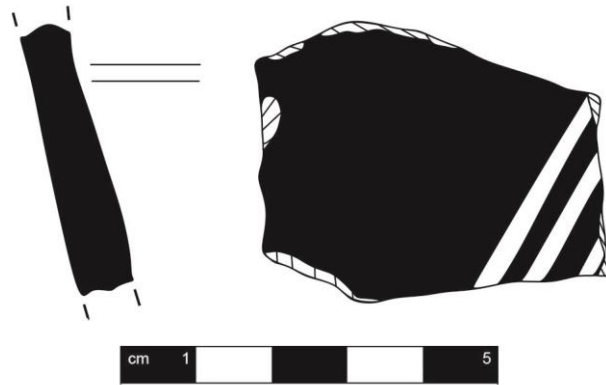
Katalog No:	13
Parça No:	KUS.35
Levha No:	XVIII/1
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	Çömlek Gövde Parçası
Ölçüler:	Gen: 10,5 cm, yük: 14,5 cm, cidar: 0,6 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İyi arıtılmış koyu gri özlü hamuru; saman (az), az sarı mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte, astarlı ve iyi perdahlı; içi koyu devetüyü-kahve (7,5 YR 4/3) rengine, astarlı ve az perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen, biri ters yönlü 4'er banttı ve 3 gruptan oluşmaktadır. Bunlar gövde profilinde toplanmaktadır. Yarı düzenli, seyrek ve kalındır (0,2-0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-15
Yayın:	Türker, 2017, Çiz. 2, C5, Parça No. 1.

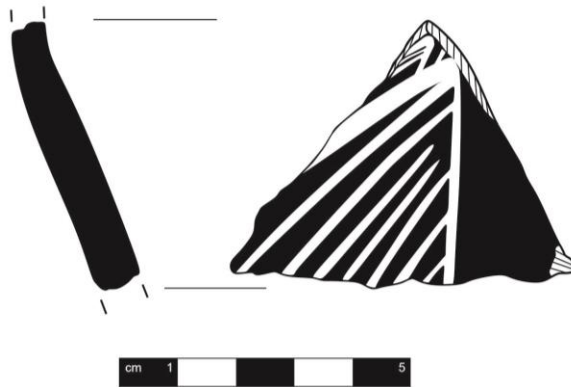
Katalog No:	14
Parça No:	KUS.37
Levha No:	XVIII/3
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 5 cm yük: 6 cm, cidar: 1 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İyi arıtılmış koyu gri özlü hamuru; saman (çok az), az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte, astarlı ve iyi perdahlı; içi grimsi kahve (10YR 6/2) renginde, az perdahlı, basitçe sıvazlanmış ve kendinden astarlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 3 adet banttıan oluşmaktadır. Düzenli, oldukça seyrek ve kalındır (ortalama 0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	Türker, 2017, s. 146, Çiz. 2, C3, Parça No: 91.

Katalog No:	15
Parça No:	KUS.38
Levha No:	XVIII/4
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen:4,5 cm yük: 3,6 cm, cidar: 0,8 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İyi arıtılmış kahve (10YR 5/3) özlü hamuru; saman (az), beyaz mika (az) ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte, astarlı ve iyi perdahlı; içi hamuru renginde, basitçe sıvazlanmış ve kendinden astarlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 3 adet banttan oluşmaktadır. Düzenli, hafif seyrek ve kalındır (ortalama 0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	Türker, 2017, Çiz. 2, C1, Parça No: 92.

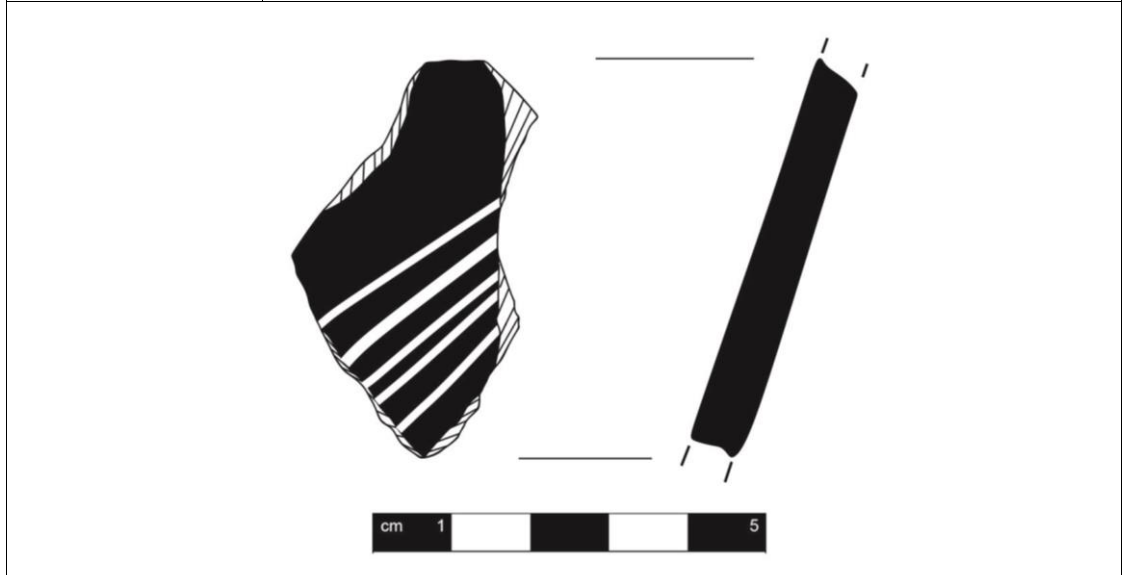
Katalog No:	16
Parça No:	KUS.39
Levha No:	XVIII/2
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 5,7 cm, yük: 4,6 cm, cidar: 0,8 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İyi arıtılmış koyu gri özlü hamuru; saman (az), az sarı mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte, astarlı ve iyi perdahlı; içi sarımsı devetüyü (10 YR 3/4) rengine, astarlı ve az perdahlıdır (kısmen dökülmüş). İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; gövdeyi dik kesen 1 adet banttandır ve onun sınırında gövdeyi çapraz kesen paralel 8 adet banttandır oluşmaktadır. Yarı düzenli, sık ya da seyrek ve kalınlıkları düzensizdir (0,2-0,4 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-7c
Yayın:	Türker, 2017, s. 146, Çiz. 2, C4, Parça No: 94.

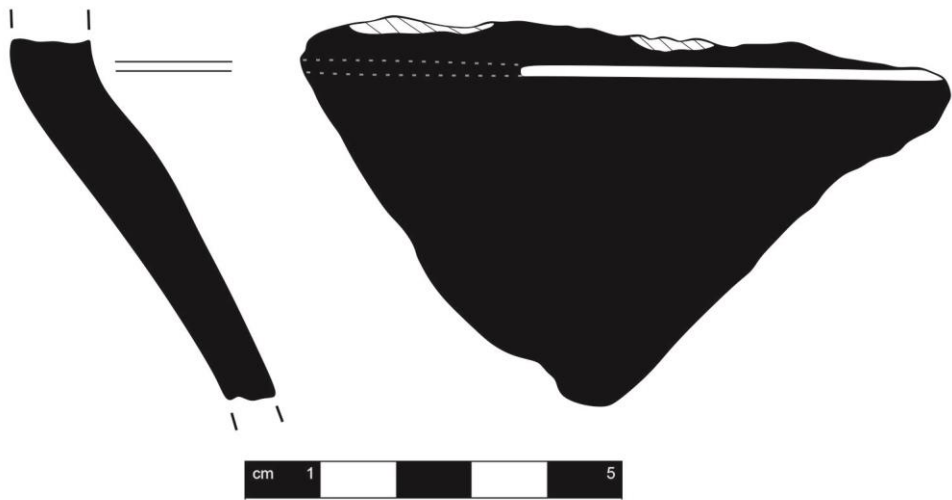
Katalog No:	17
Parça No:	KUS.40
Levha No:	XVIII/5
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 3,5 cm yük: 2,8 cm, cidar: 0,6 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İyi arıtılmış koyu gri özlü hamuru; az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç siyah renkte, astarlıdır. Dış iyi perdahlı; iç kısmen dökülmüş ve perdahlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 4 banttandır ve onlara olasılıkla ters yönde birleşen 2 adet banttandır oluşmaktadır. Düzenli, oldukça seyrek ve kalınlıkları düzensizdir (0,2-0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	Türker, 2017, Çiz. 2, C2, Parça No: 93.

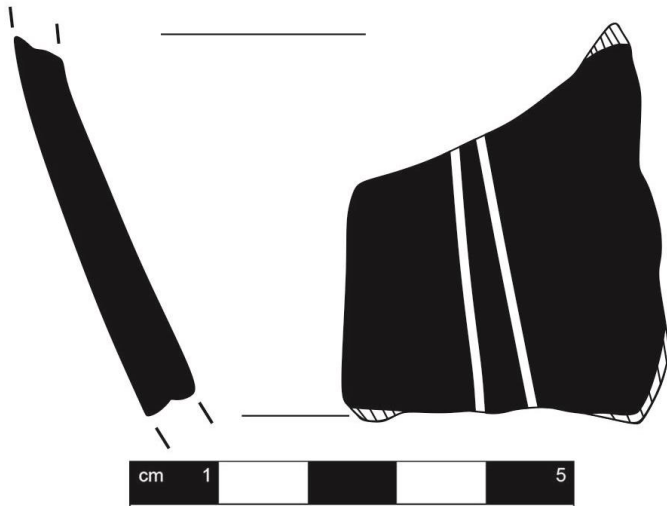
Katalog No:	18
Parça No:	KUS.41
Levha No:	XIX/1
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 2,9 cm, yük: 5,1 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri özlü hamuru; az beyaz mika ve kum katkıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte, astarlı ve iyi perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki silintili beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 5 adet banttandır. Düzenli, oldukça seyrek ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

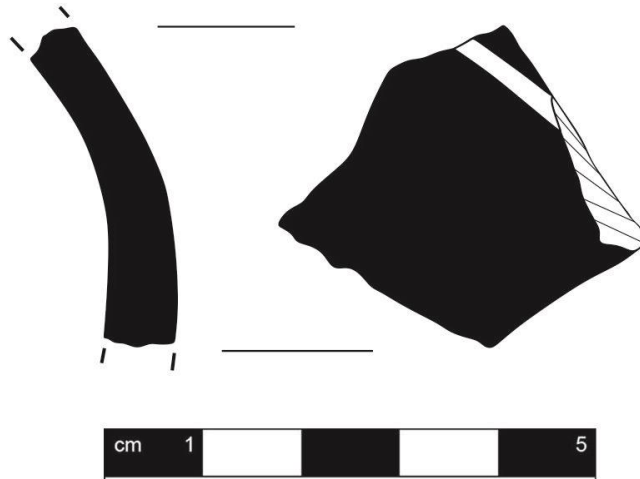
Katalog No:	19
Parça No:	KUS.82
Levha No:	XIX/3
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	Çömlek Gövde Parçası
Ölçüler:	Gen: 8,6 cm, yük: 4,8 cm, cidar: 0,9 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İki parçalı eşit dağıtılmış hamuru; dış ve iç yüzey renginde, az saman, beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte, astarlı ve iyi perdahlı; içi kiremidi devetüyü (5 YR 5/4) renginde, basitçe sıvazlanmış ve astarı kısmen dökülmüştür. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; gövdeyi yatay keserek yivin içinde bezenmiştir. İncedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-3a
Yayın:	-

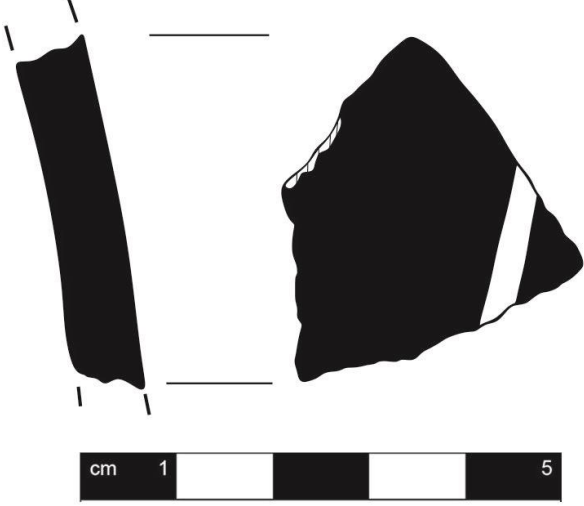
Katalog No:	20
Parça No:	KUS.83
Levha No:	XIX/2
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 3,6 cm, yük: 4,3 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri özlü hamuru; beyaz mika ve kum katkıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte, astarlıdır. Dışı iyi perdahlı; içi sıvazlanmış ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silinti beyaz boya; birbirine yarı paralel ve gövdeyi çapraz kesen 2 adet banttandır oluşmaktadır. Düzenli, oldukça seyrek ve orta kalınlıktadır (0,1-0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

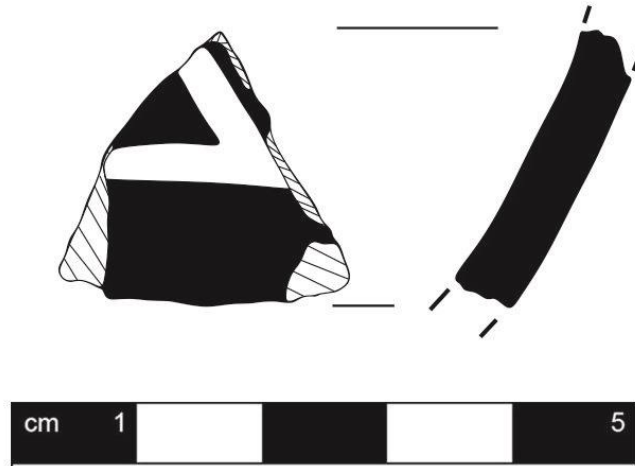
Katalog No:	21
Parça No:	KUS.84
Levha No:	XIX/5
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 3,8 cm, yük: 3,3 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri özlü hamuru; beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte ve astarlıdır. Dışı iyi perdahlı; içi kahve alacalı ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; gövdeyi çapraz kesmektedir. Kalın hatlıdır (0,2-0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1a
Yayın:	-

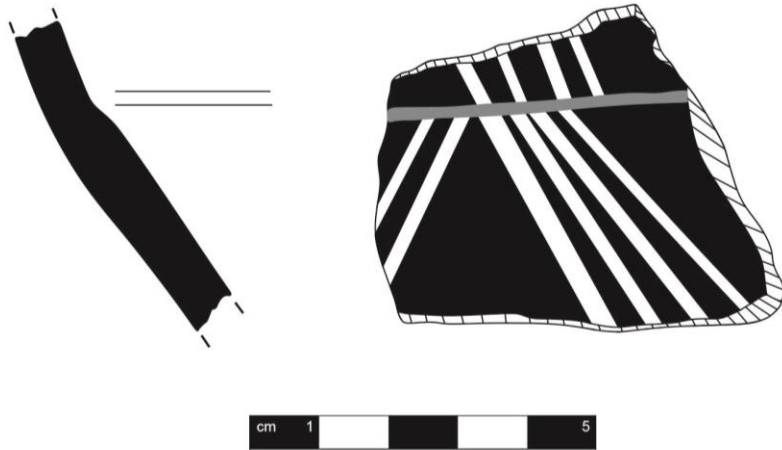
Katalog No:	22
Parça No:	KUS.85
Levha No:	XIX/5
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 2,9 cm, yük: 3,5 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İki parçalı az gözenekli hamuru; dışı ince siyah, içi kalın koyu kahve (10YR 4/3) rengine, küçük beyaz taşcık, beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış iyi perdahlı ve kendinden astarlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; gövdeyi çapraz kesmektedir. Kalın hatlıdır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1a
Yayın:	-

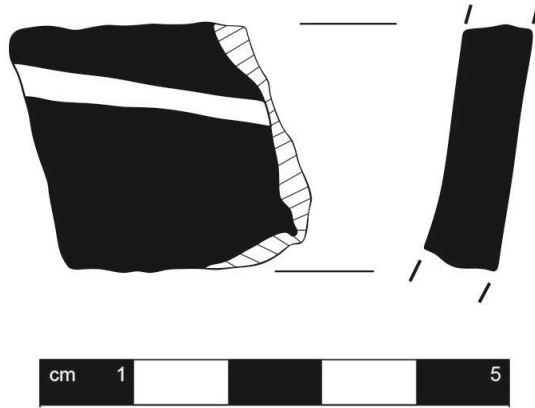
Katalog No:	23
Parça No:	KUS.86
Levha No:	XIX/7
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	Çanak/Kâse
Ölçüler:	Gen: 2,5 cm, yük: 2,2 cm, cidar: 0,5 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri özlü hamuru; az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte, astarlı ve iyi perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki pütürlü beyaz boya; gövdeyi yatay ve çapraz kesen ters yönlü bantlar görülmektedir. Düzenli ve kalındır (0,4-0,5 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-7a
Yayın:	-

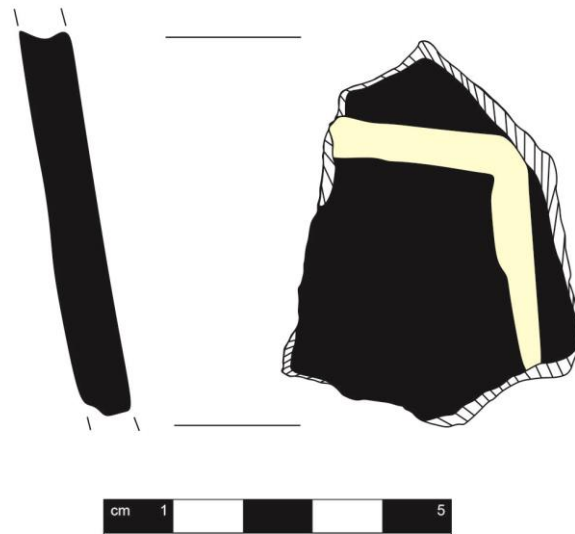
Katalog No:	24
Parça No:	KUS.87
Levha No:	XIX/4
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	Çömlek Gövde Parçası
Ölçüler:	Gen: 5,9 cm, yük: 4,6 cm, cidar: 0,8 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İki parçalı eşit dağıtılmış hamuru; dış ve iç yüzey renginde, bol saman, bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış yüzeyi siyah renkte, astarlı ve iyi perdahlı; iç yüzeyi grimsi kahve (10 YR 4/2) renginde, astarlı, basitçe sıvazlanmış ve az perdahlıdır (kısmen dökülmüş). Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 4 bant ve yivden itibaren test yönde devam eden bantlardan oluşmaktadır. Düzenli, seyrek ve kalınlıkları düzensizdir (0,2-0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-14
Yayın:	-

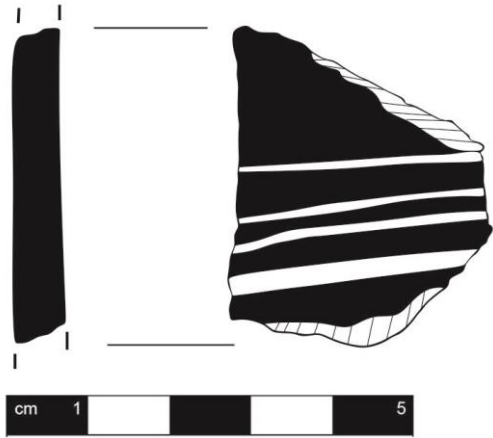
Katalog No:	25
Parça No:	KUS.88
Levha No:	XIX/8
Buluntu Yeri:	Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 2,5 cm, c yük: 2,6 cm. cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri özlü hamuru; bol beyaz mika, az saman ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte, astarlıdır. Dışı perdahlı; içi sıvazlanmış ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki pütürlü beyaz boya; gövdeyi çapraz kesmektedir. Düzensiz ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1a
Yayın:	-

Katalog No:	26
Parça No:	TPK.31
Levha No:	XX/1
Buluntu Yeri:	Tepekışla (Tödüğün)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 4,4 cm, yük: 5,6 cm, cidar: 0,8 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri (7,5 YR 5/1) özlü hamuru; beyaz mika, az küçük beyaz taşcık ve kum katkılıdır. Dışı hamuru renginde, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; içi açık kırmızımsı devetüyü (5 YR 6/6) renginde ve basitçe sıvazlanmıştır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; gövdeyi dikey ve yatay kesen bantlardan oluşmaktadır. Oldukça kalın ve düzensizdir (ortalama 0,7 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-7b
Yayın:	-

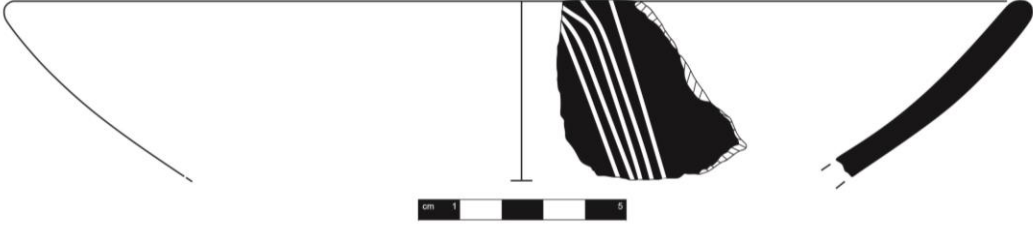
Katalog No:	27
Parça No:	TPK.32
Levha No:	XX/2
Buluntu Yeri:	Tepekışla (Tödüğün)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 3,2 cm, yük: 4 cm. cidar: 0,8 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri (7,5 YR 5/1) özlü hamuru; küçük beyaz taşcık, muskovit, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte, kendinden astarlı ve iyi perdahlı; içi dıştan bir ton açık koyu gri (10 YR 4/1) renginde ve çok az perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; gövdeyi yatay kesen ve yarı düzenli 4 banttandır. Yarı düzenli, oldukça seyrek ve orta-kalındır.(0,2-0,4 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-3c
Yayın:	-

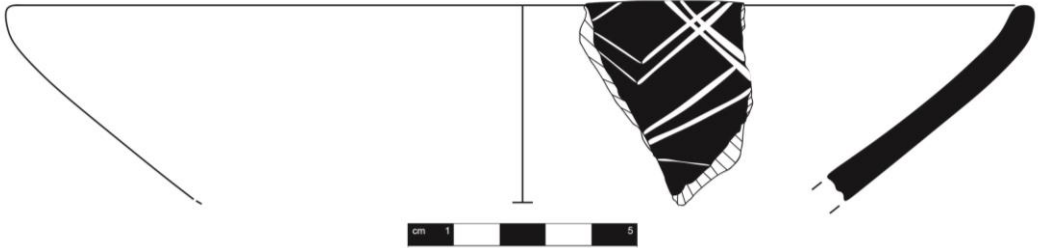
Katalog No:	28
Parça No:	TPT.01
Levha No:	XX/3
Buluntu Yeri:	Tepetarla/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 9 cm, yük: 6 cm. cidar: 0,6 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İyi arıtılmış kirli krem (10 YR 8/1) hamuru, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte ve perdahlı; içi koyu kahve (10 YR 3/3) rengine ve basitçe sıvazlanmış. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silinti beyaz boya; gövdeyi çapraz kesen ters yönlü bantlardan oluşmaktadır. Düzenli, oldukça seyrek ve kalındır (0,9-1 cm). BTİP-19
Yayın:	-

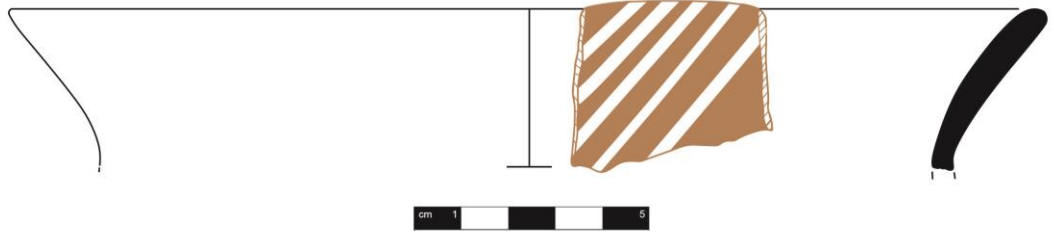
Katalog No:	29
Parça No:	DKT.14
Levha No:	XXI/1
Buluntu Yeri:	Doğankaya-Tepecik (Tepe III)/Bafra
Form:	Çanak
Ölçüler:	Ç: 24 cm, yük: 3,7 cm, a: 4,5, cidar: 0,5 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi arıtılmış iki parçalı hamurun; dışı kalın siyah, içi ince koyu devetüyü (7,5 YR 4/4) renginde olup, beyaz mika (çok) ve kum katkılıdır. Dış ve iç siyah renkte, kendinden astarlı ve iyi perdahlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki silinti beyaz boya; birbirine paralel, gövdeyi çapraz kesen, yarı düzenli 5 adet banttandır. Yarı düzenli, sık ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1c
Yayın:	-

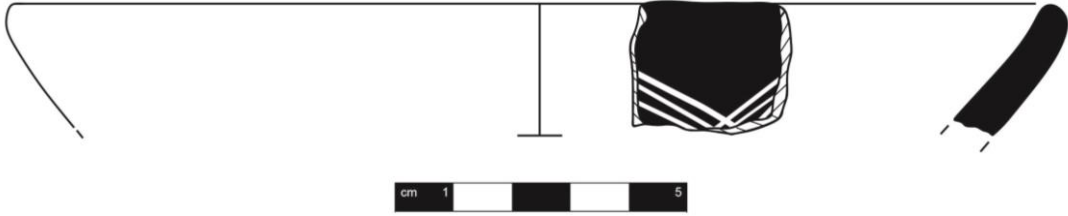
Katalog No:	30
Parça No:	DKT.17
Levha No:	XXI/2
Buluntu Yeri:	Doğankaya-Tepecik (Tepe III)/Bafra
Form:	Çanak
Ölçüler:	Ç: 22 cm, yük: 3,5 cm, a: 4,3, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi arıtılmış koyu gri özlü hamuru; beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç siyah renkte, kendinden astarlı ve iyi perdahlıdır. Dış yüzey basitçe sıvazlanmıştır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki silinti beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve ters yönde gövdeyi çapraz keserek yarı düzenli bir şekil oluşturmaktadır. İç yüzeydeki incruste içine beyaz boya ise gövdeyi dik kesmektedir. Düzenli, sık ya da seyrek ve incedir (0,1-0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-17
Yayın:	-

Katalog No:	31
Parça No:	DKT.67
Levha No:	XXI/3
Buluntu Yeri:	Doğankaya-Tepecik (Tepe III)/Bafra
Form:	Uzun Boyunlu Çömlek
Ölçüler:	Ç: 22cm, yük: 3,5 cm, a: 2,6 cm, cidar: 0,5 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi arıtılmış portakalımsı devetüyü (5 YR 5/6) özlü hamuru; beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzey, hamur renginden bir ton açık, astarlı ve iyi perdahlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki silintili beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 5 adet banttandır. Düzenli, seyrek ve kalındır (0,2-0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

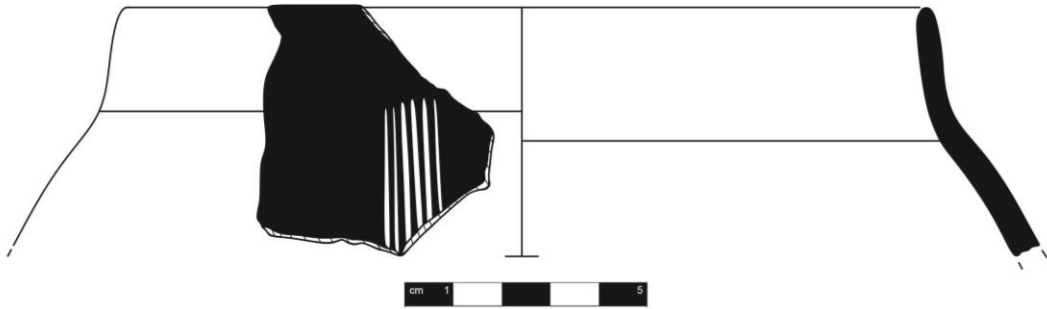
Katalog No:	32
Parça No:	DKT.68
Levha No:	XXI/4
Buluntu Yeri:	Doğankaya-Tepecik (Tepe III)/Bafra
Form:	Açık Çanak/Kâse
Ölçüler:	Ç: 18 cm, yük: 2,1 cm, a: 1,8 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi artılmış koyu kahve (7,5 YR 4/2) özlü hamuru; beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte ve iç yüzey, dışa göre iyi perdahlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen ters yönlü bantlar, olasılıkla kesişim yerlerinde baklava deseni oluşturmaktadır. Düzenli, seyrek ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	-

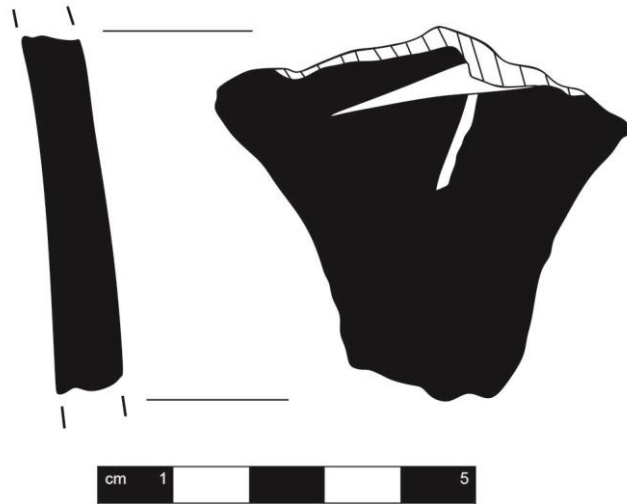
Katalog No:	33
Parça No:	DKT.69
Levha No:	XXI/5
Buluntu Yeri:	Doğankaya-Tepecik (Tepe III)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 7,4 cm, yük: 5,7 cm, cidar: 0,8 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İyi arıtılmış koyu gri özlü hamuru; bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; içi açık devetüyü (7,5 YR 5/3) rengine kendinden astarlı ve perdahsızdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 3 adet banttandır. Düzenli, sık ve orta kalınlıktadır (0,1-0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

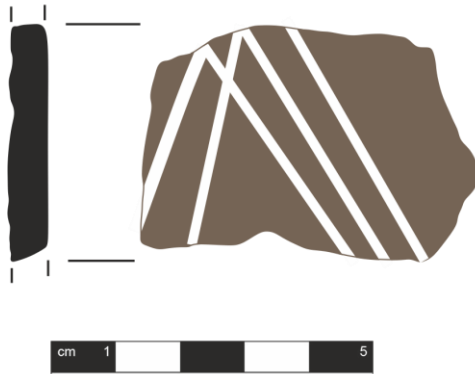
Katalog No:	34
Parça No:	ELM.01
Levha No:	XXII/1
Buluntu Yeri:	Elmacık Tepe/Bafra
Form:	Kısa Boyunlu Çömlek
Ölçüler:	Ç: 18 (?) yük: 5,4 cm, a: 2,1 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi arıtılmış, iki parçalı eşit dağıtılmış hamuru; dış ve iç yüzey rengindedir. Dışı siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; içi kiremidi devetüyü (5 YR 5/4) renginde, kendinden astarlı ve basitçe sıvazlanmıştır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; keskin gövdeden aşağı doğru birbirine paralel ve dik inen 6 adet banttandır oluşmaktadır. Düzenli, sık ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-2b
Yayın:	-

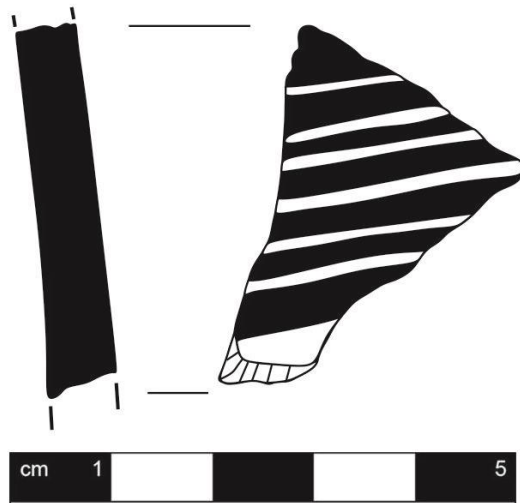
Katalog No:	35
Parça No:	ELM.02
Levha No:	XXII/2
Buluntu Yeri:	Elmacık Tepe/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 5,6 cm, yük: 5 cm, cidar: 0,8 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri özlü hamuru; az sarı mika ve kum katkıdır. Dış ve iç siyah renkte, kendinden astarlı ve iyi perdahlıdır. İç yüzey hafif sıvazlanmıştır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; korunagelen kısımda gövdeyi ters yönde çapraz kesen bantlardan oluşmaktadır. Düzensiz ve kalındır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-20
Yayın:	-

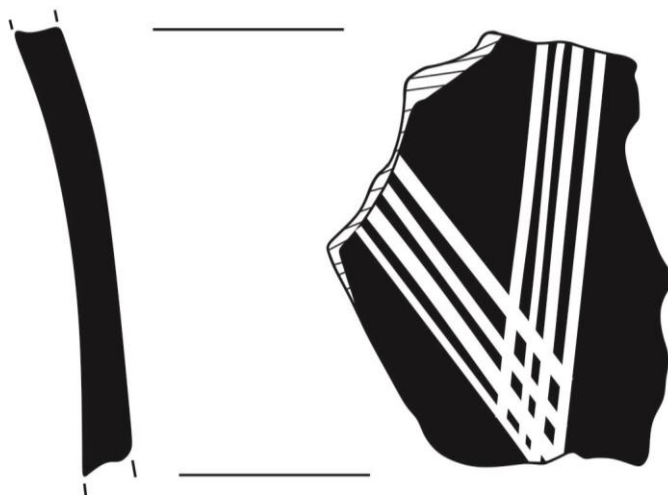
Katalog No:	36
Parça No:	ELM.03
Levha No:	XXII/3
Buluntu Yeri:	Elmacık Tepe/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 5,3 cm, yük: 3,7 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri özlü, az gözenekli hamuru; az beyaz mika, az saman, az beyaz taşcık ve kum katkılıdır. Dışı siyah (grimsi kahve- 10 YR 5/2) renkte ve perdahı kısmen dökülmüş; içi sarımsı devetüyü (10 YR 6/3) renginde ve kabaca sıvazlanmıştır.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen ters yönlü bantlar, kesişim yerlerinde olasılıkla baklava deseni oluşturmaktadır. Düzenli, oldukça seyrek ve kalındır (0,3-0,4 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	-

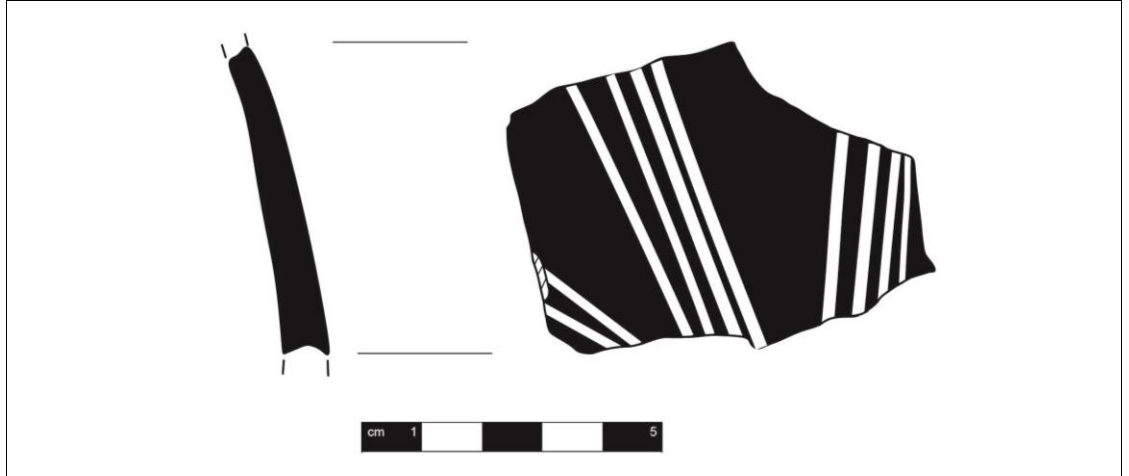
Katalog No:	37
Parça No:	ELM.04
Levha No:	XXII/4
Buluntu Yeri:	Elmacık Tepe/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 3,1 cm, yük: 3,7 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu kahve (10 YR 4/2) renkli kalın özlü ve az gözenekli hamuru; küçük beyaz taşcık, çok az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç siyah renkte, kendinden astarlı ve perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi yatay kesen 7 adet banttıan oluşmaktadır. Yarı düzenli, oldukça seyrek ve kalınlıkları düzensizdir (0,2-0,6 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-3c
Yayın:	-

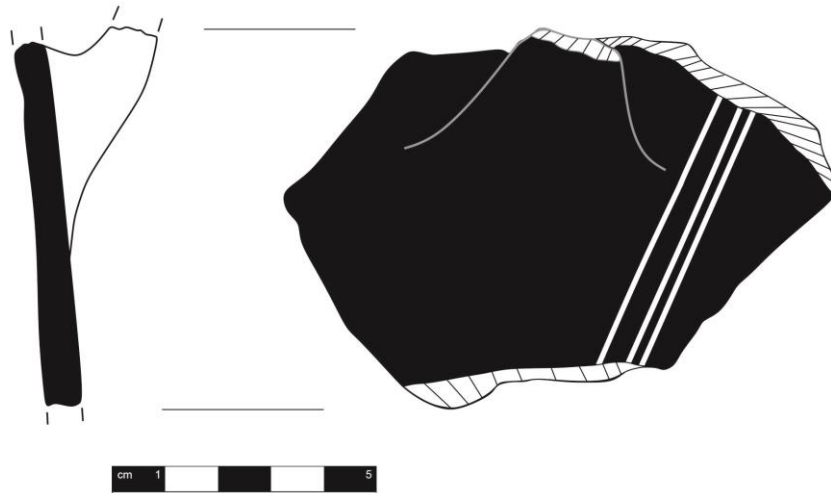
Katalog No:	38
Parça No:	IKP.01
Levha No:	XXIII/1
Buluntu Yeri:	İkizpınar (Dede Tepe)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 4,7 cm, yük: 5,8 cm, cidar: 0,6 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İyi arıtılmış kalın gri özlü hamuru; çok az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte ve perdahlı (orta); içi kiremidi koyu devetüyü (2,5 YR 4/6) renginde, kendinden astarlı ve perdahsızdır. Orta-iyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeyde pütürlü beyaz boya; birbirine paralel, gövdeyi çapraz kesen ters yönlü bantlar kesişerek baklava deseni oluşturmaktadır. Düzenli, sık ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10d
Yayın:	-

Katalog No:	39
Parça No:	IKP.02
Levha No:	XXIII/2
Buluntu Yeri:	İkizpınar (Dede Tepe)/Bafra
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 7,4 cm, yük: 5,1 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri özlü ve az gözenekli hamuru; çok az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte ve iyi perdahlı; içi açık devetüyü (5 YR 5/4) rengine, kendinden astarlı ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya (kısmen silinmiş); birbirine paralel, gövdeye çapraz kesen ters yönlü 4'erli iki grup banttandır ve diğerlerine göre daha yatay 2 adet banttandır. Genel olarak düzenli, kalın ve hafif seyrek (0,3 cm). Olasılıkla kesişim yerlerinde, kafes ya da baklava deseni oluşturmaktadır.
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	-

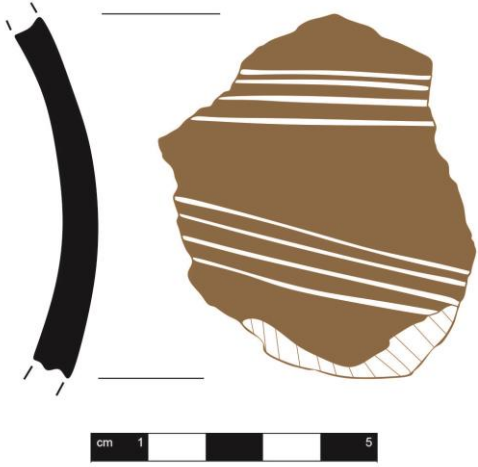

Katalog No:	40
Parça No:	IKP.03
Levha No:	XXIII/3
Buluntu Yeri:	İkizpınar (Dede Tepe)/Bafra
Form:	Çömlek Gövde Parçası
Ölçüler:	Gen: 9,4 cm, yük: 7,1 cm, cidar: 0,8 cm.
Teknik Özellikler:	Kulplu Gövde Parçası. Kiremidi devetüyü (2,5 YR 4/4) özlü ve az gözenekli hamuru; çok az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte, kendinden astarlı ve perdahı kısmen dökülmüş; içi hamuru renginde, astarlı ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; kulbun sağ tarafında, gövdeyi çapraz kesen ve birbirine paralel 3 adet banttandır. Düzenli, sık ya da seyrek ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

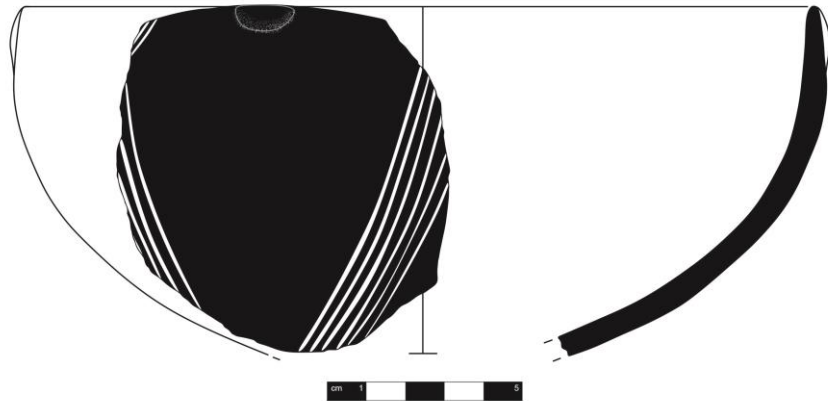

Katalog No:	41
Parça No:	DNR.1001.104
Levha No:	XXVIII/1
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 6,9 cm, yük: 5,9 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Açık kahve (7,5 YR 4/2) özlü ve az gözenekli hamuru; bol saman, irili ufaklı beyaz taşcık, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; iç hamuru renginde kabaca sıvazlanmıştır. Kötü/Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; birbirine paralel, gövdeyi çapraz ve yatay kesen bantlardan oluşmaktadır. Gövdeyi çapraz kesen bantlar, ters yönde kesişerek ortadan 1 bantla birleştirilmiştir. (dal görünümlü) Yarı düzenli, sık ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-13
Yayın:	-

Katalog No:	42
Parça No:	DNR.1001.105
Levha No:	XXVIII/3
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 6,1 cm, yük: 5,5 cm, cidar: 0,8 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Portakalımsı devetüyü (5 YR 4/6) özlü hamuru; çok az beyaz mika, siyah taşcık, çok az saman, siyah arena ve kum katkılıdır. Dış sarımsı devetüyü (7,5 YR 6/6) renginde, perdahlı (orta) ve kendinden astarlı; iç kırmızımsı kahve (2,5 YR 4/4) renginde, basitçe sıvazlanmış ve kendinden astarlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi hafif çapraz kesen 4'erli 2 grup banttıan oluşmaktadır. Yarı düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-5
Yayın:	-
	

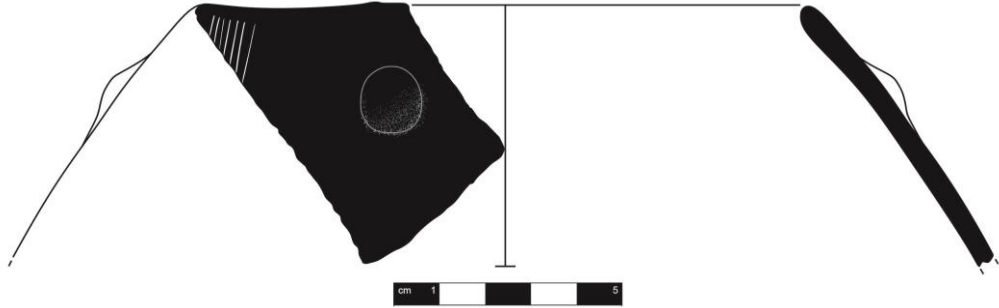
Katalog No:	43
Parça No:	DNR.1001.106
Levha No:	XXIV/1
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Kapalı Çanak
Ölçüler:	Ç: 20 cm, yük: 8,6 cm, a: 6,8 cm, cidar: 0,8 cm, memecik: 1,3x1 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. Koyu gri (10 YR 4/1) özlü hamuru; az saman, bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte, perdahlı (orta) ve kendinden astarlı; iç portakalımsı devetüyü (5 YR 4/4) renginde, dışa göre iyi perdahlı, kendinden astarlı ve gri alacalıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi ters yönde çapraz kesen bantlardan oluşmaktadır. Olasılıkla bantlar kesişerek baklava (kafes) desen oluşturmaktadır. Düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	Thissen, 1993, Fig 4.1.

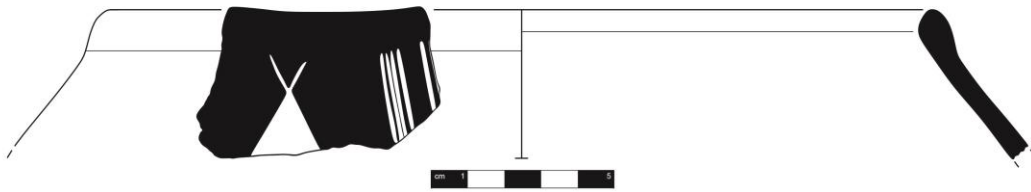
Katalog No:	44
Parça No:	DNR.1001.107
Levha No:	XXVIII/2
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 5,5 cm, yük: 4,6 cm, cidar: 0,6 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İyi arıtılmış iki parçalı hamurun; dışı ince ve siyah renkte, içi kalın ve kiremidî devetüyü (7,5 YR 4/3) rengine, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış yüzey siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; iç yüzey açık devetüyü (7,5 YR 5/2) rengine, perdahsız, basitçe sıvazlanmış ve kendinden astarlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü (çok) beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen ters yönlü bantlar kesişerek baklava deseni oluşturmaktadır. Yarı düzenli, seyrek ve kalındır (0,3 cm). BTİP-10a
Yayın:	-

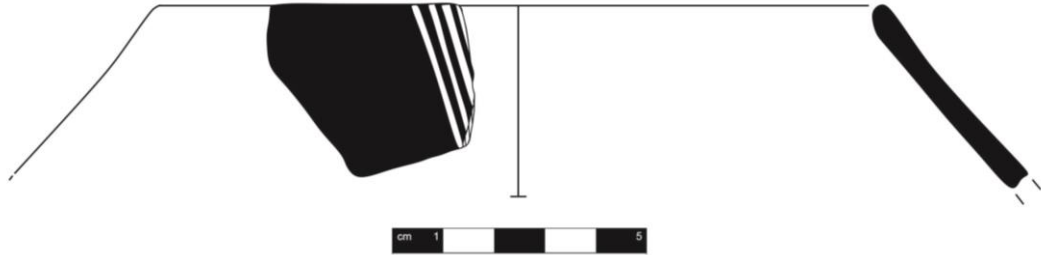
Katalog No:	45
Parça No:	DNR.1001.108
Levha No:	XXV/1
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Boyunsuz Çömlek
Ölçüler:	Ç: 18 cm, a: 2,5 cm, yük: 5,7 cm, cidar: 0,4 cm (ağız kenarı: 0,5 cm)
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi arıtılmış iki parçalı hamurun; dışı kalın ve siyah renkte, içi ince ve portakalımsı devetüyü (5 YR 5/4) renginde, çok az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış yüzeyi siyah renkte ve iyi perdahlı; iç yüzeyi hamuru renginde, çok az perdahlı ve kendiliğinden astarlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; dudak altından başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 7 adet banttandır. Düzenli, sık ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

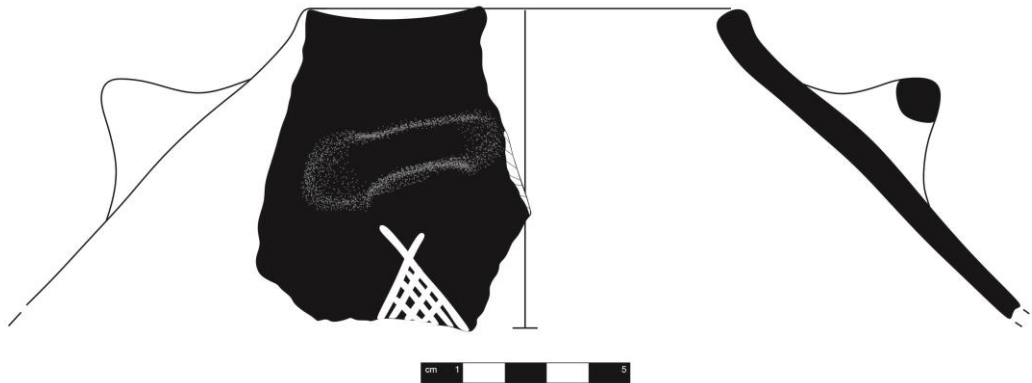
Katalog No:	46
Parça No:	DNR.1001.109
Levha No:	XXVI/2
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Boyunsuz Çömlek
Ölçüler:	Ç: 22 cm, a: 2cm, yük: 3,7 cm, cidar: 0,7 (Ağız cidarı. : 0,9 cm)
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İki parçalı hamurun; dışı kalın ve siyah renkte, içi ince ve portakalımsı devetüyü (5 YR 4/4) rengine, az beyaz mika, az saman ve kum katkılıdır. Dış yüzeyi siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; içi, iç hamuru rengine az perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; dudak altından başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi hafif çapraz kesen bantlardan oluşmaktadır. Ayrıca 2 banttın kesişerek oluşturduğu üçgenin içi dolguludur. Düzenli, sık ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-9
Yayın:	-

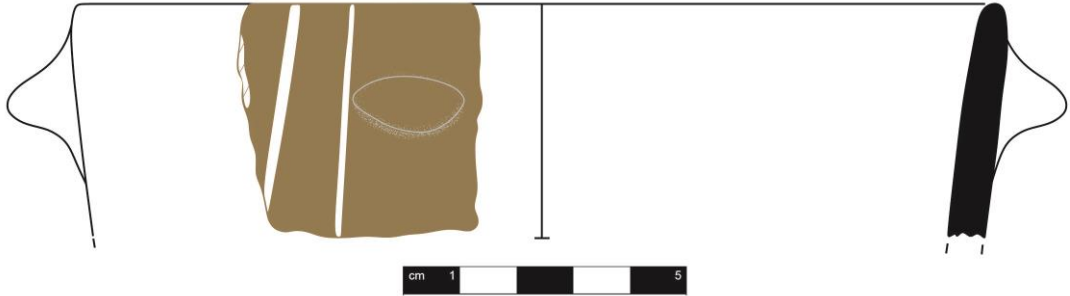
Katalog No:	47
Parça No:	DNR.1001.110
Levha No:	XXV/3
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Boyunsuz Çömlek
Ölçüler:	Ç: 14 cm, yük: 3,5 cm, a: 1,8 cm, cidar: 0,6 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi arıtılmış iki parçalı hamurun; ince gri özlü (7,5 YR 6/1), dışı kalın ve koyu gri (7/5 YR 4/1) renkte, içi portakalımsı devetüyü (5 YR 5/6) renginde, beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış yüzey siyah renkte ve iyi perdahlı; iç yüzey açık devetüyü (7,5 YR 5/3) renginde, az perdahlı, basitçe sıvazlanmış ve kahve alacalıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü (çok) beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 4 adet banttandır. Düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

Katalog No:	48
Parça No:	DNR.1001.111
Levha No:	XXVI/3
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Boyunsuz Çömlek
Ölçüler:	Ç: 10 cm, a: 6,5 cm, yük: 7,1 cm, cidar: 0,9 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. Koyu kahve (7,5 YR 4/2) özlü hamuru; az saman, bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; iç hamuru renginde ve çok az perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen ters yönlü bantların, kesişerek oluşturduğu üçgenin içi kafes desenli bantlardan oluşmaktadır. Yarı düzenli, sık ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10d
Yayın:	-

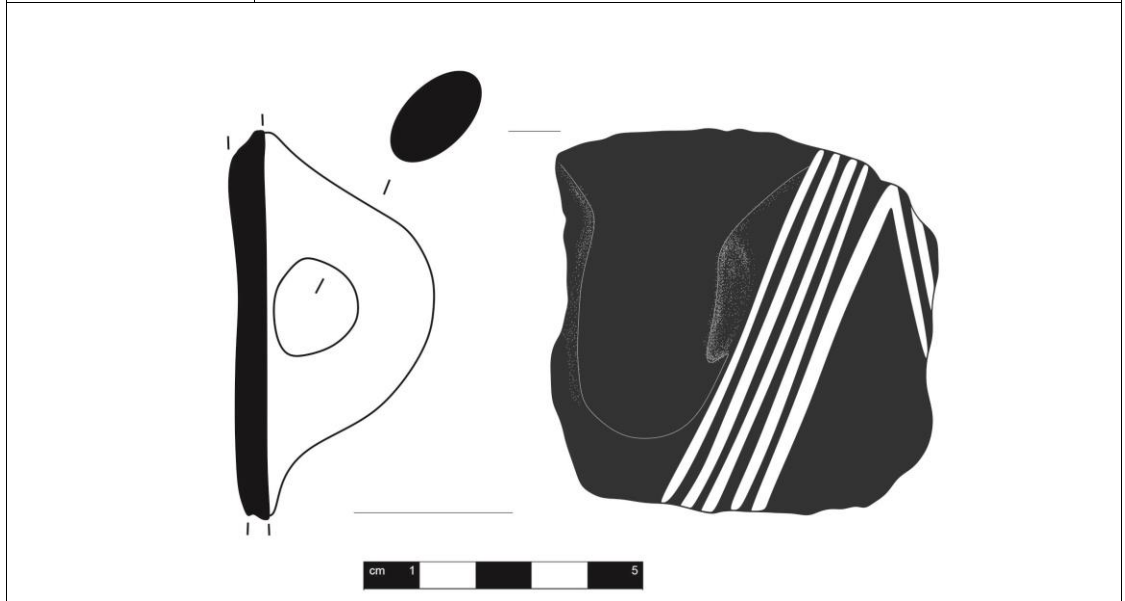

Katalog No:	49
Parça No:	DNR.1001.112
Levha No:	XXIV/5
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Açık Çanak/Kâse
Ölçüler:	Ç: 16 cm, a: 1,2 cm, yük: 3,7 cm, cidar: 0,7 cm, memecik: 2x1 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. Kalın gri özlü (5 YR 4/1) hamuru; sarı mika, beyaz taşcık ve kum katkılıdır. Dış pembemsi devetüyü (5 YR 6/4) renginde ve az perdahlı; iç koyu kahve (5 YR 4/4), rengindedir. Parçada yer yer yanma izleri görülmektedir. Kötü-Orta pişmiştir
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi hafif çapraz kesen bantlardan oluşmaktadır. Yarı düzenli, oldukça seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-2c
Yayın:	-

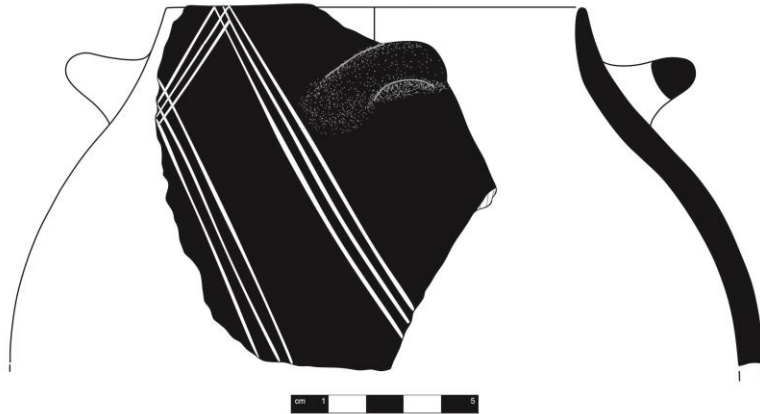
Katalog No:	50
Parça No:	DNR.1001.113
Levha No:	XXIV/2
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Kapalı Çanak
Ölçüler:	Ç: 20 cm, a: 1,3 cm, yük: 6,5 cm, cidar: 0,8 cm, memecik: 0,9x2,2 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İki parçalı eşit dağılmış hamurun; dışı koyu gri (7,5 YR 4/1), içi açık kahve (7,5 YR 5/3) renginde olup, çok az beyaz mika, az saman, az siyah taşcık ve kum katkılıdır. Dış yüzey siyah renkte ve perdahlı (orta); iç yüzey koyu kahve (7,5 YR 4/2) renginde ve az perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi dik kesen bantlardan oluşmaktadır. Düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-2b
Yayın:	Orthmann, 1963, Taf 65.10 (a.24).

Katalog No:	51
Parça No:	DNR.1001.114
Levha No:	XXVIII/5
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Çömlek Gövde Parçası
Ölçüler:	Gen: 6,7 cm, yük: 6,9 cm, cidar: 0,7 cm
Teknik Özellikler:	Kulp Parçası. Koyu kahve (7,5 YR 3/3) özlü hamuru; beyaz taşcık, beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı koyu gri (7,5 YR 3/1) renkte ve perdahlı (orta); içi muhtemelen hamuru rengindedir. İç yüzeyde yanma izleri görülmektedir. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen ters yönlü bantlardan oluşmaktadır. Bantlar olasılıkla kesişerek baklava-kafes desen oluşturmaktadır. Yarı düzenli, sık ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	-

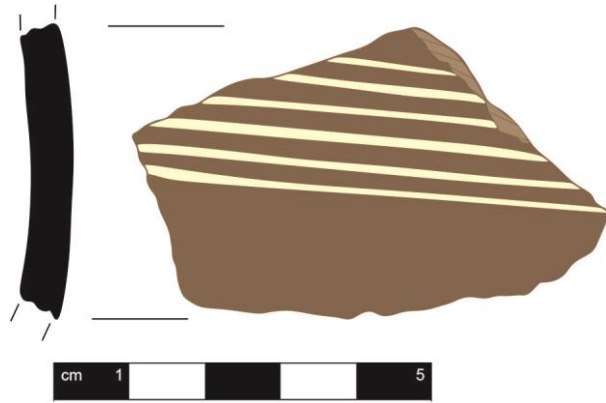

Katalog No:	52
Parça No:	DNR.1001.115
Levha No:	XXVI/1
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Boyunsuz Çömlek
Ölçüler:	Ç: 18 cm, yük: 3,5 cm, a:1 cm, cidar: 0,6 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. Açık kahve (7,5 YR 4/3) özlü hamuru; beyaz mika, beyaz taşcık ve kum katkılıdır. Dış yüzeyde, dudak kısmından başlayan kahvemsî tonları ve devamında siyah renk görülmektedir. Dış perdahlı (orta); iç hamuru renginde ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi dik kesen 6 adet banttı oluşmaktadır. Yarı düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-2c
Yayın:	-

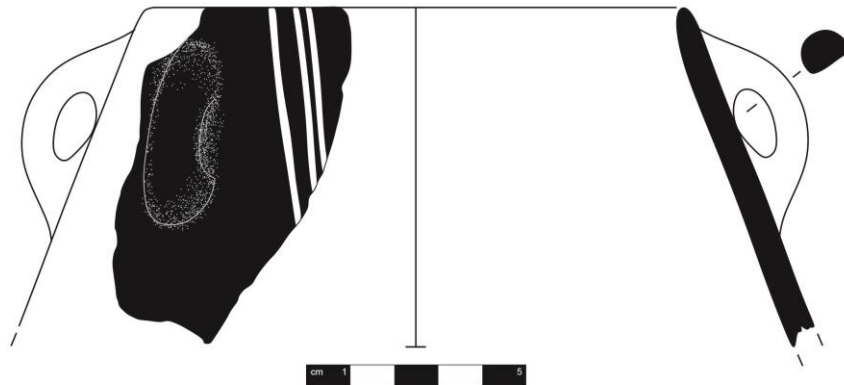
Katalog No:	53
Parça No:	DNR.1001.116
Levha No:	XXVII/1
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Kısa Boyunlu Çömlek
Ölçüler:	Ç: 10 cm, a: 7,3 cm, yük: 9,7 cm, cidar: 0,8 cm, kulp: 4,7x1,4 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İki parçalı hamur eşit dağılmış hamurun; dışı koyu gri, içi açık devetüyü (7,5 YR 5/3) renginde, İrili ufaklı beyaz taşcık, az saman, çok az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah, perdahlı, kendiliğinden astarlı, içi hamuru renginde, kendinden astarlı ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen ters yönlü bantlar, kendi içlerinde üçgen ve baklava (kafes) desenleri oluşmaktadır. Düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	Thissen, 1993, Fig. 4.5 (b.616).

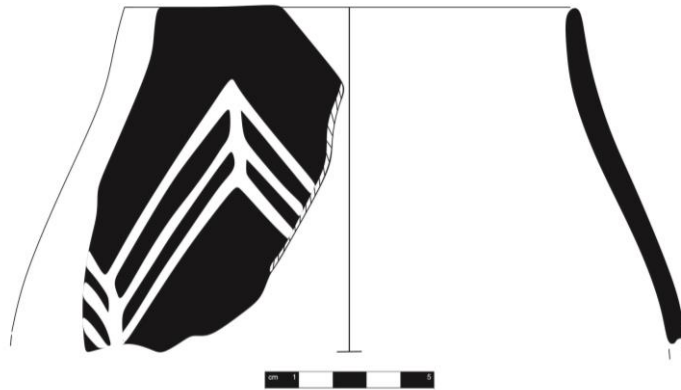
Katalog No:	54
Parça No:	DNR.1001.118
Levha No:	XXVIII/7
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 6,3 cm, yük: 4 cm, cidar: 0,6 cm
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Portakalımsı devetüyü (5YR 5/6) özlü hamuru; küçük beyaz taşcık, çok az mika ve kum katkılıdır. Dış yüzey, iç yüzeyin bir ton koyusu (5YR 4/4) perdahlı, iç hamuru renginde ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi yatay kesen 6 adet banttıan oluşmaktadır. Düzenli, seyrek ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-3b
Yayın:	-

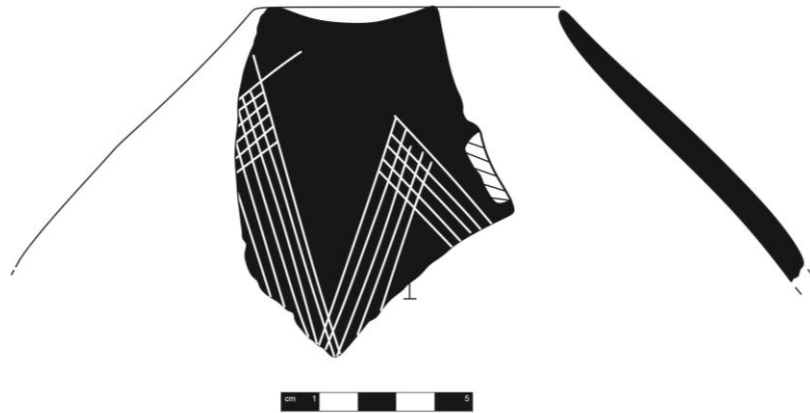
Katalog No:	55
Parça No:	DNR.1001.124
Levha No:	XXV/4
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Boyunsuz Çömlek
Ölçüler:	Ç: 12 cm, a: 4,8 cm, yük: 7,7 cm, cidar: 0,8 cm, Kulp: 5,4x1,5 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İki parçalı hamur eşit dağıtılmış hamuru; dışı koyu gri, içi açık devetüyü (7,5 YR 5/4) renginde, küçük beyaz taşcık, beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte, çok iyi perdahlı ve kendinden astarlı; içi koyu kahve (7,5 YR 4/1) ve kısmen dökülmüştür. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 3 adet banttandır. Düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	Thissen, 1993, Fig. 5-1 (b.757).

Katalog No:	56
Parça No:	DNR.1001.125
Levha No:	XXVII/2
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Kısa Boyunlu Çömlek
Ölçüler:	Ç: 10 cm, yük: 8,7 cm, a: 3,9 cm, cidar 0,7 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi artılmış iki parçalı hamuru; dış ince ve siyah, iç kalın ve pembemsi devetüyü (7,5 YR 5/4) renginde, beyaz mika, az saman ve kum katkılıdır. Dış yüzey siyah renkte, kısmen dökülmüş, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; iç yüzey, iç hamuru renginde ve ağız kısmı çok az perdahlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; birbirine paralel, gövdeyi çapraz kesen bantlar ters yönde kesişerek ortadan 1 bantla birleştirilmiş (dal görünümü) ve olasılıkla gövdenin tamamında devam etmektedir. Yarı düzenli, seyrek ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-12
Yayın:	Thissen, 1993, Fig. 5.2 (b.2396).

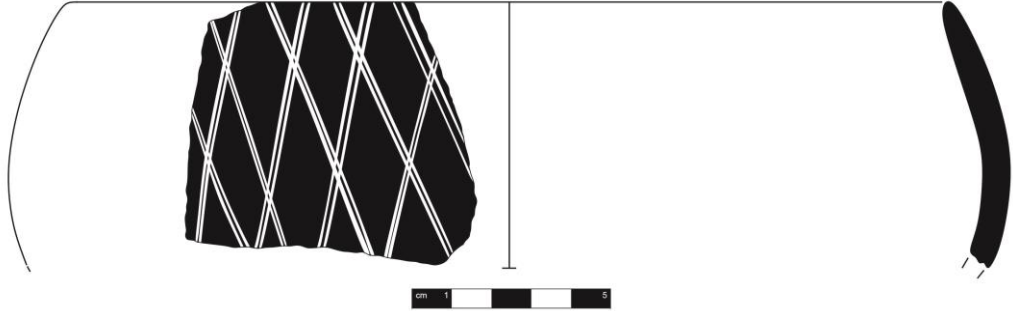
Katalog No:	57
Parça No:	DNR.1001.126
Levha No:	XXV/2
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Boyunsuz Çömlek
Ölçüler:	Ç: 8 cm, a: 5,4 cm, yük: 6,1 cm, cidar: 0,6 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi artılmış iki parçalı hamuru; dış kalın ve siyah, iç pembemsi devetüyü (7,5 YR 5/4) renginde, bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte, iyi perdahlı ve kendiliğinden astarlı; iç, hamuru renginde ve perdahsızdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü (çok) beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen ters yönlü bantların, kesişerek oluşturduğu üçgen içlerine baklava (kafes) deseni bezenmiştir. Düzenli, seyrek ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10d
Yayın:	Thissen, 1993, Fig. 7.6 (b.1413).

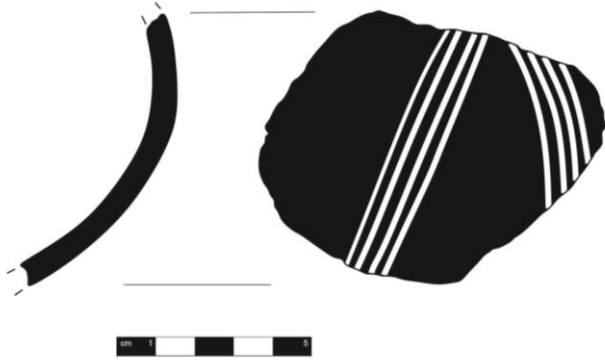

Katalog No:	58
Parça No:	DNR.1001.127
Levha No:	XXVIII/6
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Çömlek Gövde Parçası
Ölçüler:	Gen: 7,6 cm, yük: 6,5 cm, cidar: 0,6 cm, kulp: 7,3x1,2 cm
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri (7,5 YR 3/1) özlü hamuru; az saman, az beyaz mika, beyaz ve kırmızı taşcık ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte ve perdahlı (orta); iç pembemsi devetüyü (5 YR 5/4) renginde ve basitçe sıvazlanmış. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi hafif çapraz kesen bantlardan oluşmaktadır. Düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	Orthmann, 1963, Taf 65-13, (b.452).

Katalog No:	59
Parça No:	DNR.1001.128
Levha No:	XXIV/5
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Kapalı Çanak
Ölçüler:	Ç: 22 cm, yük: 6,7 cm, a: 1 cm, cidar: 0,6 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. Koyu gri (7,5 YR 3/1) özlü hamuru; bol beyaz mika, çok az saman ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; iç portakalımsı devetüyü (5YR 4/4) rengine, az perdahlı ve kendinden astarlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen, ters yönlü çift sıra bantların kesişerek oluşturduğu baklava desenli bezemelerden oluşmaktadır. Düzenli, sık ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-8b
Yayın:	Thissen, 1993, Fig. 4.3 (b.1422).

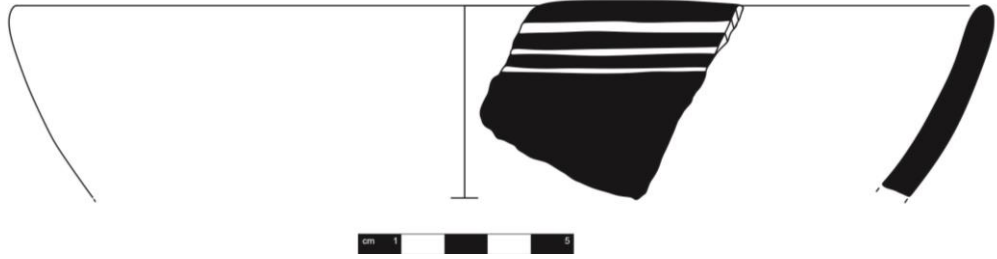

Katalog No:	60
Parça No:	DNR.1001.129
Levha No:	XXVIII/4
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Çanak Gövde Parçası
Ölçüler:	Gen: 8,3 cm, yük: 7 cm, cidar: 0,6 cm
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İki parçalı hamur eşit dağılmış ve az gözenekli hamuru; dış koyu gri/siyah, iç açık devetüyü (5 YR 5/4) renginde, bol saman, az beyaz mika, beyaz taşcık ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; iç hamuru renginde, basitçe sıvazlanmış, kendinden astarlı ve perdahsızdır. Orta pişmiş,
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü (çok) beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen, ters yönlü 4'erli 2 grup banttandır. Düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	Thissen, 1993, Fig. 5.3 (a.14).
	

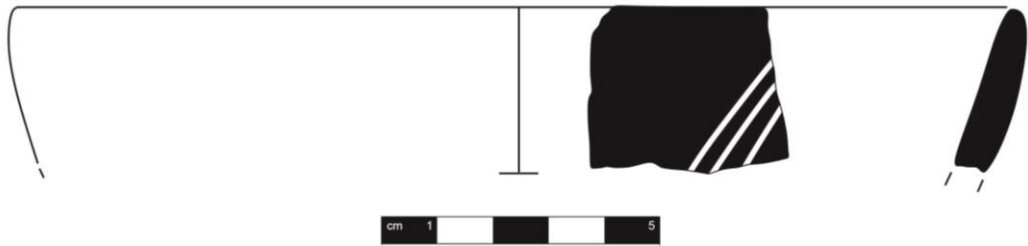
Katalog No:	61
Parça No:	DNR.1001.408
Levha No:	XXIV/4
Buluntu Yeri:	Dündartepe
Form:	Kapalı Çanak
Ölçüler:	Ç: 22 cm, yük: 4,3 cm, a: 0,4 cm, cidar: 0,5 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi arıtılmış iki parçalı hamuru; dış kalın ve koyu gri/siyah renkte, iç ince ve portakalımsı devetüyü (7,5 YR 5/4) renginde, bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış yüzey siyah renkte, iyi perdahlı ve grimsi alacalı; iç yüzey, iç hamuru renginde ve çok az perdahlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen, ters yönlü tek sıra bantların kesişerek oluşturduğu baklava desenli bezemelerden oluşmaktadır. Ayrıca dudağın hemen altında yatay yiv içine de beyaz boya uygulanmıştır. Düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-8a
Yayın:	Thissen, 1993, Fig. 4.2 (b.842).

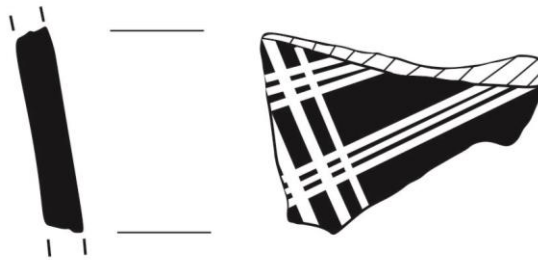
Katalog No:	62
Parça No:	DMB.24
Levha No:	XXIX/1
Buluntu Yeri:	Dombalaktepe Höyük/Atakum
Form:	Açık Çanak/Kâse
Ölçüler:	Ç: 24 cm, yük: 4 cm, a: 2,3 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. Koyu gri özlü ve az gözenekli hamuru; az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte ve perdahlıdır (orta). Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudağın hemen altında, gövdeye yatay ve birbirine paralel uzanan 3 adet banttandır. Düzenli, seyrek ve kalınlıkları düzensizdir (0,2-0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-3b
Yayın:	-

Katalog No:	63
Parça No:	DMB.39
Levha No:	XXIX/2
Buluntu Yeri:	Dombalaktepe Höyük/Atakum
Form:	Açık Çanak/Kâse
Ölçüler:	Ç: 18 (?) yük: 2,9 cm, a: 1,1 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. Koyu kahve özlü ve az gözenekli hamuru; az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte ve perdahlıdır (orta).
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki silinti beyaz boya; muhtemelen dudaktan başlayarak gövdeye çapraz inen ve birbirine paralel uzanan 3 adet banttıan oluşmaktadır. Düzenli, seyrek ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

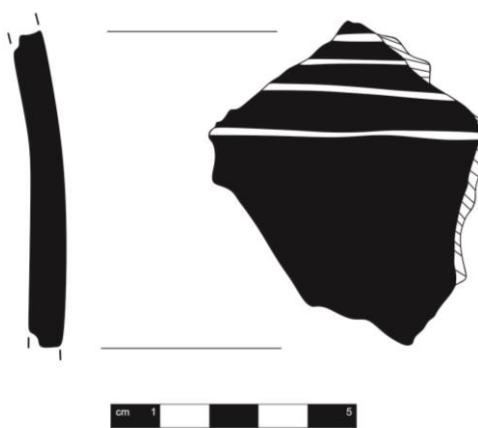

Katalog No:	64
Parça No:	KMB.1006
Levha No:	XXIX/4
Buluntu Yeri:	Kümbettepe Höyük/Atakum
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 3,6 cm, yük: 2,5 cm, cidar: 0,4 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İyi arıtılmış ince beyaz özlü hamuru; beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte ve iyi perdahlı; içi kiremidi koyu devetüyü (5 YR 5/4) rengine basitçe sıvazlanmış ve perdahsızdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeyde pütürlü beyaz boya; birbirine paralel, gövdeyi çapraz kesen seyrek 3 adet bant ile onu ters yönde kesen sık 3'erli 2 grup bant, kafes desen oluşturmuştur. Düzenli ve orta kalınlıktadır (0,2-0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	-

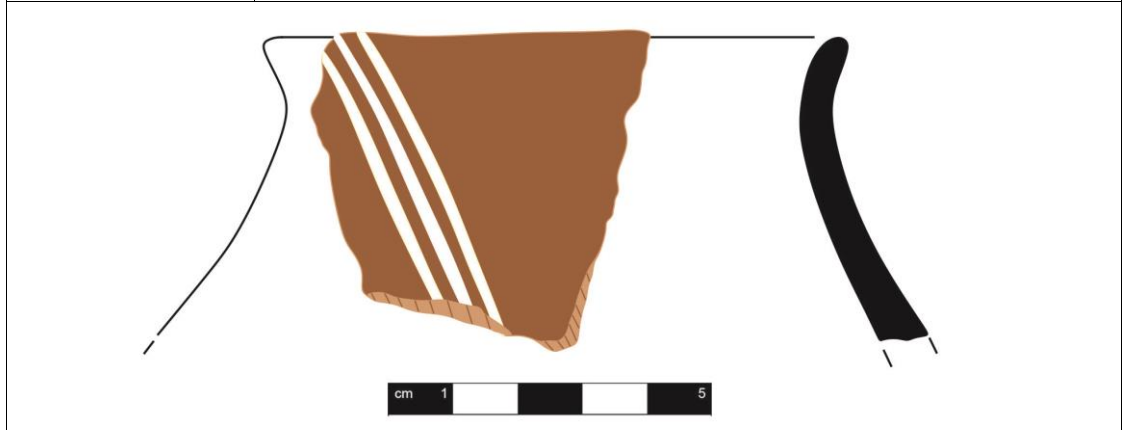

Katalog No:	65
Parça No:	KMB.1007
Levha No:	XXIX/3
Buluntu Yeri:	Kümbettepe Höyük/Atakum
Form:	Kapalı Çanak
Ölçüler:	Ç: ?, yük: 6,3 cm, a: 1,3 cm, cidar: 0,9 cm, gen: 6,5 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi arıtılmış, iki parçalı eşit dağıtılmış ve az gözenekli hamuru; dış ve iç yüzey renginde olup, bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; içi kahve (7,5 YR 5/2) renginde basitçe sıvazlanmış ve az perdahlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeyde silintili beyaz boya; olasılıkla dudak kısmından başlayarak birbirine paralel, gövdeyi çapraz kesen 4 adet banttı oluşmaktadır. Düzenli, sık ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

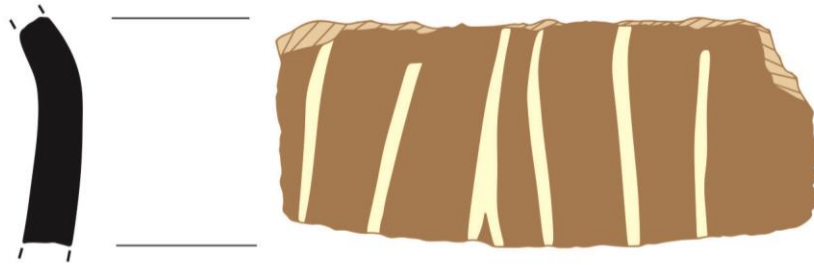
Katalog No:	66
Parça No:	GKT.27
Levha No:	XXIX/5
Buluntu Yeri:	Gök Tepe (Ahulu; Tuzla Höyük)/İlkadım
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 6,5 cm. yük: 6,8 cm, cidar: 0,7 cm
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Kalın koyu gri özlü hamuru; az gözenekli, az saman, çok az beyaz mika, arena ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte ve iyi perdahlı; içi dökülmüş ve yanık izleri mevcuttur. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeyde pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi yatay kesen 4 adet banttandır. Yarı düzenli, kalın ve seyrek (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-3c
Yayın:	-

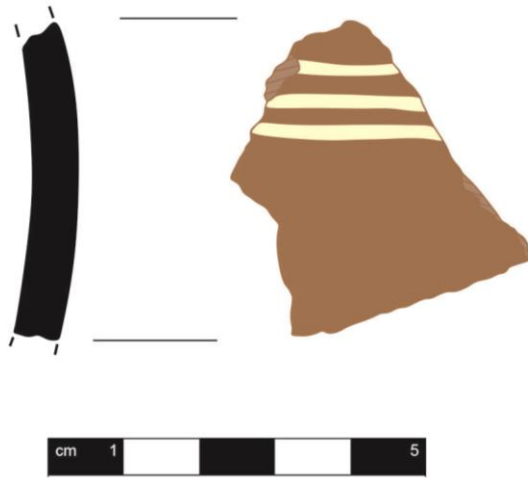
Katalog No:	67
Parça No:	DKL.01
Levha No:	XXX/5
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	Kısa Boyunlu Çömlek
Ölçüler:	Ç: 9 cm, yük: 4,7 cm, a: 0,7 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. Açık devetüyü (7,5 YR 5/6) özlü ve az gözenekli hamuru; az beyaz mika, arena, çok az saman ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi hamuru renginde ve astarlıdır. Dış iyi perdahlı; içte ise sadece dudak altına kadar perdah görülmektedir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; dudaktan başlayarak gövdeye çapraz kesen ve birbirine paralel 3 adet banttandır. Düzenli, seyrek ve kalınlıktadır (0,2- 0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

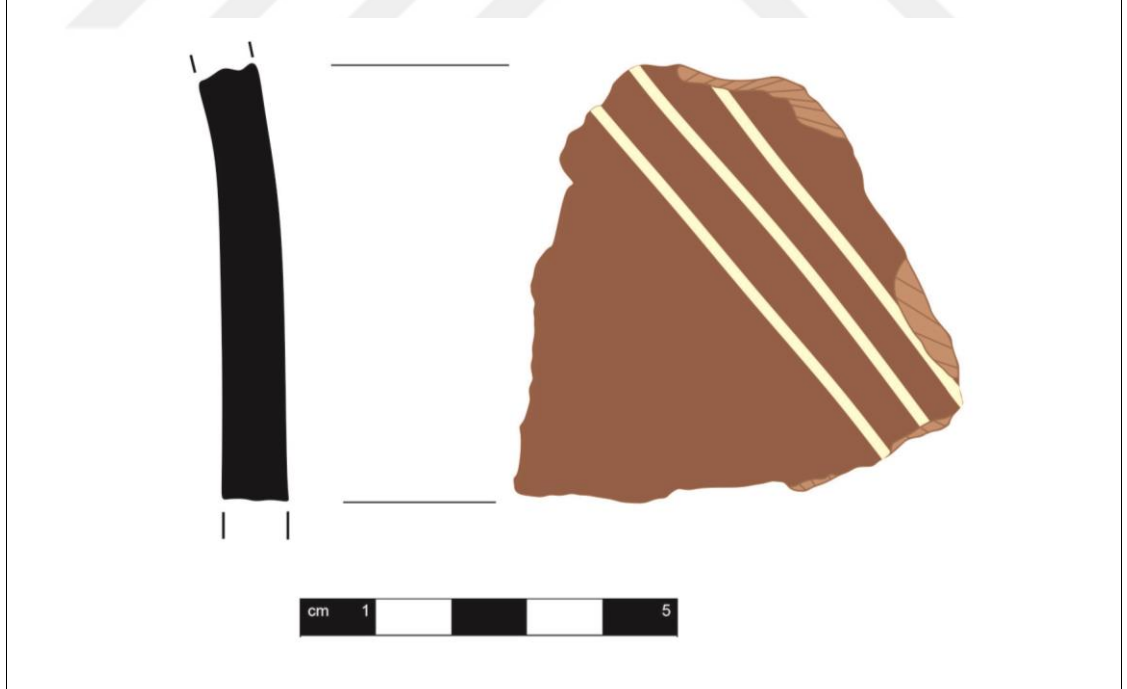
Katalog No:	68
Parça No:	DKL.02
Levha No:	XXXII/1
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 6,4 cm, yük: 3 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Kahverengi (7,5 YR 5/6) özlü hamuru; az saman, az beyaz taşcık, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış yüzeyi hamuru ile aynı renkte, astarlı ve iyi perdahlı; iç yüzey kiremidi koyu devetüyü (7,5 YR 5/3) renginde, astarlı, perdahsız ve basitçe sıvazlanmıştır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi dik kesen, yarı düzenli bantlardan oluşmaktadır. Yarı düzenli, oldukça seyrek ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi	BTİP-2c
Yayın:	-

Katalog No:	69
Parça No:	DKL.03
Levha No:	XXXII/2
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	
Ölçüler:	Gen: 4,2 cm, yük: 4,3 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Kiremidi devetüyü (5 YR 4/6) özlü hamuru; az saman, az sarı mika, arena ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi hamuru renginde ve astarlıdır. Dışı iyi perdahlı; içi perdahsız ve basitçe sıvazlanmıştır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi yatay kesen 3 adet banttıan oluşmaktadır. Düzenli, seyrek ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-3b
Yayın:	-

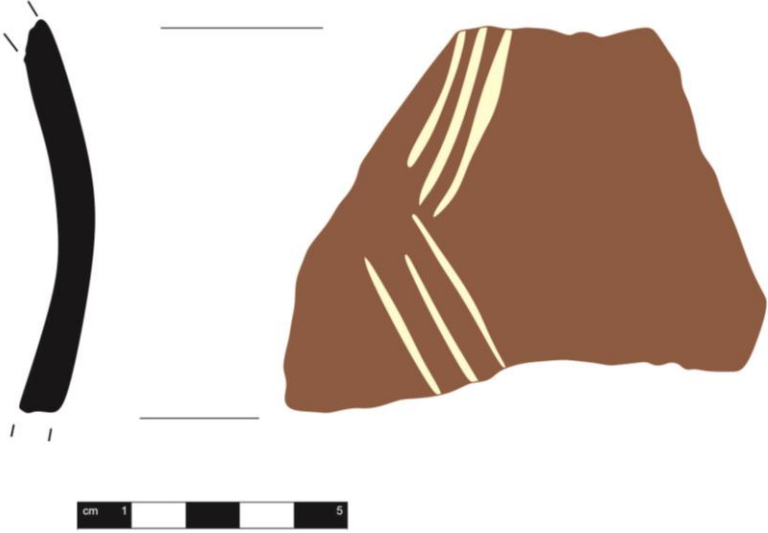
Katalog No:	70
Parça No:	DKL.04
Levha No:	XXXII/3
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 6,3 cm, yük: 5,8 cm, cidar: 0,8 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Kiremidi devetüyü (5 YR 4/6) özlü ve az gözenekli hamuru; az saman, az sarı mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi hamuru renginde ve astarlıdır. Dışı iyi perdahlı; içi perdahsız ve basitçe sıvazlanmıştır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 3 adet banttandır oluşmaktadır. Düzenli, seyrek ve kalındır (0,3-0,4 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

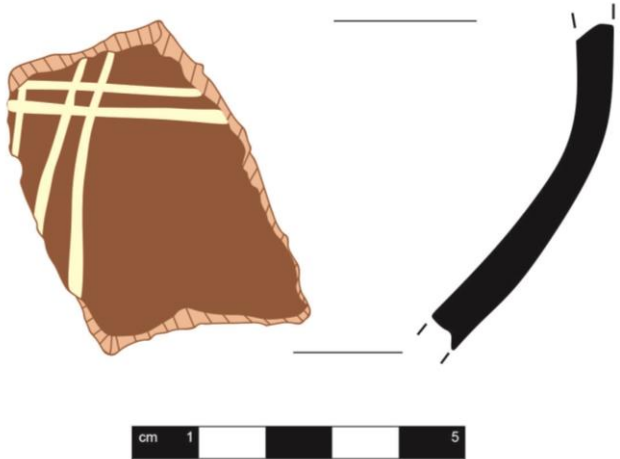
Katalog No:	71
Parça No:	DKL.05
Levha No:	XXXII/4
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 8,4 cm, yük: 6 cm, cidar: 1 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Kahve (koyu devetüyü) (7,5 YR 4/4) özlü ve az gözenekli hamuru; az saman, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi hamuru renginde ve astarlıdır. Dışı iyi perdahlı; içi perdahsız ve kendinden astarlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 4 adet banttandır oluşmaktadır. Düzenli, oldukça seyrek ve kalındır (0,2-0,4 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

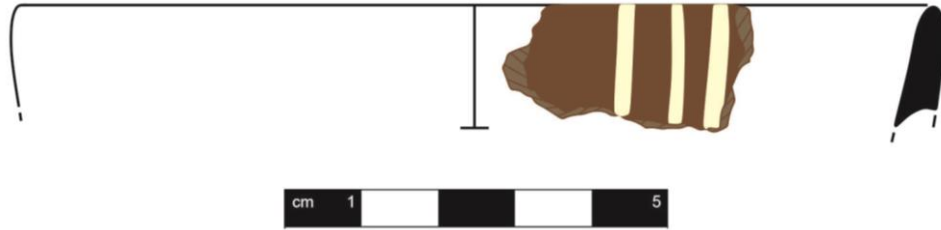
Katalog No:	72
Parça No:	DKL.06
Levha No:	XXXII/5
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 7 cm, yük: 9,1 cm, cidar: 0,9 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Açık devetüyü (5 YR 5/4) özlü ve az gözenekli hamuru; az saman, çok az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı kiremidi devetüyü (5 YR 4/6) renginde, astarlı ve iyi perdahlı; içi hamuru renginde, astarlı ve çok az perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen, ters yönde 3'erli 2 grup banttandır. Yarı düzenli, seyrek ve kalındır (0,2-0,4 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-15
Yayın:	-

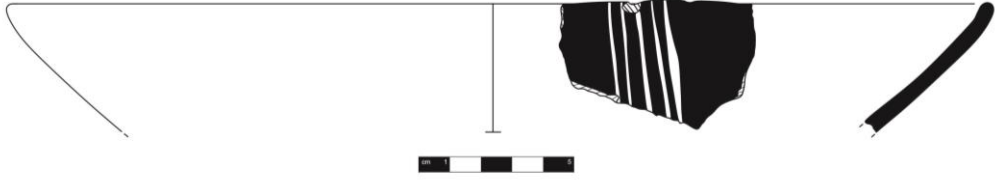

Katalog No:	73
Parça No:	DKL.07
Levha No:	XXXI/4
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	Çanak Gövde Parçası
Ölçüler:	Gen: 4,6 cm, yük: 5,1 cm, cidar: 0,6 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Açık devetüyü (5 YR 4/4) özlü hamuru; az saman, kireç, çok az beyaz mika ve kum katkıdır. Dış ve iç yüzey kiremidi devetüyü (5 YR 4/6) renginde, astarlı ve iyi perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi yatay kesen 2 adet ve gövdeyi dikey kesen düzensiz 3 adet bant kafes desen oluşturmaktadır. Yarı düzenli, oldukça seyrek ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10b
Yayın:	-

Katalog No:	74
Parça No:	DKL.08
Levha No:	XXX/4
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	Açık Çanak/Kâse
Ölçüler:	Ç: 12 (?), yük:1,5 cm, a: 0,6, cidar: 0,5 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. Koyu gri özlü hamuru; beyaz taşcık katkılıdır. Dışı siyah renkte, az perdahlı ve kendinden astarlı; içi koyu kahve (7,5 YR 4/4) renginde, astarlı ve daha iyi perdahlıdır. Orta pişmiştir. (Red-black)
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi dik kesen 3 adet banttan oluşmaktadır. Düzenli, oldukça seyrek ve orta kalınlıktadır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-2b
Yayın:	-

Katalog No:	75
Parça No:	DKL.09
Levha No:	XXX/1
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	Açık Çanak
Ölçüler:	Ç: 32 cm, yük:3,6 cm, a: 4 cm, cidar: 0,6 cm. (yük: 5,4 cm, gen: 8,2 cm)
Teknik Özellikler:	Koyu gri özlü ve az gözenekli hamuru; az siyah taşcık, beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte, astarlı ve iyi perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi dik kesen 5 adet yarı düzenli banttandır. Yarı düzenli, seyrek ve kalınlıkları düzensizdir (0,2-0,4 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-2c
Yayın:	-
	

Katalog No:	76
Parça No:	DKL.10
Levha No:	XXXI/5
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 4,4 cm, yük: 4,6 cm, cidar: 0,6 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri özlü ve az gözenekli hamuru; az beyaz taşcık, beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte, astarlı ve iyi perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 3 adet banttandır. Düzenli, hafif seyrek ve kalınlıkları düzensizdir (0,2-0,4 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

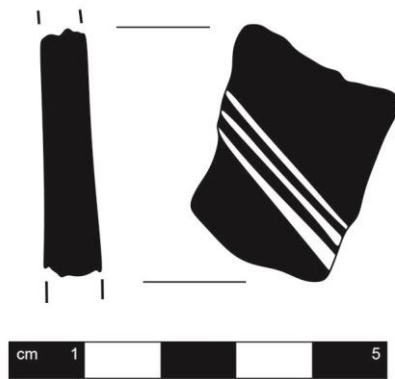
Katalog No:	77
Parça No:	DKL.11
Levha No:	XXXI/1
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 6,8 cm, yük: 6,9 cm, cidar: 0,9 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. İki parçalı eşit dağılmış ve az gözenekli hamuru; dış ve iç yüzey rengindeki, beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte, kendinden astarlı ve iyi perdahlı; içi kahve (7,5 YR 5/3) renkte, astarlı ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 7 adet banttandır. Gövdenin yan kısmında yine gövdeyi çapraz kesen 4 adet bant ise, belirli bir düzlem izlememektedir. Yarı düzenli, seyrek ve ortalama kalınlıktadır (0,1-0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1c
Yayın:	-

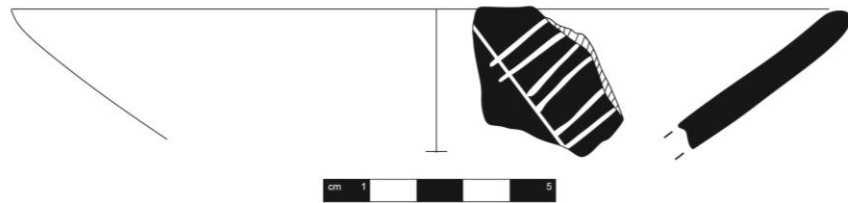
Katalog No:	78
Parça No:	DKL.12
Levha No:	XXXI/2
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 6,9 cm, yük: 5,3 cm, cidar: 1 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu kahve (10 YR 4/3) özlü ve az gözenekli hamuru; az saman, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte ve astarlıdır. Dış iyi perdahlı; içte ise perdah kısmen dökülmüştür. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; gövdeyi çapraz kesen 1 adet banttandır. Düzenli ve ortalama kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1a
Yayın:	-

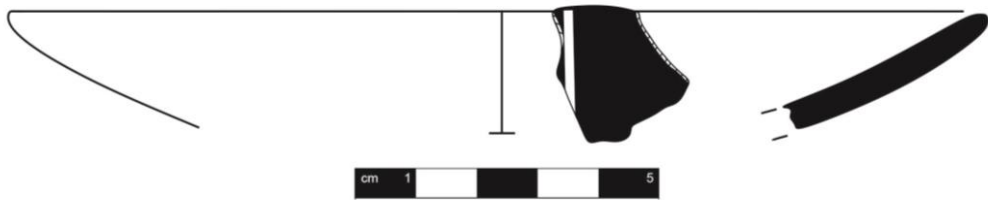
Katalog No:	79
Parça No:	DKL.13
Levha No:	XXXI/3
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 2,9 cm, yük: 3,4 cm, cidar: 0,7 cm.
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri özlü hamuru; az saman, bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte ve iyi perdahlı; içi kahve (10 YR 5/3) renginde, astarlı ve az perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silinti beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 3 adet banttandır. Düzenli, sık ve incedir (0,1-0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

Katalog No:	80
Parça No:	DKL.14
Levha No:	XXX/2
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	Açık Çanak
Ölçüler:	Ç: 18 cm, yük: 2,2 cm, a: 3,8, cidar: 0,5 cm. (yük: 4,6 cm, gen: 4,4 cm)
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. Koyu gri özlü ve az gözenekli hamuru; az beyaz taşçık, az saman, çok az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı grimsi kahve (10 YR 4/3) renginde, astarlı ve perdahlı (orta); içi siyah renkte ve perdahlıdır (orta). İç yüzeydeki rengin, dış yüzeyde dudak altına kadar devam ettiği görülmektedir. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; dudak altından başlayarak gövdeyi çapraz kesen 1 adet banttandır ve onun sınırında yine gövdeyi çapraz kesen paralel, ters yönlü ve yarı düzenli 6 adet banttandır oluşmaktadır. Yarı düzenli, oldukça seyrek ve kalındır (0,2-0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-6
Yayın:	-

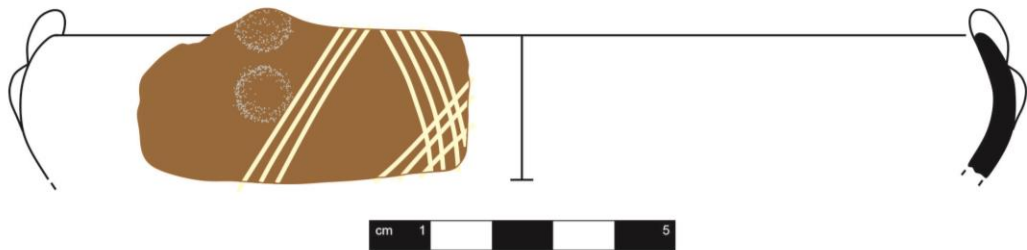

Katalog No:	81
Parça No:	DKL.15
Levha No:	XXX/3
Buluntu Yeri:	Diklimtepe/Canik
Form:	Açık Çanak (Meyvelik ?)
Ölçüler:	Ç: 16 cm, yük: 1,9 cm, a: 3,4, cidar; 0,4 cm.
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. Koyu gri özlü hamuru; bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış ve iç yüzeyi siyah renkte, astarlı ve iyi perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	İç yüzeydeki pütürlü (çok) beyaz boya; dudaktan başlayarak gövdeye dik inen 1 adet banttan oluşmaktadır. Düzenli ve ortalama kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-2a
Yayın:	-

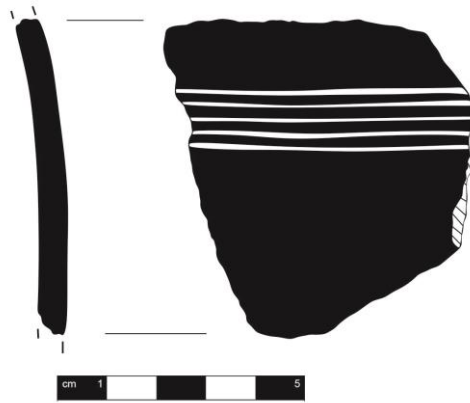

Katalog No:	82
Parça No:	TKK.1040.101
Levha No:	XXXIV/2
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	Kapalı Çanak
Ölçüler:	Ç: 15 cm, a: 2,5 cm, yük: 2,8 cm, cidar: 0,5 cm, boynuz çıkıntı: 0,5 cm
Teknik Özellikler:	Ağız parçası. İyi arıtılmış sarımsı devetüyü (5 YR 5/6) özlü hamuru; az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış açık devetüyü (7,5 YR 4/4) renginde, siyah ve kırmızı alacalı, iyi perdahlı; iç koyu kahve (7,5 YR 3/3) renginde, siyah alacalı ve az perdahlıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel, gövdeyi çapraz kesen ve ters yönlü 4'erli 3 grup banttandır. Düzenli, sık ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	-

Katalog No:	83
Parça No:	TKK.1040.102
Levha No:	XXXIV/3
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	Kapalı Çanak
Ölçüler:	Ç: 15 cm, yük: 2,4 cm, a: 1,4 cm, cidar: 0,4 cm, boynuz çıkıntısı: 0,4-0,5 cm, memecik: 0,8x0,9 cm
Teknik Özellikler:	Ağız parçası. İyi arıtılmış sarımsı devetüyü (5 YR 5/6) özlü hamuru; az beyaz mika ve kum katkıdır. Dış açık devetüyü (7,5 YR 4/4) renginde, siyah alacalı ve iyi perdahlı; iç koyu kahve (7,5 YR 3/3) renginde, perdahlı (orta) ve kırmızı alacalıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel, gövdeyi çapraz kesen ve ters yönlü 3'erli ve 4'erli 3 grup banttı oluşturarak kesişen bezeme baklava deseni oluşturmaktadır. Düzenli, hafif seyrek ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	-

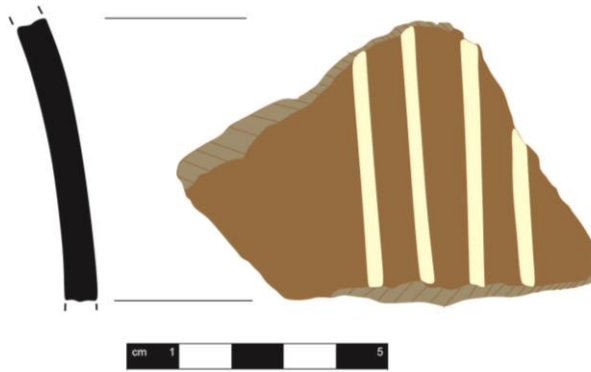

Katalog No:	84
Parça No:	TKK.1040.103
Levha No:	XXXV/4
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 6 cm, yük: 6,2 cm, cidar: 0,6 cm
Teknik Özellikler:	Gövde parçası. Koyu gri (10 YR 3/1) özlü hamuru; az siyah-beyaz taşcık, az saman, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte ve perdahlı; iç açık devetüyü (10 YR 5/3) renginde, perdahsız ve siyah alacalıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi yatay kesen 5 adet banttandır. Düzenli, hafif seyrek ve incedir (0,1-0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-3b
Yayın:	-

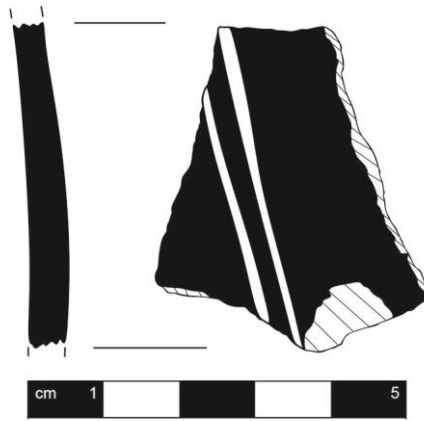

Katalog No:	85
Parça No:	TKK.1040.104
Levha No:	XXXVI/6
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 4,8 cm, yük: 3,7 cm, cidar: 1,2 cm
Teknik Özellikler:	Gövde parçası. İki parçalı eşit dağılmış hamuru; dış siyah (7,5 YR 2,5/1) renkte, iç portakalımsı devetüyü (7,5 YR 5/4) renğinde, az beyaz küçük taşcık, arena, saman (çok), az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış yüzey, dış hamuru renğinde ve iyi perdahlı; iç yüzey ise iç hamuru renğinde, basitçe sıvazlanmış ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen, ters yönlü 3'erli 2 grup bant bir noktada kesişmiştir. Düzenli, seyrek ve kalındır (0,2-0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	-

Katalog No:	86
Parça No:	TKK.1040.105
Levha No:	XXXV/7
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 4,6 cm, yük: 7,3 cm, cidar: 0,8 cm
Teknik Özellikler:	Gövde parçası. Kırmızımsı kahve (5 YR 5/4) özlü hamuru; küçük beyaz taşcık ve saman (orta) katkılıdır. Dış ve iç portakalımsı devetüyü (5 YR 5/6) renginde, dış perdahlı; iç basitçe sıvazlanmış ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi dik kesen 4 adet banttandır. Düzenli, oldukça seyrek ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-2b
Yayın:	-

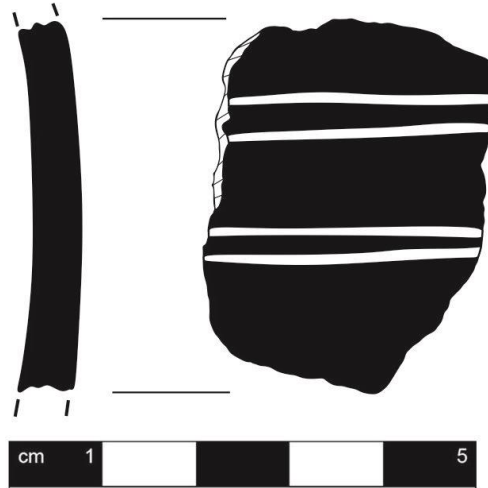

Katalog No:	87
Parça No:	TKK.1040.106
Levha No:	XXXV/6
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 4,5 cm, yük: 3,7 cm, cidar: 0,4 cm
Teknik Özellikler:	Gövde parçası. Koyu gri (2,5 YR 2,5/1) özlü hamuru; beyaz taşcık, beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışı siyah renkte ve perdahı kısmen dökülmüş; içi açık devetüyü (7,5 YR 5/3) renginde, perdahsız ve kendinden astarlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi hafif çapraz kesen 2 adet banttandır. Yarı düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1c
Yayın:	-

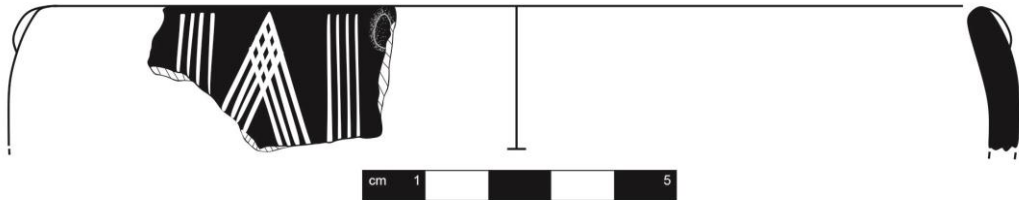

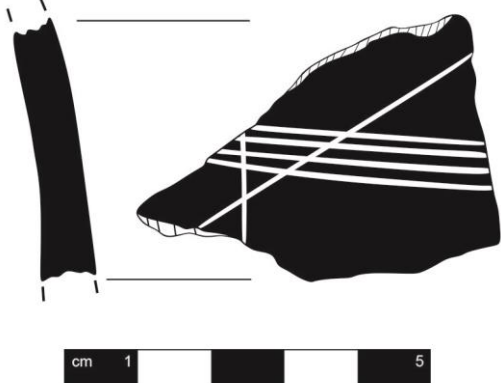
Katalog No:	88
Parça No:	TKK.1040.107
Levha No:	XXXV/3
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 4,2 cm, yük: 8,4 cm, cidar: 0,9 cm
Teknik Özellikler:	Gövde parçası. İki parçalı hamuru; dış kalın ve koyu gri (7,5 YR 3/1), içi ince ve portakalımsı devetüyü (5 YR 5/6) rengine, az beyaz taşcık, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış yüzey siyah renkte ve iyi perdahlı; iç yüzey iç hamuru rengine ve yüzey kısmen dökülmüştür. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi yatay kesen 4 adet banttandır. Düzenli, oldukça seyrek ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-3b
Yayın:	-

Katalog No:	89
Parça No:	TKK.1040.109
Levha No:	XXXV/5
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 4 cm, yük: 2,9 cm, cidar: 0,6 cm
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu portakalımsı devetüyü (5 YR 5/6) özlü hamuru; az beyaz mika, arena ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte ve az perdahlı; iç açık portakalımsı devetüyü (5 YR 5/4) renginde ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi yatay kesen 2'şerli 2 grup banttandır. Düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-3b
Yayın:	-

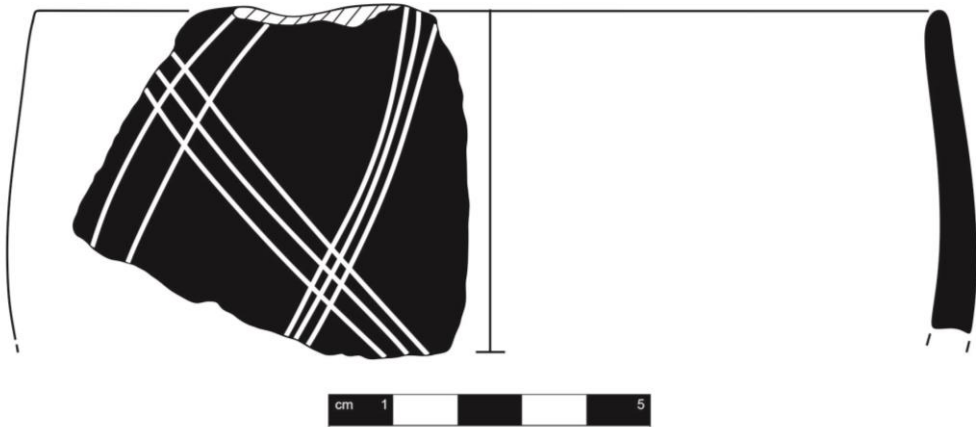

Katalog No:	90
Parça No:	TKK.1040.110
Levha No:	XXXIV/4
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	Kapalı Çanak
Ölçüler:	Ç: 12 cm, yük: 2,5 cm, a: 0,8 cm, cidar: 0,5 cm
Teknik Özellikler:	Ağız Parçası. İyi arıtılmış, iki parçalı eşit dağılmış hamurun; dışı siyah, içi kırmızımsı devetüyü (2,5 YR 5/6) renginde, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış yüzey siyah renkte ve perdahlı (orta); iç yüzey, iç hamuru renginde, kendinden astarlı, az perdahlı ve gri alacalıdır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi dik kesen 4'erli 4 grup banttandır. Gövdeyi çapraz kesen bantlar, ters yönde kesişerek baklava desen oluşturmaktadır. Düzenli, sık ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-11
Yayın:	-

Katalog No:	91
Parça No:	TTK.1040.111
Levha No:	XXXVI/4
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 5,2 cm, yük: 3,5 cm, cidar: 0,8 cm
Teknik Özellikler:	Gövde parçası. İyi arıtılmış, iki parçalı eşit dağılmış hamurun; dışı siyah, iç açık devetüyü (5 YR 5/3) renginde, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış yüzey siyah renkte ve iyi perdahlı; iç açık devetüyü (7,5 YR 5/3) renginde, basitçe sıvazlanmış ve perdahsızdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi dik kesen 1, çapraz kesen 4 ve onu ters yönde kesen 1 adet banttandır. Düzenli, seyrek ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-16
Yayın:	
	

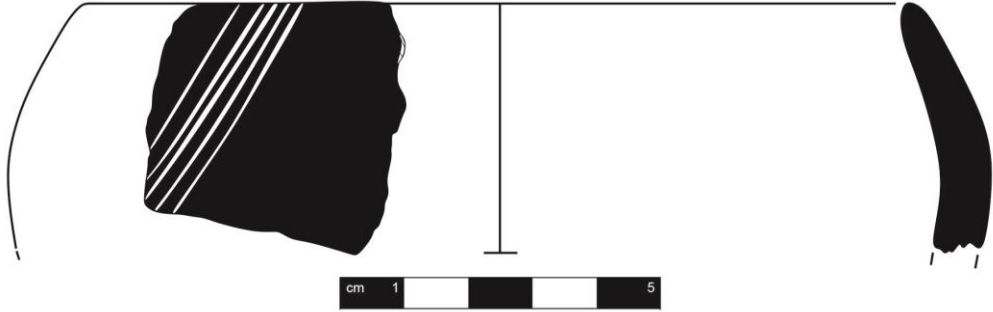
Katalog No:	92
Parça No:	TKK.1040.112
Levha No:	XXXIII/3
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	Açık Çanak/Kâse
Ölçüler:	Ç: 14 cm, yük: 4,3 cm, a: 0,3 cm, cidar: 0,9 cm
Teknik Özellikler:	Ağız parçası. Portakalımsı devetüyü (7,5 YR 5/6) özlü hamuru; az saman, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte ve iyi perdahlı; iç grimsi kahve (10 YR 4/2) rengine, basitçe sıvazlanmış ve az perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 3 grup bant, ters yönlü kesişerek baklava (kafes) desenli bezeme oluşturmuştur. Düzenli, seyrek, sık ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	-

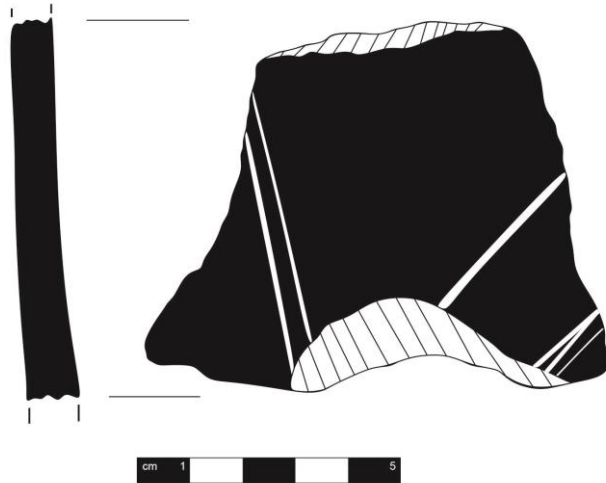
Katalog No:	93
Parça No:	TKK.1040.113
Levha No:	XXXV/1
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	Boyunsuz Çömlek
Ölçüler:	Ç: 17 (?) cm, yük: 1,5 cm, a: 1,5 cm, cidar: 0,6 cm
Teknik Özellikler:	Ağız parçası. İki parçalı eşit dağılmış hamurun; dış siyah, iç kiremidi devetüyü (kırmızımsı kahve) (5 YR 4/4) rengine, küçük beyaz taşcık, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dışın dudak kısmı açık kahve tonlarında ve devamı siyah renkte, perdahlı (orta); iç açık devetüyü (7,5 YR 5/4) rengine, basitçe sıvazlanmış ve perdahı kısmen dökülmüştür. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi dik kesen 4 adet banttandır. Düzenli, sık ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-2b
Yayın:	-

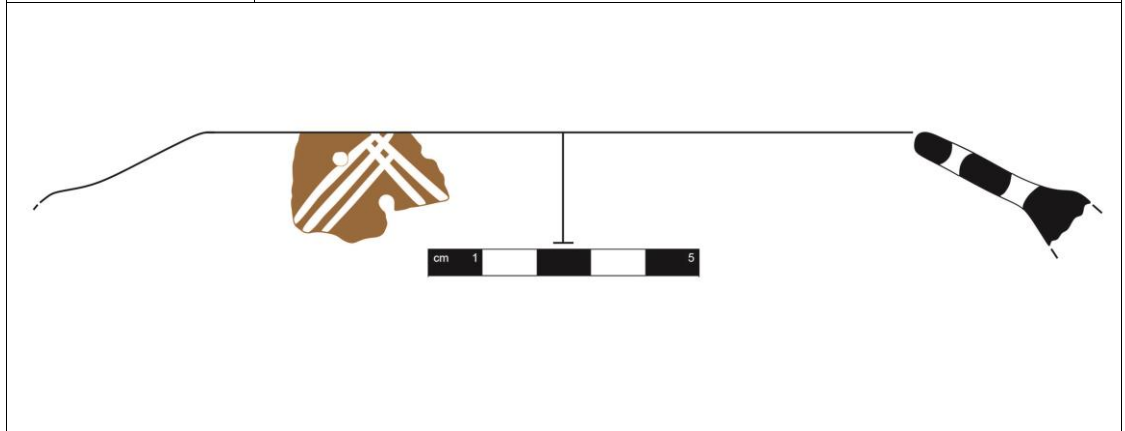
Katalog No:	94
Parça No:	TKK.1040.114
Levha No:	XXXIII/1
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	Kapalı Çanak
Ölçüler:	Ç: 13 cm, yük: 3,8 cm, a: 0,8 cm, cidar: 0,9 cm
Teknik Özellikler:	Ağız parçası. İki parçalı hamuru; dış ince ve siyah (7,5 YR 2,5/1) renkte, iç kalın ve koyu kahve (5 YR 4/4) renğinde, beyaz taşıcık, az saman, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte, perdahlı ve kendinden astarlı; iç kırmızımsı kahve (devetüyü) (5 YR 4/4) renğinde ve az perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 5 adet banttandır. Düzenli, seyrek ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

Katalog No:	95
Parça No:	TKK.1040.115
Levha No:	XXXVI/1
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 9 cm, yük: 7,3 cm, cidar: 0,9 cm
Teknik Özellikler:	Gövde parçası. Portakalımsı devetüyü (5 YR 5/8) özlü hamuru; az beyaz taşcık, bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte ve iyi perdahlı; iç açık devetüyü (5 YR 5/3) renginde, perdahsız ve basitçe sıvazlanmıştır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen düzensiz bantlardan oluşmaktadır. Yarı düzenli, seyrek ve orta kalınlıktadır. (0,1-0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1c
Yayın:	-

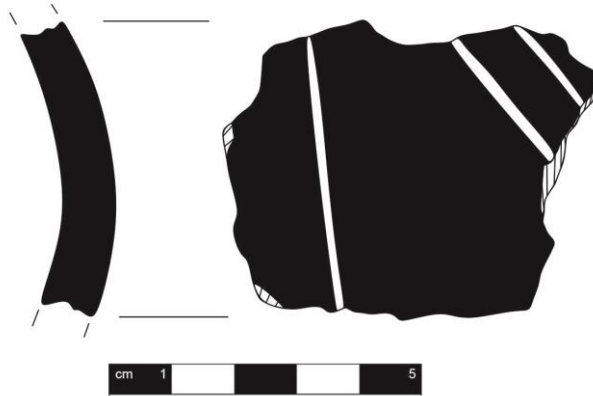

Katalog No:	96
Parça No:	TKK.1040.116
Levha No:	XXXV/2
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	Boyunsuz Çömlek
Ölçüler:	Ç: 13 cm, yük: 2 cm, a: 2,5 cm, cidar: 0,6-1,1 cm, delik çap (3 adet): 0,5 cm (ağızdan 0,7 cm aşağıda), kırık olan delik: 0,6 cm
Teknik Özellikler:	Ağız parçası. İyi arıtılmış hamuru kırmızımsı kahve (5 YR 4/4) özlüdür. Dışı portakalımsı devetüyü (7,5 YR 5/4) renginde ve iyi perdahlı; iç açık devetüyü (7,5 YR 6/3) renginde ve basitçe sıvazlanmıştır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki hafif pütürlü beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen ters yönlü bantlar kesişerek baklava desenli bezeme oluşturmaktadır. Düzenli, sık ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	-

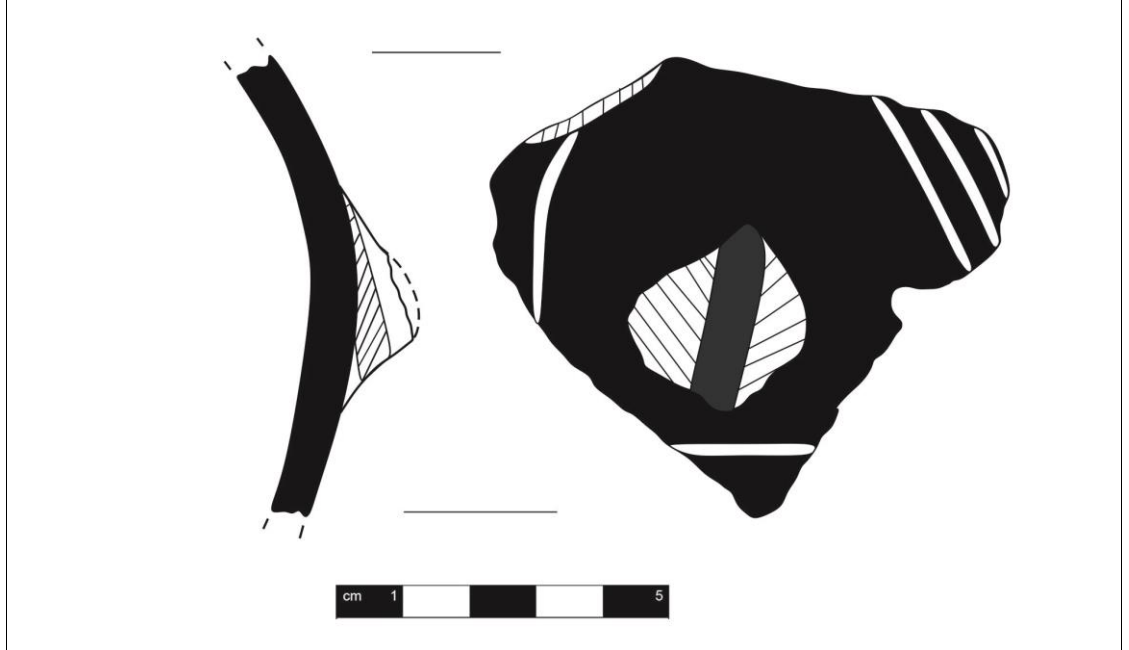

Katalog No:	97
Parça No:	TKK.1040.118
Levha No:	XXXIII/2
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	Açık Çanak/Kâse
Ölçüler:	Ç: 12 cm, yük: 4,8 cm, a: 0,7 cm, cidar: 0,7 cm
Teknik Özellikler:	Ağız parçası. İyi arıtılmış iki parçalı eşit dağılmış hamurun; dışı siyah (10 YR 2/1), iç kahve (koyu devetüyü) (7,5 YR 4/3) renginde, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte ve perdahlı (orta); iç kırmızımsı kahve (devetüyü) (5 YR 5/4) renginde ve sıvazlanmıştır. İyi pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 3 adet banttandır. Düzenli, seyrek ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

Katalog No:	98
Parça No:	TKK.1040.119
Levha No:	XXXVI/2
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 6,6 cm, yük: 5,5 cm, c.k: 0,8 cm
Teknik Özellikler:	Gövde parçası. Koyu gri (2,5 YR 3/1) özlü ve az gözenekli hamuru; bol saman ve beyaz taşcık katkılıdır. Dış siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; iç kırmızımsı kahve (7,5 YR 4/2) rengine ve basitçe sıvazlanmıştır. Kötü pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen bantlardan oluşmaktadır. Düzenli, oldukça seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-1b
Yayın:	-

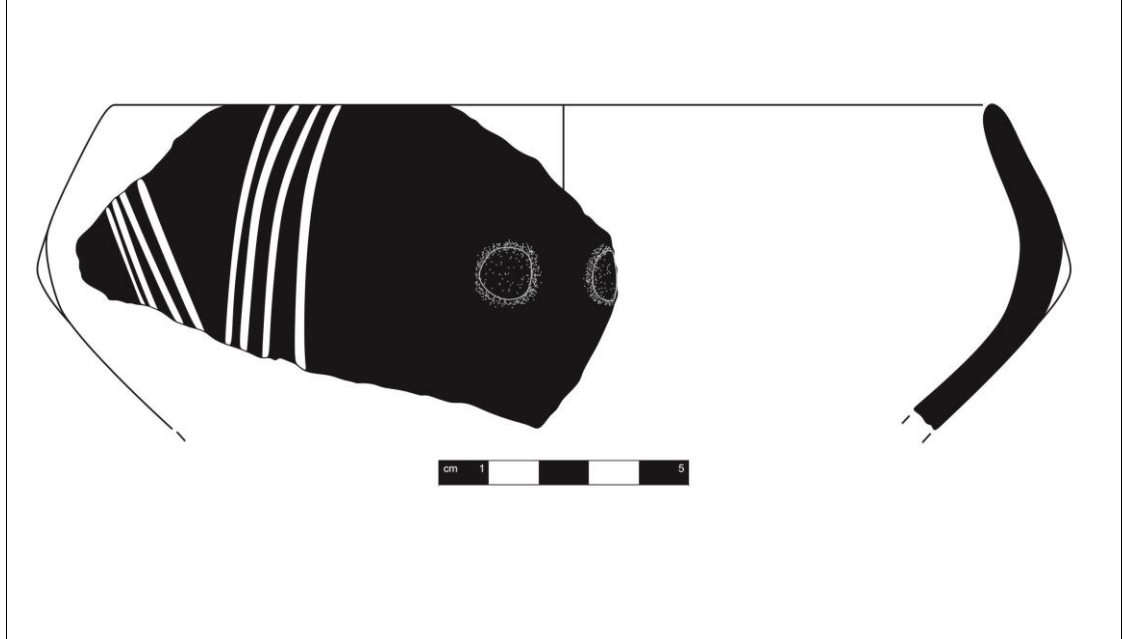

Katalog No:	99
Parça No:	TKK.1040.133
Levha No:	XXXVI/3
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	Çömlek Gövde Parçası
Ölçüler:	Gen: 7,8 cm, yük: 6,5 cm, cidar: 0,6 cm, tünel: 2,9x0,7 cm, delik çap: 0,6 cm
Teknik Özellikler:	Kulplu Gövde Parçası. İki parçalı eşit dağılmış hamurun; dış siyah renkte, iç portakalımsı devetüyü (5YR 5/6) rengine, beyaz taşcık, bol beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış yüzey siyah renkte ve perdahlı (orta); iç yüzey, iç hamuru rengine, perdahlı (orta), ve kendinden astarlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki oluk içine beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi çapraz ve yatay kesen bantlardan oluşmaktadır. Düzenli, oldukça seyrek ve orta kalınlıktadır (0,2 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-4
Yayın:	-

Katalog No:	100
Parça No:	TKK.1040.210
Levha No:	XXXVI/5
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	-
Ölçüler:	Gen: 6,4 cm, yük: 6,8 cm, cidar: 0,7 cm
Teknik Özellikler:	Gövde Parçası. Koyu gri (10 YR 3/1) özlü hamuru; az beyaz taşcık, çok az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış siyah renkte, iyi perdahlı ve kendinden astarlı; iç sarımsı devetüyü (7,5 YR 5/4) rengine, kendinden astarlı ve az perdahlıdır. Orta pişmiştir.
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki pütürlü beyaz boya; birbirine paralel ve gövdeyi yatay kesen 3'erli 2 grup ve çapraz kesen ters yönlü 5'erli ve 6'şarlı 2 grup banttandır. Bantlar birbiriyle kesişerek baklava ve kafes desenli bezeme oluşturmaktadır. Düzenli, sık ve incedir (0,1 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10c
Yayın:	-

Katalog No:	101
Parça No:	TKK.1040.214
Levha No:	XXXIV/1
Buluntu Yeri:	Tekkeköy
Form:	Kapalı Çanak
Ölçüler:	Ç: 18 cm, yük: 6 cm, a: 2 cm, cidar: 0,8 cm
Teknik Özellikler:	Ağız parçası. İki parçalı hamuru; iç ince ve açık devetüyü (7,5 YR 6/3), dış kalın ve koyu gri (7,5 YR 4/1) renğinde, küçük beyaz taşcık, az beyaz mika ve kum katkılıdır. Dış yüzey siyah renkte ve iyi perdahlı; iç yüzey açık kahve (5 YR 6/3) renğinde, kırmızı alacalı ve basitçe sıvazlanmıştır. Ayrıca dış yüzey dudak kenarında, kahve tonlarında renk görülmektedir (7,5 YR 5/2).
Bezeme Özellikleri:	Dış yüzeydeki silintili beyaz boya; dudaktan başlayarak birbirine paralel ve gövdeyi çapraz kesen 4'erli 2 grup banttandır. Düzenli, seyrek ve kalındır (0,3 cm).
Bezeme Tipi:	BTİP-10a
Yayın:	Thissen, 1993, Fig. 4.4.

LEVHALAR

Resim 1: İkiztepe Höyüğü (A. Türker Arşivi).

Resim 2: Gökçeboğaz Höyük (Türker, 2017, Res. 1; A. Türker Arşivi).

Resim 3: Dedetepe Höyük (Türker, 2017, Res. 2).

Resim 4: Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük) (Türker, 2017, Res. 3; A. Türker Arşivi).

Resim 5: Tepekışla (Tedigün; Tödügün) (Türker, 2017, Res. 5; A. Türker Arşivi).

Resim 6: Tepetarla (Türker, 2017, Res. 4).

a

b

Resim 7: Doğankaya-Tepecik Höyükleri (a) , Tepe III (b) (Türker vd., 2019, Res. 8; A. Türker Arşivi).

Resim 8: Kel(e)beş Tepe Höyük ve Tümlüsü (Türker, 2017, Res. 7).

Resim 9: Elmacık Tepe Höyük (Türker vd., 2019, Res. 4/2-3)

Resim 10: İkizpınar / Dede Tepe (Türker vd., 2019, Res. 12/1-2).

Resim 11: Düdartepe Höyük (Türker, 2017, Res. 2; A. Türker Arşivi).

Resim 12: Dombalaktepe Höyük (Türker, 2016, Res. 10/a; A. Türker Arşivi)

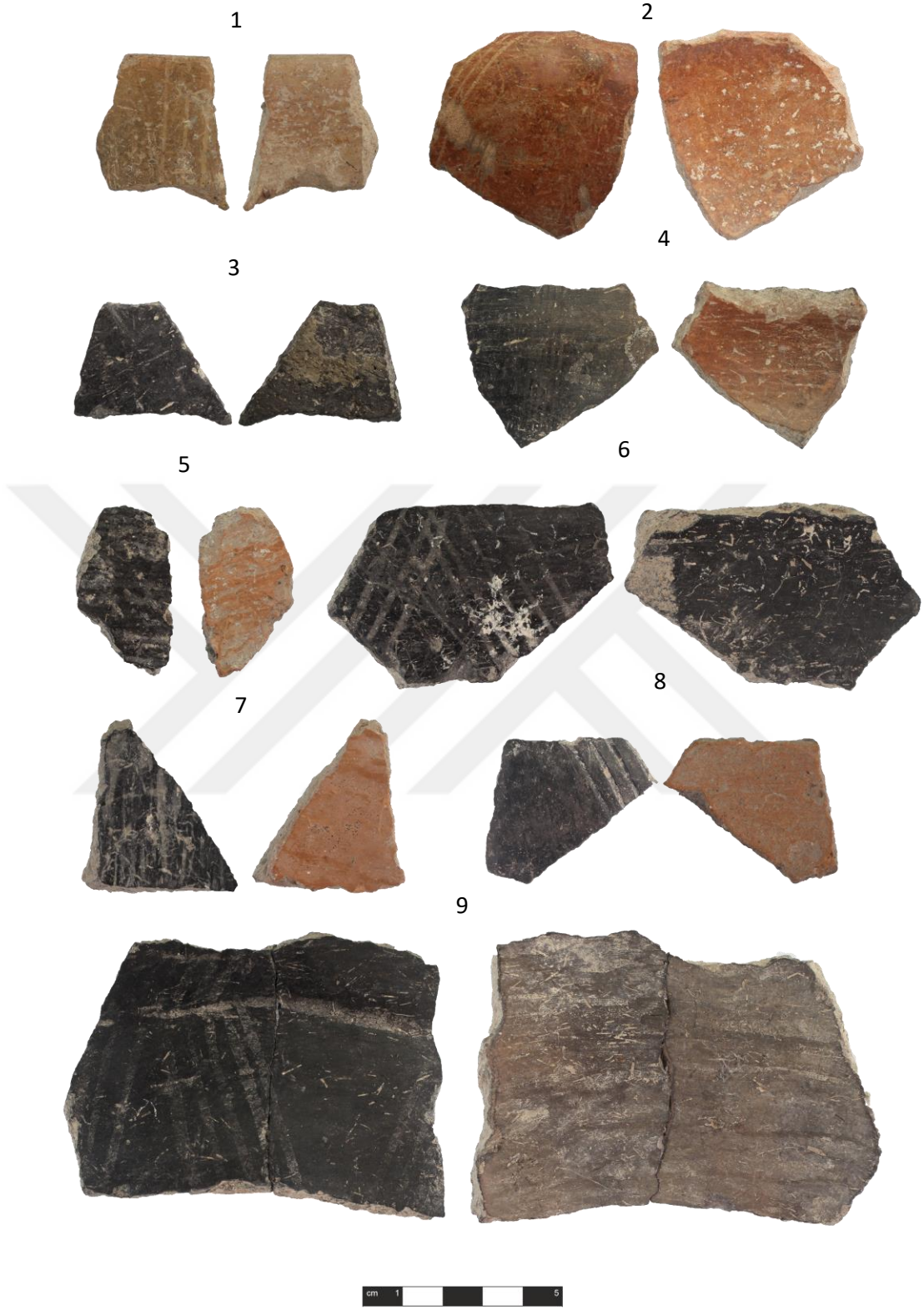
Resim 13: Kümbettepe Höyük (A. Türker Arşivi).

Resim 14: Gök Tepe (Ahulu; Tuzla) (A. Türker Arşivi).

Resim 15: Diklimtepe Höyük (Türker, 2017, Res. 13).

Resim 16: Gökçeboğaz Höyük Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 17: Dedetepe Höyük Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 18: Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük) Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 19: Şirlek Tepe (Kuşçular Höyük) Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

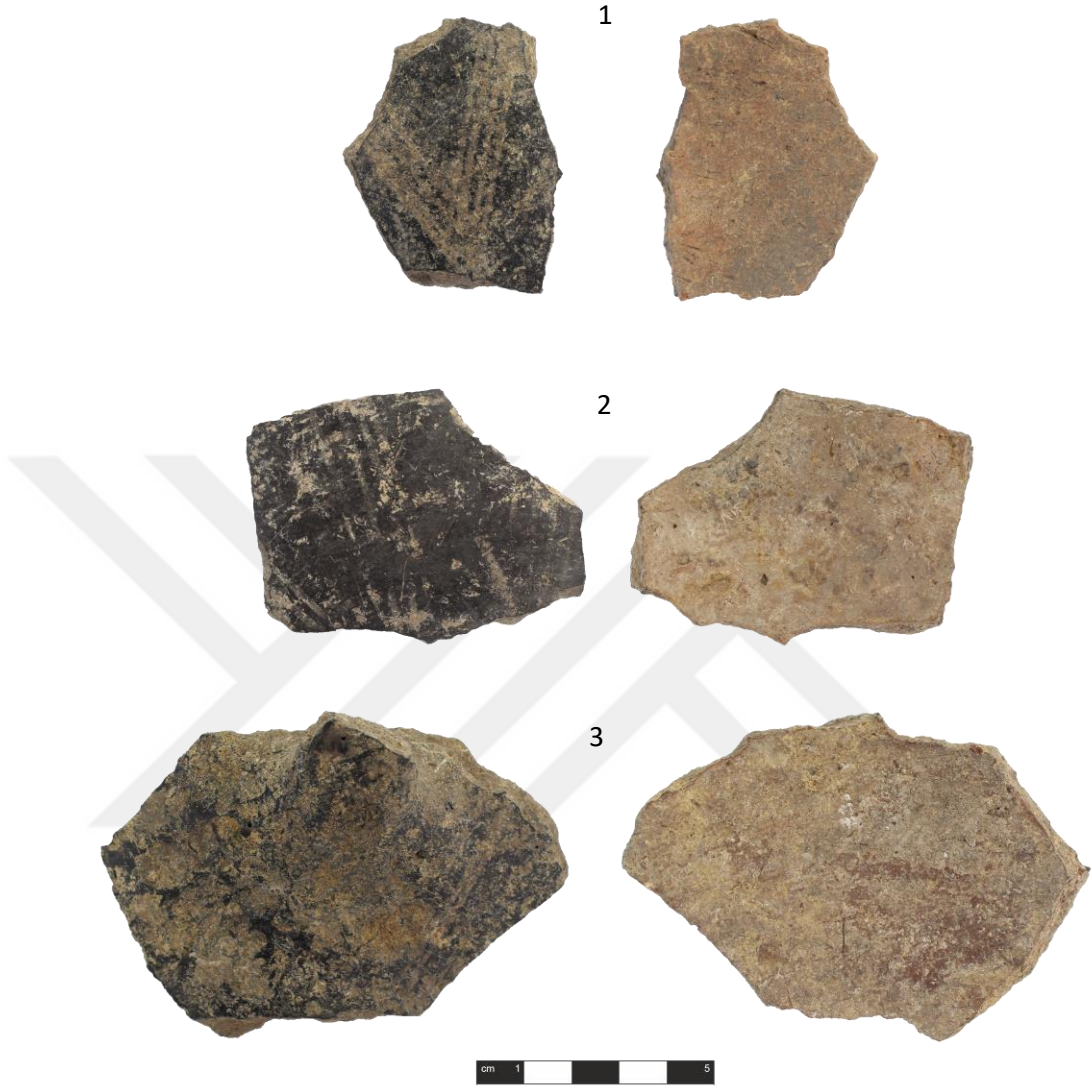
Resim 20: Tepekışla (1-2) ve Tepetarla (3) Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

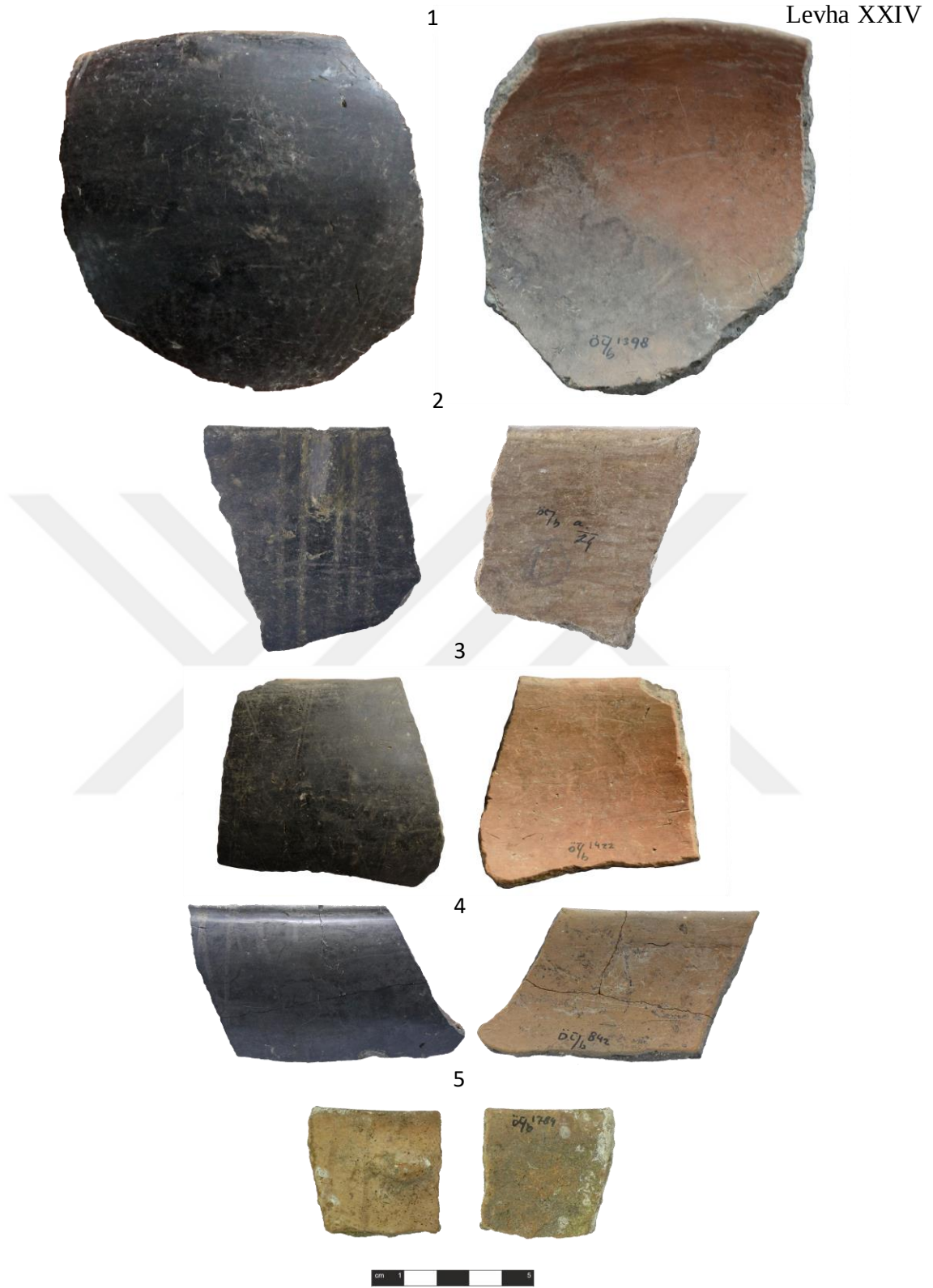
Resim 21: Doğankaya-Tepecik (Tepe III) Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 22: Elmacık Tepe Höyük Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 23: İkizpınar / Dede Tepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 24: Dündartepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

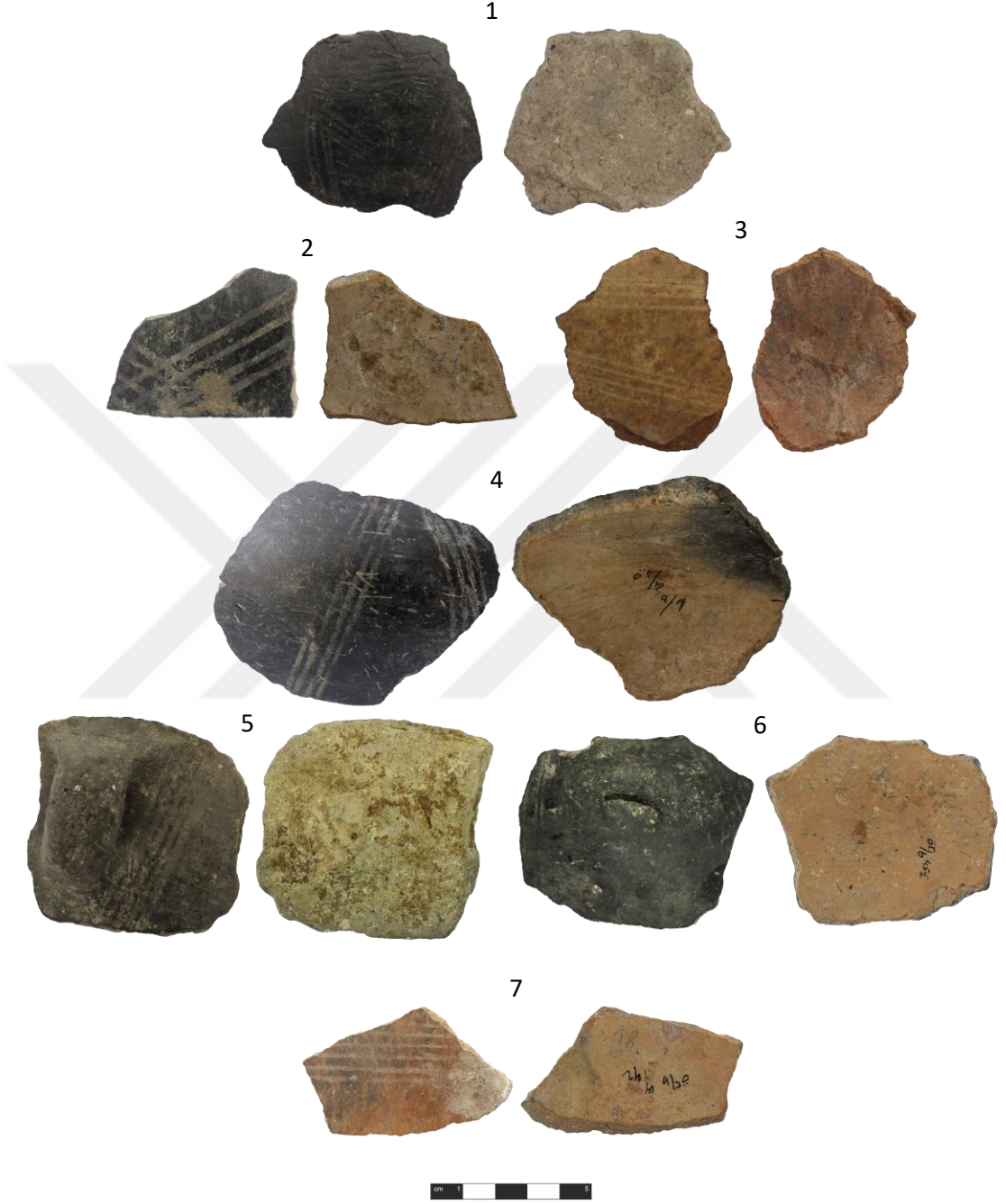
Resim 25: Dündartepe Höyük Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 26: Dündartepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 27: Dündartepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 28: Dündartepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

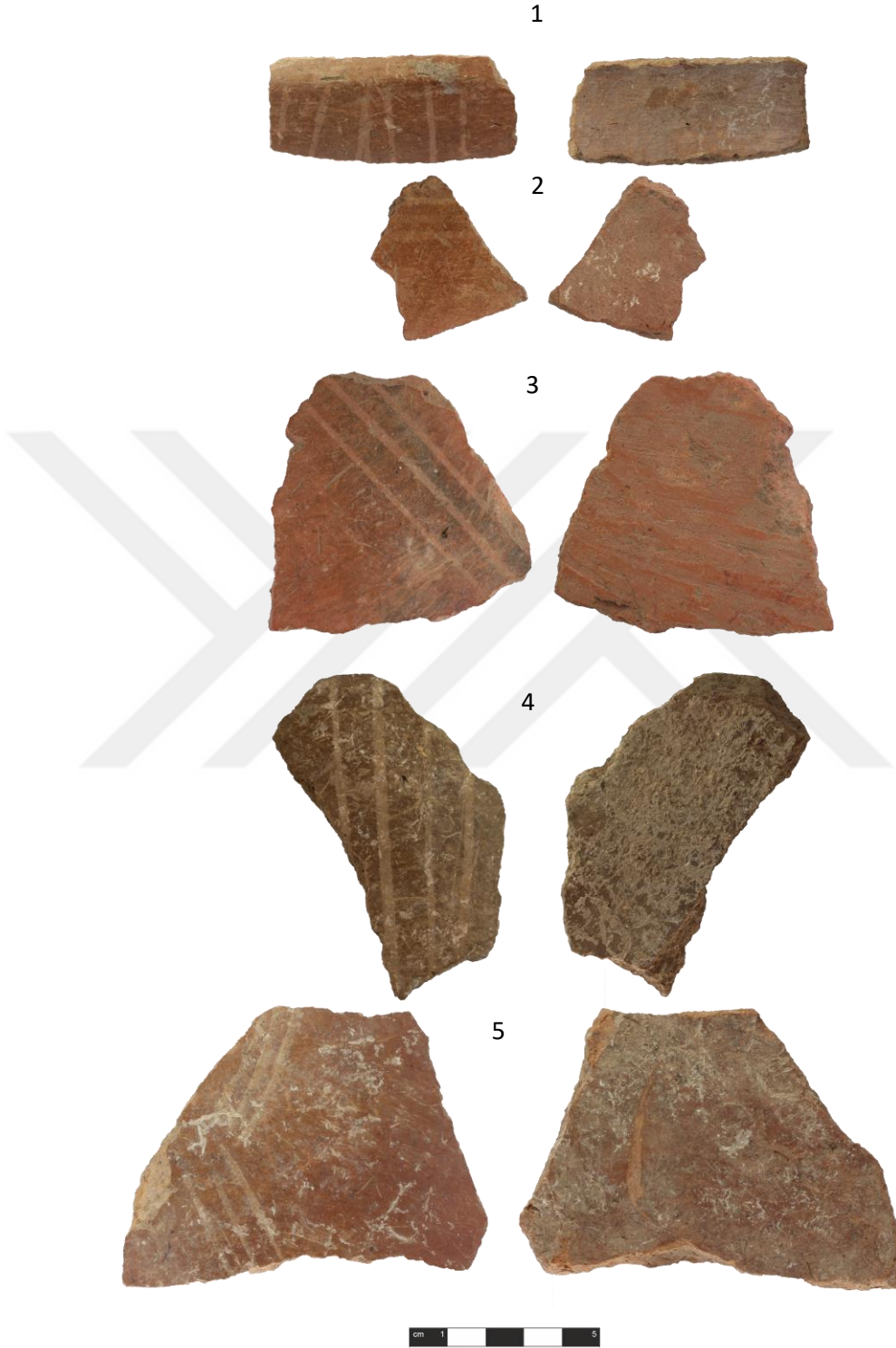
Resim 29: Dombalaktepe (1-2), Kümbettepe (3-4) ve Gök Tepe (5) Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 30: Diklimtepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 31: Diklimtepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 32: Diklimtepe Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

1

2

3

Resim 33: Tekkeköy Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

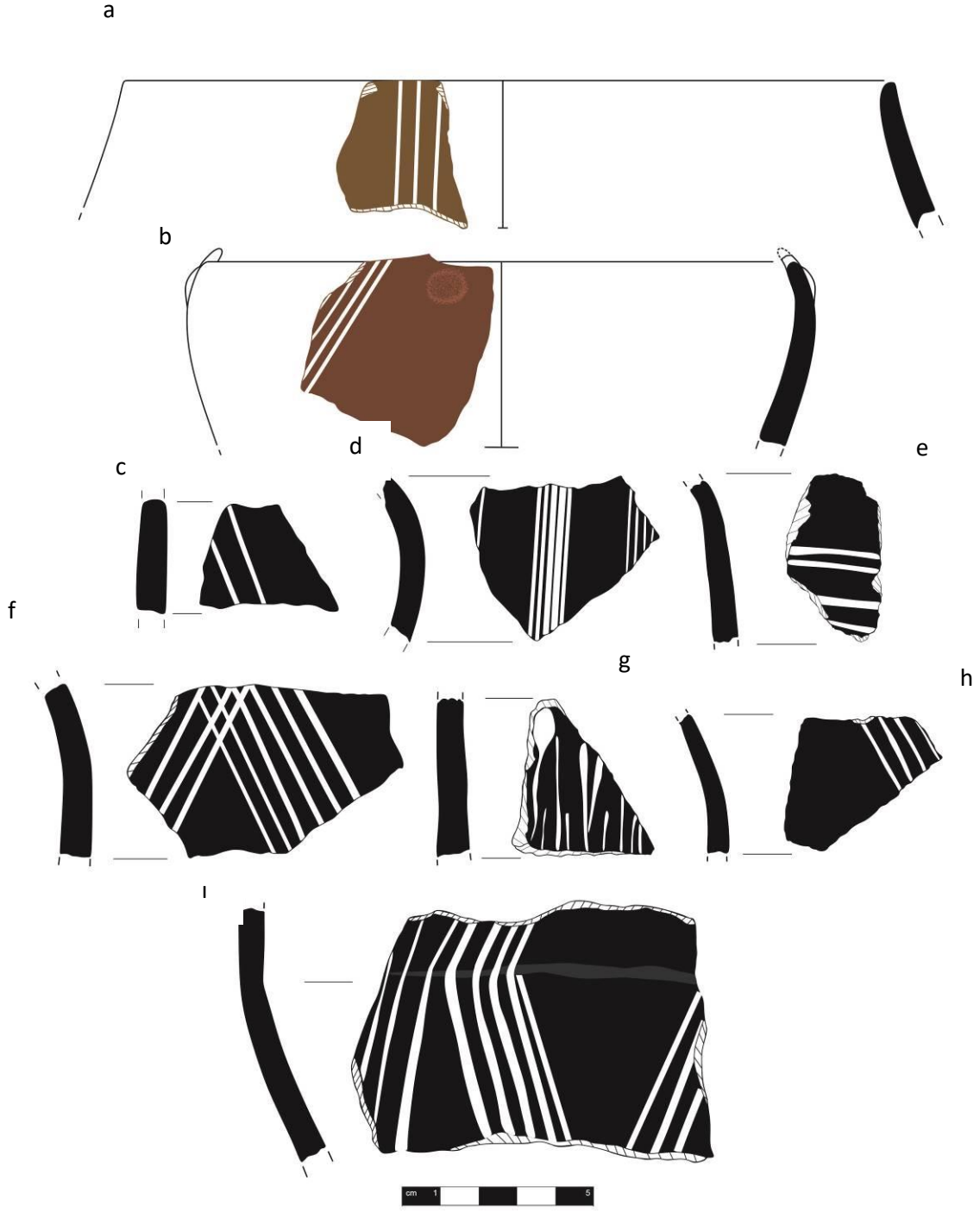
Resim 34: Tekkeköy Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

Resim 35: Tekkeköy Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

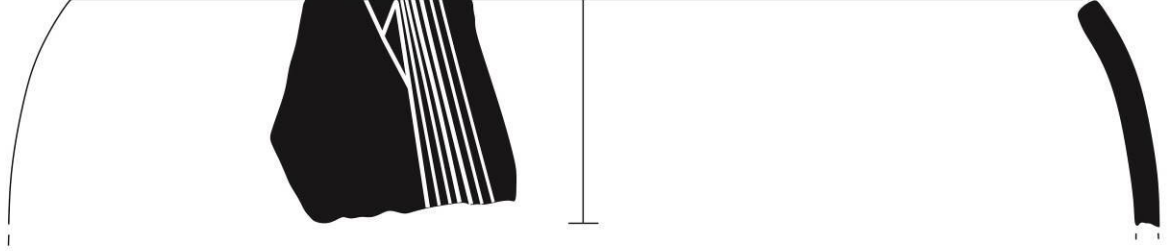

Resim 36: Tekkeköy Beyaz Boya Bezemeli Keramikleri.

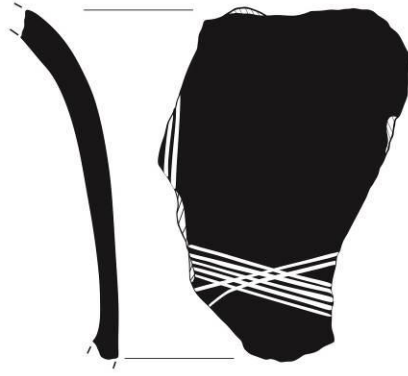

Çizim 1: Gökçeboğaz.

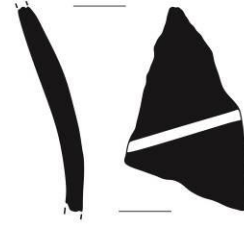
a

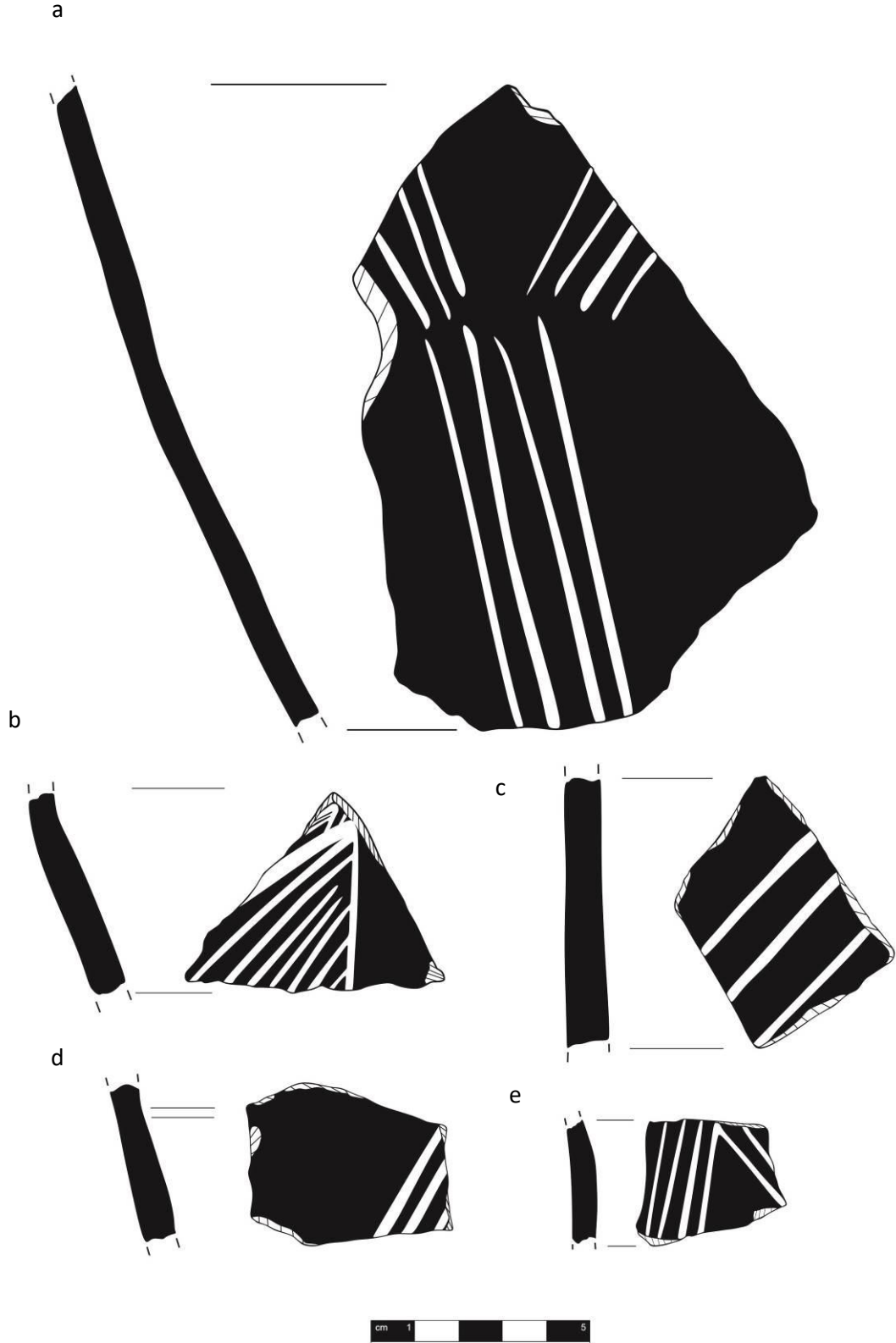
b

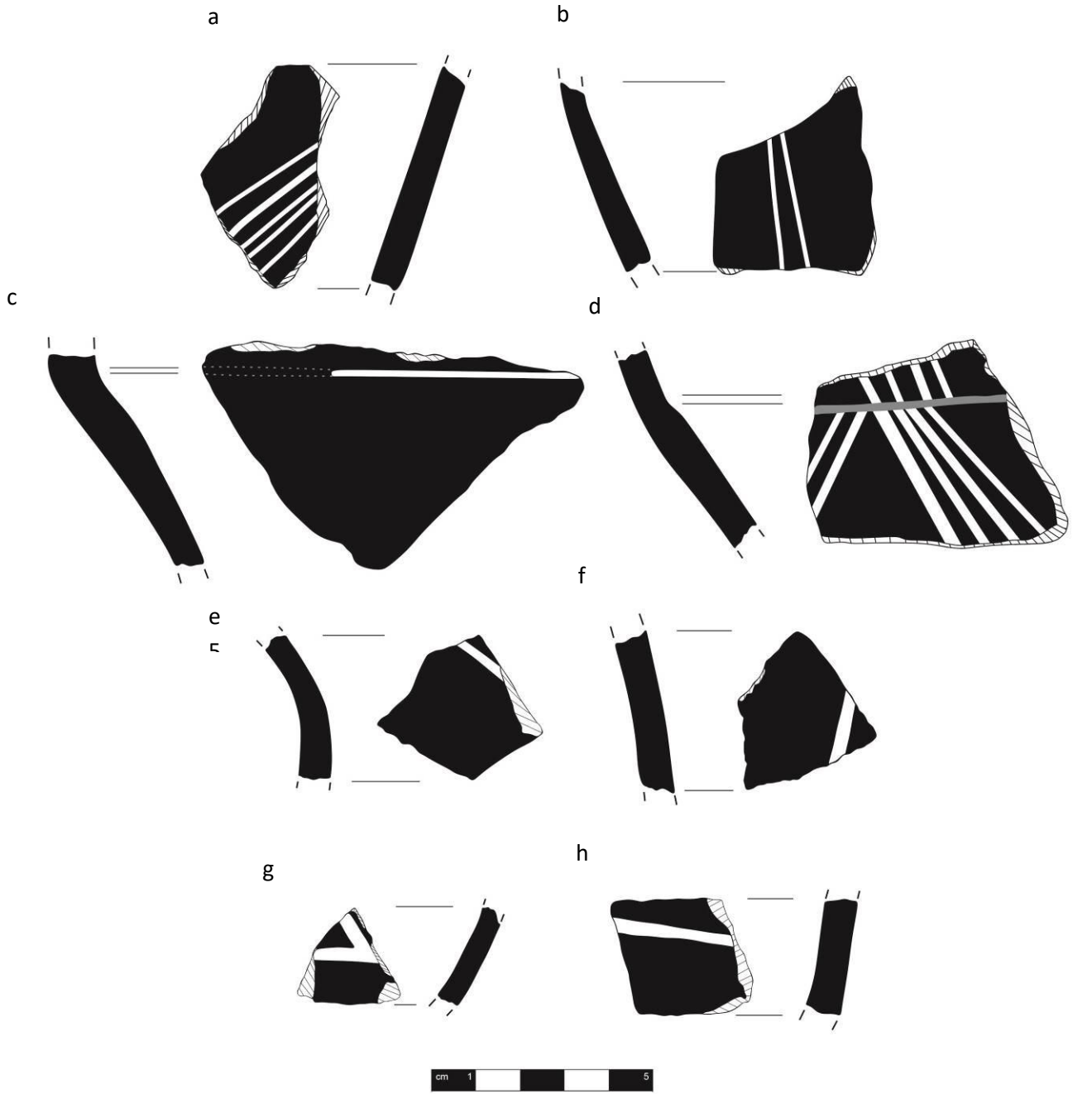
c

Çizim 2: Dedetepe.

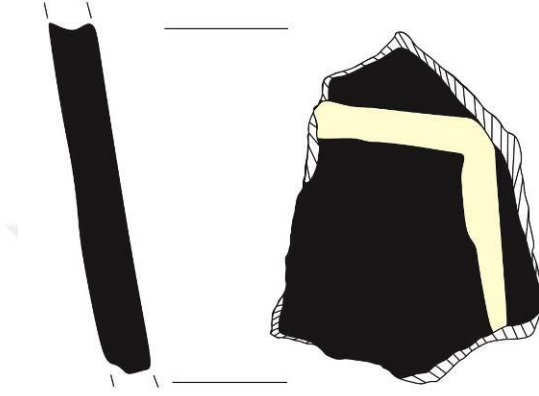

Çizim 3: Şirlek Tepe.

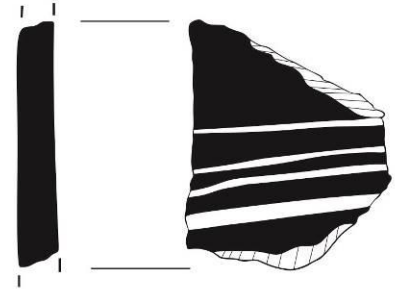

Çizim 4: Şirlek Tepe.

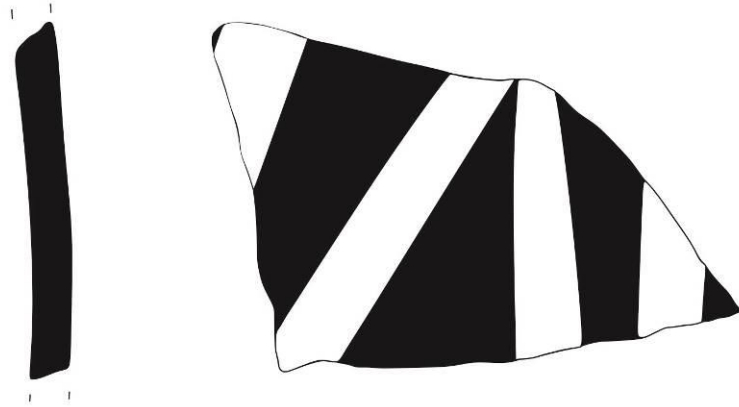
a

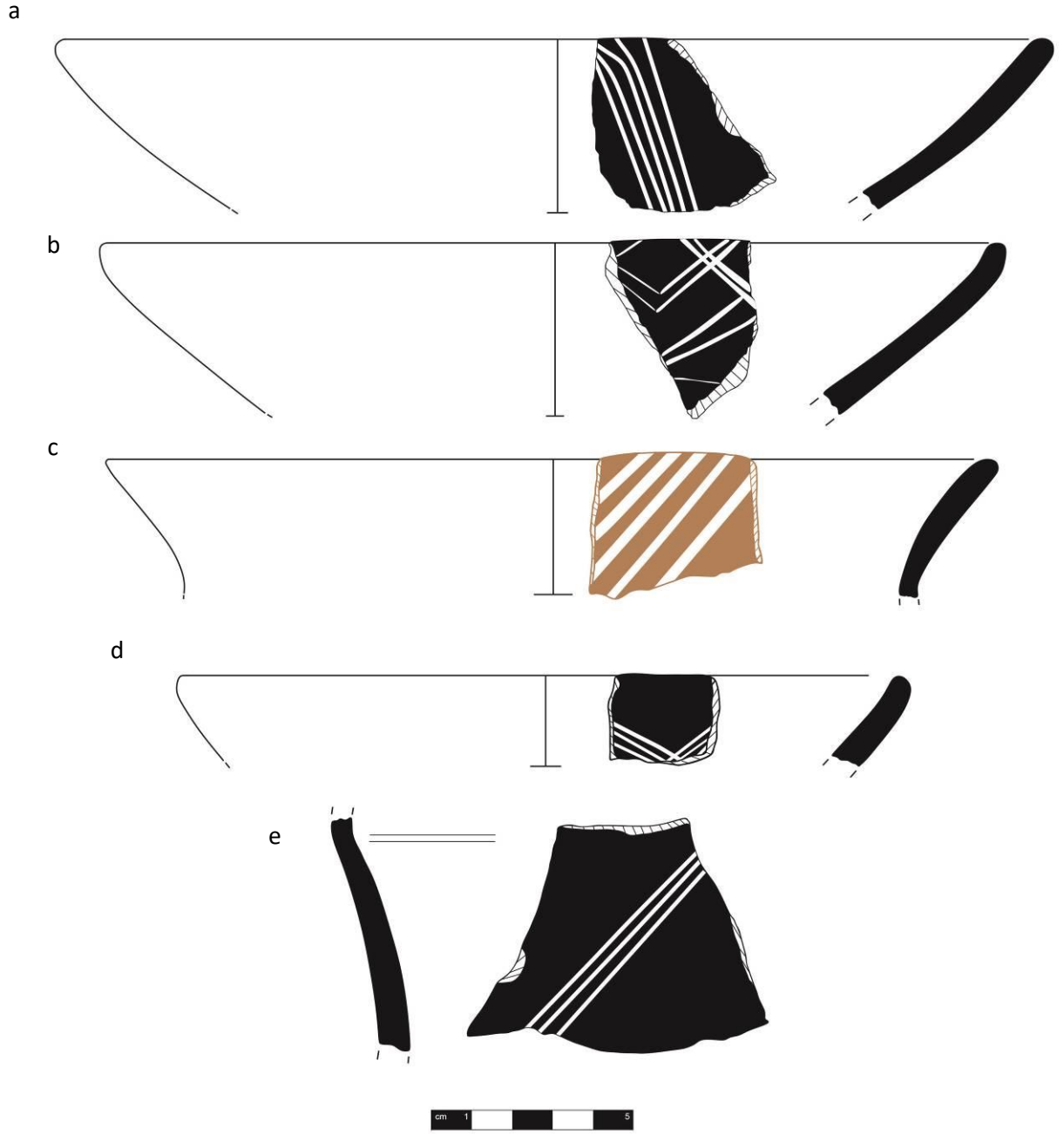
b

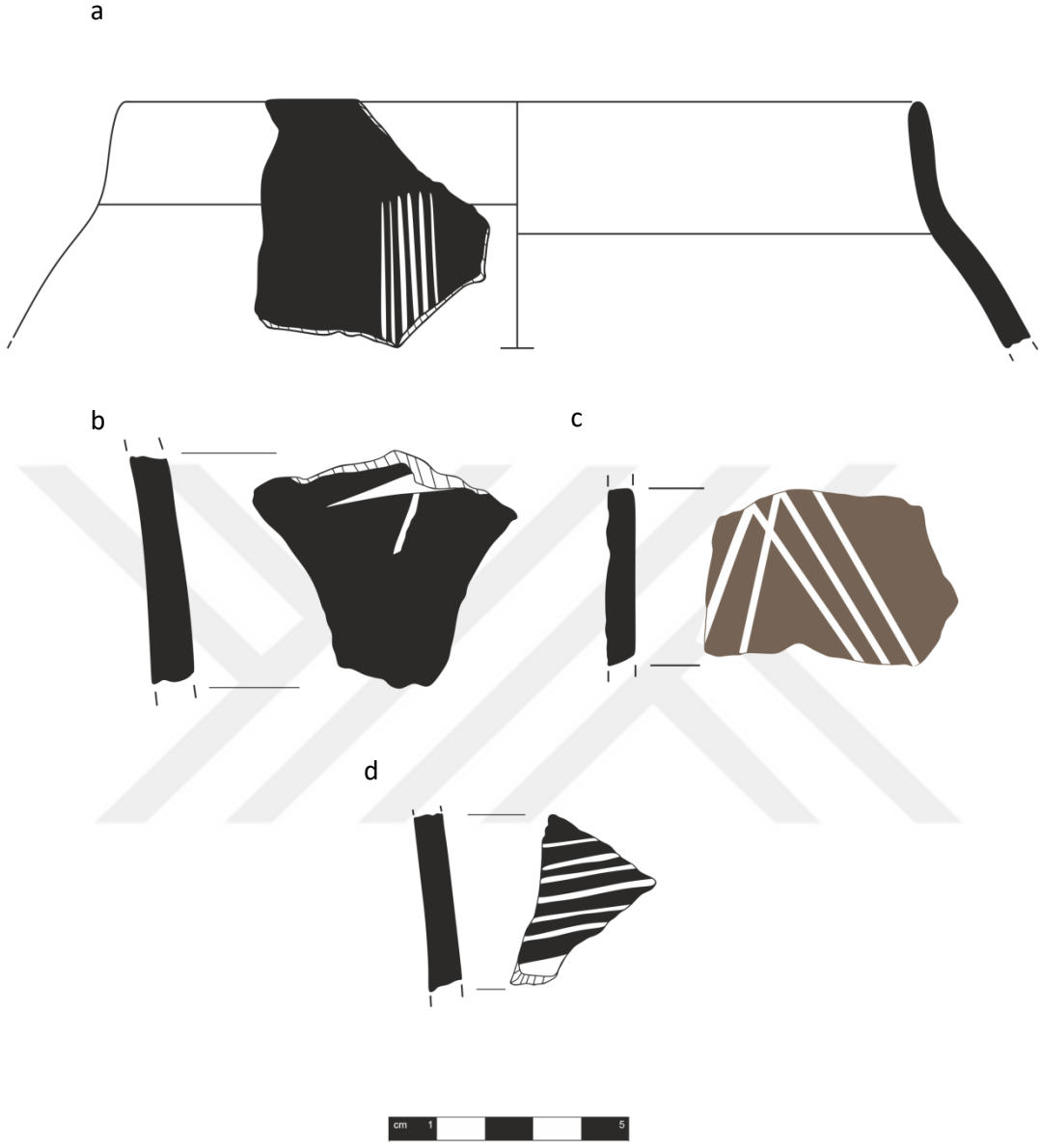
c

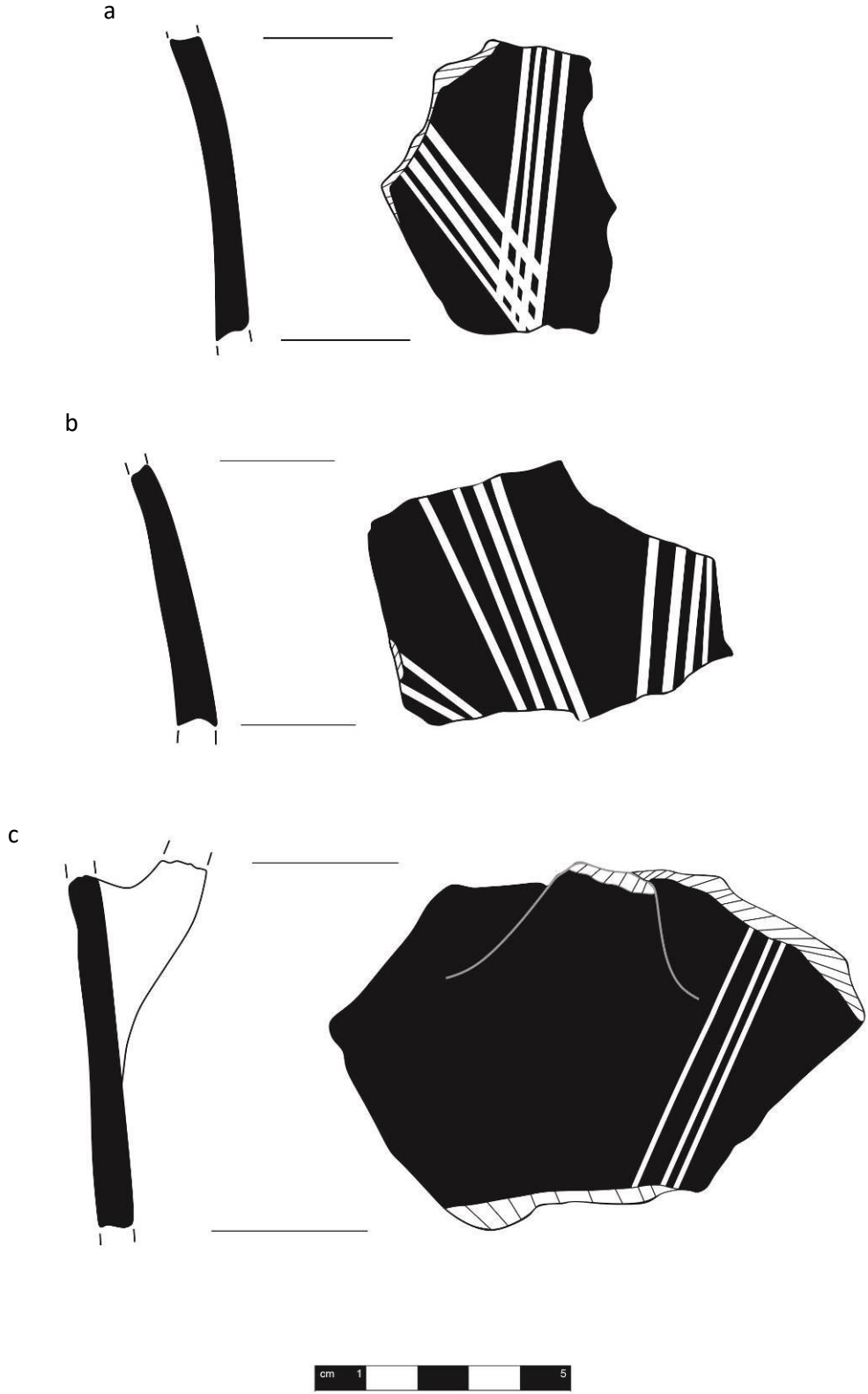
Çizim 5: Tepekışla (1-2) ve Tepetarla (3).

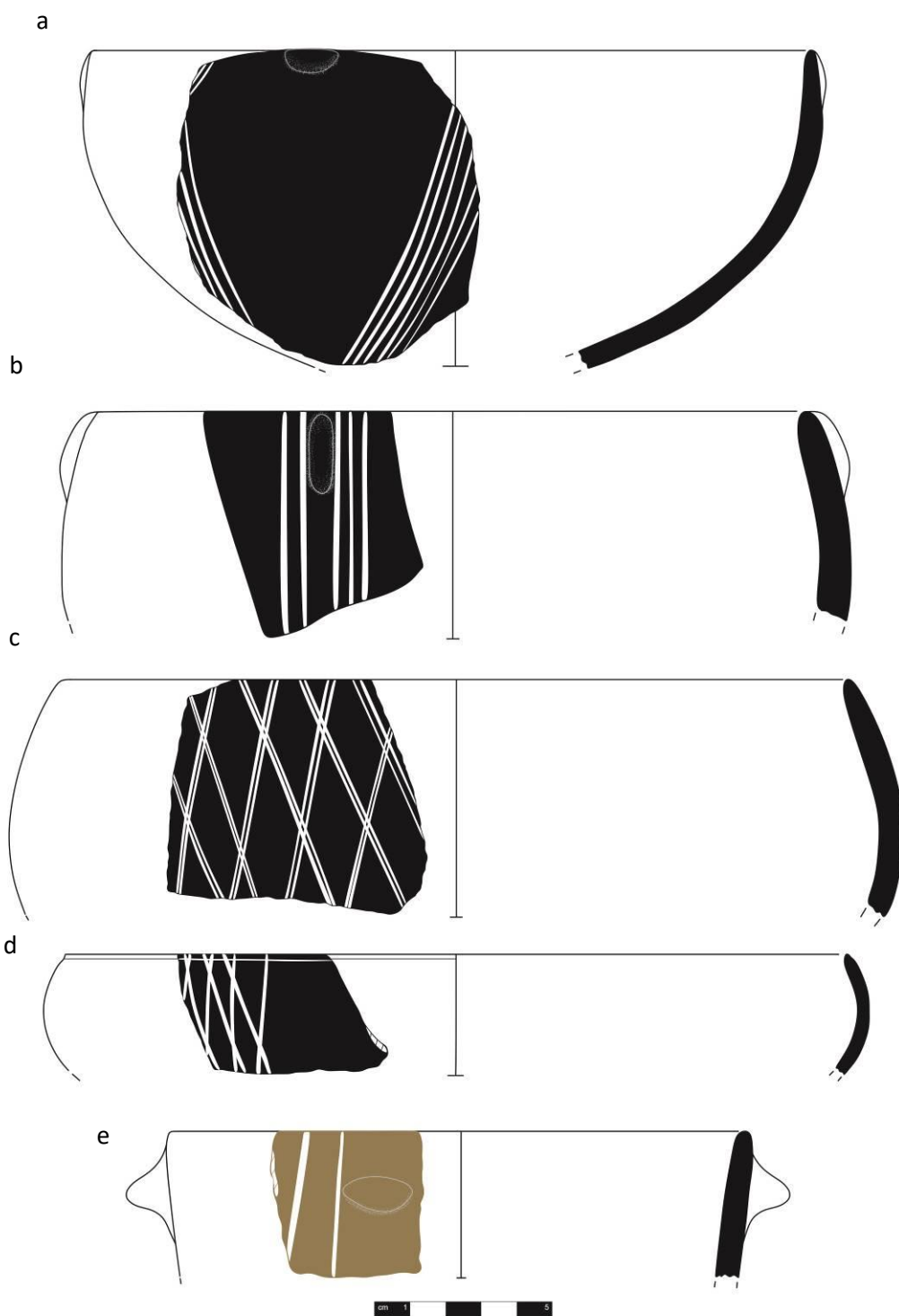
Çizim 6: Doğankaya-Tepecik (Tepe III).

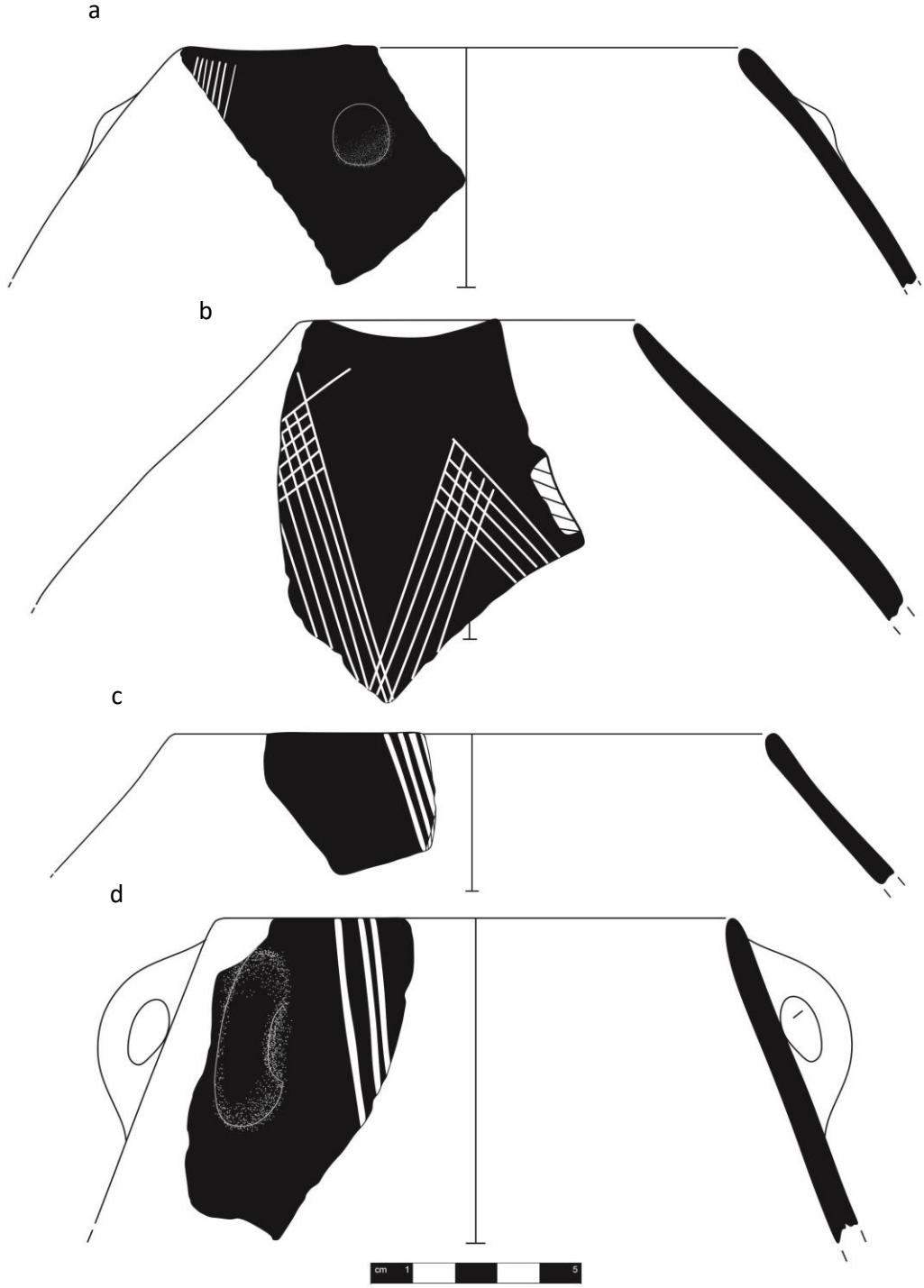
Çizim 7: Elmacık Tepe.

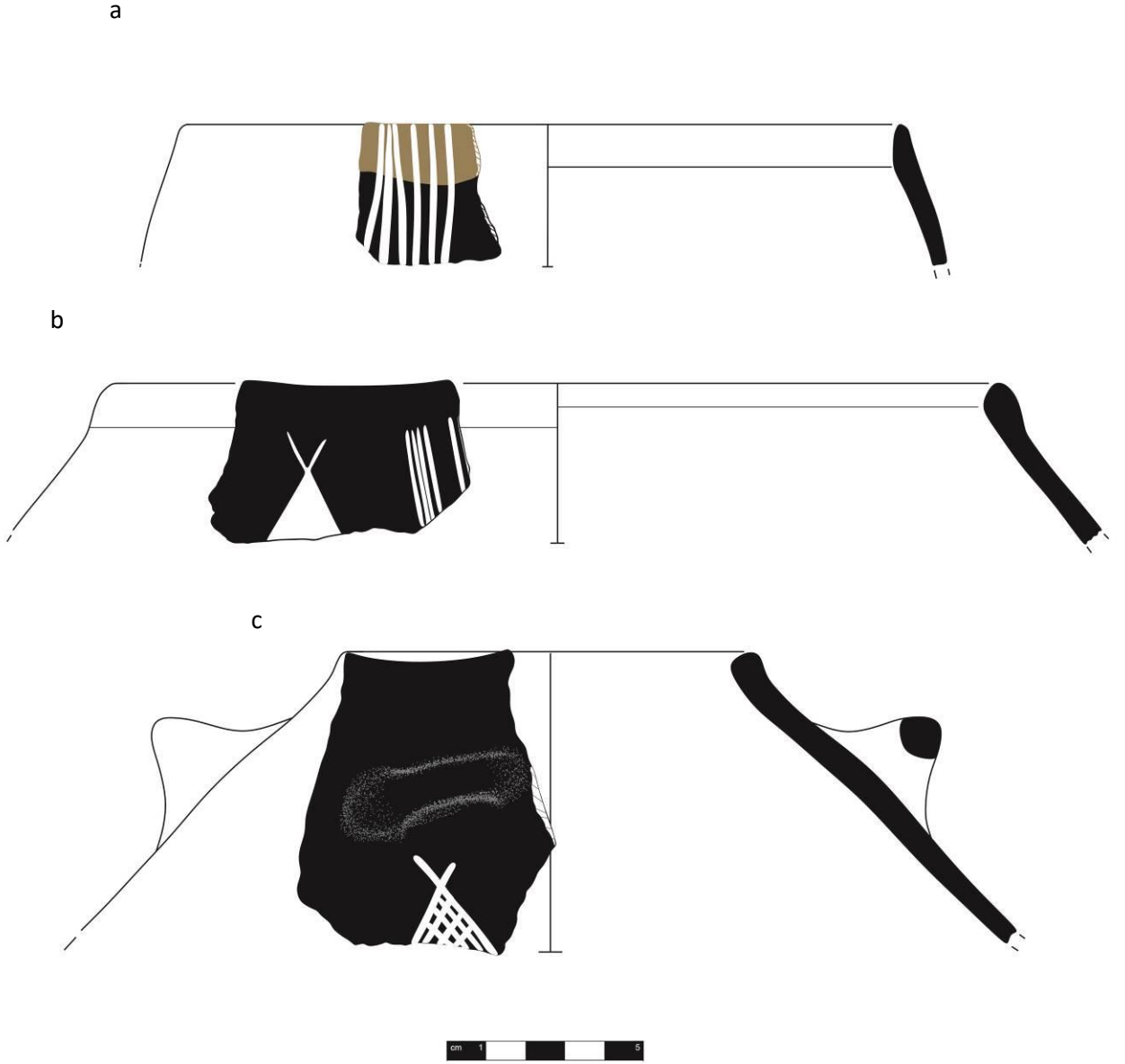
Çizim 8: İkizpınar / Dede Tepe.

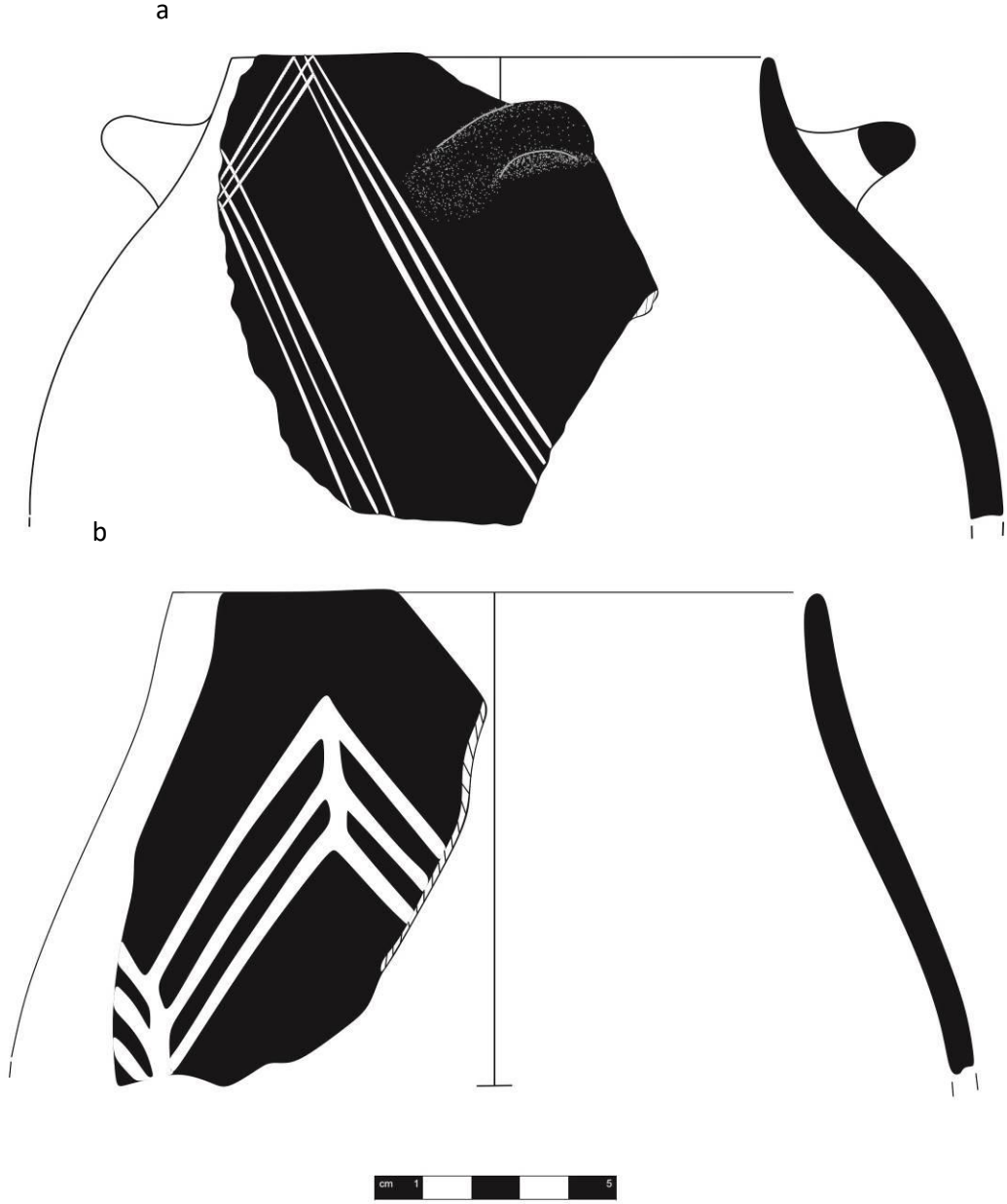
Çizim 9: Dündartepe.

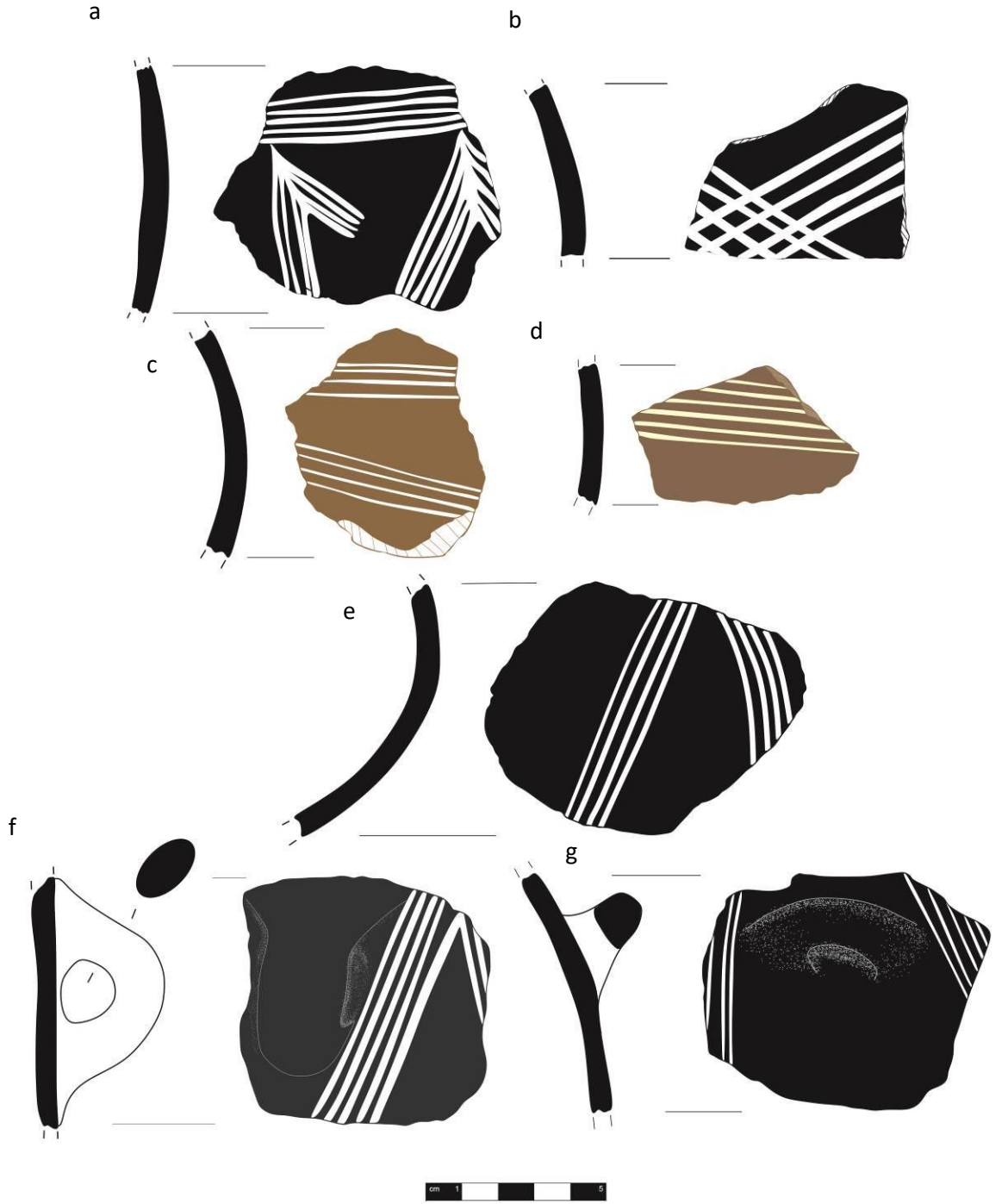
Çizim 10: Dündartepe.

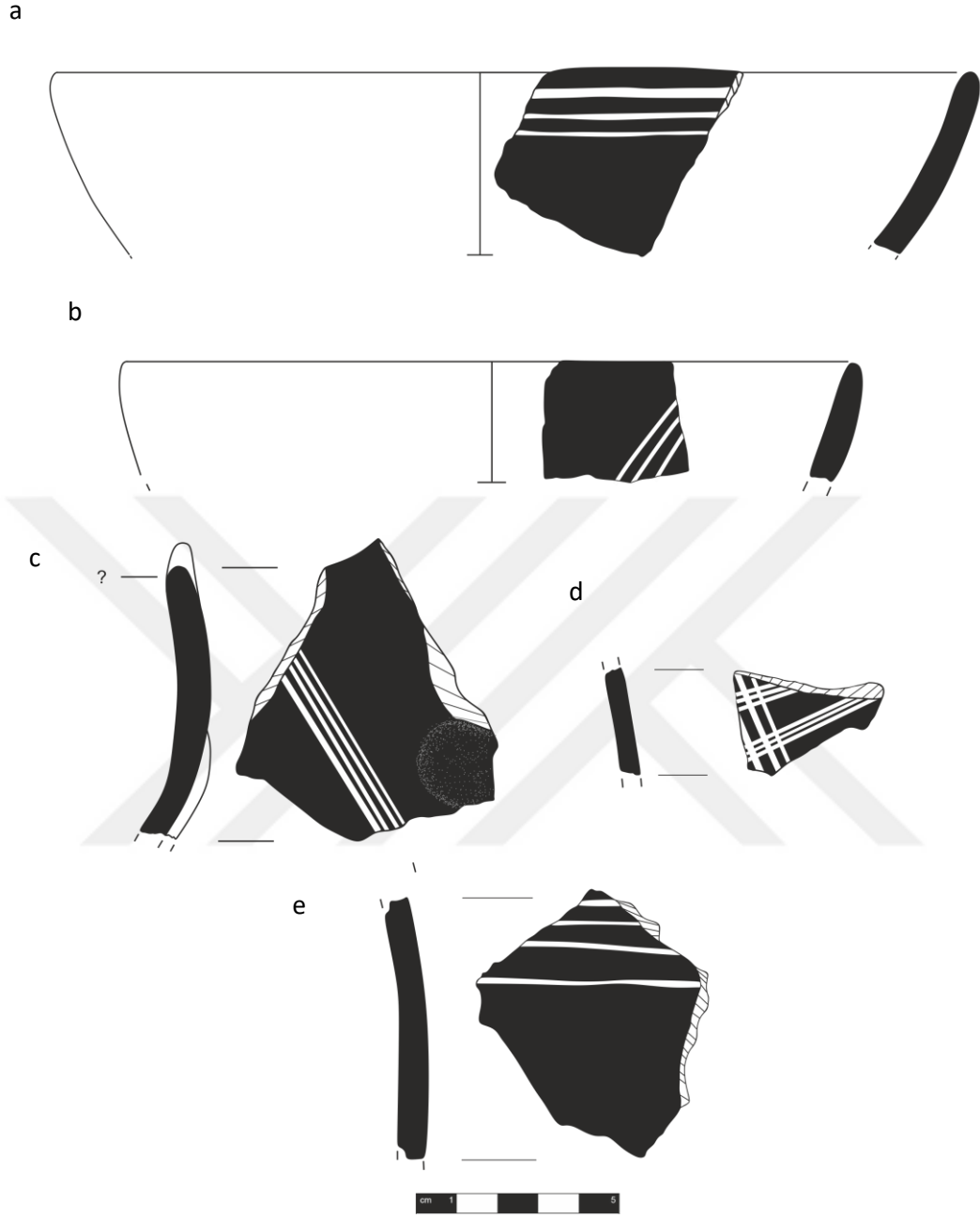
Çizim 11: Düdartepe.

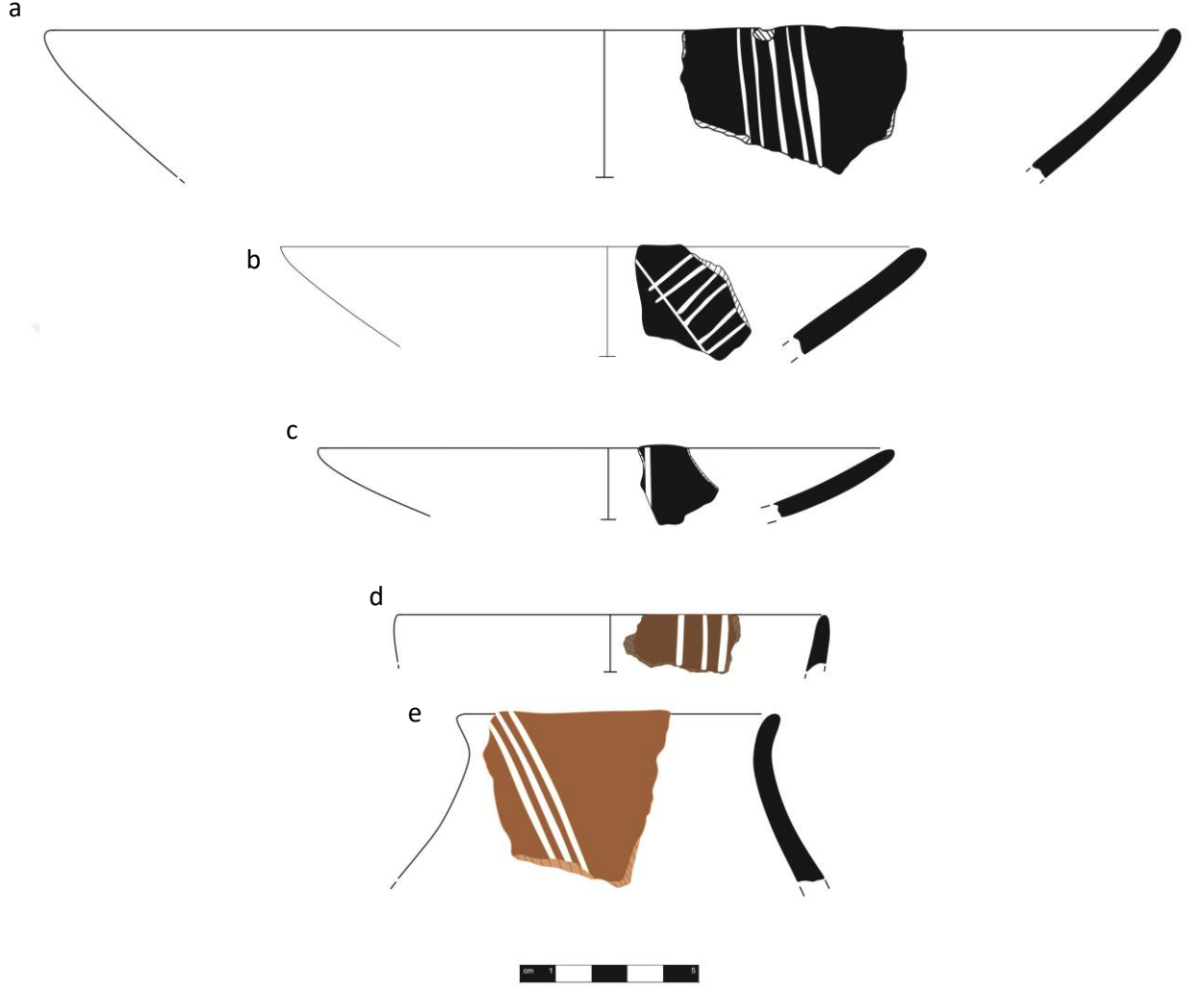
Çizim 12: Dündartepe.

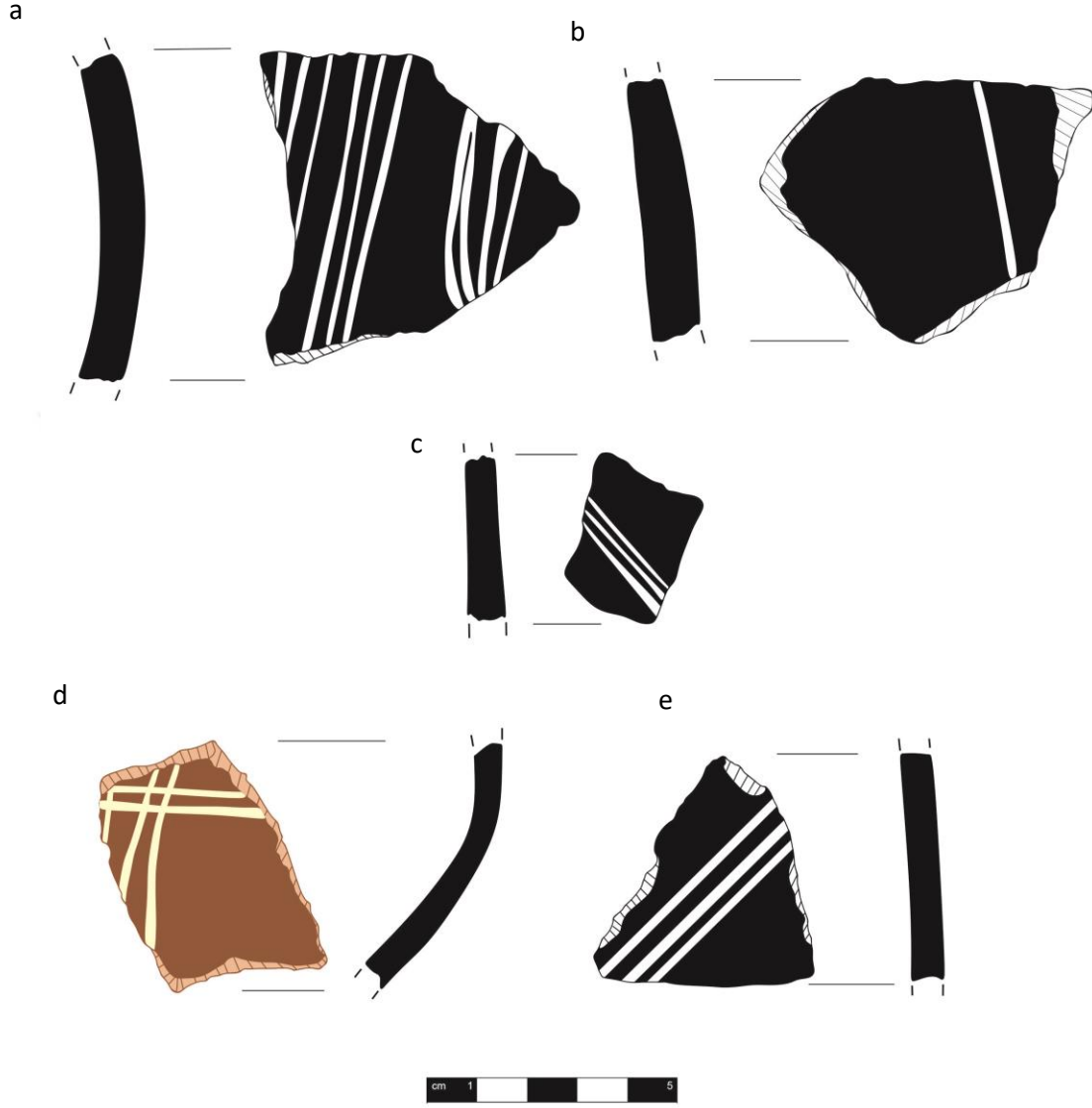
Çizim 13: Dündartepe.

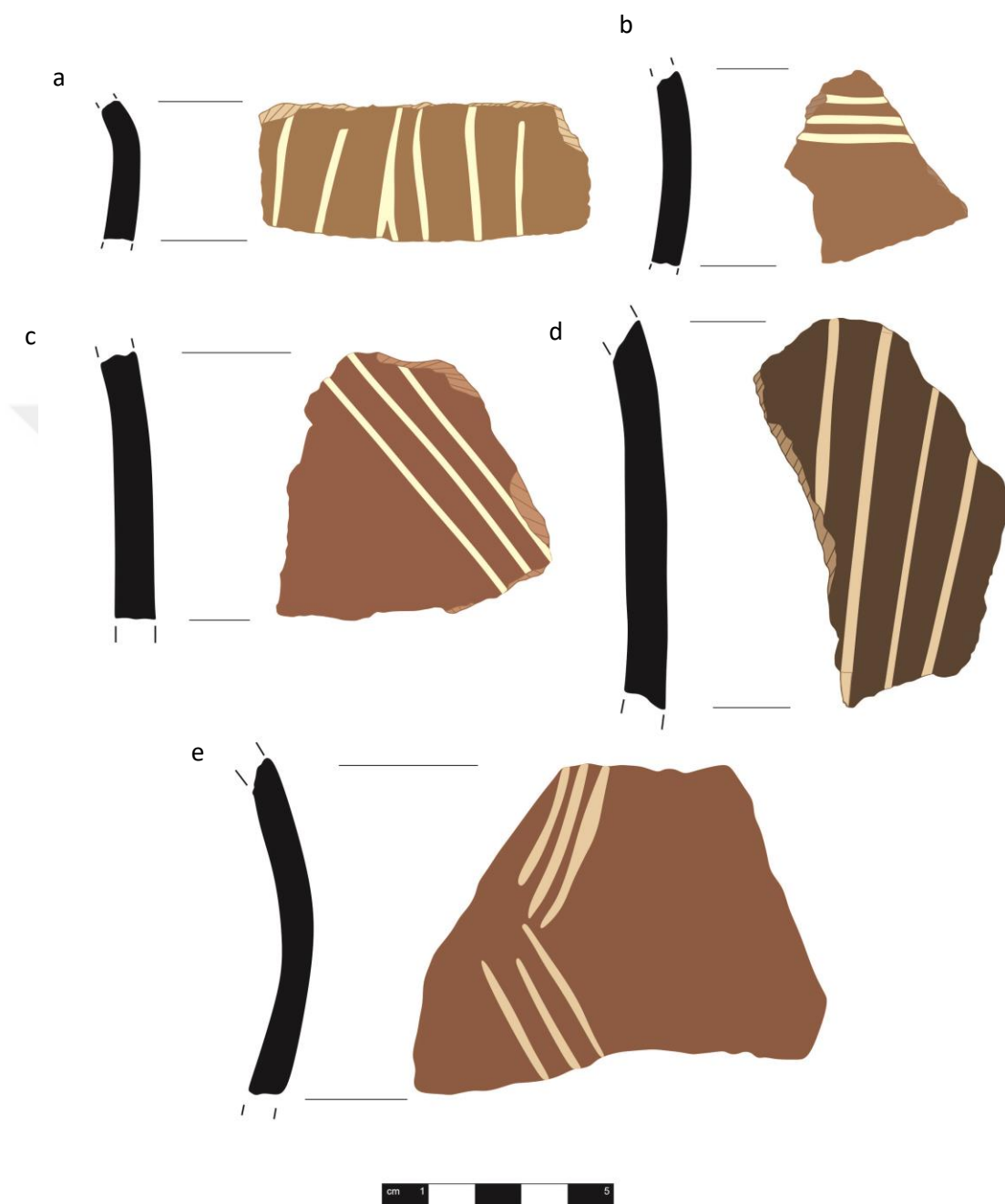
Çizim 14: Dombalaktepe (1-2), Kümbettepe (3-4) ve Gök Tepe (5).

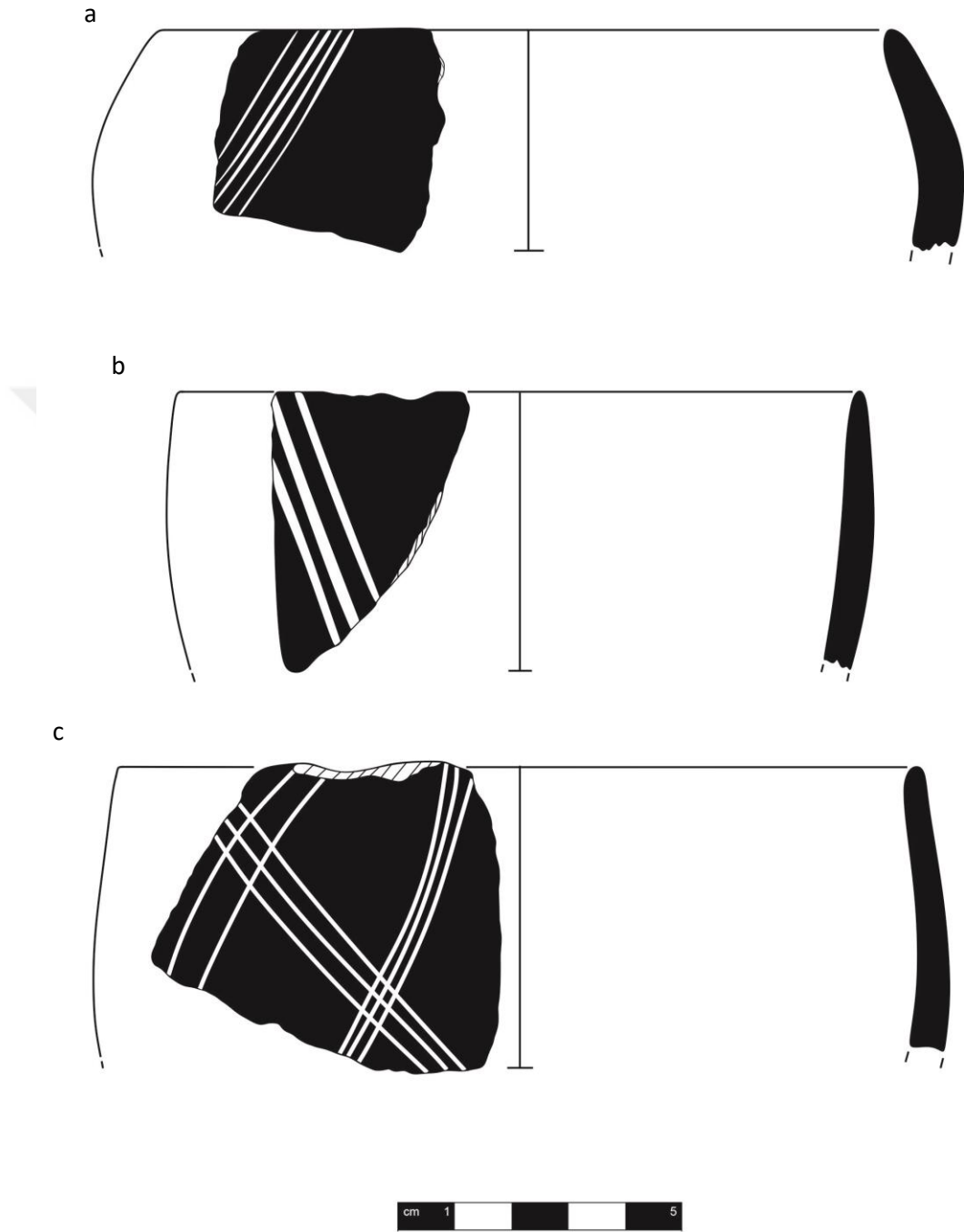
Çizim 15: Diklimtepe.

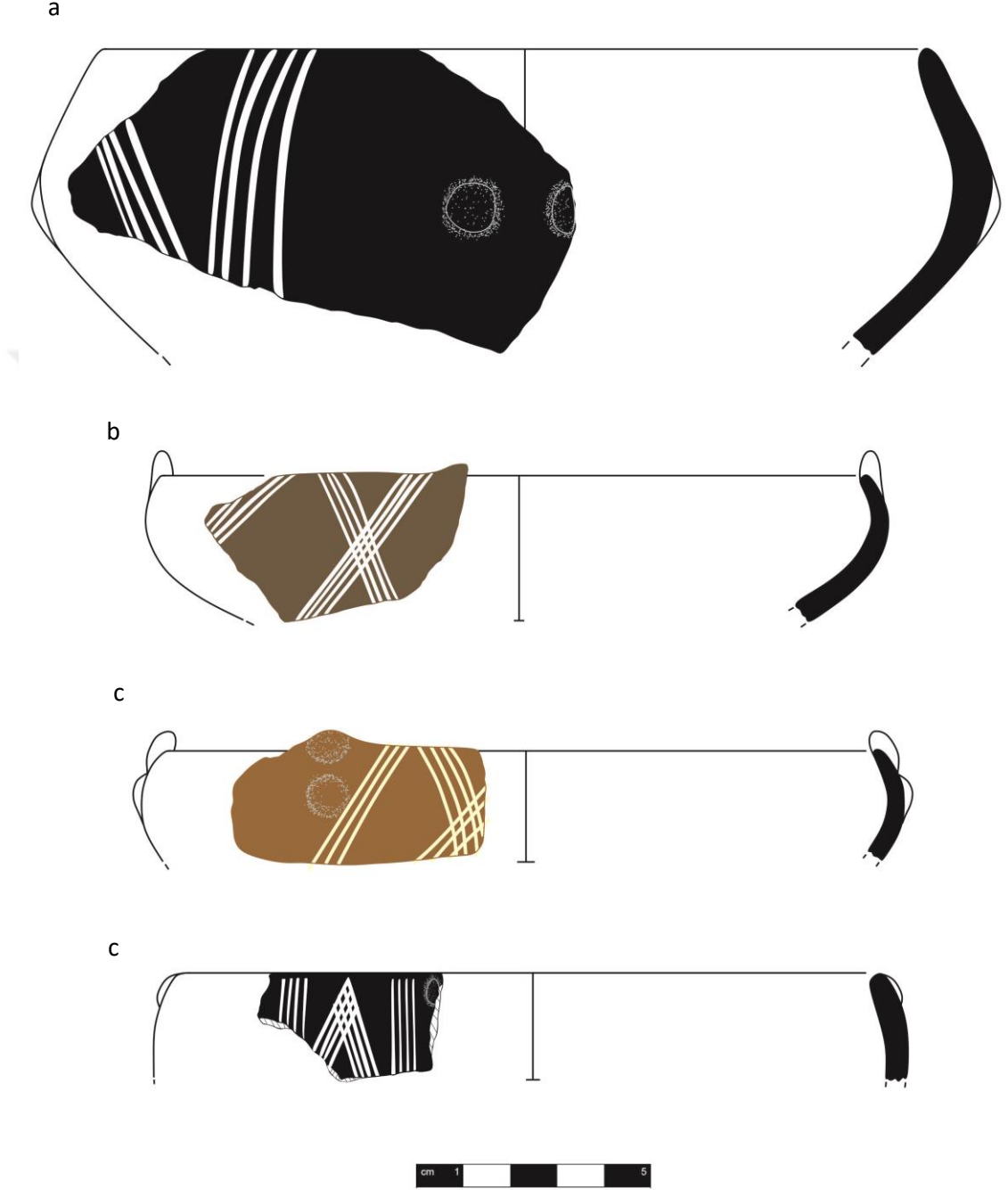
Çizim 16: Diklimtepe.

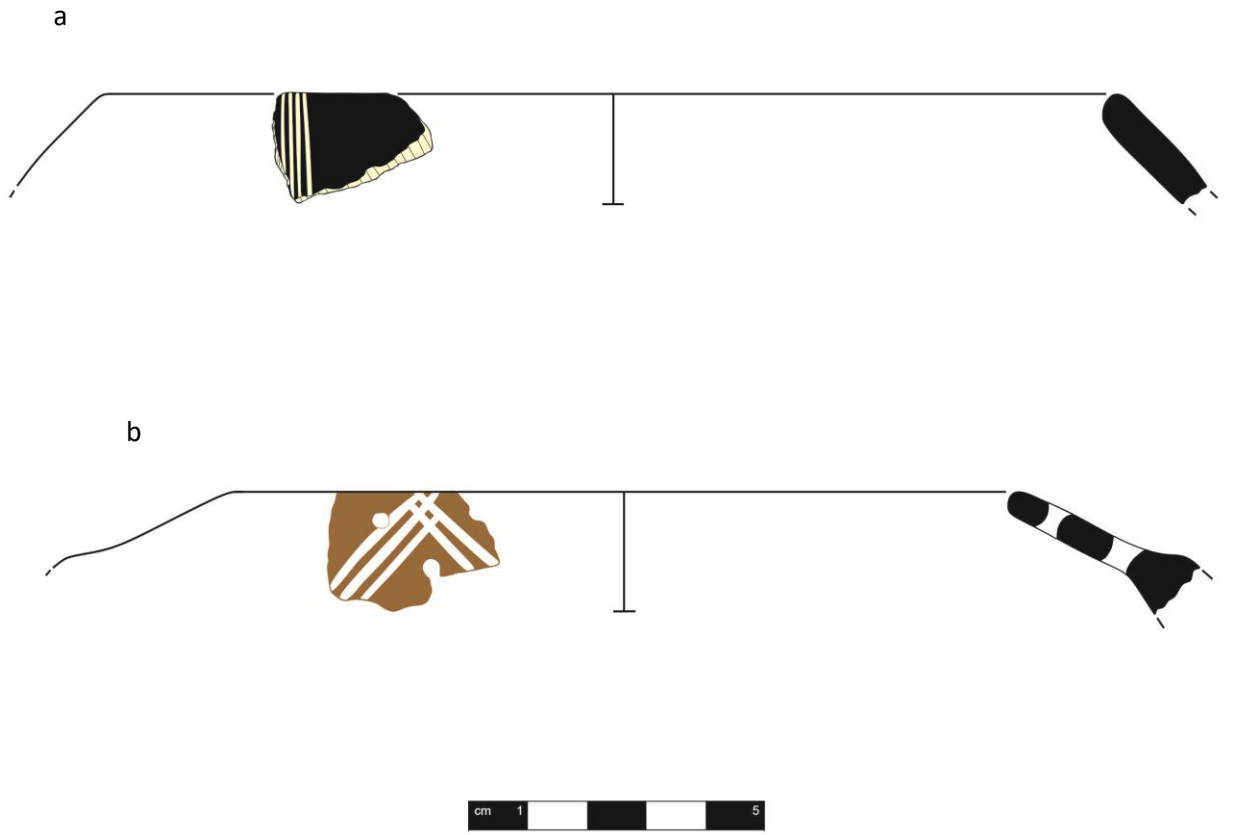
Çizim 17: Diklimtepe.

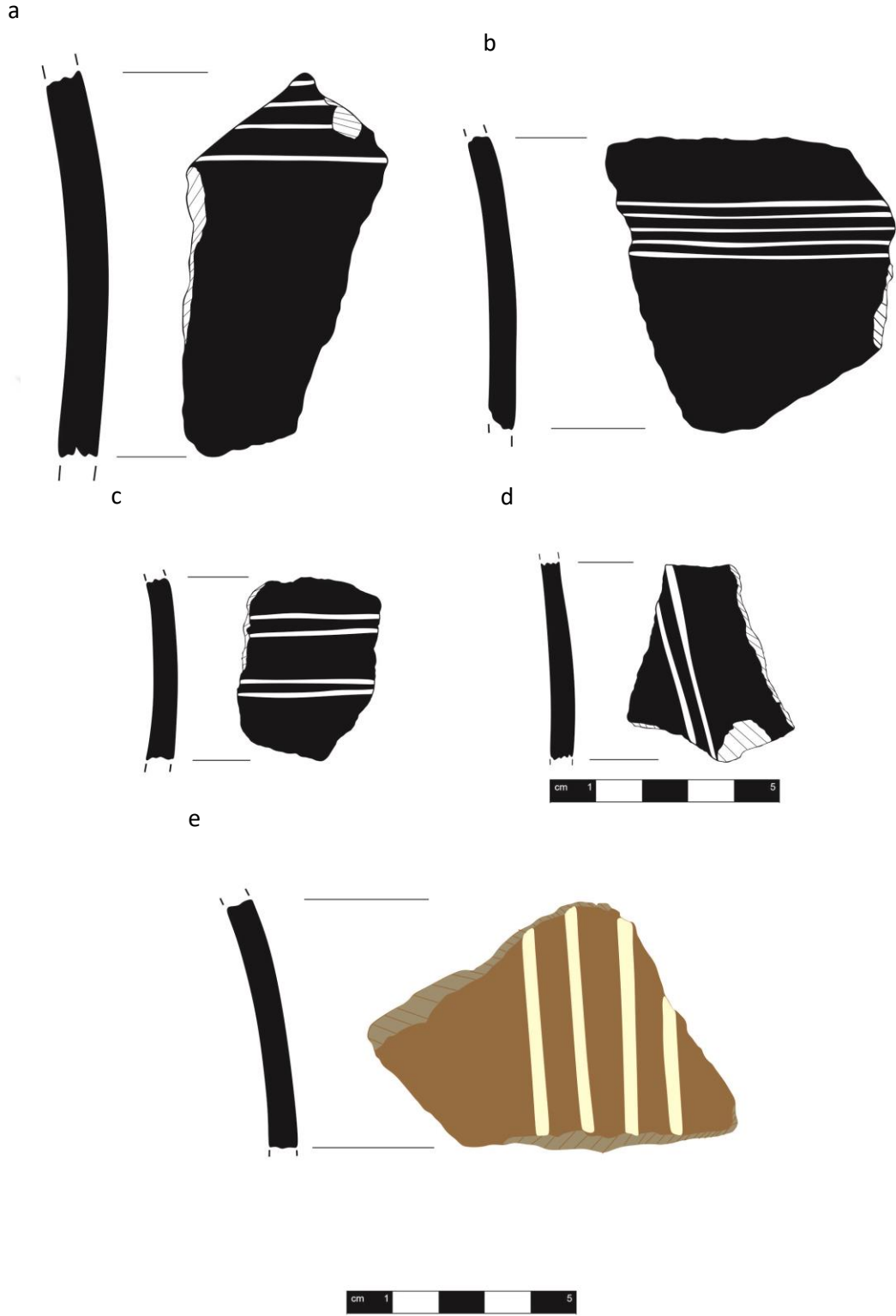
Çizim 18: Tekkeköy.

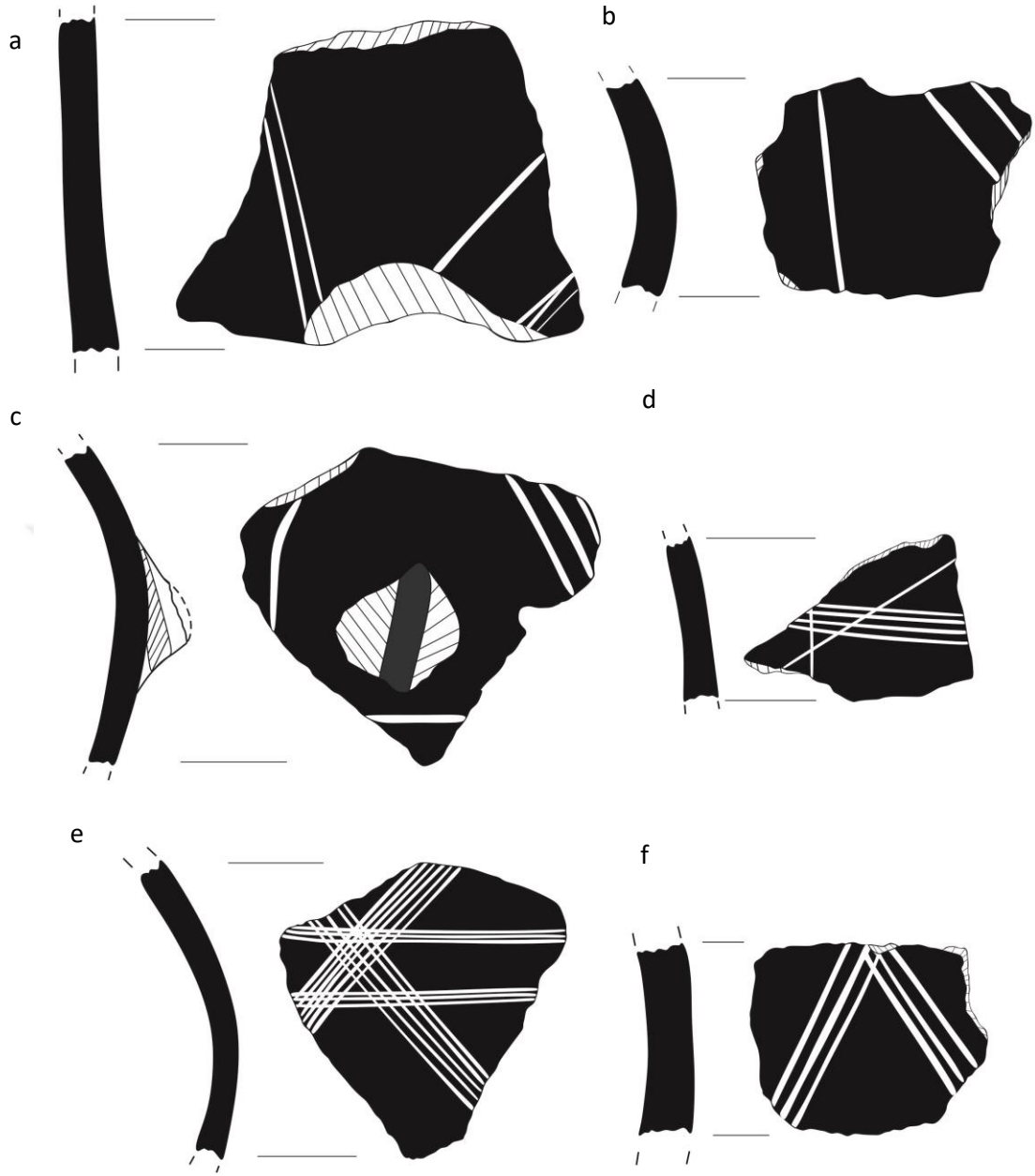
Çizim 19: Tekkeköy.

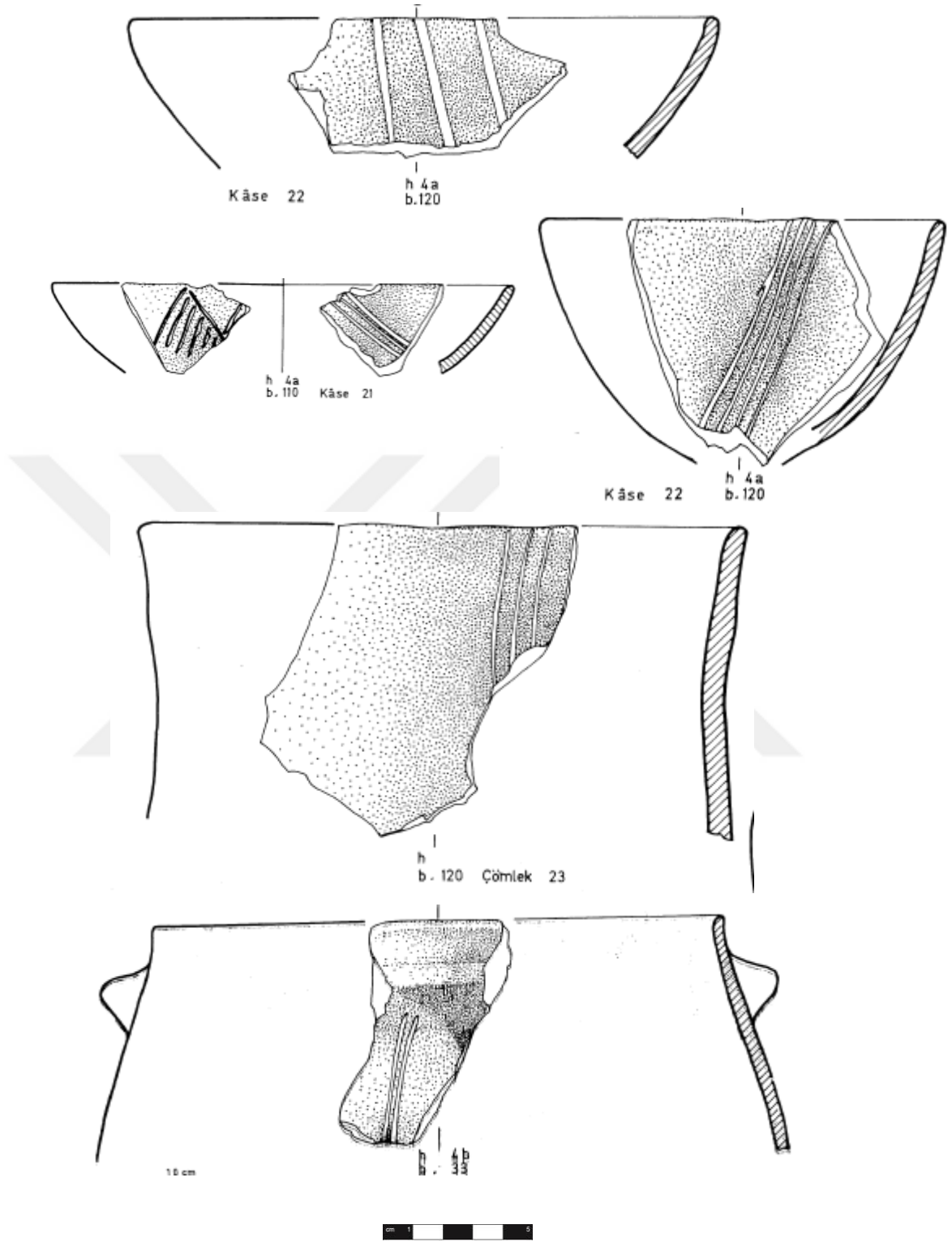
Çizim 20: Tekkeköy.

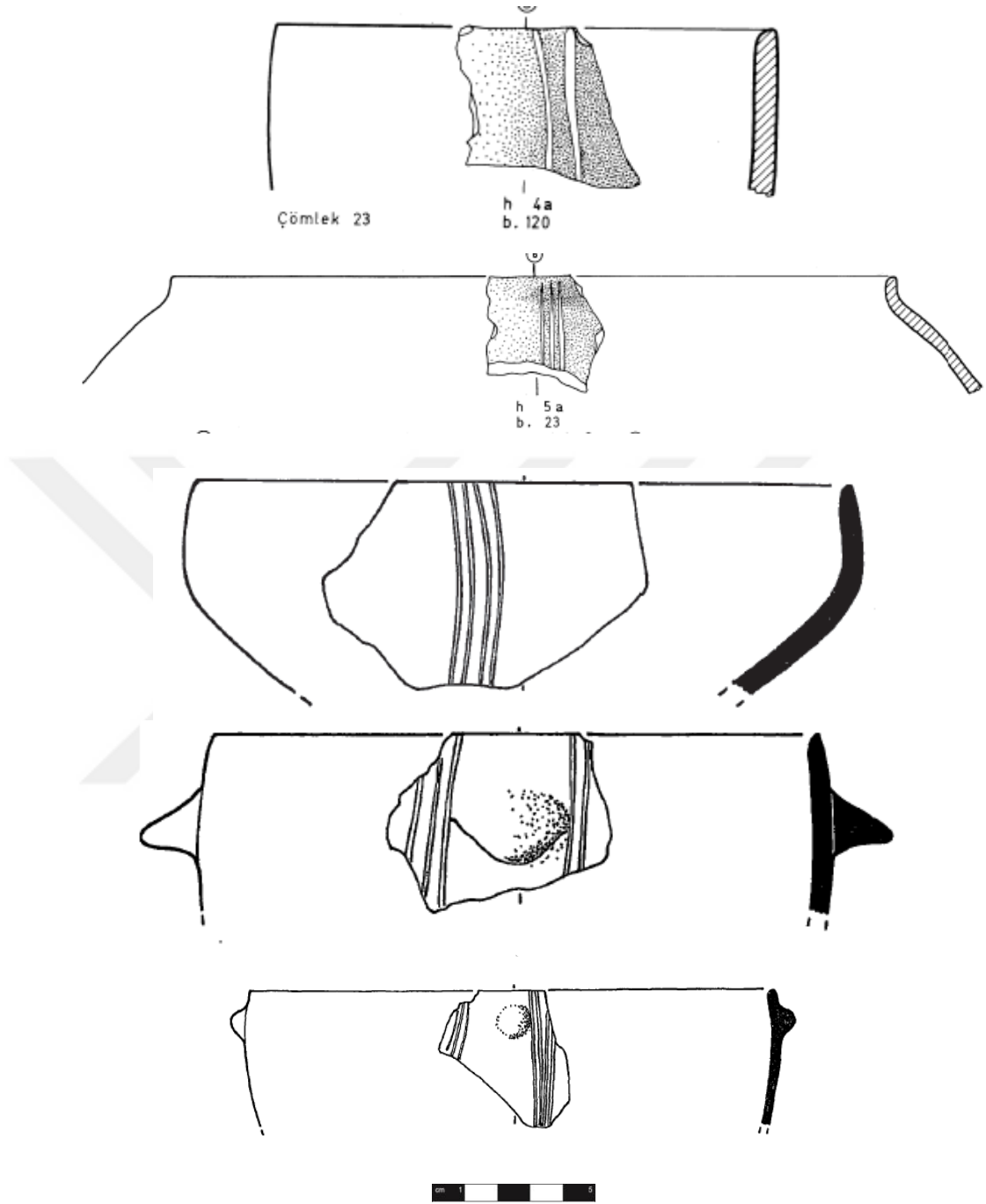
Çizim 21: Tekkeköy.

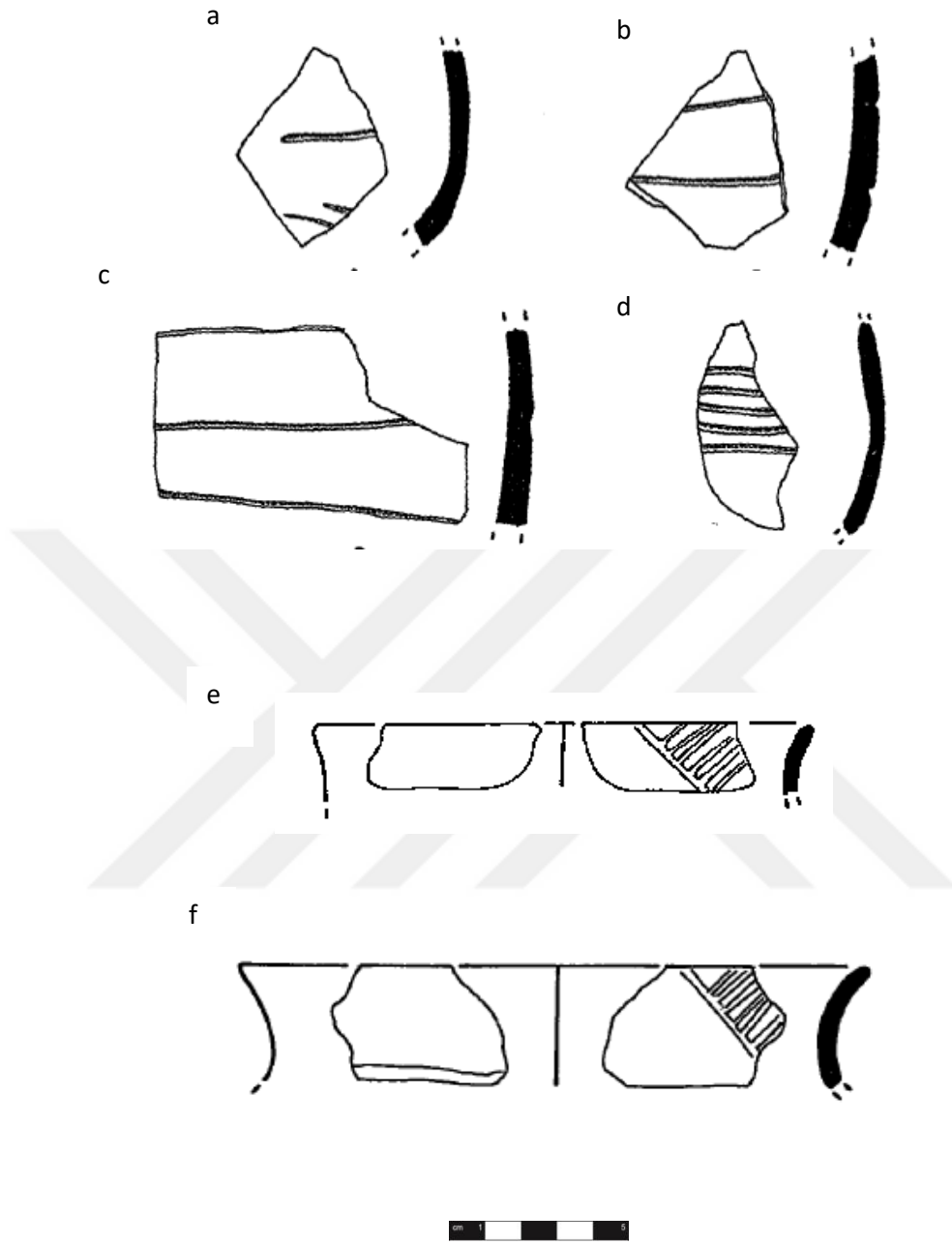
Çizim 22: Tekkeköy.

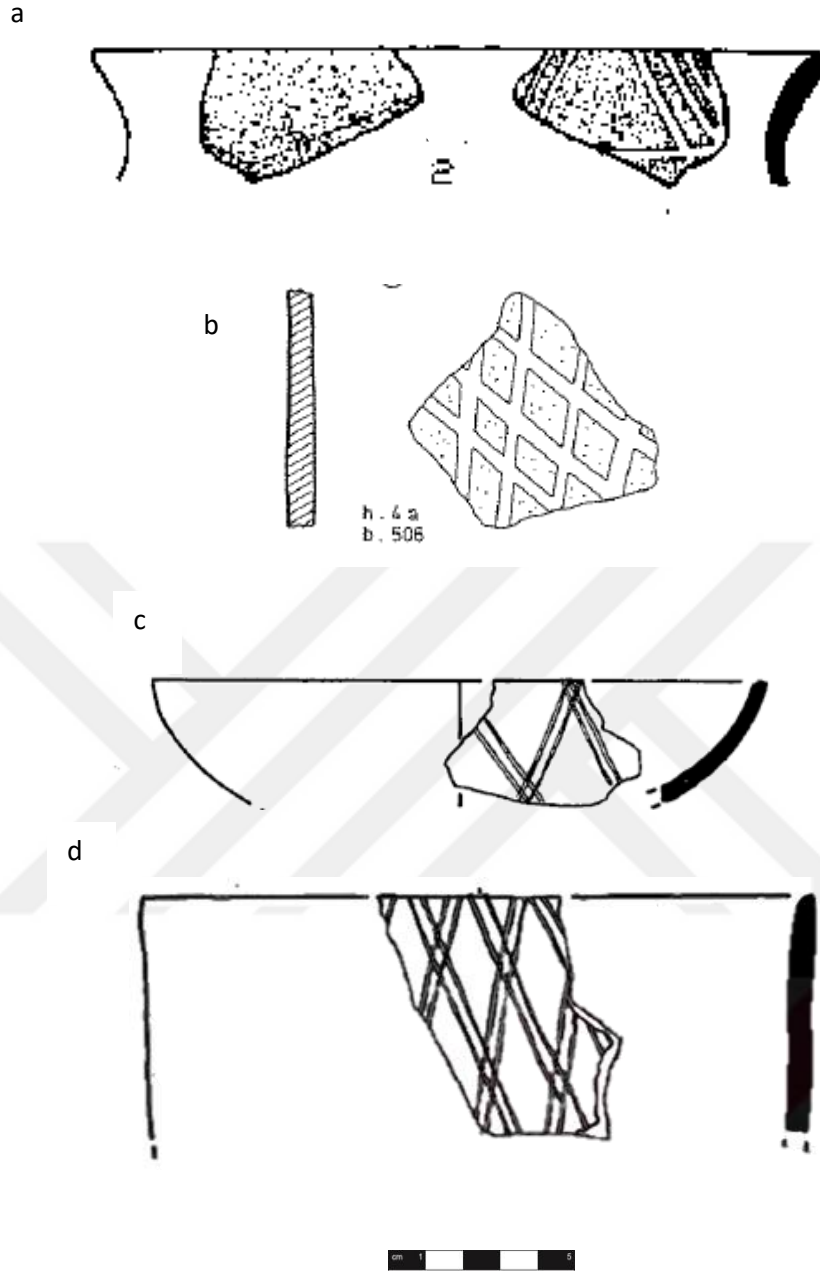
Çizim 23: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-1 (Alkım vd., 1988, Lev. XIII/8, XXIV/ 5, 10, XXV/6, XXXII/ 6).

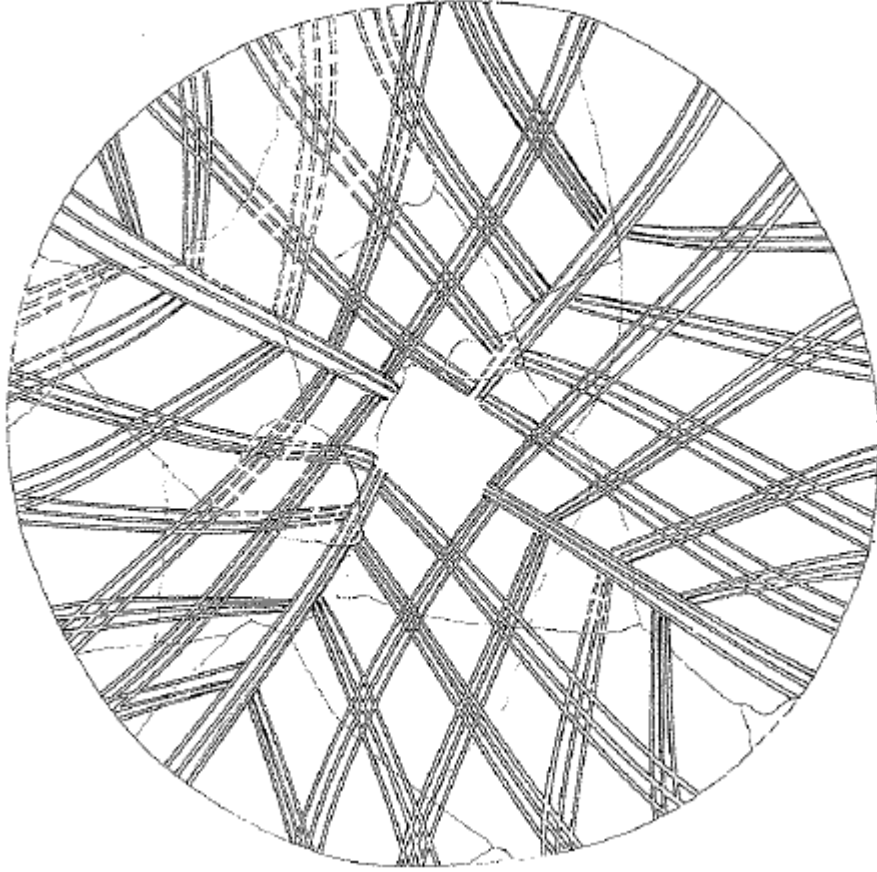
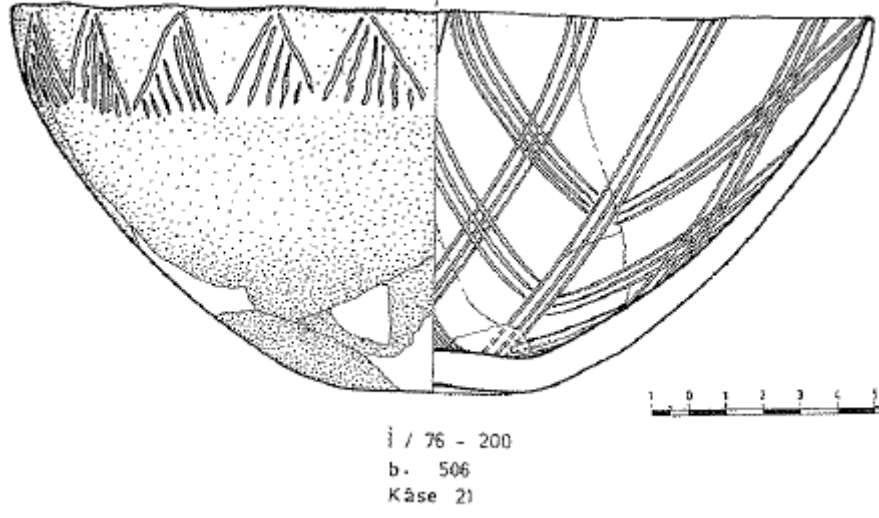
Çizim 24: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-2 (Alkım vd., 1988, Lev. XIX/6, XXXII/8; Sandalcı, 1991, Lev. XIX/3; Dönmez, 2000, Lev. 153/2, 161/5, 162/2).

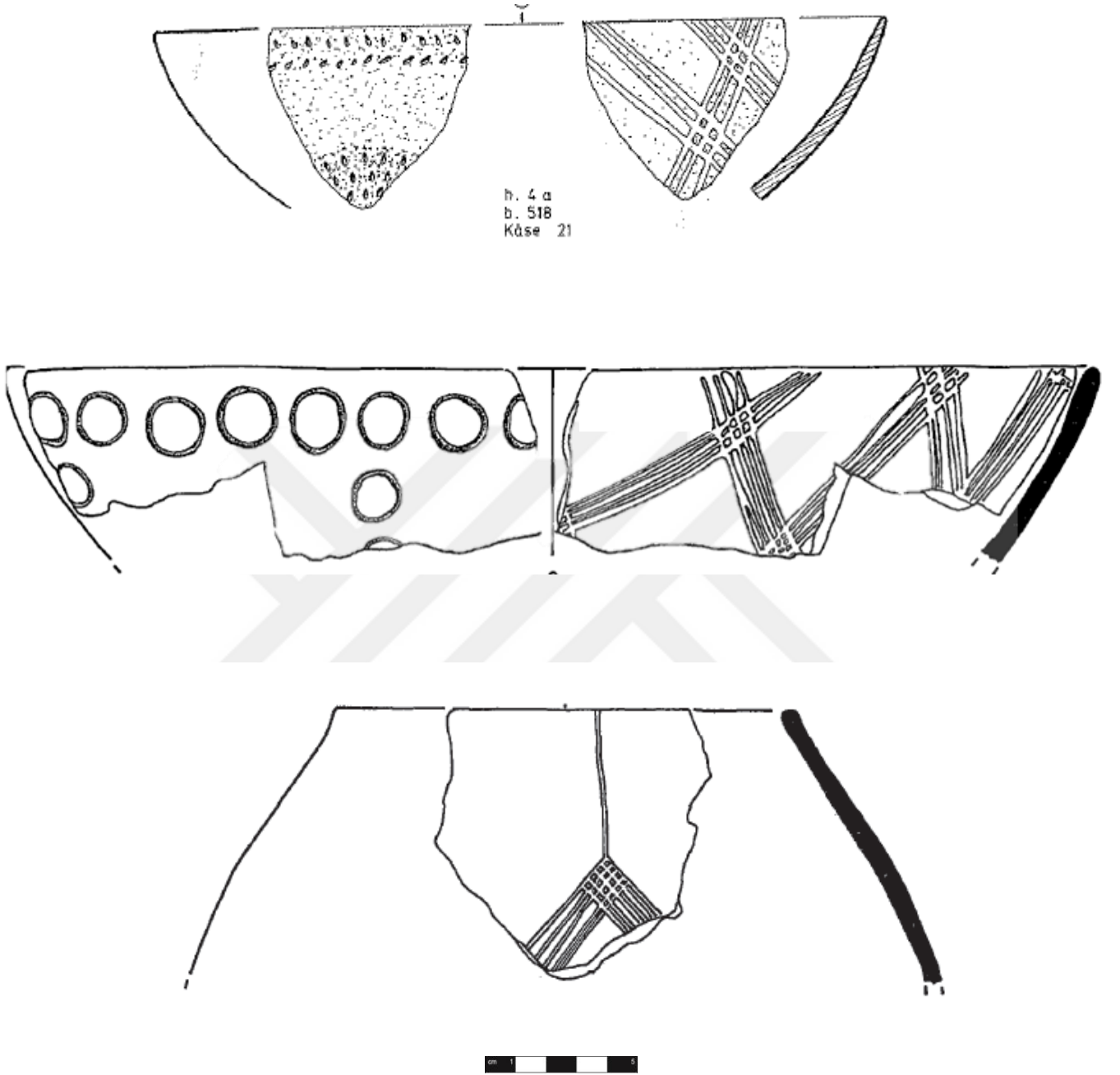
Çizim 25: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri (a-d) - BTİP-3 (Dönmez, 2000, Lev. 218/1-4); (e-f) - BTİP-6 (Sandalcı, 1991, Lev. VIII/1, Lev. X/4; Dönmez, 2000, Lev. 129/3, 130/4).

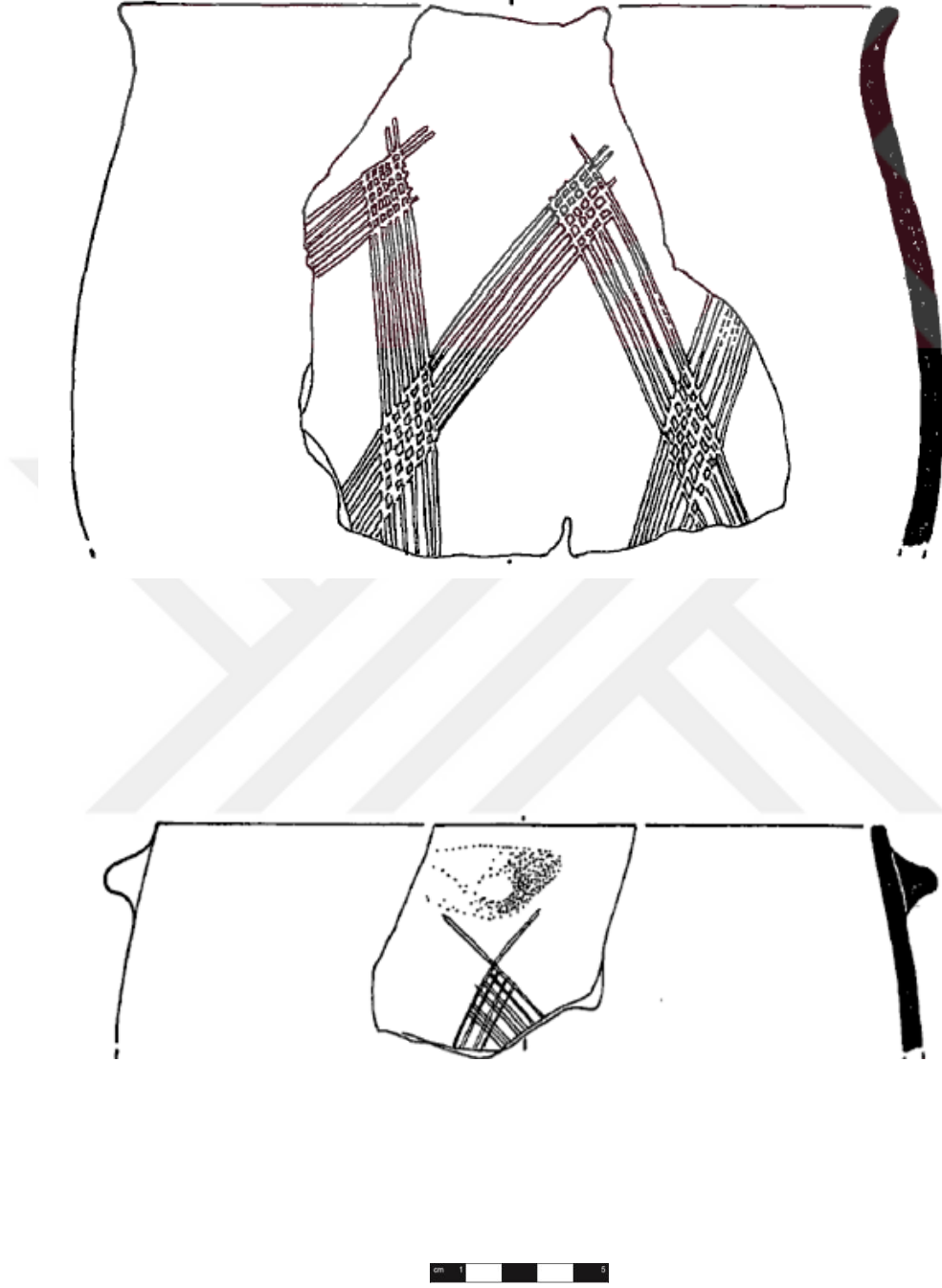
Çizim 26: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri (a) - BTİP-7 (Sandalcı, 1991, Lev. X/2); (b-d) - BTİP-8 Alkım vd., 2003, Lev. IX/ 9; Dönmez, 2000, Lev. 170/3, 175/3.

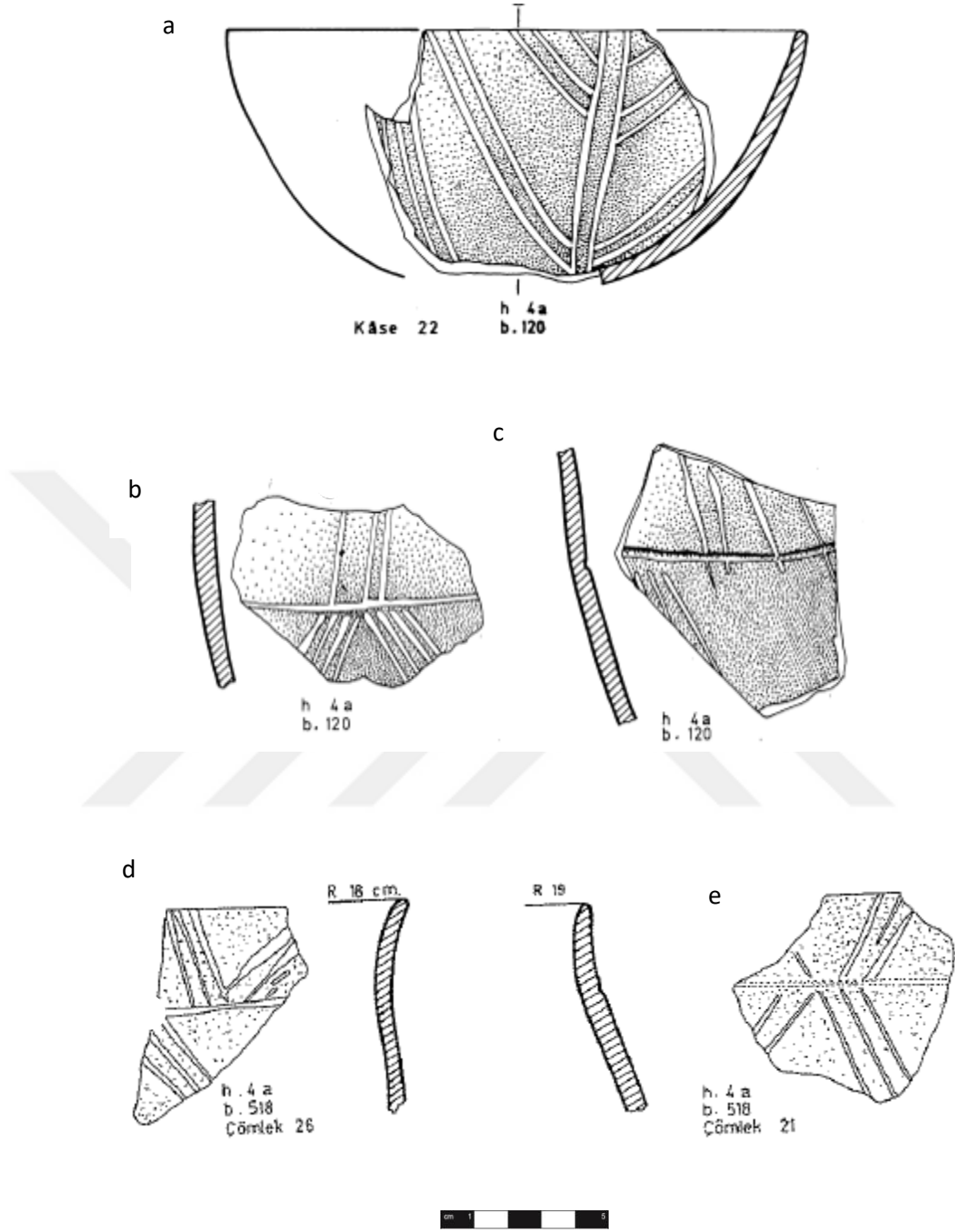
Çizim 27: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-10 (Alkım vd., 2003, Lev. V/1).

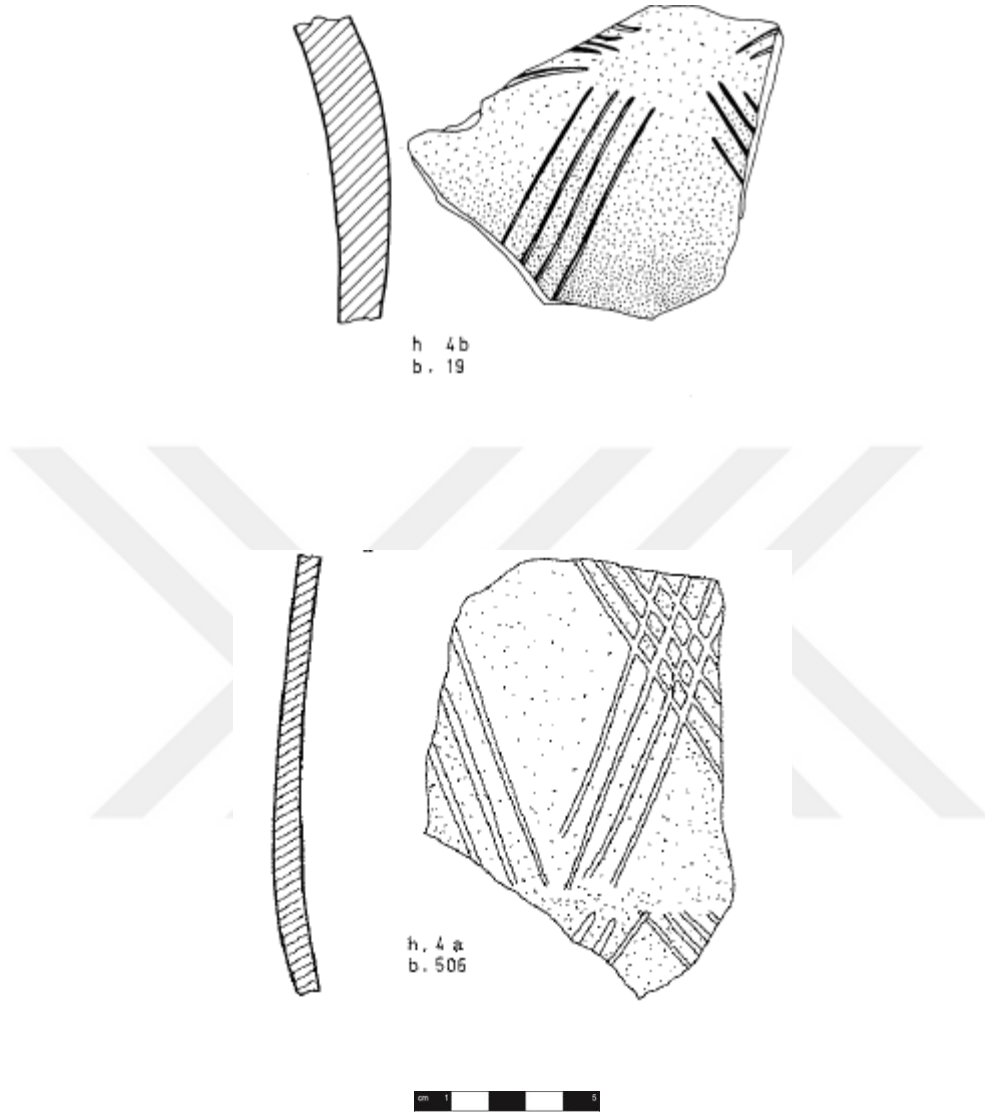
Çizim 28: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-10 (Alkım vd., 2003, Lev. IV/4; Sandalcı, 1991, Lev. III/1; Dönmez, 2000, Lev. 116/3, 195/1).

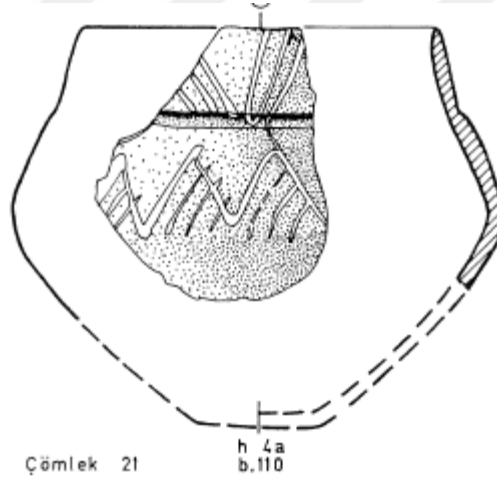
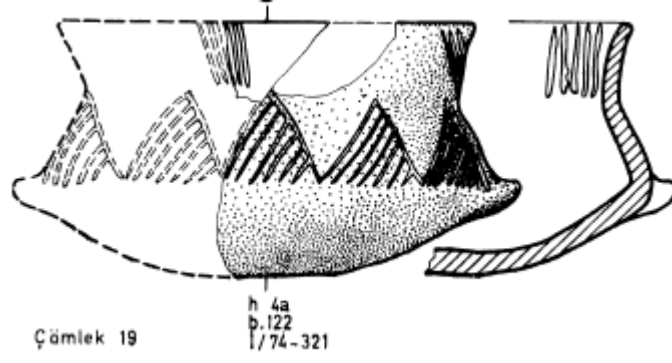
Çizim 29: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-10 (Dönmez, 2000, Lev. 201/2, 205/2).

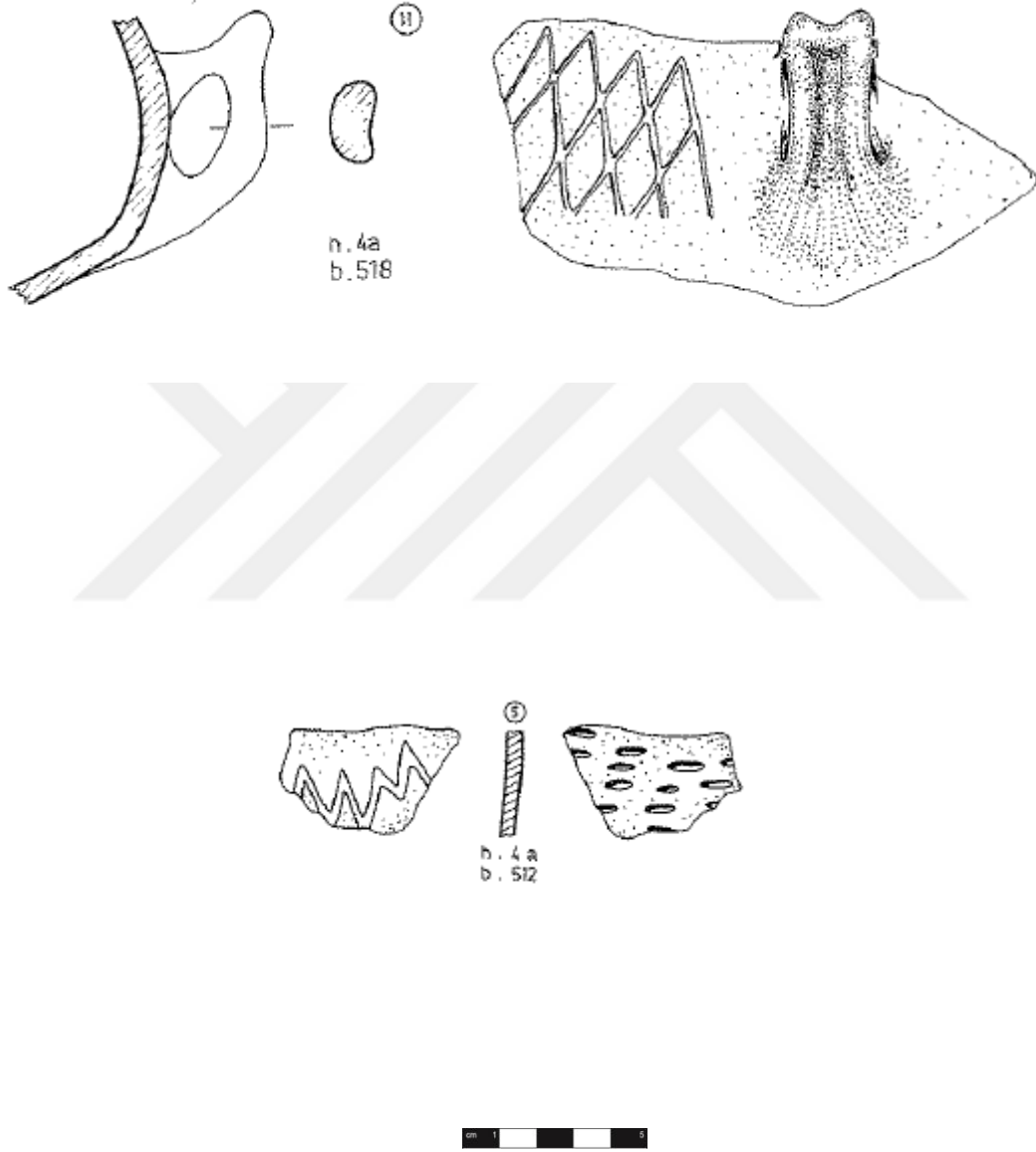
Çizim 30: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri (a) - BTİP-12 (Alkım vd., 1988, Lev. XXIV/14); (b-e) – BTİP-14 (Alkım vd., 1988, Lev. XXXV/26-27; 2003, Lev. VII/4, 7).

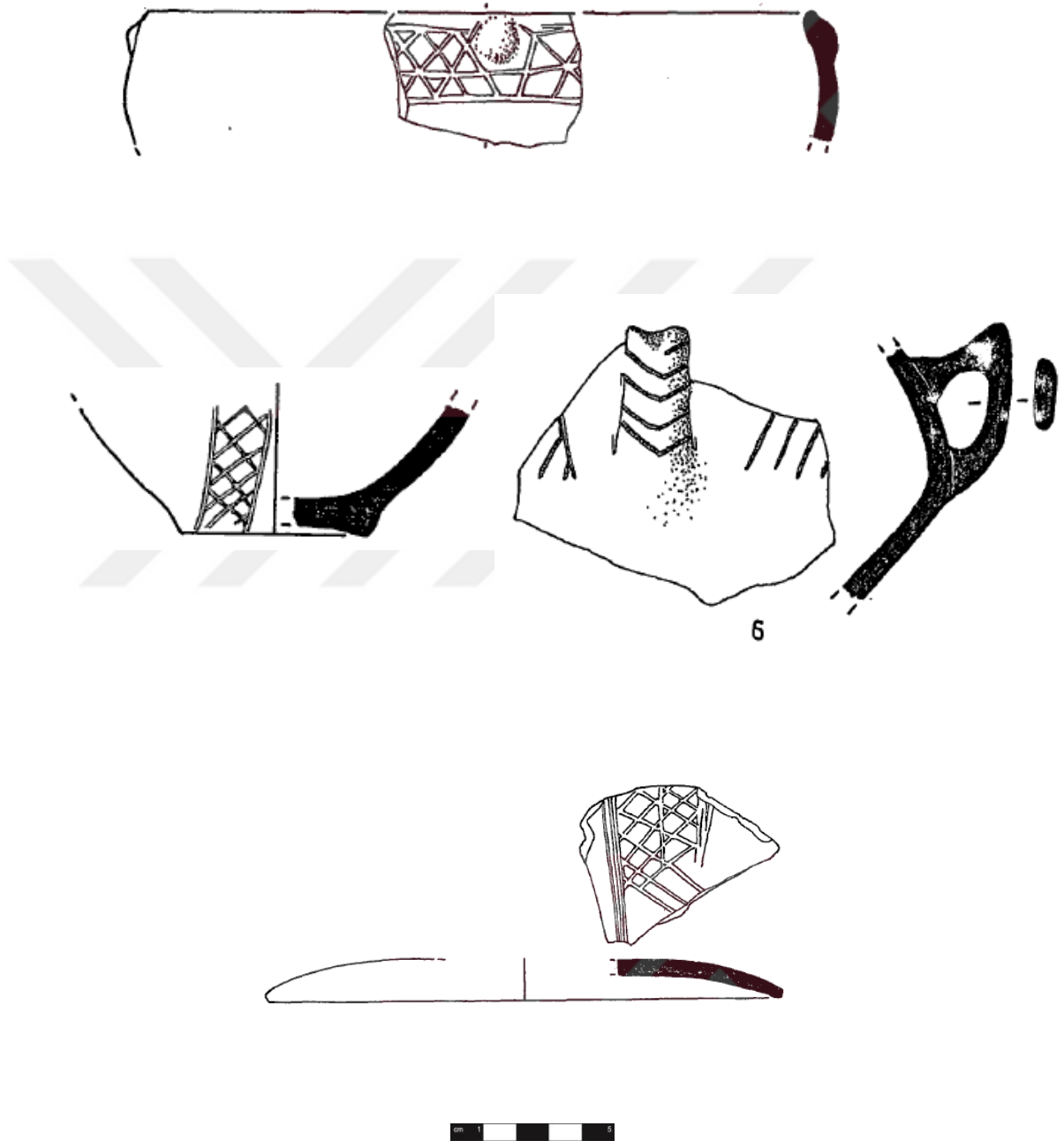
Çizim 31: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-15 (Alkım vd., 1988, Lev. XVII/11; 2003, Lev. IX/13).

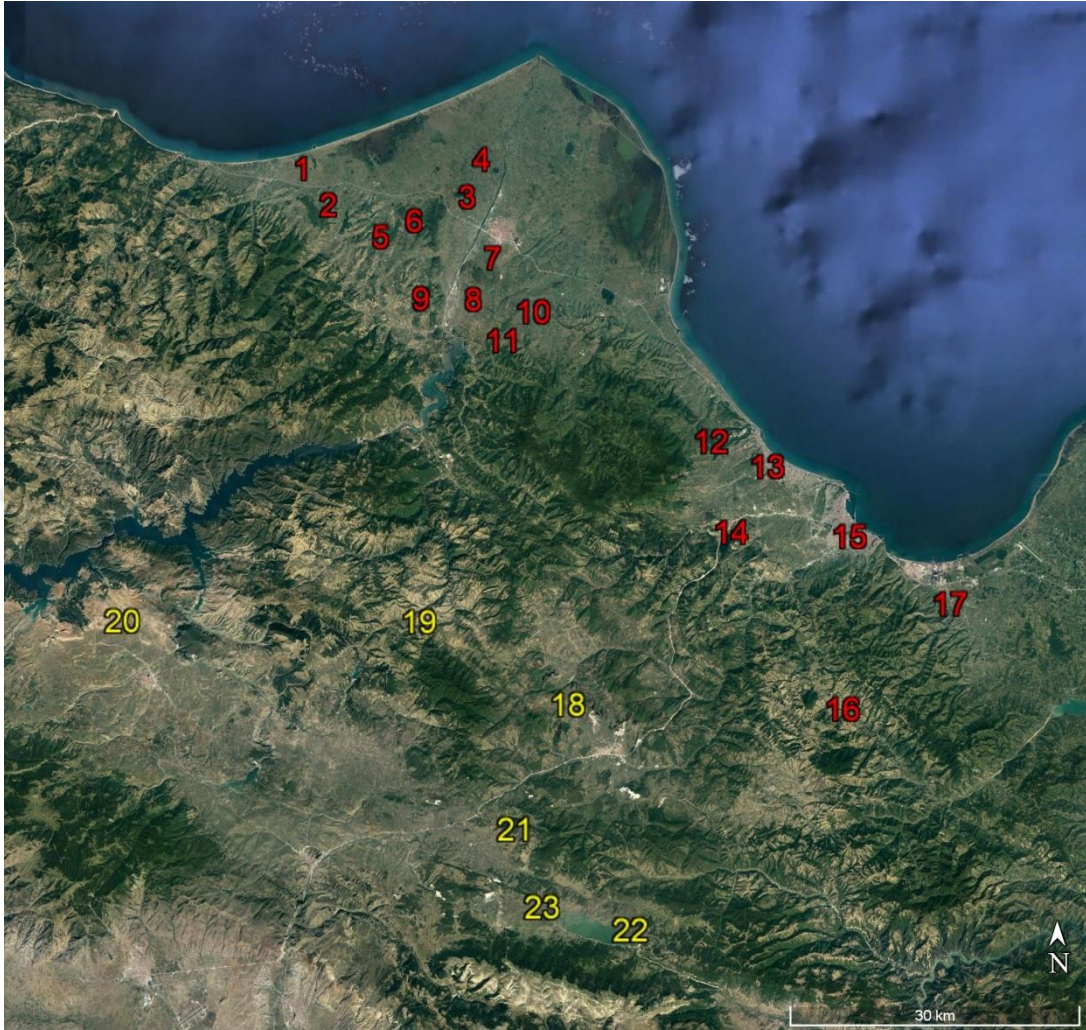
Çizim 32: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri (Alkım vd., 1988, Lev. XXX/7, XXXI/1).

Çizim 33: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri (Alkım vd., 2003, Lev. IX/5, XI/11).

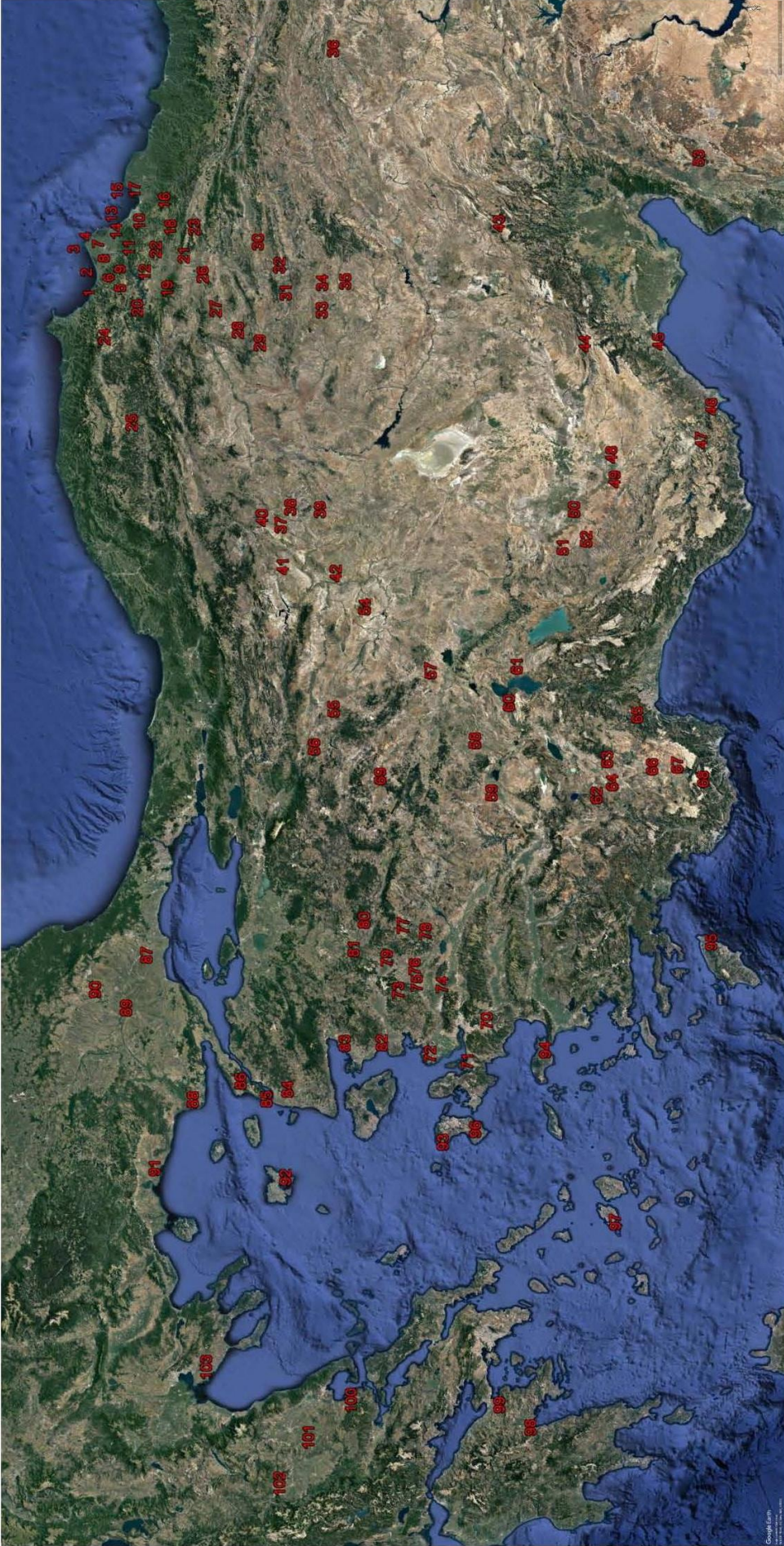

Çizim 34: İkiztepe Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri BTİP-10 (Dönmez, 2000, Lev. 150/6, 156/3, 203/3, 238/4).

Harita 1: Samsun Bölgesi Beyaz Boya Bezemeli Keramik Buluntusu Veren Lokaliteler.

(1) Gökçeboğaz Höyük, (2) Dedetepe Höyük, (3) Şirlek Tepe, (4) İkiztepe Höyük, (5) Tepekışla, (6) Tepetarla, (7) Kel(e)beş Tepe, (8) Doğankaya Tepecik, (9) Elmacık Tepe, (10) İkizpınar / Dede Tepe, (11) Bakırdere, (12) Dombalaktepe, (13) Kümbettepe, (14) Gök Tepe, (15) Dündartepe, (16) Diklimtepe, (17) Tekkeköy, (18) Kaledoruğu, (19) Havza Tepecik, (20) Oymağaç Höyük / Nerik, (21) Yük Tepe, (22) Mıhlı Tepe, (23) Kurban Höyük.

Harita 2: Anadolu ve Ege-Balkanlar'da Beyaz Boya Bezemeli Keramik Buluntusu Veren Lokaliteler.

(1) Gökçeboğaz	(22) Mıhlı Tepe	(43) Zamanti	(63) Kevker	(85) Alacalıgöl
(2) Dedetepe	(23) Kurban Höyük	Vadisi-	(64) Akilise	(86) Kumtepe
(3) Şirlek Tepe	(24) Kavuklukaya	Ayşepinar,	(65) Krain Mağarası	(87) Töptepe
(4) İkiztepe	(25) Hoşkadin	Menengi,	(66) Gilevci	(88) Hoca Çeşme
(5) Tepekışla	Tepesi	(44) Beytepe	(67) Karataş-	(89) Hoca Çeşme
(6) Tepetarla	(26) Devret Höyük	(45) Yumuktepe	Semahöyük	(90) Aşağı Pınar
(7) Kel(e)beş Tepe	(27) Kuşsaray	(46) Silifke Yöresi	(68) Söğle Bey	(91) Paradimi
(8) Doğankaya-	(28) Büyük Güllücek	(47) Göksu Vadisi-	(69) Höyüktepe	(92) Poliochmi
Tepecik	(29) Alaca Höyük	Maltepe	(70) Baklatepe	(93) Ayio Gala
(9) Elmacık Tepe	(30) Maşat Höyük	(48) Koca Höyük II	(71) Limantepe	(94) Tiganı
(10) İkizpınar /	(31) Kayatepesi	(49) Can Hasan	(72) Höyücek	(95) Kalyhies
Dede Tepe	(32) Çörtüklü Tepe	(50) Çumra Ovası	(73) Hacrahmanlı	Mağarası
(11) Bakırdere	Üstü	(51) Karahöyük I	(74) Halitpaşa	(96) Emporio
(12) Dombalaktepe	(33) Çadır Höyük	(52) Bayat Höyük	(75) Kayışlar	(97) Saliagos
(13) Kümbettepe	(34) Alishar Höyük	(53) Amik Ovası	(76) Kennez	(98) Argos
(14) Gök Tepe	(35) Fevzi Çakmak	(54) Yazır Höyük	(77) Paşaköy	(99) Korinth
(15) Dündartepe	Höyüğü I	(55) Orman Fidanlığı	(78) Ovaköy III	(100) Sesklo
(16) Diklimtepe	(36) Sivas-Maltepe	(56) Demircihöyük	(79) Yortan	(101) Arapi Magula
(17) Tekkeköy	(37) Etiyokuşu	(57) Sinneli	(80) Sındırgı	(102) Tsangli
(18) Kaledoruğu	(38) Ahlatlıbel	(58) Kusura	(81) Babaköy	(103) Thermi.
(19) Havza Tepecik	(39) Karaoğlan	(59) Beycesultan	(82) Çandarlı	
(20) Oymağaç	(40) Bitik	(60) Gençali	(83) Kaymaktepe	
Höyük / Nerik	(41) Asarcık	(61) Yaka Köşk	(84) Troya	
(21) Yük Tepe	(42) Polatlı	(62) Hasanpaşa		

Orta (?) - Geç Kalkolitik Çağ M.Ö. 4650/4500-4000/3500	İkiztepe Tepe II	Üçüncü Kültür Katı	
		Tabaka III	Mimari Evre 1-8
Erken Tunç Çağ I M.Ö. 3500-3000	İkiztepe Tepe I	Beşinci Kültür Katı	
		Tabaka IV	Mimari Evre 1-5
	İkiztepe Tepe II	İkinci Kültür Katı	
		Tabaka II	Mimari Evre 3-8
Erken Tunç Çağ II M.Ö. 3000-2500	İkiztepe Tepe I	Dördüncü Kültür Katı	
		Tabaka III	Mimari Evre 1-10
	İkiztepe Tepe II	Birinci Kültür Katı	
		Tabaka I	Mimari Evre 1-2
	İkiztepe Tepe III	Dördüncü Kültür Katı	
		Tabaka III	Mimari Evre 5-19
Erken Tunç Çağ III M.Ö. 2500-2000	İkiztepe Tepe I	Üçüncü Kültür Katı	
		Tabaka II	Nekropol
	İkiztepe Tepe II	Üçüncü Kültür Katı	
		Tabaka II	Mimari Evre 1-4
Orta Tunç Çağ M.Ö. 2000-1800/1750	İkiztepe Tepe I	İkinci Kültür Katı	
		Tabaka I	Mimari Evre 1-6
	İkiztepe Tepe II	Birinci Kültür Katı Öncesi	
		Tabaka '0	
	İkiztepe Tepe III	İkinci Kültür Katı	
		Tabaka I	Mimari Evre 1-2
	İkiztepe Tepe IV	Birinci Kültür Katı	
		Tabaka I	Mimari Evre 1
Geç Demir Çağ / Hellenistik M.Ö. 800-350	İkiztepe Tepe I	Birinci Kültür Katı	
		Tabaka '0	-
	İkiztepe Tepe III	Birinci Kültür Katı	
		Tabaka '0	Mimari Evre a-b

Tablo 1: İkiztepe Tabakalanması (Derleme A. Türker).

Eser No	Analiz yeri	Reading	Mode	Unit	Instrument t SN	P	S	Cl	K	Ca	Ti	V	Cr	Mn	Fe	Ni	Cu	Zn	As	Rb	Sr	Y	Zr	Pb	Th
DNR.1001.107	iç kısım	#11	Soil	PPM	512135	22764	1811	398	22745	26850	5153	131	348	675	58128	134	69	133	18,2	47,1	390	18,3	160	16,3	9
	dış kısım	#12	Soil	PPM	512135	35920	<LOD	1494	28765	38944	4472	130	382	437	65367	151	74	127	32,9	49	519	20,5	160	16,5	9
DNR.1001.110	iyah yüzeyi	#5	Soil	PPM	512135	<LOD	1069	1284	29896	20783	5702	118	323	408	38863	151	53	97	13,2	60,7	372	15,4	198	17,1	15
	iç kısım	#6	Soil	PPM	512135	10239	2833	1158	28163	16369	6158	164	357	664	41620	162	46	91	13	59	334	16,6	191	18,7	14
DNR.1001.115	iç kısım	#21	Soil	PPM	512135	13825	<LOD	<LOD	29846	29812	6308	169	131	2091	75520	24	107	160	19,3	50,1	337	21	182	19	10
	dış kısım	#22	Soil	PPM	512135	19902	<LOD	<LOD	33384	39469	6686	194	108	1822	75474	49	271	192	26,8	47,1	357	21,6	181	22	<LOD
DNR.1001.125	iç kısım	#15	Soil	PPM	512135	7112	3431	403	28944	20592	5997	133	92	424	60100	43	50	95	8,7	54,9	299	15,8	170	16,3	10
	dış kısım	#16	Soil	PPM	512135	12250	1302	1045	36527	35625	5381	180	118	467	49890	23	80	90	20,4	52,8	367	16	171	14,5	13
DNR.1001.126	iç kısım	#13	Soil	PPM	512135	20152	1794	<LOD	28969	15339	5323	111	287	525	36325	105	91	102	8,9	70,4	207	17,7	267	16,2	12
	dış kısım	#14	Soil	PPM	512135	13888	1766	<LOD	35269	23805	4867	104	332	469	29160	63	287	129	14,9	65,5	323	23,7	280	17,9	11
DNR.1001.129	beyaz çizgi	#2	Soil	PPM	512135	13392	<LOD	1260	25953	29614	5533	176	95	1052	61349	32	60	110	26,2	39,5	516	15,5	124	18,6	12
	#3	Soil	PPM	512135	10184	1464	1768	17891	34275	6023	189	66	817	76484	24	90	124	124	21,1	41,5	422	16,5	129	15,2	8
	siyah alan	#4	Soil	PPM	512135	15331	<LOD	795	34545	22929	6217	194	72	1070	77180	23	36	118	21,4	41,6	401	15,2	129	18	<LOD
TKK.1040.102	iç kısım	#9	Soil	PPM	512135	39784	<LOD	<LOD	40479	34647	5659	204	113	1159	42768	34	62	121	9,3	61,2	929	17,9	194	19,4	14
TKK.1040.105	dış kısım	#17	Soil	PPM	512135	31024	<LOD	<LOD	37256	17200	5216	119	142	448	40811	57	25	173	12,1	100,2	330	20,8	191	15,7	13
	dış kısım	#18	Soil	PPM	512135	20466	<LOD	<LOD	40333	17430	5011	110	137	730	46501	63	34	129	14,1	110,9	265	21	202	18,9	14
TKK.1040.112	iç kısım	#19	Soil	PPM	512135	21563	<LOD	<LOD	21845	25809	6624	174	65	2016	62156	<LOD	39	109	6,1	36,9	545	14,8	139	16	<LOD
	dış kısım	#20	Soil	PPM	512135	22094	<LOD	<LOD	24453	31989	6300	195	86	1862	61024	40	59	175	8,2	45,7	743	19,4	137	18,8	15

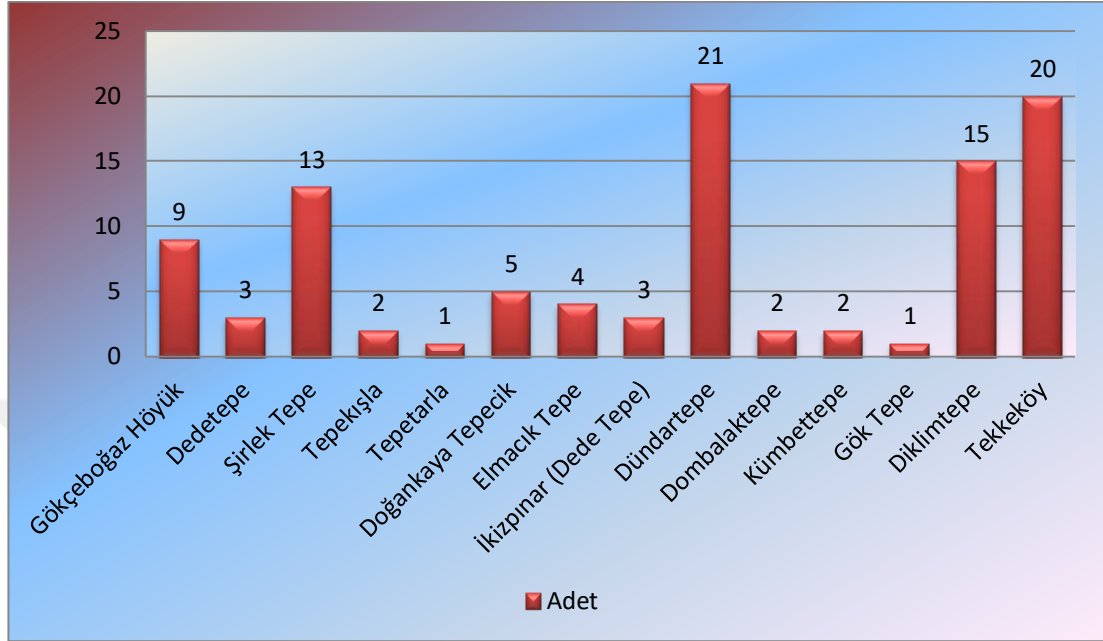
Tablo 2: Düdartepe ve Tekkeköy Beyaz Boya Bezemeli Keramik Parçalarının Analiz Sonuçları.

BTİP-1			BTİP-2			BTİP-3			BTİP-4	BTİP-5	BTİP-6
BTİP-1a	BTİP-1b	BTİP-1c	BTİP-2a	BTİP-2b	BTİP-2c	BTİP-2d	BTİP-3a	BTİP-3b	BTİP-3c		
BTİP-7			BTİP-8			BTİP-9			BTİP-10		
BTİP-7a	BTİP-7b	BTİP-7c	BTİP-8a	BTİP-8b		BTİP-9a	BTİP-9b	BTİP-9c	BTİP-10a	BTİP-10b	BTİP-10c
			BTİP-13	BTİP-14	BTİP-15	BTİP-16	BTİP-17	BTİP-18	BTİP-19	BTİP-20	

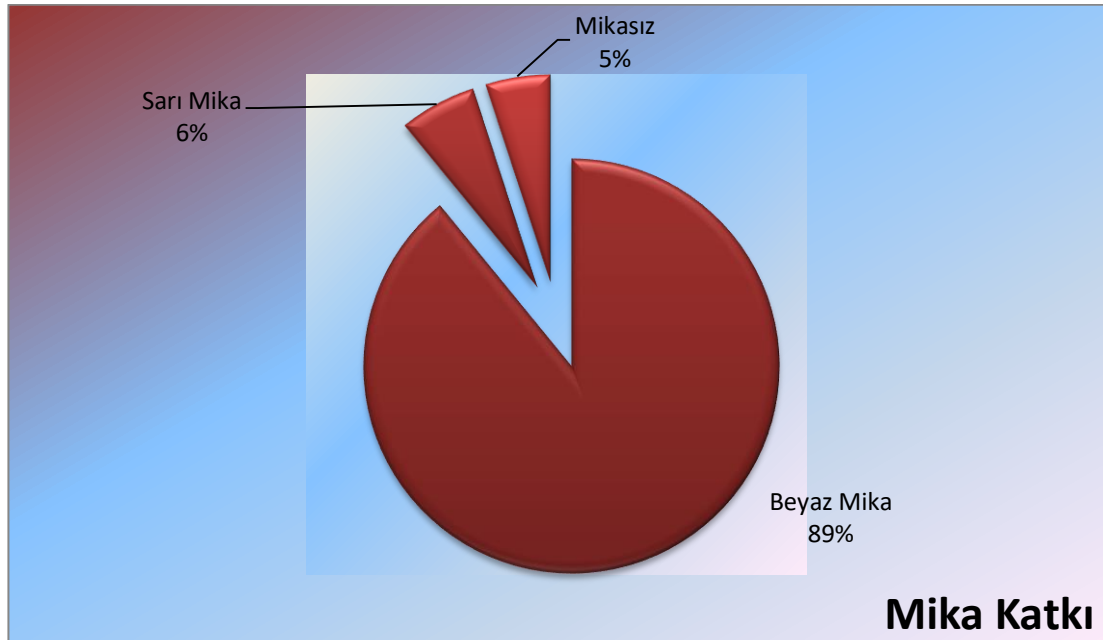
Tablo 3: Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi Beyaz Boya Bezemeli Keramiklerin Bezeme Tipleri.

TİP	İkiztepe	Alışar	Yumuktepe	Demircihüyük	Karaoğlu	Beycesultan	Aphrodisias-Pekmeztepe	Bakla Tepe	Lımantepe	Troya	Kumtepe
BTİP-1	Erken ETÇ I Geç ETÇ I			Ware H	Vc (GKÇ)	XXXV (GKÇ)	VIIIb, VIIIa, VIIc (GKÇ)	IV-III, I (GKÇ)	VII (GKÇ)	Troya I Erken-Geç	IA2 ve IIB4 (EKÇ / OKÇ ve GKÇ)
BTİP-2	Geç ETÇ I			Ware H		XXXV-XXIV (GKÇ)	VIIIb-VIIIa, VIIId, VIIc (GKÇ)		VII (GKÇ)		
BTİP-3	Geç ETÇ I		XIIA (GKÇ)				VIIIb-VIIIa (GKÇ)	III (GKÇ)	VII (GKÇ)		IA2 ve IIB4 (EKÇ / OKÇ ve GKÇ)
BTİP-4	Erken ETÇ I Geç ETÇ I										
BTİP-5											
BTİP-6	Erken ETÇ I							IV (GKÇ)			
BTİP-7	Erken ETÇ I										
BTİP-8	Geç ETÇ I					XL-XXXI (GKÇ)	VIIIa (GKÇ)			Troya I Geç	
BTİP-9											
BTİP-10	Erken ETÇ I Geç ETÇ I	14M-12M (GKÇ)	XIIA (GKÇ)	Ware H	Vc (GKÇ)	XXXVI- XXXIV, XXXV, XXII, (GKÇ); XVIIb (ETÇ I); XVI, XIV, (ETÇ II)	VIIIb-VI (GKÇ -ETÇ)			Troya I Orta-Geç; Troya II Erken-Geç	
BTİP-11	Geç ETÇ I										
BTİP-12	Erken ETÇ I										
BTİP-13											
BTİP-14	Erken ETÇ I										
BTİP-15	Erken ETÇ I										
BTİP-16											
BTİP-17						XXXVIII- XXXVII, XXXV- XXXIV, XXXII (GKÇ); XVIIc (ETÇ II)					
BTİP-18											
BTİP-19											
BTİP-20											

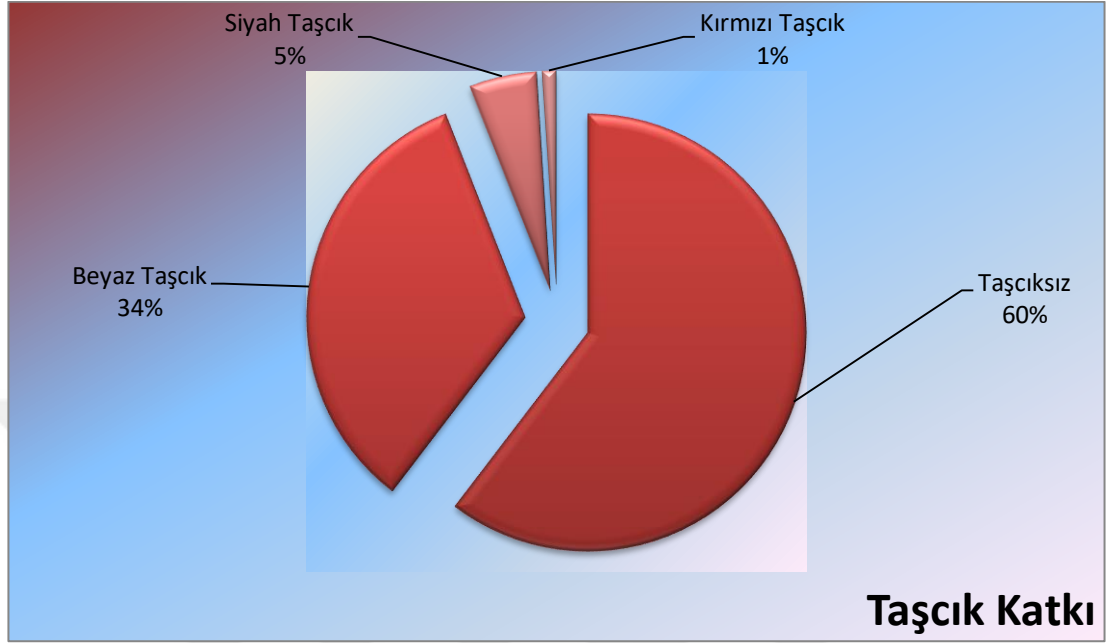
Tablo 4: Tez Kapsamındaki Samsun Bölgesi Kıyı Kesimi Beyaz Boya Bezeme Tiplerinin, Anadolu İçerisinde Tabaka Veren Yerleşimlere Göre Dağılımı.

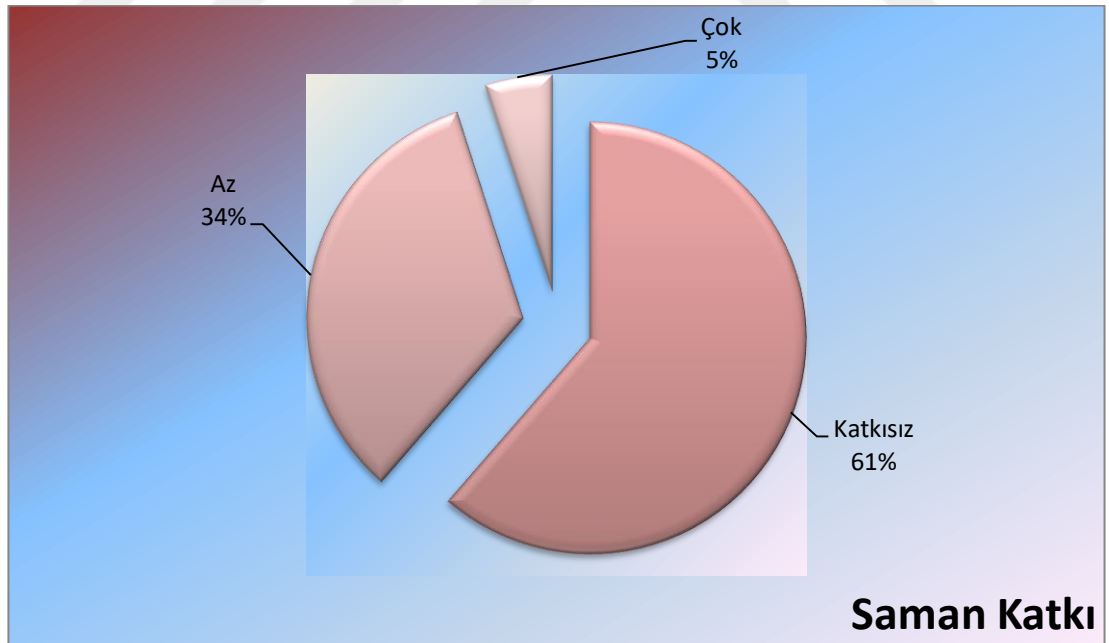
Grafik 1: Beyaz Boya Bezemeli Keramiklerin Lokalitelere Göre Dağılımı.

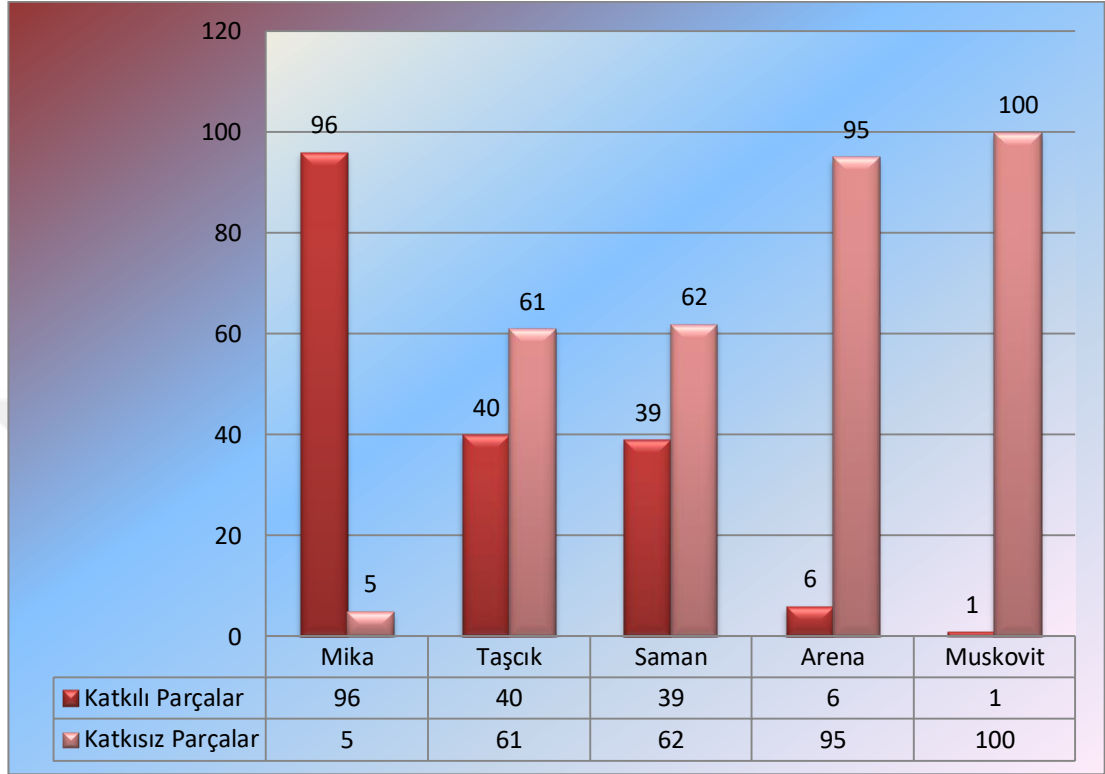
Grafik 2: Mika Katkılı Keramiklerin Dağılımı.

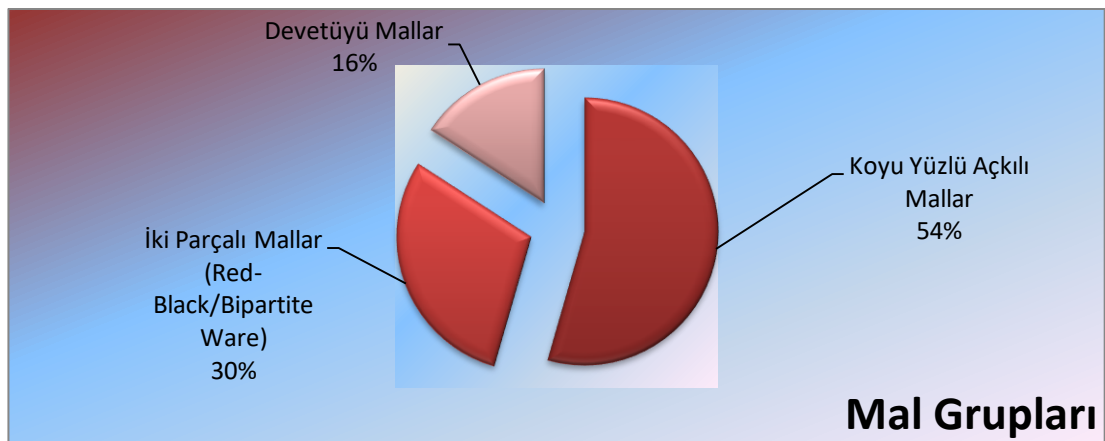
Grafik 3: Taşçık Katkılı Keramiklerin Dağılımı.

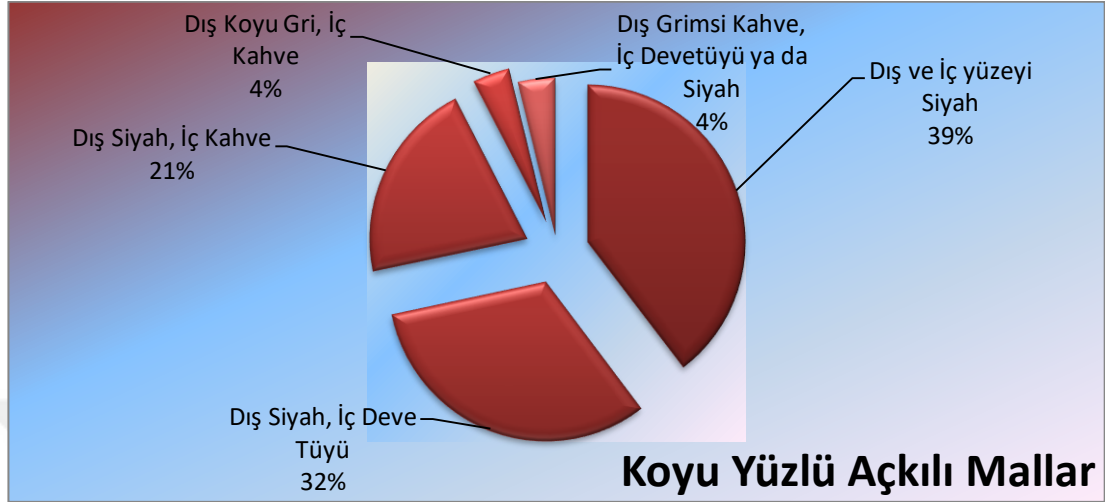
Grafik 4: Saman Katkılı Keramiklerin Kendi İçinde Dağılımı.

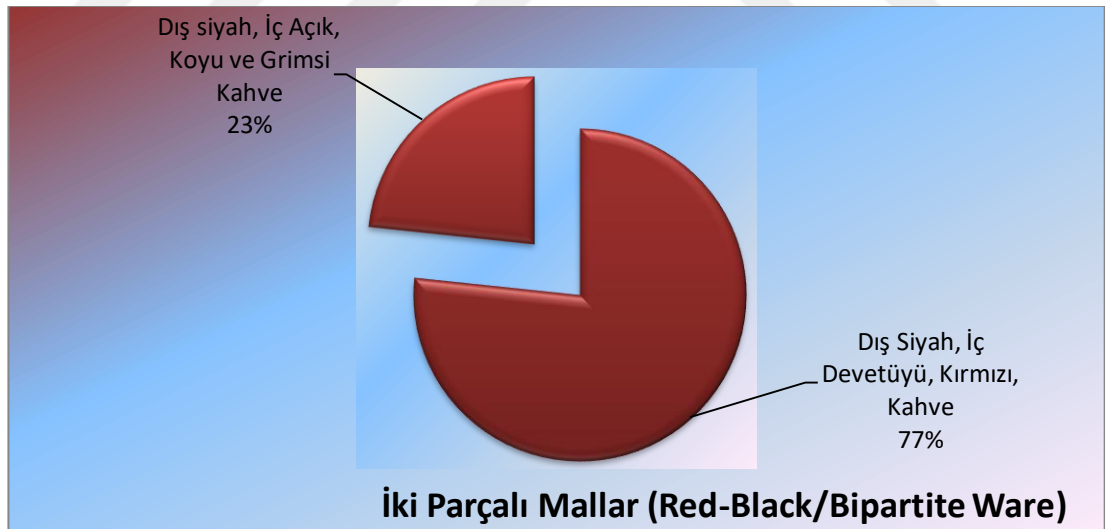
Grafik 5: Keramiklerdeki Katkı Maddelerinin Dağılımı.

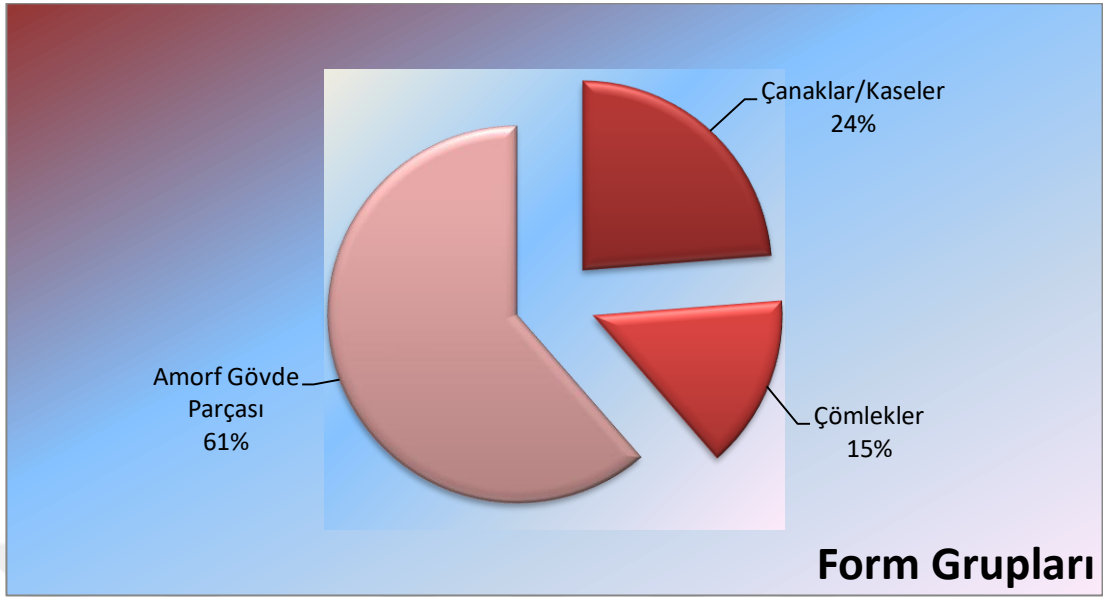
Grafik 6: Keramiklerin Mal Gruplarına Göre Dağılımı.

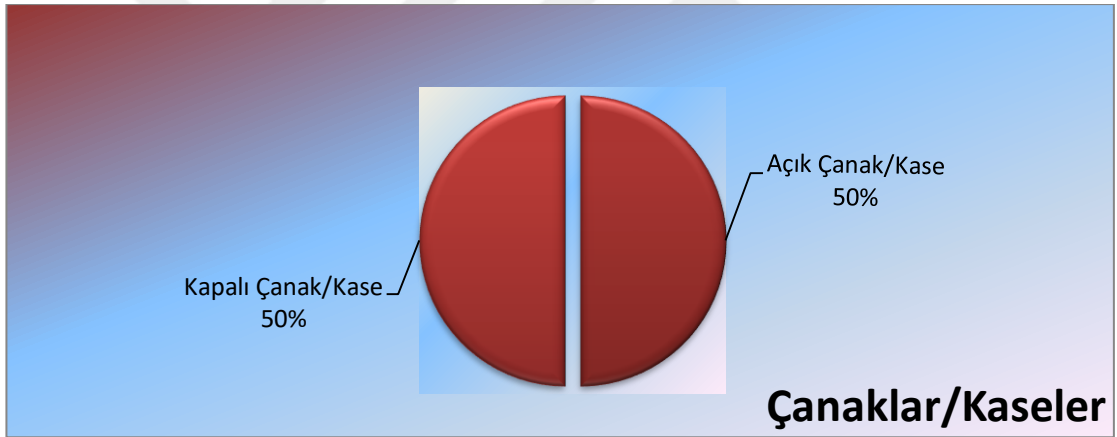
Grafik 7: Koyu Yüzlü Açıklı Malların Dağılımı.

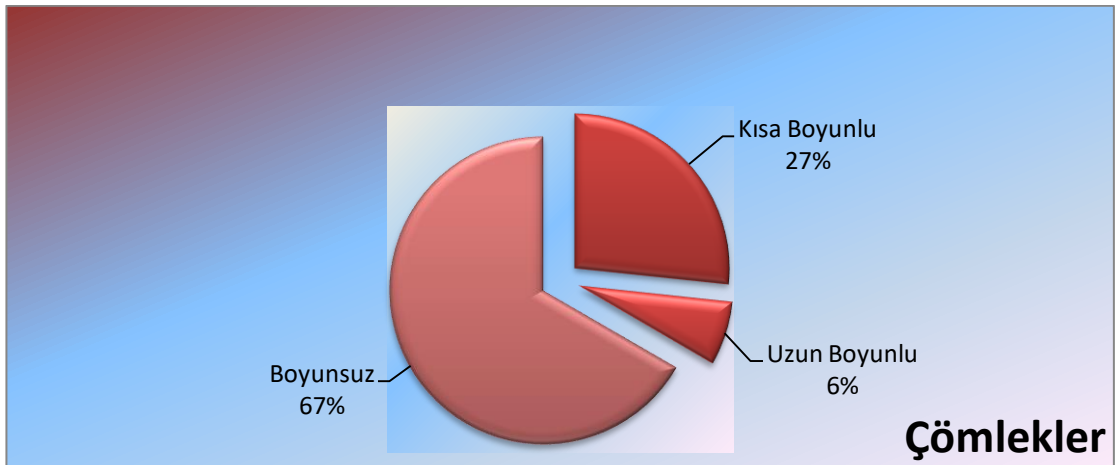
Grafik 8: İki Parçalı Malların (Red-Black / Bipartite Ware) Dağılımı.

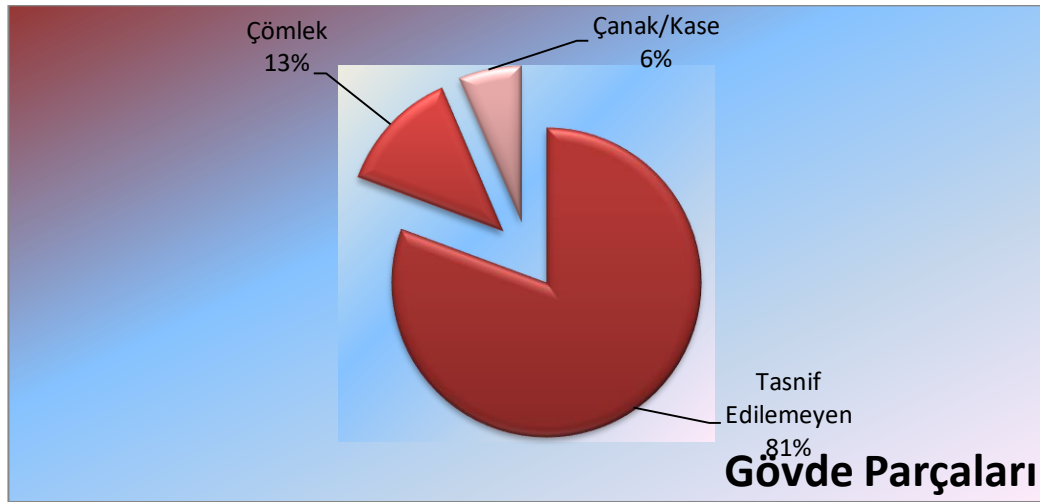
Grafik 9: Beyaz Boya Bezemeli Keramiklerin Formlarına Göre Dağılımı.

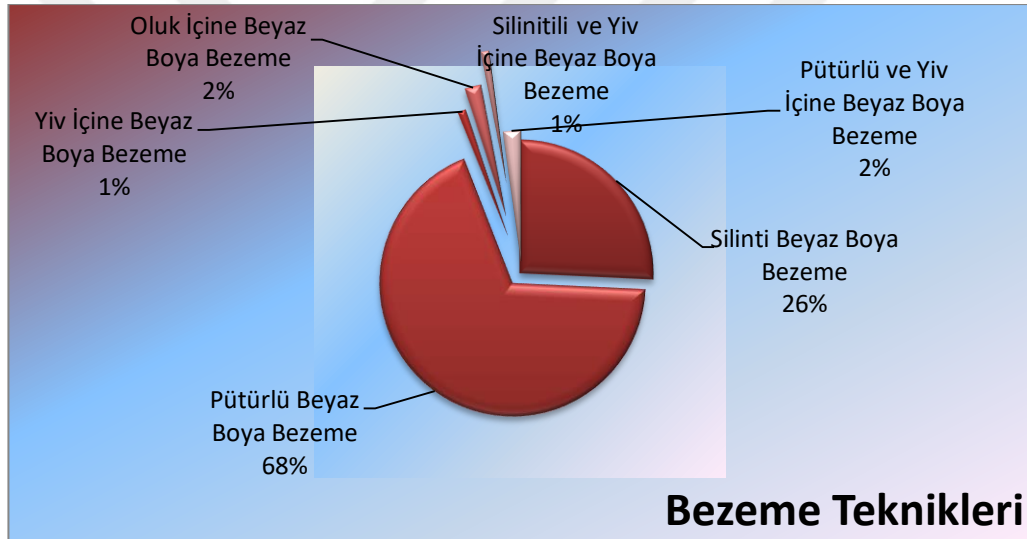
Grafik 10: Çanak / Kâselerin Form Özelliklerine Göre Dağılımı.

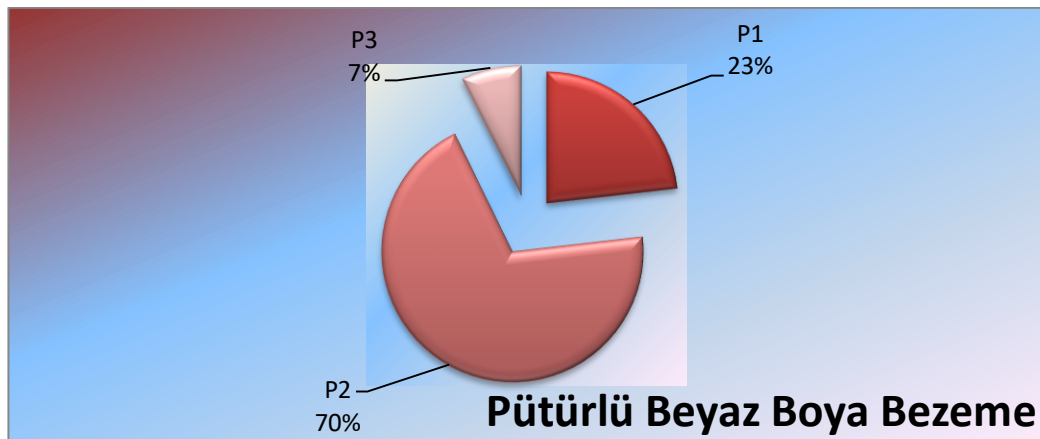
Grafik 11: Çömleklerin Form Özelliklerine Göre Dağılımı.

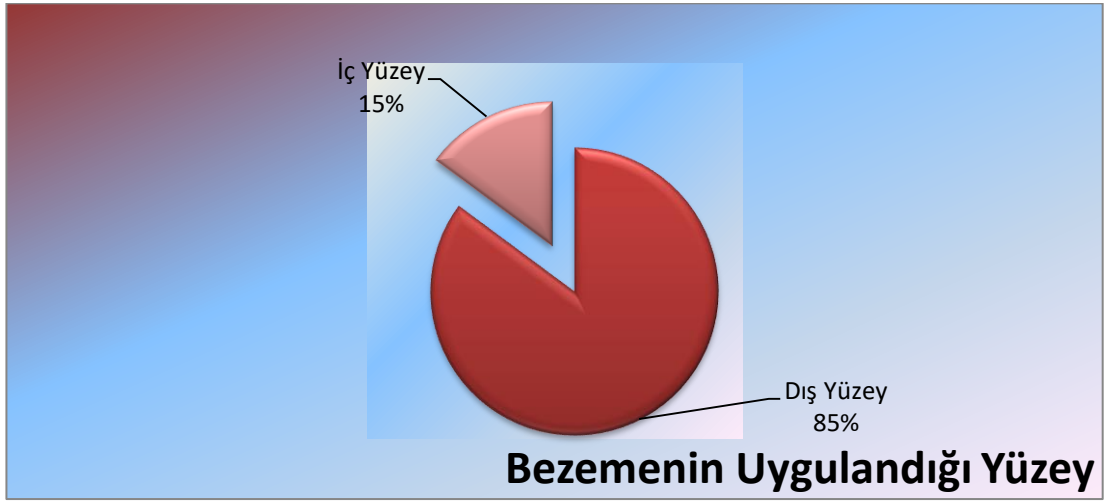
Grafik 12: Gövde Parçalarının Form Özelliklerine Göre Dağılımı.

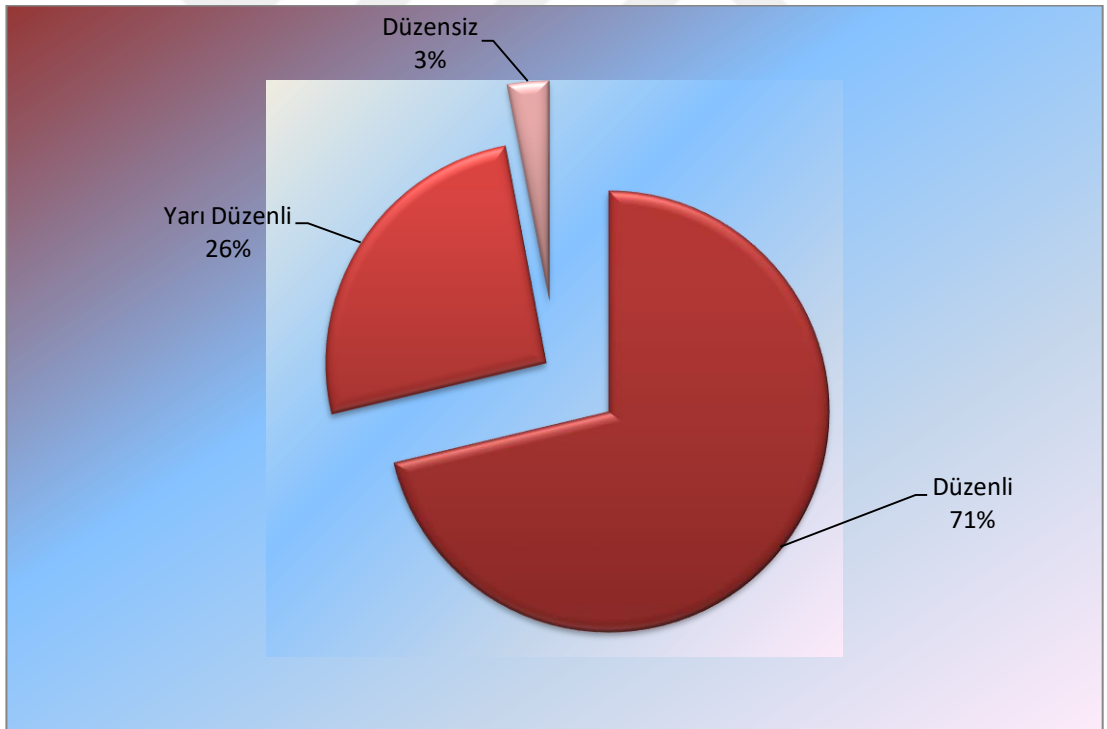
Grafik 13: Bezeme Tekniklerinin Dağılımı.

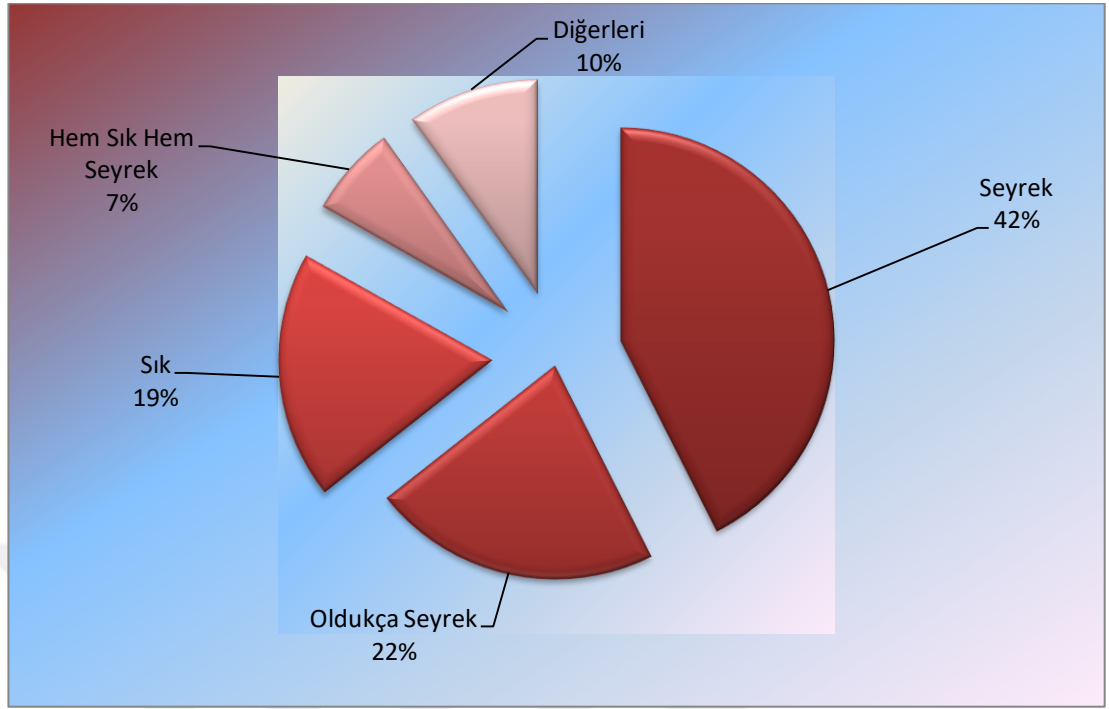
Grafik 14: Pütürlü Beyaz Boya Bezemenin Dağılımı.

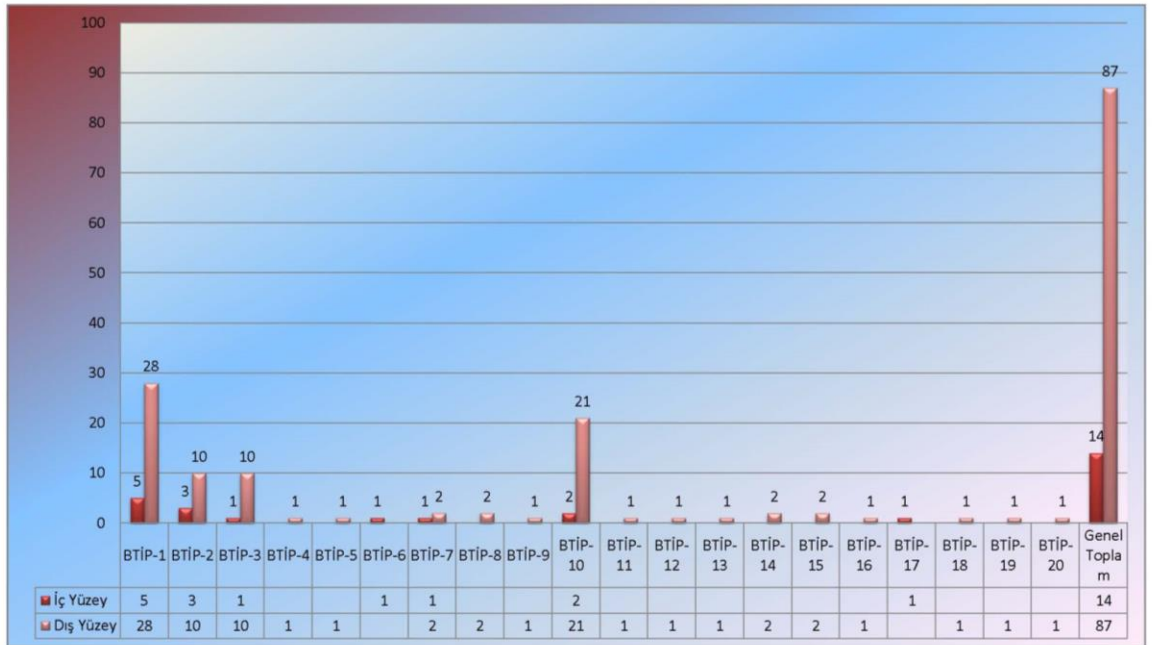
Grafik 15: Beyaz Boyanın Uygulandığı Yüzeye Göre Dağılımı.

Grafik 16: Beyaz Boya Bezemelerin Yapısına Göre Dağılımı.

Grafik 17: Beyaz Boya Bezemelerin Yapılışına Göre Dağılımı.

Grafik 18: Bezeme Tiplerinin Uygulandığı Yüzeye Göre Dağılımı.

EKLER

Oymaağaç, Samsun'un güneybatı sınırını oluşturan Vezirköprü İlçe'sindeki Vezirköprü Ovası'nın kuzey kesiminde konumlanır³⁰⁸. 2005-2007 yılları arasında gerçekleştirilmiş olan yüzey araştırmaları³⁰⁹ ve sonrasında devam eden bilimsel kazı çalışmaları Rainer M. Czichon başkanlığında sürdürülmektedir³¹⁰. Bu çalışmalara göre, höyüğün en erken, KÇ'de iskân gördüğü; iskânın kesintisiz olarak Demir Çağ'ına kadar devam ettiği; geç dönemde, höyüğün doğu yamacının Helenistik ve Roma Dönemi'ne ait mezarlık alanı olduğu belirtilmiştir³¹¹. Yerleşim, özellikle Hitit Dönemi yapıları ve buluntularıyla tanınmaktadır.

Tablo 1: Oymaağaç / Nerik Beyaz Boya Bezemeli Keramik Örnekleri³¹².

³⁰⁸ Czichon ve Yılmaz, "Vezirköprü/Oymaağaç Höyük-Nerik (?) Projesi", s. 339.

³⁰⁹ R. M. Czichon, "Oymaağaç-Vezirköprü Yüzey Araştırması 2006", s. 187-196.

³¹⁰ R. M. Czichon vd., "Archäologische Forschungen am Oymaağaç Höyük/Nerik(?) in den Jahren 2007-2010", ss. 169-205; "Archäologische Forschungen am Oymaağaç Höyük/Nerik 2011-2015", ss. 5-141.

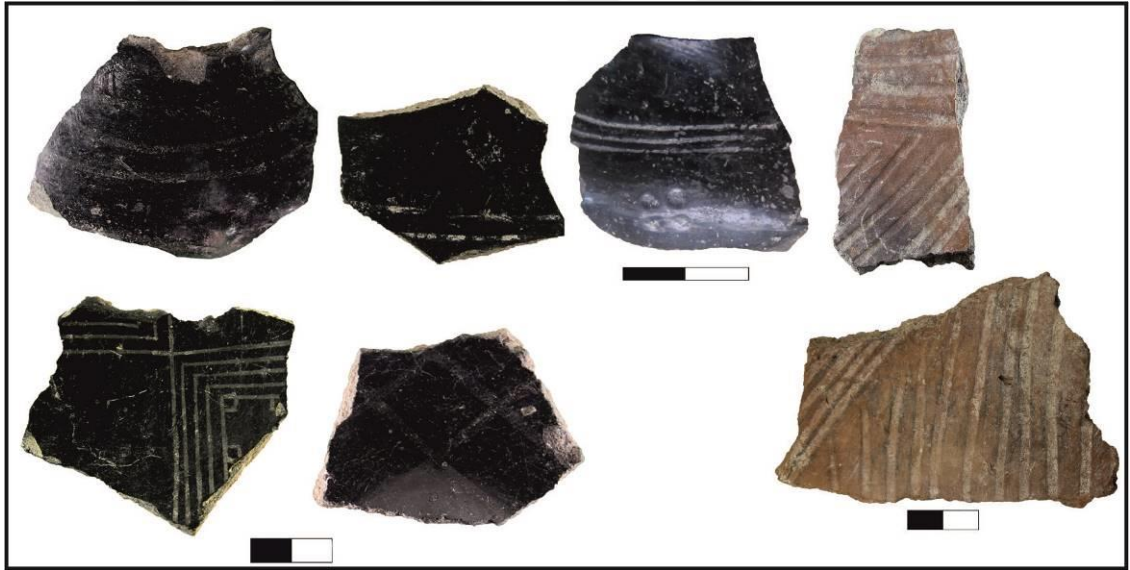
³¹¹ R. M. Czichon ve M. A. Yılmaz, "Vezirköprü/Oymaağaç Höyük-Nerik (?) Projesi", s. 340.

³¹² Keramik buluntularını, tez kapsamında kullanmama izin veren Rainer M. Czichon'a içtenlikle teşekkür ederim.

Devret Höyük

EK 2

Amasya-Merzifon İlçesi'nin 28 km güneydoğusunda ve Suluova İlçesi'ne bağlı, eski adı Gödelez olan Kanatpınar Köyü'nün 2 km kuzeydoğusunda yer alır. Yüksekliği yaklaşık 12 m olan höyük, 60 x 50 m'lik bir yüzölçümüne sahiptir³¹³. Kaçak kazılar sonucu yoğun tahribata uğrayan höyükteki bilimsel kazı çalışması, 2013 yılında Amasya Müzesi başkanlığında ve A. Türker'in danışmanlığında gerçekleştirilmiştir³¹⁴. Höyükte gerçekleştirilen kazılar sonucu, beş tabakaya rastlanılmıştır. "Karışık Birikim" olarak tanımlanan I. tabaka, toplanan keramik buluntuları doğrultusunda ETÇ, Demir Çağ ve Selçuklu-Bizans'a; II. tabaka, mimari unsurlarıyla ETÇ III ortası ve sonuna; III. tabaka mimari unsurları ve mezar buluntularıyla ETÇ II sonu ve ETÇ III başına; son iki tabaka olan IV ve V, tabaka ise, korunan mimari unsurları çerçevesinde GKÇ/ETÇ I ve ETÇ II'ye tarihlendirilmiştir³¹⁵.

Tablo 1: Devret Höyük, Beyaz Boya Bezemeli Keramikler³¹⁶.

³¹³ Türker, "Devret Höyük 2013 Yılı Kazısı ve İlk Sonuçları", ss. 363-364; Atilla Türker vd., "Devret Höyük Ölü Gömme Gelenekleri ve Mezar Uygulamaları", *TÜBA-AR*, 2018 Özel sayı, Ankara 2018, s. 107.

³¹⁴ Türker, "Devret Höyük 2013 Yılı Kazısı ve İlk Sonuçları", dp. 1.

³¹⁵ Türker, "Devret Höyük 2013 Yılı Kazısı ve İlk Sonuçları", s. 370.

³¹⁶ Keramik buluntularını, tez kapsamında kullanmama izin veren, Sayın A. Türker'e teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

26.07.1990 yılında İzmir'in Konak ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini İzmir'de, Halit Bey İlkokulu, Güzelyalı Ortaokulu, Mehmet Seyfi Eraltay Süper Lisesi'nde; 2009-2014 yılları arasında, İzmir ili, Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Protohistorya ve Ön Asya Arkeolojisi Bölümü'nde lisans öğrenimini tamamladı. 2015 yılında Samsun ili, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı Programı'nda Yüksek Lisans eğitimine başladı.

2011-2013 yılları arasında Yeşilova Höyük kazılarına öğrenci olarak katıldı. Yüksek Lisans eğitimi itibarıyla, Aksaray-Güvercinkaya (2016) ve Akçakale Kalesi (2017) kazıları ve "Samsun Bölgesi Preshistorik ve Protohistorik" yüzey araştırmasına (2016-) katıldı. "2015-2017 yılları arasında Samsun Arkeoloji Müzesi'nde korunmakta olan 1940-41 yılları TTK adına yapılan Karadeniz Bölgesi Arkeoloji Araştırmaları, Dündartepe, Kaledoruğu ve Tekkeköy kazısı buluntuları" üzerine bilimsel çalışmalarda araştırmacı olarak bulundu.

Saha çalışmaları yanı sıra iki yayını bulunmaktadır:

- Türker, A., Tırıl, C. G. ve Çizikci, S. Y., "Samsun Bölgesi Post-Neolitik Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırması 2017 Yılı Çalışma Raporu", 36. AST, C. 1, Ankara 2019, ss. 213-236.

- Türker, A., Şarbak, A., Çırak, M. T. ve Tırıl, C. G., "Devret Höyük Ölü Gömme Gelenekleri ve Mezar Uygulamaları", TUBA-AR, 2018 Özel Sayı, Ankara 2018, ss. 107-138.

Cahide Gizem TIRIL

Tel: 554-615-43-81

E-mail: gizemtiril74@gmail.com

© 2019, Cahide Gizem TIRIL

Her türlü yayın hakkı saklıdır.

Yazarın yazılı izni olmaksızın elektronik mekanik, fotokopi ve benzeri araçlarla ya da diğer kaydedici cihazlarla kopyalanamaz, aktarılamaz ve çoğaltılamaz.

All rights reserved.

No part of this publications may be reproduced by any means, including photocopy, recording or other information storage retrieval system, without permission in writing from author.

Samsun-TR 2019

gizemtiril74@gmail.com